

9-30

in
top

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΥΠΟ

Α. Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ καθηγητοῦ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

ΟΛΩΣ ΜΕΤΕΡΡΥΘΜΙΣΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΔΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1886

17295

Γιάννης - Φ. Πλασφόπουλος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Κατὰ τὰς δύο τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος τοσαῦται ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς ἀνακαλύψεις καὶ πολιτικαὶ μεταβολαί, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ παρίδωμεν αὐτάς, ἐκδίδοντες νέαν πολιτικὴν γεωγραφίαν διὰ τὰ Ἑλληνικὰ ἡμῶν Σχολεῖα καὶ διὰ τὰς κατωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων· διότι φρονοῦμεν ὅτι οἱ παῖδες πρέπει νὰ διδάσκωνται ἐν τοῖς Σχολείοις τὴν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν των πολιτικὴν γεωγραφίαν, ἵνα ἦνε ἐνήμεροι τῶν ἐκάστοτε ἐπὶ τῆς γῆς γινομένων ἀνακαλύψεων καὶ πολιτικῶν μεταβολῶν.

Καὶ ἐν μὲν τῇ Εὐρώπῃ ὀλίγιστα πολιτικαὶ μεταβολαὶ ἐγένοντο, περιορισθεῖσαι καὶ αὐταὶ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου τῆς καὶ χερσονήσου τοῦ Αἴμου καλουμένης. Ἐξήτάσθη ὁμως ἀκριβέστερον ἢ ἐν ταῖς προτέραις ἐκδόσεσιν ἡ φυσικὴ γεωγραφία τῆς χώρας καὶ ἡ ἱστορία ἐνὸς ἐκάστου τῶν κρατῶν αὐτῆς, ὡς καὶ τῶν κρατῶν τῶν ἄλλων ἡπείρων, ἵνα λάβωσιν οἱ παῖδες συνοπτικὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας αὐτῶν· διότι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν γενικὴ ἱστορία ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς Σχολείοις δὲν διδάσκεται.

Ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὁμως πλεῖστα μεταβολαὶ ἐγένοντο. Οὕτως ἢ ἐν τῇ Ἰνδοκίνα Βιρμανικῇ αὐτοκρατορία κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ ἀπετέλεσε μέρος τῶν ἐν Ἰνδοῖς Ἀγγλικῶν κτήσεων. Ὡσαύτως οὐ μόνον τὸ Τογκῖνον μέρος ὄν τοῦ Ἀννάμ κατεκτήθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἀλλὰ καὶ ἅπαν τὸ Ἀνάμ, ἐγένετο ὑποτελὲς εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ βασιλεῖον δ' ἔτι τῆς χερσονήσου Κορέας, ὅπερ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἦτο ὑποτελὲς εἰς τὴν Κίνα, ἐγένετο κράτος ἀνεξάρτητον. Τέλος ἅπαν σχεδὸν τὸ Τουρκεστάν κατακτηθὲν ὑπὸ τῶν Ῥώσων ἀπετέλεσε μέρος τῶν ἐν Ἀσίᾳ κτήσεων τῆς Ῥωσσίας.

Ἐν δὲ τῇ Ἀφρικῇ ἔτι μεγαλείτεραι πολιτικαὶ μεταβολαὶ ἐγένοντο. Τὸ νοτιανατολικὸν Σουδάν, τὸ Δαρφούρ καὶ τὸ Κορδοφάν διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Μαχδῆ ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς κυριαρχίας καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον νιγηρικὸν κράτος. Ὡσαύτως μετὰ τὰς μεγάλας ἀνακαλύψεις τοῦ Ἀμερικανικοῦ περιηγητοῦ Στάνλεϋ ἰδρύθη ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ

τὸ Ἐλεύθερον Κράτος Κόγγον καὶ ἐτέθη διὰ πρωτοκόλλου τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Πορτογαλλίας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου Λεοπόλδου, ἔχον ἕκτασιν πενταπλασίαν τῆς Γερμανίας καὶ πληθυσμὸν ὑπὲρ τὰ 43 ἑκατ. διαφορῶν νιγρητικῶν φύλων. Παρ' αὐτῷ δ' ἔτι ἰδρύθη ἕτερον ἐκ Νιγρητῶν κράτος, ἐκτεινόμενον μέχρι τῆς θαλάσσης τῆς κάτω Γουινέας, τὸ καλούμενον Γαλλικὸν Κόγγον, καὶ ἐτέθη συνεργεῖα τοῦ περιηγητοῦ Βράτσα Γάλλου ἀξιωματικοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας. Εἶνε δὲ καὶ αὐτὸ κατὰ τὴν ἕκτασιν ὄχι μικρότερον τῆς Γαλλίας. Ἐν δὲ τῇ κάτω Γουινέα παρὰ τὸν κόλπον τῆς Βιάφρας ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀπτεντοῖα εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ὀράγγου ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ καὶ πρὸς Β. τῆς Ζαγγουεβάρης ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὠκεανῷ ἰδρύθησαν σπουδαῖαι γερμανικαὶ ἀποικίαι. Τέλος ἡ νῆσος Μαδαγασκάρ σχεδὸν ἅπαντα ἐγένετο ὑποτελής εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ἐν δὲ τῇ Ἀμερικῇ, τῷ νέῳ τούτῳ κόσμῳ, μεγάλαι καθ' ἑκάστην γίνονται ἀνακαλύψεις καὶ πολιτικαὶ μεταβολαί. Ἰδίᾳ δ' ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τοσαύτη εἶνε ἡ ζωτικὴ δύναμις τῶν κατοίκων, ὥστε καθ' ἕκαστον ἔτος βλέπομεν ὅτι νέαι ἐγείρονται πόλεις ἐκ δεκακισμυρίων κατοίκων. Πρὸς τοῦτο δὲ οὐκ ὀλίγον συντελοῦσιν καὶ αἱ μεγάλαι ἐξ Εὐρώπης μεταναστάσεις.

Μεγάλαι δ' ἔτι εἶνε καὶ αἱ ἐν τῇ Ὠκεανία γινόμεναι ἀνακαλύψεις καὶ πολιτικαὶ μεταβολαί. Ἰδίᾳ δ' ἐν Αὐστραλίᾳ καὶ Νέα Σηλανδίᾳ ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία θαυμασιῶς ἀναπτύσσονται καὶ μεγάλαι πόλεις εἰς τὰς ἀποκέντρους ἐκείνας νήσους καθ' ἑκάστην ἐγείρονται.

Ἐν τέλει ἐπανελάβομεν ἐν ἰδίῳις κεφαλαίοις μετὰ ἑκάστην ἡπειρον τὰ ὑψηλότερα αὐτῆς ὄρη μετὰ τοῦ ὕψους των καὶ τὰς μεγαλειτέρας πόλεις μετὰ τοῦ πληθυσμοῦ των. Τοῦτο δ' ἐξαιρετικῶς ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Ἑλληνικῆς ἡερσονήσου, ἵνα ἔχη αὐτὰ ὁ παῖς εὐσύνοπτα καὶ εὐκόλως νὰ ἀνατυπῶνῃ εἰς τὸν ἑαυτοῦ νοῦν.

Τοιαύτη εἶνε ἐν ὀλίγοις ἡ εἰκοστὴ πρώτη ἔκδοσις τῆς γεωγραφίας ἡμῶν, ἥτις καλῶς διδασκομένη ὑπὸ τῶν κυρίων διδασκάλων καὶ καθηγητῶν θέλει παρέχει εἰς τοὺς παῖδας ἱκανὰς γνώσεις τῆς φυσικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως τοῦ πλανήτου ἡμῶν.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Γεωγραφία λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἣτις περιγράφει τὴν γῆν. Διαίρεται δὲ αὕτη εἰς τρία μέρη.

α'. Εἰς *Μαθηματικὴν γεωγραφίαν*, ἣτις θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα ἐξετάζει αὐτῆς τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὰς κινήσεις καὶ τὰς διαφοροὺς θέσεις τῆς πρὸς τὸν ἥλιον.

β'. Εἰς *Φυσικὴν γεωγραφίαν*, ἐν ἣ ἐξετάζεται ἡ φυσικὴ τῆς γῆς διάπλασις, ἡ ξηρά, τὰ ὕδατα αὐτῆς, τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῶα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἐν τῇ φλοιῷ αὐτῆς εὐρισκόμενα μέταλλα.

γ'. Εἰς *Πολιτικὴν γεωγραφίαν*, ἣτις θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οἰκητήριον τοῦ ἀνθρώπου ἐξετάζει τὴν διαίρεσιν τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς εἰς κράτη, τὸν πληθυσμὸν, τὴν θρησκείαν, τὸ πολίτευμα, τὰ ἔθνη, τὴν εὐπορίαν καὶ τὴν δύναμιν ἐκάστου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κρατῶν.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

**Ἀπλανεῖς ἀστέρες, πλανῆται, κομήται, δορυφόροι.*

Πάντα τὰ οὐράνια σώματα καλοῦνται *ἀστέρες*, καὶ διαίρου-
νται εἰς *ἀπλανεῖς ἀστέρας* εἰς *πλανήτας* καὶ εἰς *κομήτας*.

*Ἀπλανεῖς λέγονται οἱ ἀστέρες, οἵτινες φυλάττουσι πάντοτε μεταξὺ τῶν τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν καὶ ἔχουσι ἴδιον φῶς. Εἰς τούτους ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις εἶνε ὁ πλησιέστερος εἰς τὴν γῆν ἀπλανὴς ἀστὴρ.

Πλανῆται λέγονται οἱ ἀστέρες, οἵτινες μεταβάλλουσι τὴν σχετικὴν αὐτῶν θέσιν. Εἰς τούτους ἀνήκει καὶ ἡ γῆ. Κινουῦνται δὲ περὶ τὸν ἥλιον καὶ λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ φῶς καὶ θερμότητα

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

Γεωγραφία λέγεται ἡ ἐπιστήμη, ἣτις περιγράφει τὴν γῆν. Διαιρεῖται δὲ αὕτη εἰς τρία μέρη.

α'. Εἰς *Μαθηματικὴν γεωγραφίαν*, ἣτις θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οὐράνιον σῶμα ἐξετάζει αὐτῆς τὸ σχῆμα, τὸ μέγεθος, τὰς κινήσεις καὶ τὰς διαφοροὺς θέσεις τῆς πρὸς τὸν ἥλιον.

β'. Εἰς *Φυσικὴν γεωγραφίαν*, ἐν ἣ ἐξετάζεται ἡ φυσικὴ τῆς γῆς διάπλασις, ἡ ξηρά, τὰ ὕδατα αὐτῆς, τὰ ἐπ' αὐτῆς ζῶα, τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἐν τῇ φλοιῷ αὐτῆς εὐρισκόμενα μέταλλα.

γ'. Εἰς *Πολιτικὴν γεωγραφίαν*, ἣτις θεωροῦσα τὴν γῆν ὡς οἰκητήριον τοῦ ἀνθρώπου ἐξετάζει τὴν διαίρεσιν τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς εἰς κράτη, τὸν πληθυσμὸν, τὴν θρησκείαν, τὸ πολίτευμα, τὰ ἥθη, τὴν εὐπορίαν καὶ τὴν δύναμιν ἐκάστου τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κρατῶν.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ.

* Ἀπλανεῖς ἀστέρες, πλανῆται, κομήται, δορυφόροι.

Πάντα τὰ οὐράνια σῶματα καλοῦνται ἀστέρες, καὶ διαίρουνται εἰς ἀπλανεῖς ἀστέρας εἰς πλανῆτας καὶ εἰς κομήτας.

Ἀπλανεῖς λέγονται οἱ ἀστέρες, οἵτινες φυλάττουσι πάντοτε μεταξύ των τὴν αὐτὴν σχετικὴν θέσιν καὶ ἔχουσιν ἴδιον φῶς. Εἰς τούτους ἀνήκει καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις εἶνε ὁ πλησιέστερος εἰς τὴν γῆν ἀπλανὴς ἀστήρ.

Πλανῆται λέγονται οἱ ἀστέρες, οἵτινες μεταβάλλουσι τὴν σχετικὴν αὐτῶν θέσιν. Εἰς τούτους ἀνήκει καὶ ἡ γῆ. Κινουῦνται δὲ περὶ τὸν ἥλιον καὶ λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ φῶς καὶ θερμότητα.

Οἱ κομήται παρίστανται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ὡς ἔχοντες φωτεινὸν πυρῆνα, περὶ τὸν ὁποῖον ὑπάρχει νεφελῶδες κάλυμμα λήγον συνήθως εἰς οὐρανόν. Καὶ τούτων οἱ πλεῖστοι κινουῦνται περὶ τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἔχουσι πολὺ ἐκτεταμένας τροχιάς.

Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλοι ἀστέρες, οἵτινες κινουῦνται περὶ τοὺς πλανήτας καὶ λέγονται δορυφόροι· τοιοῦτος, δὲ δορυφόρος τῆς γῆς εἶνε ἡ σελήνη.

Σχῆμα, κινήσεις τῆς γῆς. ἄξων, πόλοι.

Ἡ γῆ, ὡς καὶ τὰ ἄλλα οὐράνια σώματα, ἔχει σχῆμα σφαιροειδές καὶ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον εἰς ἓν ἔτος. Ἀλλὰ καὶ περὶ ἑαυτὴν κινεῖται εἰς 24 ὥρας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς(α).

Ἡ εὐθεῖα γραμμὴ περὶ τὴν ὁποίαν νοεῖται ὅτι ἡ γῆ περιστρέφεται εἰς 24 ὥρας καλεῖται ἄξων τῆς γῆς, τὰ δὲ ἄκρα τοῦ ἄξωνος τούτου καλοῦνται πόλοι· καὶ ὁ μὲν κείμενος πρὸς βορρᾶν καλεῖται Ἀρκτικὸς ἢ Βόρειος πόλος, ὁ δὲ πρὸς νότον Ἀνταρκτικὸς ἢ Νότιος πόλος(β).

Ἡ γῆ, ὡς ἔχουσα σχῆμα σφαιροειδές, ἀπεικονίζεται διὰ τεχνικῆς σφαίρας, ἣτις εἶνε πεπιεσμένη περὶ τοὺς πόλους καὶ ἐξωγωγμένη περὶ τὸ μέσον τῆς, ἥτοι περὶ τὸν ἰσημερινόν.

Κύκλος λέγεται ἡ ὑπὸ καμπύλης γραμμῆς περιοριζομένη ἐπιφάνεια, τῆς ὁποίας ἅπαντα τὰ σημεῖα ἀπέχουσιν ἰσᾶκίς ἀπὸ τινος ἄλλου ἐσωτερικοῦ σημείου, ὅπερ καλεῖται κέντρον· ἡ δὲ καμπύλη αὕτη γραμμὴ καλεῖται περιφέρεια τοῦ κύκλου.

Εἰς προσδιορισμὸν θέσεως τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς σφαίρας ἐννοοῦμεν ἐπ' αὐτῆς κύκλους. Τούτων δὲ ἄξιοι σημειώσεως εἶνε ὁ ἰσημερινός, ὁ πρῶτος μεσημβρινός, οἱ δύο τροπικοὶ καὶ οἱ δύο πολικοὶ κύκλοι.

Ἰσημερινός λέγεται μέγιστος κύκλος ἐπίσης ἀπέχων ἀπὸ τῶν δύο πόλων καὶ διαιρῶν τὴν σφαῖραν εἰς δύο μέρη, εἰς Βόρειον καὶ εἰς Νότιον ἡμισφαίριον. Ὀνομάσθη δὲ οὕτω· διότι ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἡμέραι εἶνε πάντοτε ἴσαι μὲ τὰς νύκτας.

Μεσημβρινός λέγεται μέγιστος κύκλος διερχόμενος διὰ τῶν δύο πόλων καὶ διαιρῶν τὴν σφαῖραν εἰς δύο μέρη, εἰς Βόρειον

(α) Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον παράγει τὴν διαδοχὴν τῶν ὥρων τοῦ τοῦ, ἡ δὲ κίνησις αὐτῆς περὶ ἑαυτὴν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα.

(β) Ὁ ἄξων τῆς γῆς φθάνει καὶ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, ὅτε καὶ ἄξων τοῦ οὐρανοῦ λέγεται, τὰ δὲ ἄκρα τοῦ οὐρανοῦ τούτου ἄξωνος καλοῦνται πόλοι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ μὲν κείμενος πρὸς βορρᾶν καλεῖται Ἀρκτικὸς ἢ Βόρειος πόλος τοῦ οὐρανοῦ, ὁ δὲ πρὸς νότον Ἀνταρκτικὸς ἢ Νότιος πόλος τοῦ οὐρανοῦ.

και εις Νότιον ἡμισφαίριον. Ὀνομάσθη δὲ οὕτω· διότι, ὅταν ὁ ἥλιος διέρχεται δι' αὐτοῦ, ἅπαντες οἱ ὑπ' αὐτὸν τόποι ἔχουσιν ἰσημερινόν.

Μεσημβρινοὶ εἶνε οὕτως ἄπειροί, ἀλλ' ἐκ συμφώνου οἱ Εὐρωπαϊοὶ πεπαιδευμένοι παρεδέχθησαν τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὡς πρῶτον μεσημβρινὸν τὸν διερχόμενον διὰ τῆς νήσου Φέρου, κειμένης εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Ἀφρικῆς. Ἀπὸ τινος ὅμως χρόνου οἱ Ἄγγλοι παρεδέχθησαν ὡς πρῶτον μεσημβρινὸν τὸν διερχόμενον διὰ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς πόλεως τῶν Γρηνοῦιχης, οἱ δὲ Γάλλοι τὸν διερχόμενον διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις ἀστεροσκοπείου τῶν.

Τοὺς μεγίστους τούτους κύκλους ὡς καὶ πάντα ἄλλον κύκλον, διαιροῦσιν εἰς 360 μέρη, καλούμενα μοῖρας· ἐκάστη δὲ μοῖρα ὑποδιαιρεῖται εἰς 60 πρῶτα λεπτά καὶ ἕκαστον πρῶτον λεπτόν εἰς 60 δεύτερα. Γράφονται δὲ οὕτως $25^{\circ} 32' 10''$, ἧτοι 25 μοῖραι, 32 πρῶτα λεπτά καὶ 10 δεύτερα (α).

Τροπικοὶ λέγονται δύο κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ, ἀπέχοντες αὐτοῦ $23 \frac{1}{2}$ μοῖρας, καὶ ὁ μὲν κείμενος μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ ἀρκτικού πόλου λέγεται τροπικὸς τοῦ Καρκίνου, ὁ δὲ ἄλλος ὁ μετὰ τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ τοῦ ἀνταρκτικοῦ πόλου τροπικὸς τοῦ Αἰγόκερω. Λέγονται δὲ τροπικοί· διότι, ὅταν φθάσῃ ὁ ἥλιος εἰς αὐτούς, τρέπεται ἧτοι στρέφει πάλιν πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Φθάνει δὲ ὁ ἥλιος εἰς μὲν τὸν τροπικὸν τοῦ Καρκίνου τὴν 9 Ἰουνίου, εἰς δὲ τὸν τροπικὸν τοῦ Αἰγόκερω τὴν 9 Δεκεμβρίου.

Πολικοὶ κύκλοι λέγονται δύο μικρότεροι κύκλοι παράλληλοι τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ ἀπέχοντες ἑκάτερος τῶν πόλων $23 \frac{1}{2}$ μοῖρας· καὶ ὁ μὲν ἔχων ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἀρκτικὸν πόλον καλεῖται ἀρκτικὸς πολικὸς κύκλος, ὁ δὲ ἄλλος ὁ ἔχων ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἀνταρκτικὸν πόλον ἀνταρκτικὸς πολικὸς κύκλος.

Πλάτος καὶ μῆκος.

Πλάτος λέγεται ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ

(α) Κατὰ τὴν νεωτέραν δεκαδικὴν διαίρεσιν πᾶς κύκλος διαιρεῖται εἰς 400 βαθμοὺς, ἕκαστος δὲ βαθμὸς εἰς 100 πρῶτα λεπτά καὶ πᾶν πρῶτον λεπτόν εἰς 100 δεύτερα. Γράφονται δὲ οὕτω $40^{\circ} 35' 28''$, ἧτοι 40 βαθμοὶ 35 πρῶτα λεπτά καὶ 28 δεύτερα. Ἐπι δ' ἐκάστη μοῖρα διαιρεῖται εἰς 15 γεωγραφικὰ μίλια ἢ 11 περίπου χιλιόμετρα. Οὕτω δὲ ὁ ὅλος κύκλος τοῦ ἰσημερινοῦ περιέχει $(360^{\circ} \times 15)$ μίλια 5400 γεωγραφικὰ μίλια, ἢ $(360^{\circ} \times 11)$ (χιλιόμετρα) 40 000 χιλιόμετρα. Τὸ δὲ χιλιόμετρον ἢ στάδιον ἰσοῦται πρὸς 1000 βασιλικούς πήχεις ἢ χίλια μέτρα. Τετραγωνικὸν δὲ μίλιον λέγεται τὸ τετράγωνον, τοῦ ὁποῦ ἡ πλευρὰ εἶνε ἕνα γεωγραφικὸν μίλιον. Ὡσαύτως τετραγωνικὸν στάδιον ἢ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον λέγεται τὸ τετράγωνον, τοῦ ὁποῦ ἡ πλευρὰ εἶνε ἕνα στάδιον ἢ χιλιόμετρον.

τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ μετρεῖται ἐπὶ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ. Καὶ ἂν μὲν ὁ τόπος εἴνε εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον λέγεται αὐτὸ βόρειον γεωγραφικὸν πλάτος, ἂν δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον νότιον γεωγραφικὸν πλάτος.

Μῆκος λέγεται ἡ ἀπόστασις τόπου τινὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καὶ μετρεῖται ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Καὶ ἂν μὲν ὁ τόπος εἴνε εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἡμισφαίριον λέγεται αὐτὸ ἀνατολικὸν γεωγραφικὸν μῆκος, ἂν δ' εἰς τὸ δυτικὸν ἡμισφαίριον δυτικὸν γεωγραφικὸν μῆκος (α).

Γνωστοῦ λοιπὸν ὄντος τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ γεωγραφικοῦ μήκους τόπου τινὸς εὐρίσκωμεν τὸν ζητούμενον τόπον ἐπὶ τῆς σφαίρας, ὅστις κεῖται ἐπὶ τοῦ σημείου ὅπου συμπίπτουσιν οἱ δύο κύκλοι τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους καὶ τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους αὐτοῦ.

Ὅριζων.

Παρατηρῶν τις ἐξ ὑψηλοῦ καὶ ἀνοικτοῦ τόπου τῆς γῆς περίξ ἑαυτοῦ βλέπει κύκλον σχηματιζόμενον ὑπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ θόλου καὶ καλούμενον αἰσθητὸν ὄριζοντα. Οὗτος δὲ εἴνε τόσον εὐρύτερος, ὅσον ὑψηλότερα εἴνε ὁ τόπος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἴσταται ὁ παρατηρητής.

Ὁ ὄριζων διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη, 90 μοίρας ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων· καὶ τὸ μὲν μέρος ὅπου φαίνεται ὅτι ἀνατέλλει ὁ ἥλιος λέγεται Ἀνατολή, τὸ δὲ μέρος ὅπου φαίνεται ὅτι δύει λέγεται Δύσις, τὸ δὲ μέρος τὸ ὁποῖον ἔχομεν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὅταν ἤμεθα πρὸς τὸν ἥλιον ἐστραμμένοι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου Μεσημβρία ἢ Νότος, καὶ τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ μέρος Βορρᾶς ἢ Ἀρκτος.

Τὸν ὄριζοντα διαιροῦσιν ἔτι εἰς 8, 16, 32 ἴσα μέρη, καὶ ἐκ τῶν τελευταίων τούτων ἀποτελεῖται ἡ ἀνεμώνη, ἐπὶ τῆς ὁποίας σημειοῦνται οἱ ἐκ τῶν τριάκοντα δύο τούτων μερῶν τοῦ ὄριζοντος πνεόντες ἄνεμοι. Δι' αὐτῶν δ' ἔτι οἱ ναυτικοὶ διευθύνουσι τὸν πλοῦν των, ὅπου θέλουσιν, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν διαφόρων περιτροφικῶν κινήσεων αὐτῆς, τὰς ὁποίας παράγει ἡ ὑπὸ τὸν δίκρον αὐτῆς προσηρμοσμένη καὶ ἐλευθέως ἐπὶ καθέτου ἄξονος κινουμένη μαγνητικὴ βελόνη.

Ζῶναι.

Διὰ τῶν τροπικῶν καὶ πολικῶν κύκλων καὶ διὰ τοῦ ἰσημερι-

(α) Συνήθως τὸ γεωγραφικὸν μῆκος θεωρεῖται μόνον ἀνατολικὸν καὶ μετρεῖται ἀπὸ 0 μέχρι 360°.

νοῦ ἢ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη καλούμε
ζώνας· εἶνε δὲ αὗται

α'. Ἡ διακεκαυμένη ζώνη, ἣτις κεῖται μεταξύ τῶν δύο τρο-
πικῶν καὶ ἔχει ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἰσημερινόν. Ἐν αὐτῇ ἡ θερμότη-
ς εἶνε πολὺ μεγάλη.

β'. Αἱ δύο εὐκρατοὶ ζῶναι, τῶν ὁποίων ἡ μὲν κεῖται εἰς τὸ
βόρειον ἡμισφαίριον μεταξύ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Καρκίνου καὶ τοῦ
βορείου πολικοῦ κύκλου καὶ καλεῖται βόρειος εὐκρατος ζώνη,
δὲ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον μεταξύ τοῦ τροπικοῦ τοῦ Αἰγόκερου
καὶ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου καὶ καλεῖται νότιος εὐκρατος ζώνη.

γ'. Αἱ δύο κατεψυγμέναι ζῶναι κείμεναι ἐντὸς τῶν πολικῶν
κύκλων καὶ ἔχουσαι ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐκάστη τὸν πόλον. Ἐν αὐ-
ταῖς τὸ ψῦχος εἶνε μέγιστον.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ

Σχηματισμὸς καὶ συστατικὰ μέρη τῆς γῆς

Ἐκ τοῦ πεπεισμένου τῆς γῆς περὶ τοὺς πόλους, ἐκ τῆς αὐ-
ξανομένης αὐτῆς θερμότητος, ἦν εὐρίσκωμεν ὅσον βαθύτερα ἐντὸς
αὐτῆς προχωροῦμεν, τέλος ἐκ τῆς ποιότητος τῶν βράχων τῶν
ἀποτελούντων τὸν πυρῆνα τῶν ὀρέων, εἰκάζουσιν οἱ γαιολόγοι
ὅτι ἡ γῆ κατ' ἀρχὰς ἦτο μάζα διάπυρος καὶ ρευστή, ψυχραν-
θεῖσα κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἐπιφανείαν τῆς. Οὕτω δ' ἐμορφώθη
στερεὸς φλοιὸς περὶ τὸν νῦν τετηγμένον αὐτῆς πυρῆνα.

Κατὰ δὲ τὴν ψυχρανσιν αὐτῆς τὸ μὲν ὕδωρ, τὸ ὁποῖον
μετὰ τοῦ ἀέρος ἐν εἶδει ἀτμοῦ περιέβαλλε τὴν γῆν, συνεσωρεύθη
εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη τῆς γῆς, ὃ δὲ ἀήρ, διατηρήσας τὴν πρῶ-
την του μορφήν, ἐσχημάτισε περὶ τὸ στερεὸν αὐτῆς μέρος περὶ
κάλυμμα ἀρκετὸν ἔχον βάθος.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς συνίσταται οὕτως ἐκ δύο μερῶν, τοῦ
στερεοῦ ἣτοι τῆς ξηρᾶς ἣτις κατέχει τὸ $\frac{1}{4}$ τῆς ἐπιφανείας τῆς
καὶ τοῦ ρευστοῦ ἣτοι τοῦ ὕδατος ὃπερ ἀποτελεῖ τὰ $\frac{3}{4}$ αὐτῆς. Κο-
τὸ μὲν Βόρειον ἡμισφαίριον περιέχει τὰ $\frac{3}{4}$ τῆς ξηρᾶς, τὸ δὲ Νό-
τιον μόνον τὸ $\frac{1}{4}$ αὐτῆς.

Ἡ Ξηρά.

Ἡ Ξηρὰ συνίσταται ἐκ τριῶν μεγάλων μερῶν, ἅτινα καλοῦν-
ται ἡπειροί, καὶ ἐξ ἀπείρων ἄλλων μικρῶν, ἅτινα καλοῦνται νή-
σοι. Τὰ μεγάλα ταῦτα μέρη εἶνε·

α'. Τὸ μέρος τῆς γῆς, ὅπερ καὶ παλαιὸς κόσμος καλεῖται, οὐκ ἐκ τριῶν μεγάλων μερῶν καὶ καλουμένων ὡσαύτως τείρων τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς.

β'. Τὸ μέρος τῆς γῆς, ὅπερ καὶ νέος κόσμος καλεῖται, συντάμενον ἐκ δύο ὡσαύτως ἡπείρων, τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

γ'. Τὸ πρὸς νότον τῆς Ἀσίας μέρος, ὅπερ πρότερον μὲν ἐκαλεῖτο Νέα Ὀλλανδία, νῦν δὲ Αὐστράλια καὶ θεωρεῖται ἕκτη τῆς γῆς ἡπειρος, ἀνακαλυφθεῖσα μετὰ τὴν Ἀμερικὴν.

Αἱ μικραὶ ἐπὶ τῆς γῆς χώραι, αἱ καλούμεναι νῆσοι εἴαν μὲν πλησίον ἡπείρων καλοῦνται παράλιοι ἢ ἡπειρωτικαὶ νῆσοι, εἴαν δὲ μακρὰν αὐτῶν πελάγιοι νῆσοι. Νῆσοι δὲ πλησίον ἀλλήλων κείμεναι σχηματίζουσι τὸ καλούμενον ἀρχιπέλαγος.

Πᾶσα ἡπειρος, ὡς καὶ μεγάλη νῆσος, ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς, ὅπερ κορυφὸς αὐτῆς καλεῖται, καὶ ἐκ τῶν ἰσοχῶν αὐτῆς, αἵτινες καλοῦνται μέλη της.

Τριῆμα γῆς ἐνούμενον ἐξ ἐνὸς μέρους μετὰ ἡπείρου κατὰ δὲ ἄλλα μέρη βρεχόμενον ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης καλεῖται χερσόνησος.

Ἀκρωτήριο δὲ καλεῖται τριῆμα γῆς ἀποτόμως ὡς ἐπὶ τὸ ὅλον ἐντὸς τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης ἐκτεινόμενον. Στενὸν δὲ ἐν ἑνὶ μέρει γῆς ἐνῶνον δύο ξηρὰς καλεῖται ἰσθμὸς.

Ἐὰν ἡ ἐπιφάνεια τόπου τινὸς εἴη πολὺ ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὁ τόπος οὗτος λέγεται ὑψίπεδον ἢ ὄρο-
εδιον. Ἐὰν δὲ ἡ ἐπιφάνεια τόπου τινὸς εἴη ὀλίγον ὑψηλότερα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὁ τόπος οὗτος λέγεται βαθύπεδον. Ἐὰν δὲ τέλος ἡ ἐπιφάνεια τόπου τινὸς ἐκτείνεται παραλλήλως τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ὁ τόπος οὗτος καλεῖται πεδιάς, εἴαν εἴη στενὴ καὶ κεῖται μετὰ ὄρεων καλεῖται κοιλάς.

Ἐρημος λέγεται ἐκτεταμένη ἄγονος χώρα καὶ ἀκατοίκητος, πολλάκις κεκαλυμμένη ὑπὸ ἄμμου.

Δόρος λέγεται ὕψωμα γῆς μικρόν· εἴαν δ' αὐτὸ εἴη ὑψηλότερον καὶ πετρῶδες λέγεται βουνόν· καὶ εἴαν αὐτὸ εἴη ὑψηλότερον τοῦ βουνοῦ λέγεται ὄρος. Μέρη δὲ τοῦ ὄρους εἴη ἡ κορυφή, ἢ λιτύς, ἢ ὑπώρεια, αἱ πύλαι ἢ τὰ στενά.

Κορυφὴ ὄρους ἢ ἀκρόρεια λέγεται τὸ ὕψιστον τοῦ ὄρους μέρος, κλιτύς δὲ ἡ κατωφερὴς αὐτοῦ πλευρά· ὑπώρεια δὲ ἡ πρόσθεν τὸ χαμηλότατον τοῦ ὄρους μέρος, καὶ πύλαι ἢ στενά αἱ ἐγγύς καὶ ταχεῖαι ταπεινώσεις τῶν ὄρεων, αἵτινες καὶ στενάς ὁδοὺς σχηματίζουσι. Τοιαῦται δ' ἐν Ἑλλάδι εἴη αἱ Θερμοπύλαι.

Ἡφαιστειον λέγεται τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον κατὰ καιροὺς ἀναπέμπει καπνόν, πῦρ, βραστὸν ὕδωρ, τέφραν κτλ. αἱ δ' ἐπὶ τῶν κορυφῶν ἢ ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ εὐρισκόμεναι ὄπαι καλοῦνται *κρατῆρες*.

Σειρὰ ὄρέων λέγεται ἡ ἐνώσις πολλῶν ὄρέων, τὰ ὅποια κατὰ χροῦσι μεγάλην ἔκτασιν· τὸ δὲ μέρος τῆς ἐνώσεως τῶν σειρῶν τούτων καλεῖται *δεσμὸς* ἢ *κόμβος*.

Υψηλὰ ὄρη λέγονται τὰ ἔχοντα ὕψος μεγαλύτερον τῶν 1950 μέτρων, *μέτρια* δὲ τὰ ἀπὸ 1300—1950 μέτρων, καὶ *χαμηλὰ* τὰ χαμηλότερα τῶν 1300 μέτρων.

Τῶν ὄρέων τὸ ὕψος ὀρίζεται κατὰ τὴν κάθετον αὐτῶν ἀνύψωσιν. Καὶ ἐὰν μὲν αὐτὸ μετρεῖται ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καλεῖται *ἀπόλυτον ὕψος*, ἐὰν δὲ ἀπὸ τινος πεδιάδος ἢ λίμνης *σχετικὸν ὕψος*.

Τὰ ὕδατα.

Τὰ ὕδατα τῆς γῆς κοινωνοῦσι πανταχοῦ καὶ διαιροῦνται εἰς δύο, εἰς *ἀλιμυρὰ* ἢ *θαλάσσια ὕδατα* καὶ εἰς *ὕδατα γλυκέα* ἢ *ὕδατα τῆς ξηρᾶς*.

Α'. Περὶ τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης.

Τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης διαιροῦνται εἰς πέντε μέρη, ἅτινα καλοῦνται ὠκεανοί, καὶ εἶνε οἱ ἑξῆς·

α'. Ὁ *Ἀτλαντικὸς ὠκεανός*, ὅστις ἔχει τὴν Εὐρώπην καὶ Ἀφρικὴν πρὸς Α. καὶ τὴν Ἀμερικὴν πρὸς Δ. (α).

β'. Ὁ *Μέγας ἢ Εἰρηγικὸς ὠκεανός*, ὅστις ἔχει τὴν Ἀσίαν πρὸς Δ. καὶ τὴν Ἀμερικὴν πρὸς Α.

γ'. Ὁ *Ἰνδικὸς ὠκεανός*, ὅστις ἔχει τὴν Ἀσίαν πρὸς Β. καὶ τὴν Ἀφρικὴν πρὸς Δ.

δ'. Ὁ *Βόρειος παγωμένος ὠκεανός*, ὅστις κεῖται πρὸς τὸ Βόρειον πόλον.

ε'. Ὁ *Νότιος παγωμένος ὠκεανός*, ὅστις κεῖται πρὸς τὸ Νότιον πόλον.

Οἱ ὠκεανοὶ οὗτοι εἰσερχόμενοι βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν σχηματίζουνσι τὰς θαλάσσας, τὰ πελάγη, τοὺς κόλπους, τοὺς λιμένας, τοὺς ὄρμους, τοὺς πορθμοὺς κτλ.

(α) Τοῦ λοιποῦ ἀντὶ πρὸς ἀνατολάς, πρὸς δυσμάς, πρὸς βορρᾶν, πρὸς νότον θὰ γράφωμεν ἐπιτόμως πρὸς Α. πρὸς Δ. πρὸς Β. πρὸς Ν.

Θάλασσα λέγονται τμήματα ὠκεανοῦ, τὰ ὁποῖα εἰσχωροῦσι μεταξὺ τῶν ἠπείρων· οἷον ἡ Μεσόγειος θάλασσα.

Πελάγη λέγονται τμήματα θαλάσσης, τὰ ὁποῖα εἰσχωροῦσι μεταξὺ δύο μικροτέρων ξηρῶν· οἷον τὸ Ἴόνιον πέλαγος.

Κόλπος λέγεται βαθεῖα εἰσχώρησις τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηρὰν· οἷον ὁ Κορινθιακὸς κόλπος.

Λιμὴν λέγεται μικρὸς κόλπος, ἐν ᾧ δύνανται ἐν ἀσφαλείᾳ νὰ μένωσι τὰ πλοῖα· τὸ δὲ μέρος ὅπου ἀγκυροβολοῦσι τὰ πλοῖα λέγεται ὄρμος.

Πορθμὸς λέγεται στενὸν μέρος θαλάσσης, δι' οὗ συγκοινωνοῦσι δύο θάλασσαί· οἷον ὁ τοῦ Εὐρίπου.

Τὸ ἔδαφος τῶν ὠκεανῶν εἶνε ἐπίσης ἀνώμαλον ὡς καὶ τὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς ξηρᾶς, περιέχον πεδιάδας καὶ ὄρη. Ὅταν δὲ τὰ ὄρη ἐξέρχονται τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, σχηματίζονται ἐκ τῶν κορυφῶν αὐτῶν νῆσοι, σκόπελοι, ὕφαλοι, βράχια, αἰγιαλοὶ κλ.

Σκόπελος λέγεται ὁ βράχος ὁ ἐν τῇ θαλάσῃ, ὅταν ἐξέχη ὀλίγον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ὑφαλος δὲ λέγεται ὁ ἐν τῇ θαλάσῃ βράχος, ὅστις μόλις φθάνει μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ εἶνε λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς ναυτιλλομένους.

Ῥαχία λέγονται ὁ πετρώδης αἰγιαλός· παραλία δὲ ἡ αἰγιαλός ἢ ἀκτὴ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς τὸ ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης βρεχόμενον.

Τὸ χρῶμα τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης προέρχεται ἐκ τῆς ἀντανεκλάσεως τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τῆς διαφόρου ποιότητος τοῦ ἔδαφους· ἐν γένει ὅμως εἶνε κυανοῦν. Ὡσαύτως τὸ θαλάσσιον ὕδωρ εἶνε πικρὸν εἰς τὴν γεῦσιν ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῷ διαλυομένων ὑλάτων.

Τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης ἔχουσι τριῶν εἰδῶν κινήσεις, τὴν τῶν κυμάτων, τὴν τῶν παλίρροιῶν καὶ τὴν τῶν ρευμάτων.

Τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἐγείρονται ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ ἐν τρικυμίαις μεγάλαις ὑψοῦνται ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μέχρι 19 μέτρων. Εἰς βάθος ὅμως 29 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, οὐδεμίαν κίνησιν τῶν ὑδάτων αἰσθητόμεθα.

Αἱ κανονικαὶ κινήσεις τῶν ὑδάτων τῆς θαλάσσης ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐν ταῖς ἀνοικταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν τοῖς ὠκεανοῖς συμβαίνουσι δις τῆς ἡμέρας αἱ παλίρροιαι εἶνε ἡ πλήμμυρα καὶ ἡ ἀμπωτις. Καὶ πλήμμυρα μὲν λέγεται ἡ περιοδικὴ ἀνάβασις τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ἀμπωτις δὲ ἡ περιοδικὴ κατάβασις αὐτῶν. Γοιαύτη δὲ καταφανὴς παλίρροια ἐν Ἑλλάδι εἶνε ἡ τοῦ Εὐρίπου.

Ἐντὸς τῆς θαλάσσης σχηματίζονται τὰ καλούμενα θαλάσσια ρεύματα, τὰ ὁποῖα κινοῦνται ἢ ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινόν, ἢ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν τῶν παραλλήλων κύκλων.

Τὰ θαλάσσια ρεύματα εἶνε λίαν χρήσιμα, οὐ μόνον διὰ τὸν πλοῦν τῶν ἐν τοῖς ὠκεανοῖς ταξειδευόντων, ἀλλὰ καὶ ὡς κανονίζοντα τὰ κλίματα τῆς γῆς· διότι ἐκ μὲν τῶν ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ θερμῶν χωρῶν φέρουσι θερμὸν ὕδωρ εἰς τὰς ψυχρὰς καὶ τῶν δύο πόλων χώρας καὶ ἐλαττοῦσιν ἄρκετὰ τὸ ἐν αὐταῖς ψῦχος, ἐκ δὲ τῶν χωρῶν τῶν πόλων φέρουσι ψυχρὸν ὕδωρ εἰς τὰς θερμὰς ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ χώρας καὶ καθιστῶσι λίαν συγκερασμένα τὰ ἐν αὐταῖς κλίματα.

Ὅταν δύο θαλάσσια ρεύματα ἐναντίαν ἔχοντα διεύθυνσιν συναντῶνται, παράγονται αἱ θαλάσσιαι δῦραι καὶ οἱ θαλάσσιοι στρόβιλοι.

Θίς λέγεται σωρὸς κινητῆς ἄμμου συνηθροισμένης ἐντὸς τῆς θαλάσσης ἢ καὶ ἐν τῇ παραλίᾳ.

Σύρτεις λέγονται ῥηχὰ ἀμμώδη μέρη, ἐν οἷς παρασύρονται ὑπὸ τῶν παλιρροιῶν ἢ ὑπὸ τῶν ρευμάτων τῆς θαλάσσης τὰ πλοῖα καὶ χάνονται.

B'. Περὶ τῶν ὑδάτων τῆς ξηρᾶς.

Ἡ θάλασσα διὰ τῆς ἐξατμίσεως τῶν ὑδάτων τῆς παράγει καὶ τρέφει τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὕδατα, καταπίπτοντα ἐπ' αὐτῆς ἐν εἴδει βροχῆς ἢ χιόνος. Τὸ ὕδωρ δὲ τοῦτο ἢ εἰσδύει ἐντὸς τῆς γῆς ἢ συναθροιζόμενον ἐπ' αὐτῆς παράγει τὰς πηγὰς, τοὺς ρύακας, τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰς λίμνας.

Τὸ μέρος ὅθεν ἐξέρχεται ἐκ τῆς γῆς τὸ ὕδωρ λέγεται πηγὴ· ἀλλὰ κρηγὴ ἔτι καλεῖται καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῆς γῆς κατὰ τὰς ὑπωρείας μάλιστα τῶν ὀρέων. Ἐκ δὲ τῆς ῥοῆς τούτων σχηματίζονται οἱ ρύακες, καὶ ἐκ τῆς ἐνώσεως πολλῶν ρυάκων τὰ ποτάμια, καὶ ἐκ τῶν ποταμιῶν οἱ ποταμοί.

Ἐκαστος ποταμὸς ἔχει κοίτην, δρόμον, ἐκβολὴν κτλ.

Κοίτη ἢ ρεῦμα ἢ ρεῖθρον τοῦ ποταμοῦ λέγεται ἢ αὐλαξ, ἐντὸς τῆς ὁποίας ρέουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ ὕδατα. Ταύτης δεξιὰ ὄχθη λέγεται, ἢν ἔχει πρὸς τὰ δεξιὰ ὁ διὰ πλοίου καταβαίνων ποταμὸν καὶ ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὴν ἐκβολὴν, ἀριστερὰ δὲ ἢ ἄλλη αὐτοῦ ὄχθη. Δρόμος δὲ τοῦ ποταμοῦ λέγεται ὁ ὄφιοειδὴς ροῦς, ὃν αὐτὸς σχηματίζει ἀπὸ τῶν πηγῶν

του μέχρι τοῦ μέρους ὅπου χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὅπερ ἐκβολὴ ἢ στόμα τοῦ ποταμοῦ λέγεται.

Δέλτα λέγεται ἡ ὑπὸ τινων ποταμῶν σχηματιζομένη κατὰ τὰς ἐκβολὰς των τριγωνικὴ νῆσος, ὡς ὁμοιάζουσα μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ γράμματος Δ.

Καταβόθραι λέγονται τὰ χάσματα τῆς γῆς, ἐν οἷς καταβυθίζεται ποτάμιον ἢ ποταμὸς καὶ χάνεται.

Διῶρυξ λέγεται τεχνικὸν ποτάμιον, δι' οὗ συγκοινωνοῦσι δύο ποταμοὶ ἢ θάλασσα πρὸς θάλασσαν ἢ ποταμόν.

Καταρράκτης λέγεται τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ, καθ' ὃ ἐξ αἰφνιδίων ἐμποδίων ἀποτόμως καὶ βιαίως ἀπὸ μεγάλου ὕψους καταπίπτουσι τοῦ ποταμοῦ τὰ ὕδατα.

Λίμνη εἶνε μεγάλη ἐντὸς τῆς ξηρᾶς ἕκτασις ὕδατος, συγκοινωνοῦσα ἐνίοτε μετὰ θαλάσσης ἢ μετὰ ποταμοῦ.

Ἄτμσφαιρα, κλίμα.

Ἄτμσφαιρα λέγεται ἡ περιβάλλουσα τὴν γῆν ἀεροειδῆς ὕλη, ἣτις ἔχει τὸ σχῆμα τῆς γῆς καὶ ὀνομάζεται ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ. Συνίσταται δὲ οὗτος ἐξ $\frac{1}{5}$ ὀξυγόνου καὶ ἐκ $\frac{4}{5}$ περιπού ἀζώτου καὶ ἐξ ἐλαχίστου ποσοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἀτμοῦ, καὶ χρησιμεύει εἰς τὴν ἀναπνοὴν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ζώων καὶ φυτῶν.

Τῶν ιδιοτήτων τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εἶνε καὶ ἡ πυκνότης· αὕτη δ' ἐλαττοῦται ἀναλόγως τοῦ ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ὕψους αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο κάλλιστα δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὴν πυκνότητα τοῦ ἀέρος ὡς καὶ τὸ ὕψος τόπου τινὸς διὰ τοῦ καλουμένου βαρομέτρου. Ἐκ τῆς πυκνότητος δὲ τοῦ ἀτμοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ προκύπτουσι σπουδαῖα φαινόμενα τὰ νέφη, ἡ βροχὴ, ἡ ἄβυσσος καὶ ἡ χάλαζα. Τὸ δὲ κλίμα τόπου τινὸς κανονίζεται ὑπὸ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφαιρᾶς καὶ τῆς ποσότητος τῆς ἐν αὐτῇ ὑγρασίας ὡς καὶ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν κυριωτέρων νέμων.

Προϊόντα τῆς γῆς.

Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα εἶνε οἱ παραγωγοὶ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, τὰ ὅποια ἡ φρόνησις καὶ ἡ τέχνη τοῦ ἀνθρώπου ἐπολυπλασίασε καὶ ἐξηυγένισε.

Πάντα τὰ προϊόντα τῆς γῆς διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις ἢ καίτεια, τὸ βασιλείον τῶν ζώων, τὸ βασιλείον τῶν φυτῶν καὶ τὸ βασιλείον τῶν ὀρυκτῶν.

Ζῶα λέγονται ἅπαντα τὰ ὄντα, τὰ ὅποια ζῶσι καὶ μεταβαλίσουσιν ἀπὸ τόπου τινὸς εἰς ἄλλον εἴτε ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν

υδάτων. Φυτὰ δέ, ὅσα φύονται ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε ἐντὸς τῶν ὑδάτων· οἷον τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι, τὰ χόρτα. Καὶ ὄρυκτά, ὅσα ἐξορύσσονται ἐκ τῆς γῆς ἢ εὐρίσκονται ἐπ' αὐτῆς· οἷον τὰ μέταλλα, οἱ λιθάνθρακες κτλ.

Πολλὰ τῶν φυσικῶν προϊόντων ἐξευγενίζονται διὰ τῆς τέχνης καὶ ταῦτα καλοῦνται τεχνικὰ προϊόντα· ταῦτα δὲ ἀποτελοῦσι τὴν βιομηχανίαν.

Ἄνθρωπος.

Ἄπαντες οἱ κάτοικοι τῆς γῆς λογίζονται περὶ τὸ 1,460,000,000. Διαιροῦνται δ' ἐκ τοῦ χρώματος καὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ κρανίου εἰς πέντε φυλάς· εἶνε δὲ αὗται.

α'. Ἡ *Καυκασία* ἢ *Λευκὴ φυλὴ*, ἣτις ἔχει τὸ κρανίον ὠοειδὲς καὶ τὸ χρῶμα λευκὸν καὶ κατοικεῖ τὴν Εὐρώπην, τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Ἀσίας καὶ τὸ βόρειον τῆς Ἀφρικῆς.

β'. Ἡ *Μογγολικὴ φυλὴ*, ἣτις ἔχει τὸ χρῶμα πυρρὸν, σπᾶνιν πώγωνος, προέχοντα τὰ ὀστά τῶν ὤμων, τοὺς ὀφθαλμοὺς στενοὺς καὶ κατοικεῖ τὴν κεντρικὴν καὶ ἀνατολικὴν Ἀσίαν καὶ τὰς περὶ τὸν Βόρειον πόλον χώρας.

γ'. Ἡ *Αἰθιοπικὴ* ἢ *Νιγηρικὴ φυλὴ*, ἣτις ἔχει χρῶμα μέλαν, ἐξεχούσας ἐπάνω τὰς γνάθους, τοὺς ὀδόντας πλαγίως τεθειμένους καὶ κατοικεῖ ἅπασαν τὴν ἄλλην Ἀφρικὴν, πλὴν τοῦ βορείου μέρους αὐτῆς.

δ'. Ἡ *Ἀμερικανικὴ φυλὴ*, ἣτις ἔχει τὸ χρῶμα ἐρυθρόφαιον, τὸ μέτωπον βραχύ, τὴν ρίνα ἐξέχουσαν, τὰ χεῖλη πεπιεσμένα καὶ κατοικεῖ τὴν Ἀμερικὴν.

ε'. Ἡ *Μαλαικὴ φυλὴ*, ἣτις ἔχει τὸ χρῶμα μαῦρον, τὴν ρίνα καμπύλην, τὸ στόμα ἀνοικτόν, τὴν κόμην μέλαιναν καὶ ἀραιὰν καὶ κατοικεῖ τὴν χερσόνησον Μαλάκαν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ τὴν Τασμανίαν.

Θρησκεία.

Τὸ ἀνθρώπινον γένος κατὰ τὴν θρησκείαν διαιρεῖται εἰς μονοθεϊστὰς καὶ εἰς πολυθεϊστὰς ἢ εἰδωλολάτρας.

Μονοθεῖσται εἶνε·

α'. Οἱ *Χριστιανοί*, ὄντες ὑπὲρ τὰ 400 ἑκατομμύρια καὶ διαιρούμενοι εἰς ὀρθοδόξους, καθολικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους.

β'. Οἱ *Ἰουδαῖοι*, ὄντες περὶ τὰ 7 ἑκατομμύρια.

γ'. Οἱ *Μωαμεθανοί*, ὄντες περὶ τὰ 170 ἑκατομμύρια.

Τῶν πολυθεϊστῶν μᾶλλον διαδεδομένη ἐν Ἰνδίας, Κίνας καὶ

Ἰαπωνία, εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ Βράμα καὶ ἡ τοῦ Βούδα. Ὡσαύτως καὶ ὁ Φετιχισμός, εἰς ὃν ἀνήκουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν μαύρων τῆς Ἀφρικῆς. Ἀπαντες δὲ οἱ εἰδωλολάτραι λογίζονται ὑπὲρ τὰ 880 ἑκατομμύρια.

Ἔθνος, κράτος, πολίτευμα.

Λαὸς πεπολιτισμένος, ἔχων τὴν αὐτὴν θρησκείαν, γλῶσσαν καὶ καταγωγὴν, τὰ αὐτὰ ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ συνήθως κατοικῶν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέρος τῆς γῆς καλεῖται ἔθνος. Ὁ δὲ τόπος ὄντινα κατοικεῖ καὶ ἐξουσιάζει ἓν ἔθνος, καλεῖται κράτος ἢ ἐπικράτεια.

Πολίτευμα λέγεται ὁ τρόπος, καθ' ὃν κράτος τι κυβερνᾶται. Εἶνε δὲ τέσσαρα εἶδη πολιτευμάτων.

α'. Ἡ ἀπόλυτος μοναρχία, καθ' ἣν νόμος εἶνε ἡ θέλησις τοῦ ἡγεμόνος.

β'. Τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, καθ' ὃ ἄρχει ὁ ἡγεμὼν περιοριζόμενος ὑπὸ Βουλῶν ἀντιπροσωπευουσῶν τὸ ἔθνος.

γ'. Τὸ ἀριστοκρατικὸν πολίτευμα, καθ' ὃ διευθύνουσι τὰ τοῦ κράτους οἱ ἄριστοι.

δ'. Τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, καθ' ὃ ἅπας ὁ λαὸς λαμβάνει μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους.

Στόλος, ναύσταθμος, ναυπηγεῖον.

Ἄθροισμα πολλῶν μεγάλων πολεμικῶν πλοίων καλεῖται στόλος· εἰάν δὲ αὐτὰ εἶνε ὀλιγώτερα τῶν πέντε λέγεται στολίσκος.

Ναύσταθμος λέγεται τὸ μέρος, ἐν ᾧ ναυλοχεῖ ὁ στόλος κράτους τινός· ναυπηγεῖον δὲ τὸ μέρος, ἐν ᾧ τὰ πλοῖα κατασκευάζονται.

ΕΥΡΩΠΗ

Ἦρια, πολιτικὴ διαίρεσις, μῆκος καὶ πλάτος, θάλασσαί, κόλποι, χερσόνησοι, νῆσοι, ἀκρωτήρια.

Ἡ Εὐρώπη εἶνε τὸ δέκατον πέμπτον μέρος τῆς οἰκουμένης καὶ ἐνοῦται πρὸς Α. μετὰ τῆς Ἀσίας. Ὁρίζεται δὲ πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, τῆς Προποντίδος, τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Ἀσιατικῆς (Καυκασίου) Ῥωσσίας.

Αὕτη πολιτικῶς διαίρεται εἰς 18 κράτη, τὴν Ἑλλάδα,

Τουρκίαν, Μαυροβούνιον, Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν, Πορτογαλίαν, Γαλλίαν, Ἑλβετίαν, Βέλγιον, Ὀλλανδίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν, Ῥωμονίαν, Σερβίαν, Βρεττανίαν (ἢ Ἀγγλίαν), Δανίαν, Σουηδίαν, Ῥωσσίαν.

Ἐν τοῖς κράτεσι τῆς Εὐρώπης ἀριθμοῦνται ἔτι ὁ Ἅγ. Μαρκῆος ἐν Ἰταλίᾳ, προστατευόμενον ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, τὸ Μορακὸν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἡ Ἀνδόρρα ἐν Ἰσπανίᾳ προστατευόμενα ἀμφότερα ὑπὸ τῆς Γαλλίας, καὶ τὸ Λιχτενστάϊνον κείμενον εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἑλβετίας.

Τὸ μεγαλείτερον μῆκος αὐτῆς εἶνε ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ τῆς Ῥωσσίας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Ἅγ. Βικεντίου τῆς Ἰσπανίας (5560 χιλίωμ.), τὸ δὲ μεγαλείτερον πλάτος ἀπὸ τοῦ Βορείου ἀκρωτηρίου τῆς Νορβηγίας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου τῆς Ἑλλάδος (3860 χιλίωμ.). Κεῖται δὲ σχεδὸν ἅπασα ἐν τῇ βορείῳ εὐκράτῳ ζώνῃ.

Θάλασσαί τῆς Εὐρώπης εἶνε αἱ ἑξῆς· 1 ἡ Λευκὴ θάλασσα εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ῥωσσίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ· 2 ἡ Βαλτικὴ θάλασσα μεταξύ Σουηδίας, Ῥωσσίας, Γερμανίας καὶ Δανίας, σχηματιζομένη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ· 3 ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δὲ ὠκεανοῦ σχηματίζεται καὶ ἡ Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα πρὸς Δ. τῆς Δανίας, Γερμανίας, Ὀλλανδίας καὶ Βελγίου, καὶ 4 ἡ θάλασσα τῆς Μάγχης ἢ Βρεττανικὴ θάλασσα μεταξύ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· 5 ἡ Μεσόγειος θάλασσα μεταξύ Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς, σχηματιζομένη καὶ αὕτη ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ Μεσόγειος περιλαμβάνει ἑτέρας θαλάσσας ἢ πελάγη· τὸ Τυρρητικὸν πέλαγος πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας· τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος πρὸς Α. τῆς Ἰταλίας· τὸ Ἰόνιον πέλαγος πρὸς Δ. τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας· τὸ Αἰγαῖον πέλαγος πρὸς Α. τῆς Ἑλλάδος· τὴν Προποντίδα εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Τουρκίας· τὸν Εὐξείνιον πόντον πρὸς Α. τῆς Τουρκίας καὶ πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας· τὴν Μαυροῦδα λίμνην ἢ Ἀζοφικὴν θάλασσαν πρὸς Ν. τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει κόλπους πολὺ εἰσχωροῦντας εἰς τὴν ξηρὰν ἕνεκα τούτου ἡ παραλία αὐτῆς εἶνε ἐκτεταμένη, τὰ δ' ἐνδότερα αὐτῆς δὲν ἀπέχουσι πολὺ τῆς θαλάσσης.

Κόλποι αὐτῆς ἐπισημότεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Βαλτικῇ ὁ Βοθρικός, ὁ Φιλλανδικὸς ἢ Φιννικός καὶ ὁ Λιβόνιος ἢ τῆς Ῥίγας· ἐν δὲ τῇ Γερμανικῇ θαλάσσει ὁ τοῦ Σουιδέρη πρὸς Δ. τῆς Ὀλλανδίας· ἐν δὲ τῷ Ἀτλαντικῷ ὁ Οὐασκωνικός εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Γαλλίας, καὶ ὁ τῶν Γαδεύων εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἰσπανίας· καὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ ὁ τοῦ Λέοντος εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Γαλλίας, ὁ τῆς Γερούης

εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἰταλίας, ὁ τοῦ *Τάραντος* εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰταλίας, ὁ *Κορινθιακὸς* μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ὁ *Σαρωνικὸς* μεταξὺ Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ ὁ *Θεσμαῖος* πρὸς Ν. τῆς Τουρκίας εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Μόνον ἐν τοῖς ἀνατολικαῖς αὐτῆς ἡ Εὐρώπη ἔχει ἐκτεταμένας πεδιίδας. Αἱ χερσόνησοι αὐτῆς ἀπαρτίζουσι τὸ πέμπτον τῆς ὅλης χώρας. Ἐπισημότεραι δ' αὐτῶν εἶνε ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος, περιλαμβάνουσα τὴν Ἑλλάδα, τὴν Τουρκίαν, τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν Σερβίαν· ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος, περιλαμβάνουσα τὴν Ἰταλίαν· ἡ Ἰσπανικὴ ἢ Ἰβηρικὴ χερσόνησος, περιλαμβάνουσα τὴν Ἰσπανίαν καὶ Πορτογαλίαν· ἡ Ὀλλανδικὴ χερσόνησος ἐν τῇ Ὀλλανδίᾳ· ἡ Δανικὴ ἢ Κιμβρικὴ χερσόνησος εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Γερμανίας· ἡ Σκαρδιανικὴ χερσόνησος, περιλαμβάνουσα τὴν Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν, καὶ ἡ Κριμαϊκὴ χερσόνησος εἰς τὸ Ν. τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Εὐρώπη ἔχει πολλοὺς πορθμούς· τούτων ἐπισημότεροι εἶνε ὁ *Σκαγεράκης* καὶ ὁ *Κατεγάτης* μεταξὺ Δανίας καὶ Σκανδιναυικῆς χερσονήσου· ὁ τοῦ *Σούνδου* μεταξὺ τῆς Δανικῆς νήσου Σηλανδίας καὶ τῆς Σουηδίας· ὁ τοῦ *Καλαί* μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας· ὁ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου μεταξὺ τῶν νήσων Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας· ὁ τοῦ *Γιβραλτάρ* (*Ἡρακλείων σπηλιῶν*) μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς· ὁ τῆς *Μεσσήνης* μεταξὺ Ἰταλίας καὶ τῆς νήσου Σικελίας· ὁ *Ἑλλησποντος* εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντιδος· ὁ *Θρακικὸς Βόσπορος* εἰς τὸν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου· ὁ τοῦ *Γερικαλέ* (*Κιμμέριος Βόσπορος*) εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Μαιώτιδος λίμνης.

Ἴσθμοι τῆς Εὐρώπης ἐπισημότεροι εἶνε ὁ *Κορινθιακὸς* εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὁ *Περεκόπιος*, ἐνώνων τὴν Κριμαϊκὴν χερσόνησον μετὰ τῆς λοιπῆς Ῥωσσίας.

Νῆσοι ἐπισημότεροι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ Ἰσλανδία, ἡ Ἰρλανδία καὶ ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, ἡ Σαρδηνία, ἡ Κορσικὴ, ἡ Σικελία καὶ ἡ Κρήτη εἰς τὴν Μεσόγειον, καὶ ἡ Εὐβοία εἰς τὸ Αἰγαῖον.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισημότερα εἶνε τὸ *Βόρειον* πρὸς Β. τῆς Νορβηγίας· τὸ *Μίξον* πρὸς Ν. τῆς Ἰρλανδίας· τὸ *Φινιστέρον* εἰς τὰ ΒΔ τῆς Ἰσπανίας· τὸ τοῦ Ἀγ. Βικεντίου ΝΔ. τῆς Πορτογαλίας· τὸ *Τραφάλγαρον* πρὸς Ν. τῆς Ἰσπανίας· τὸ *Πάσσαρον* εἰς τὸ Ν. τῆς Σικελίας· τὸ *Σπαρταβέντον* πρὸς Ν. τῆς Ἰταλίας καὶ αἱ *Μαλέαι* πρὸς Ν. τῆς Πελοποννήσου.

ὄρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Τὸ ἔδαφος τῆς Εὐρώπης εἶνε λίαν ποικίλον· τὰ *Οὐράλια* ὄρη, καὶ *Σκαρδιναϊκά* ἄλπεις καὶ τὰ *Πυρηναιῶ* εἶνε ὄρη ὅλως κειχωρισμένα. Ἐὰν ἀπὸ τῆς Ὀλλανδικῆς χερσονήσου φέρομεν εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸς τὸν Εὐξείνιον πόντον χωρίζεται ἡ Εὐρώπη εἰς δύο τμήματα, εἰς πεδινὸν τμήμα πρὸς Β. καὶ εἰς ὄρεινὸν τμήμα πρὸς Ν.

Τὸ πεδινὸν τῆς Εὐρώπης τμήμα ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. μέχρι τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Δανίας. Τὸ βόρειον αὐτοῦ εἶνε μᾶλλον ἐλῶδες, τὸ δὲ μέσον ἔχει ἐκτεταμένα δάση καὶ πολλὰς εὐφόρους χώρας, τὸ δὲ νότιον ἔχει χώρας ἀνύδρους καὶ ὀπωσοῦν καλλιεργησίμους.

Τὸ δὲ ἕτερον τμήμα τὸ καὶ ὄρεινὸν ἔχει κέντρον τὰς Ἀλπεῖς. Τούτων συνέχεια πρὸς Δ. εἶνε τὰ ὄρη τῆς *Γαλλίας*, πρὸς τὰ ΒΑ τὰ ὄρη τῆς *Γερμανίας*, πρὸς Α. τὰ *Καρπάθια*, πρὸς τὰ ΝΑ τὰ ὄρη τῆς *Αὐστρίας*, ὧν συνέχεια εἶνε τὰ ὄρη τῆς *Τουρκίας* καὶ τῆς *Ἑλλάδος*, καὶ πρὸς Ν. τὸ *Ἀπέννινον* τῆς *Ἰταλίας*.

Πολὺ δὲ μεγαλειτέραν ἔκτασιν (σχεδὸν τὰ $\frac{2}{3}$) κατέχει τὸ Εὐρωπαϊκὸν βαθύπεδον, τὸ ὁποῖον μεταξὺ τῶν *Καρπαθίων* καὶ τῶν *Οὐραλίων* ὀρέων κείμενον ἐκτείνεται καὶ ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς στέππας τῆς *Σιβηρίας* καὶ τοῦ *Τουράν*.

Ἡ Εὐρώπη διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν τὰ μάλιστα συντελούντων πρὸς ἄρδευσιν καὶ συγκοινωνίαν τῆς χώρας. Τούτων ἐπισημότεροι εἶνε ὁ *Πεταγόρας*, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν· ὁ *Δούνας*, ἐκβάλλων εἰς τὴν *Λευκὴν* θάλασσαν· ὁ *Νέβας*, ὁ *Δίνας*, ὁ *Οὔιστούλιας* καὶ ὁ *Ὀδερος* εἰς τὴν Βαλτικὴν· ὁ *Ἀλβις*, ὁ *Οὔισουργις* καὶ ὁ *Ῥήνος* εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Σηκουάνας* εἰς τὴν θάλασσαν τῆς *Μάγχης*· ὁ *Τάμεσις* ἐκ τῆς *Ἀγγλίας* εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Δείγηρ*, ὁ *Γαρούνας*, ὁ ὁ *Δούριος*, ὁ *Τάγος*, ὁ *Γουαδιάνας* καὶ ὁ *Γουαδαλουίβερρος* εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ *Ἐβρος* καὶ ὁ *Ῥοδανός* εἰς τὴν Μεσόγειον· ὁ *Πάδος* εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος· ὁ *Ἐβρος* (*Μαρίτσα*) εἰς τὸ *Λιγαῖον* πέλαγος· ὁ *Δανούβιος*, ὁ *Δρεϊστερος* καὶ ὁ *Δρεϊπερος* εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ *Τάναϊς* ἢ *Δών* εἰς τὴν *Μχιώτιδα* λίμνην· ὁ *Βόλγας*, ὁ μεγαλιτέρος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης καὶ ὁ *Οὐράλις* εἰς τὴν *Κασπίαν* θάλασσαν.

Ἐπισημότεραι λίμναι τῆς Εὐρώπης εἶνε ἡ *Βένερ*, ἡ *Βέττερ* καὶ ἡ *Μαλάρη* εἰς τὴν *Σουηθίαν*· ἡ *Λαδόγα*, ἡ *Ὀρέγα*, ἡ *Πέϊ-*

πος καὶ ἡ Ἰλμενος εἰς τὴν Ῥωσσίαν· ἡ Νευσιατέλη, ἡ τῆς Γενεύης, ἡ τῆς Λυκέρνης, ἡ τῆς Ζυρίχης καὶ ἡ τῆς Κωνσταντίας εἰς τὴν Ἑλβετίαν· ἡ Μείζωρ, ἡ Κῶμος καὶ ἡ Τρασιμένη εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἡ Βαλατῶν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν. Ἐκ τῶν λιμνῶν τούτων πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ ἢ καὶ ἀπλῶς διέρχονται δι' αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς Λαδόγας τῆς μεγαλειτέρας τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης πηγάζει ὁ Νέβας.

Κλίμα, ἔδαφος.

Κλιματικῶς δὲ δύναται νὰ διαιρεθῇ ἡ Εὐρώπη εἰς 4 ζώνας α) εἰς τὴν ζώνην (68° — 57°), ἐν ἣ τὸ ψῦχος εἶνε μέγιστον, πίπτει μόνον χιών, καὶ βλαστάνει ἡ βρίζα, ἡ βρώμη καὶ ἡ κριθή. β) εἰς τὴν ζώνην (57° — 48°), ἐν ἣ τὸ ψῦχος εἶνε μέγα, πίπτει χιών καὶ σπανίως βροχή, καὶ βλαστάνει ὁ σῖτος, ἡ δρῦς κτλ. γ) εἰς τὴν ζώνην (48° — 43°), ἐν ἣ τὸ ψῦχος εἶνε ἀρκετὸν τὸν χειμῶνα, πίπτει βροχή καὶ ἐνίοτε χιών, καὶ βλαστάνει ἡ ἄμπελος, ὁ ἀραβόσιτος καὶ ἡ καστανέα. δ) εἰς τὴν ζώνην (43° καὶ ἐξ.), ἐν ἣ τὸ κλίμα εἶναι εὐκραές, πίπτει βροχή καὶ χιών μόνον ἐπὶ τῶν ὄρεων, καὶ βλαστάνει ἡ ἐλαία, ἡ συκῆ, ἡ ἀμυγδαλέα, ἡ λεμονέα, ἡ πορτοκαλλέα, ἡ δάφνη, ὁ βάμβαξ κτλ.

Τὸ δ' ἔδαφος τῆς Εὐρώπης δὲν εἶνε πλούσιον ὡς τὸ τῶν ἄλλων ἡπείρων· ἀλλὰ πάλιν δὲν ἔχει καὶ ἐρήμους, ὁποίας ἡ Ἀφρικὴ καὶ ἡ Ἀσία. Τὸ βόρειον τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Σουηδίας καὶ Νορβηγίας δὲν παράγουσι τίποτε, αἱ δὲ ἄλλαι χῶραι τὸν ἀναγκαῖον παράγουσαι σῖτον ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν διατροφήν τῶν κατοίκων τῶν.

Τὰ ὄρη τῆς Εὐρώπης περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, μολύβδου, κασσιτέρου, ὑδραργύρου, γιανθράκων, πολυτίμων λίθων κλ.

Οὐδεμίαν ποικιλίαν ζῶων ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἀπαντῶμεν. Τὰ οἰκιακὰ ζῷα εἶνε ἐν αὐτῇ πολλαπλασιασμένα, τὰ δὲ ἄγρια εἶνε λίαν σπάνια· οἶον λύκοι, ἀλώπεκες, ἄρκτοι μάλιστα εἰς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν γῦπες λίαν ἐπίφοβοι.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα,

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρώπης εἶνε 9710000 τετρ. χιλιομ. (πλὴν τῆς Ἰσλανδίας καὶ νέας Ζέμβλης), οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 310 ἑκατ. ἀνήκοντες εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν. Τούτων περὶ τὰ 100 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Ἑλληνολατινικὴν ὁμοεθλίαν καὶ εἶνε Ἕλληνες, Ἀλβανοί, Ἴταλοί, Ἴσπανοί, Πορτογάλλοι, Γάλλοι.

λοι, Βλάχοι και μέρος τῶν Βελγῶν· ὑπὲρ τὰ 100 δὲ ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γερμανικὴν ὁμοεθνίαν καὶ εἶνε Γερμανοί, Σουηδοί, Νορβεγοί, Δανοί, Ὀλλανδοί, τὸ ἐπίλοιπον τῶν Βελγῶν, Ἄγγλοι, Ἰσλανδοί, Ἑλβετοί· καὶ τέλος περὶ τὰ 87 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Σλαβικὴν ὁμοεθνίαν καὶ εἶνε Ῥῶσσοι, Πολωνοί, Βοεμοί, Μοραβοί, Κροάται, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι.

Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσιν ἐν Εὐρώπῃ καὶ τινα ἔθνη ἀνήκοντα εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν· οἷον οἱ Φιννοὶ πρὸς Β. τοῦ Φιννικοῦ κόλπου, οἱ Σαμογέται παρὰ τὸν Πετσχόραν, οἱ Καλμουκοί, οἱ Οὐγγροί, οἱ Βούλγαροι, οἱ Τοῦρκοι καὶ τινα ἄλλα Ταταρικά καὶ Τουρκικὰ φύλα κατοικοῦντα παρὰ τὸν Τάναϊν καὶ Βόλγαν.

Εἶνε δὲ καὶ ἄλλοι λαοὶ διεσπαρμένοι εἰς τὴν Εὐρώπην, ὡς οἱ Λεττοὶ εἰς τὴν Λιθουανίαν, οἱ Ἑβραῖοι καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην, οἱ Οὐάσκωνες πρὸς Δ. τῶν Πυρηναίων καὶ τῶν Κανταβρικῶν ὀρέων, οἱ Κελτοὶ εἰς τὴν Ἰρλανδίαν, οἱ Γαλάται καὶ οἱ Οὐάλιοι εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἀγγλίας, οἱ Βρεττανοὶ εἰς τὴν Βρεττανίαν τῆς Γαλλίας, καὶ οἱ Ἀθίγγανοι, μὴ ἔχοντες σταθερὰν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης κατοικίαν.

Ἄπαντα τὰ νοτιοδυτικὰ καὶ νοτιανατολικά τῆς Εὐρώπης κατοικοῦνται ὑπὸ τῆς Ἑλληνολατινικῆς φυλῆς, τὰ δὲ κεντρικὰ καὶ τὰς βορειοδυτικὰς αὐτῆς χερσονήσους καὶ νήσους κατέχουσι τὰ ἔθνη τῆς Γερμανικῆς φυλῆς, καὶ τέλος τὰ ἀνατολικά καὶ βορειανατολικά κατοικοῦνται ὑπὸ τῶν Σλαβικῶν φύλων.

Ἄπαντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης εἶνε Χριστιανοί. Καὶ ἐν μὲν τῷ ΝΔ. αὐτῆς ἐπικρατοῦσιν οἱ δυτικοὶ ὄντες περὶ τὰ 150 ἑκατ. ἐν δὲ τῷ κέντρῳ, τοῖς δυτικοῖς καὶ βορειοδυτικοῖς αὐτῆς ἐπικρατοῦσιν οἱ διαμαρτυρόμενοι, ὄντες περὶ τὰ 76 ἑκατ. καὶ ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς καὶ βορειανατολικοῖς οἱ ὀρθόδοξοι, ὄντες περὶ τὰ 76 ἑκατ. Οἱ δὲ μὴ χριστιανοὶ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης εἶνε περὶ τὰ 12 ἑκατ. ὧν περὶ τὰ 6 ἑκατ. εἶνε μωαμεθανοί, 5 ἑκατ. Ἰουδαῖοι, οἱ δὲ ἄλλοι εἰδωλολάτραι (Ἀθίγγανοι, Λάπωνες).

Τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης πρὸς Ν. εἶνε ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Σερβία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία καὶ λέγονται *μεσημβρινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης*· ἐν δὲ τῷ κέντρῳ εἶνε ἡ Γαλλία, ἡ Ἑλβετία, τὸ Βέλγιον, ἡ Ὀλλανδία (α), ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία, ἡ Σερβία καὶ ἡ Ῥωμουνία καὶ

(α) Ἡ Ὀλλανδία καὶ τὸ Βέλγιον λέγονται ὁμοῦ Κάτω χώραι.

λέγονται κεντρικά κράτη τῆς Εὐρώπης· ἐν δὲ τοῖς βορείοις ἡ Μεγάλη Βρεττανία, ἡ Δανία, ἡ Σουηδία (α), ἡ Ῥωσσία καὶ λέγονται βόρεια κράτη τῆς Εὐρώπης (β).

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος, κειμένη εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Εὐρώπης, χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ Φιουρίου λιμένος τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τῶν ἐν τῷ Εὐξείνῳ ἐβολῶν τοῦ Δουνάβεως.

Ἐν αὐτῇ περιλαμβάνονται τὰ ἑξῆς κράτη, ἡ Ἑλλάς, ἡ Τουρκία, τὸ Μαυροβούνιον, ἡ ἐπαρχία τῆς Αὐστρίας Δαλματία, καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Τουρκίας Βοσνία καὶ Ἐρζεγοβίνη (γ).

ΕΛΛΑΣ

Ὅρια, ἱστορία, πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Ἑλλάς κατέχουσα τὰ νότια τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου, ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Ἡ σημερινὴ Ἑλλάς εἶνε ἡ κοιτίς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Συνίστατο δὲ αὕτη ἐκ πολλῶν μικρῶν κρατῶν, ὧν ἐπισημότεραι ἦσαν αἱ Ἀθῆναι, ἡ Σπάρτη, τὸ Ἄργος, ἡ Κόρινθος, αἱ Θῆβαι. Ἐν αὐταῖς καὶ μάλιστα ἐν Ἀθήναις ἀνεπτύχθησαν πρῶτως αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι. Ἄλλ' ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἔξασθενήσασαι ὑπέκυψαν αὐταὶ τὸ πρῶτον ὑπὸ τοὺς ὁμοφύλους τῶν Μακεδόνων (336 π. Χ.)· μετὰ ταῦτα δὲ μετ' αὐτῶν τὸ 146 π. Χ. ὑπὸ τοὺς Ῥωμαίους, οἵτινες κατέστησαν τὴν Ἑλλάδα Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν. Τὸ δὲ 400 μ. Χ. κατὰ τὴν δι-

(α) Ἡ Σουηδία μετὰ τῆς Νορβηγίας ἠνωμένη λέγεται ἔτι ἀπλῶς Σουηδία ἢ Σκανδιναβία.

(β) Ὑπάρχει καὶ ἄλλη τῆς Εὐρώπης διαίρεσις, εἰς ἀνατολικὴν Εὐρώπην, περιλαμβάνουσαν τὴν Ῥωσσίαν, Ῥωμουνίαν, Σερβίαν, Τουρκίαν, Ἑλλάδα καὶ Μαυροβούνιον, καὶ εἰς δυτικὴν Εὐρώπην, περιλαμβάνουσαν τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Εὐρώπης. Ἐκ τούτων ἡ Ῥωσσία, Γερμανία, Αὐστρία, Ἰταλία, Γαλλία καὶ Μεγάλη Βρεττανία λέγονται μεγάλαι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης.

(γ) Περὶ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων γίνεται λόγος ἐν τῇ Αὐστρία, εἰς ἣν ἤδη εἶνε προσηρημένοι.

αίρεσιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς ἀνατολικὸν καὶ εἰς δυτικὸν περιελήφθη αὕτη εἰς τὸ ἀνατολικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος, τὸ μετὰ ταῦτα κληθὲν Γραικορωμαϊκὸν ἢ Βυζαντινὸν βασιλεῖον, ὑφ' ὃ πολλὰς καταστροφὰς ὑπέστη ὑπὸ βαρβάρων λαῶν Σλαύων κλ. ἔτι δὲ Φράγκων, Ἑνετῶν, Γενουατῶν. Τὸ δὲ 1715 μ. Χ. ὑπετάγη ἅπασα ἡ Ἑλλάς εἰς τοὺς Τούρκους, ἐκδιώξαντας τοὺς Ἑνετοὺς καὶ ἐκ τῆς Πελοποννήσου.

Ἄλλὰ τὸ 1821 ἐπαναστατήσαντες οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους εἰς πολλὰς καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης μάχας. Ἐκπλήξαντες δὲ τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ ἡρωϊσμοῦ των κατέπεισαν τέλος αὐτὴν καὶ μάλιστα τὰς τρεῖς μεγάλας δυνάμεις Ἀγγλίαν, Γαλλίαν, καὶ Ῥωσίαν νὰ ἀναλάβωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνα, νὰ καύσωσιν ἐν Πύλῳ τὸ 1827 τὸν ὑπὸ τὸν Ἰβραήμ πασᾶν Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον καὶ νὰ ἀναγκάσωσι τοὺς Τούρκους διὰ τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκης τὸ 1829 νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν Ἑλλάδα ἀνεξάρτητον βασιλεῖον, ἀποστείλασαι σῦναμα καὶ κυβερνήτην αὐτῆς τὸν Κερκυραῖον Ἰωάννην Καποδίστριαν. Δολοφονηθέντος ὁμως αὐτοῦ ἐξέλεξαν καὶ ἀπέστειλαν εἰς αὐτὴν βασιλέα Ὁθωνα τὸν Α' υἱὸν τοῦ φιλέλληνος βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου. Τὸ δὲ 1862 ἐκδιωχθέντος τοῦ Ὁθωνος ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως τὸ 1863 βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ Γεώργιος, ὅστις καὶ ἄρχει αὐτῆς.

Τὸ δὲ 1864 ἡ Ἀγγλία παρεχώρησεν οἰκεία θελήσει εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς Ἰονίους νήσους ἢ Ἐπτὰ νήσους. Τὸ δὲ 1881 δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου προσηρητήθη ἔτι εἰς τὴν Ἑλλάδα σχεδὸν ἅπασα ἡ Θεσσαλία καὶ τὸ μέχρις Ἀράχθου μέρος τῆς Ἡπείρου.

Ἡ Ἑλλάς φυσικῶς συνίσταται ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐν ἣ περιλαμβάνεται καὶ ἡ Θεσσαλία καὶ τὸ μέχρις Ἀράχθου μέρος τῆς Ἡπείρου, ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ Αἰγαίῳ νήσων καὶ τῶν Ἰονίων νήσων.

Πολιτικῶς δὲ αὕτη διαιρεῖται εἰς 16 νομοὺς, ὧν ἕξ εἶνε εἰς τὴν Στερεᾶν Ἑλλάδα, ὁ τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ὁ τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, ὁ τῆς Λαρίσης, ὁ τῶν Τριχιάλων, ὁ τῆς Ἄρτης καὶ ὁ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀχαρνατίας, πέντε εἰς τὴν Πελοπόννησον ὁ τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ὁ τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἠλίδος, ὁ τῆς Μεσσηνίας, ὁ τῆς Λακεδαιμόνος καὶ ὁ τῆς Ἀρκαδίας· δύο εἰς τὰς ἐν τῇ Αἰγαίῳ νήσους, ὁ τῆς Εὐβοίας

καὶ ὁ τῶν *Κυκλάδων*, καὶ τρεῖς εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, ὁ τῆς *Κερκύρας*, ὁ τῆς *Κεφαλληνίας* καὶ ὁ τῆς *Ζακύνθου*. Οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς 71 ἐπαρχίας καὶ αὐταὶ πάλιν εἰς 444 δήμους.

Ἐκαστος νομὸς διοικεῖται ὑπὸ νομάρχου, ἐκάστη δ' ἐπαρχία ὑπὸ ἐπάρχου, διοριζομένων ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἕκαστος δῆμος ὑπὸ δημάρχου, ἐκλεγομένου κατὰ τετραετίαν ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἐκάστου δήμου.

Κόλποι, πορθμοί, ἀκρωτήρια.

Κόλποι τῆς Ἑλλάδος εἶνε ὁ Ἀμβρακικὸς μεταξύ Ἠπείρου καὶ Ἀκαρνανίας, ἔχων λίαν στενὴν εἴσοδον· ὁ τῶν Πατρῶν, ἀνοικτὸς κόλπος, ἔχων πρὸς τὴν δυτικὴν αὐτοῦ ἄκραν τὸ ἀκρωτήριον Ἄραξον· ὁ Κορινθιακός, εἰσχωρῶν μεταξύ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ σχηματίζων μικρὸν τινα Ἑλλησποντον· ὁ Κυπαρισσιακός εἰς τὰ δυτικὰ τῆς Μεσσηνίας, ὅλως ἀνοικτὸς κόλπος· ὁ Μεσσηνιακός εἰς τὸ νότιον τῆς Μεσσηνίας μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων Ἀκρίτα καὶ Ταινάρου· ὁ Λακωνικὸς εἰς τὸ νότιον τῆς Λακωνικῆς μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων Ταινάρου καὶ Μαλεῶν· ὁ Ἀργολικὸς εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων Μαλεῶν καὶ Σκυλλαίου· ὁ Σαρωνικὸς μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων Σκυλλαίου καὶ Σουνίου· ὁ Εὐβοϊκός, μέγας καὶ ὠραῖος κόλπος, μεταξύ Εὐβοίας καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος· ὁ Μαλιακὸς εἰς τὸ Α. τῆς Φθιώτιδος, καὶ ὁ Παγαγητικὸς εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Θεσσαλίας, ἔχων, ὡς καὶ ὁ Σαρωνικὸς, σχῆμα τετράγωνον.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ τοῦ Ἰού Ῥίου μεταξύ Πελοποννήσου καὶ Αἰτωλίας, καὶ ὁ τοῦ Εὐρίπου μεταξύ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας.*

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπισημότερα εἶνε ὁ Ἀράστης εἰς τὸ Β. τῆς Κερκύρας· ὁ Λευκάτας εἰς τὸ Ν. τῆς Λευκάδος· τὸ Ἄκτιον εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου· ὁ Ἄραξος (κοιν. *Γαπᾶ*) εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τῶν Πατρῶν· τὸ Ῥίον καὶ τὸ Ἀντίρριον ἀπέναντι ἀλλήλων εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, τὸ μὲν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ δὲ εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα· ἐπὶ ἐκάστου τούτων ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ναὸς Ποσειδῶνος, νῦν δὲ ὑπάρχουσι μικρὰ φρούρια· ὁ Ἀκρίτας, τὸ *Ταύταρον* καὶ αἱ *Μαλέαι* εἰς τὰ νότια τῆς Πελοποννήσου· τὸ *Σκύλλαιον* εἰς τὸ Α. τῆς Πελοποννήσου· τὸ *Σούνιον* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Ἀττικῆς· ὁ *Καφηρεὺς* καὶ ὁ *Γεραιστὸς* εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Εὐβοίας· τὸ *Ἀρτεμισιον* εἰς τὸ Β. τῆς Εὐβοίας·

τὸ Ποσειδῖον ἐν τῇ Φθιώτιδι εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, καὶ ἡ Σηπιάς ἄκρα εἰς τὸ ΝΑ. τῆς Θεσσαλίας.

Ὅρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος εἶνε συνέχεια τῶν ὀρέων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἅτινα καὶ αὐτὰ, ὡς ἐρρήθη, εἶνε συνέχεια τῶν Δυναρικῶν ἢ Αὐστριακῶν Ὀρειῶν. Μετὰ τῶν Δυναρικῶν Ὀρειῶν ἐνοῦται τὸ ὄρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου Σκάρδος, οὗτινος συνέχεια πρὸς Ν. ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἠπείρῳ εἶνε δύο σειραὶ ὀρέων.

α'. Ἡ ἀνατολικὴ σειρά ἐν Θεσσαλίᾳ εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη Χάσια, ὁ Ὀλυμπος καὶ ἡ Ὀσσα (κοιν. Κίσαβος), μετὰξὺ τῶν ὀρειῶν κεῖται ἡ Θεσσαλικὴ κοιλάς ἢ καλουμένη Τεμπη καὶ τὸ Πήλιον. Ταύτης συνέχεια εἶνε τὰ ὄρη τῆς Εὐβοίας ἢ Δίφρος, τὸ Τελέθριον, ἡ Ὀρη, ὡς καὶ αἱ νῆσοι Ἄνδρος, Τήνος, Μύκονος, Σύρος κλ. αἵτινες ἄλλοτέ ποτε φαίνεται ὅτι ἦσαν κορυφαὶ ὀρέων.

β'. Ἡ δυτικὴ σειρά, εἰς ἣν ἀνήκουσι τὰ ὄρη ἢ Πίνδος, ὁ Τυφροστός (κοιν. Βελοῦχι), ἡ Ὀθρος, ἡ Οἶτη, ὁ Κόραξ (κοιν. Βαρδούσια), τὸ Παραϊτωλικόν, ὁ Ἀράκυνθος (κοιν. Ζυγός), ὁ Παρνασσός, ὁ Ἐλικών, ὁ Κιθαιρῶν, ἡ Πάρνης, τὸ Περτελικόν, ὁ Ὑμηττός, τὸ Λαύριον. Τούτων δὲ συνέχεια εἶνε αἱ νῆσοι Κέως, Κύθνος, Σέριφος, Σίφνος κλ. αἵτινες καὶ αὐταὶ ἄλλοτέ ποτε φαίνεται ὅτι ἦσαν κορυφαὶ ὀρέων.

Τοῦ Κιθαιρῶνος συνέχεια εἶνε τὰ ὄρη τῆς Μεγαρίδος ἢ Γεράνεια, ἅτινα διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ εἰσερχόμενα εἰς τὴν Κορινθίαν σχηματίζουσι τὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου. Τούτων ἐπισημότεραι εἶνε 4 σειραὶ.

α'. Ἡ σειρά ἢ εἰς τὰ βόρεια τῆς Πελοποννήσου ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὴν Κυλλήνην, κειμένην ἀπέναντι τοῦ ὄρους Παρνασοῦ, τὰ Ἀροάνια καὶ τὸ Παραγαϊκόν (κοιν. Βοδιάς).

β'. Ἡ σειρά ἢ εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸν Ἐρύμανθον, τὴν Σκόλλιν, τὴν Φολόην, τὸ Λύκαιον καὶ τὴν Ἰθάμην.

γ'. Ἡ σειρά ἢ εἰς τὸ μέσον καὶ τὸ νότιον τῆς Πελοποννήσου, ἔχουσα ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ Μαίναλον καὶ τὸν Ταῦγετον, οὗτινος συνέχεια εἶνε τὸ Ταίναρον.

δ'. Ἡ σειρά ἢ εἰς τὸ Α. καὶ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου, ἢ ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶνε τὸ Ἀρτεμίσιον, τὸ Παρθένιον καὶ ὁ Πάρνων, οὗτινος συνέχεια εἶνε αἱ Μαλέαι.

Ἐν δὲ ταῖς Ἰονίαις νήσοις μόνον ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπάρχει

ὄρος ἄξιον λόγου ἢ *Αἶνος*, καὶ ἐν ταῖς Κυκλάσιν μόνον ἐν *Νάξῳ* τὸ ὄρος *Δρύος*.

Πεδιάδες ἄξιαί λόγου τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἢ *Θεσσαλίᾳ*, μεθ' ἧς ἐνοῦται ἡ διάσημος κοιλάς τῶν *Τεμπῶν*, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ῥεεῖ ὁ Πηνειὸς ποταμὸς· ἢ *Λαμιακῇ*, ἢ *Ἀχαρνατικῇ* ἢ ἡ τῆς *Λεπενοῦς*, ἢ *Ναυπακτικῇ*, ἢ *Αἰτωλικῇ*, ἢ *Ἐλευσινιακῇ*, ἢ *Ἀθηναϊκῇ*, ἢ τοῦ *Μαραθῶνος*, ἢ *Λεβαδικῇ*, ἢ *Πλαταικῇ* καὶ ἡ *Θηβαϊκῇ*.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἄξιαί λόγου πεδιάδες εἶνε ἡ τῆς *Κορίνθου*, ἢ τοῦ *Αἰγίου* (κοιν. τῆς *Βοστίτισης*), ἢ τῆς *Ἥλιδος*, ἢ τοῦ *Ἄργου*, ἢ τῆς *Θυρέας* (κοιν. τοῦ *Ἄστρου*), ἢ τοῦ *Ὀρχομενοῦ*, ἢ τῆς *Μαρτυρείας* καὶ *Τεγέας*, ἢ τῆς *Μεγαλοπόλεως*, ἢ τῆς *Μεσσηνίας* καὶ ἡ τῆς *Λακωνικῆς*.

× Ποταμοὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπισημότεροι εἶνε ἐν μὲν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ὁ *Πηνειός*, ὁ μεγαλιέτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Πίνδου καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῆς Θεσσαλίας ὄρεων καὶ δεχόμενος ἐκατέρωθεν κατὰ τὸν ῥοῦν τοὺς πολλοὺς παραποτάμους, οἷον τὸν *Ἐριπέα*, τὸν *Ἀπιδανόν*, τὸν *Ἐῦρωπον* καὶ τὸν *Ἀθηαῖον*, ἐκβάλλει διὰ τῶν *Τεμπῶν* εἰς τὸν *Θεσσαλῶν κόλπον*· ὁ *Σπερχειός* (κοιν. *Ἀλαμάννα*), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Τυμφρηστοῦ* καὶ ἀρδεύων τὴν *Λαμιακὴν πεδιάδα* ἐκβάλλει εἰς τὸν *Μαλιακὸν κόλπον*· ὁ *Κηφισός*, ὅστις πηγάζων μετὰξὺ *Κόρακος* καὶ *Οἰτης* χύνεται εἰς τὴν *λίμνην Κωπαΐδα*· ὁ *Ἀσωπός*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Κιθαιρῶνος* ἐκβάλλει εἰς τὸν *Εὐβοϊκὸν κόλπον*· οἱ δύο ἱστορικοὶ ποταμοὶ τῆς *Ἀττικῆς* ὁ *Κηφισός* καὶ ὁ *Ἰλισός*, πηγάζοντες ἐκ τοῦ *Πεντελικοῦ* καὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν *κόλπον τοῦ Φαλήρου*· ὁ *Ἀραχθός*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Πίνδου ἐκβάλλει εἰς τὸν *Ἀμβρακικὸν κόλπον*· ὁ *Ἀγαλῶς* (κοιν. *Ἀσπροπόταμος*), ὁ δεῦτερος κατὰ τὸ μέγεθος ποταμὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅστις πηγάζων καὶ οὗτος ἐκ τῆς Πίνδου καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν *λιμνῶν Λυσιμαχίας* καὶ *Τριχωνίδος* ἐκβάλλει εἰς τὸ *Ἰόνιον πέλαγος*· ὁ *Ἐῦρος* (κοιν. *Φίδαρις*), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Κόρακος* ἐκβάλλει εἰς τὸν *Κορινθιακὸν κόλπον*· ὁ *Ἰλαιοσ* (κοιν. *Μόρος*), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Κόρακος* ἐκβάλλει παρὰ τὴν *Ναύπακτον*.

Τῆς δὲ Πελοποννήσου ἐπισημότεροι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Κραῖθις* ποταμὸς τῆς *Ἀκράτας*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν *Ἀροανίων* ἐκβάλλει εἰς τὸν *Κορινθιακὸν κόλπον*· ὁ *Σελινοῦς*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Ἐρυμάνθου* ἐκβάλλει *ΝΑ.* τοῦ *Αἰγίου*· ὁ *Πηνειός*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ *Ἐρυμάνθου* καὶ τῆς *Φολόης* ἐκ-

θάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ Ἀλφειὸς (κοιν. Ῥουφιᾶς). ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ῥοῦν του πολλοὺς παραποτάμους, τὸν Καρνίωνα, τὸν Γορτύριον, τὸν Ἐλισσῶνα, τὸν Λάδωνα, καὶ τὸν Ἐρύμανθον, ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ Πάμισος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Λυκαίου ἐκβάλλει εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας, ὅστις πηγάζων παρὰ τὰς Κερασιᾶς τῆς Ἀρκαδίας καὶ ἀρδεύων τὴν Λακεδαίμονα ἐκβάλλει εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Ἰναγος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀρτεμισίου ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον. X

Λίμναι ἐπισημότεραι τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος εἶνε ἡ Βοιωτικὴ (κοιν. Κάρλα) ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ, ἡ Κοπαῖς, ἡ μεγαλειτέρα τῶν λιμνῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἰλίκη ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, ἡ Λυσιμαχία καὶ ἡ Τριγωνίς ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ καὶ ἡ Ἀμβρακία ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ. Τῆς δὲ Πελοποννήσου ἐπισημότεραι εἶνε ἡ Φενεὸς καὶ ἡ Στυμφαλίς ἐν τῇ Κορινθίᾳ, καὶ ἡ Λέρνη (κοιν. Μύλοι) ἐν τῇ Ἀργολίδι.

X Ἐπιφάνεια, πληθυσμὸς, θρησκεία, πολίτευμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλλάδος εἶνε περίπου 64700 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 2 ἑκατ. ὧν 760 χιλ. κατοικοῦσι τὴν Στερεάν Ἑλλάδα, 750 χιλ. τὴν Πελοπόννησον, 235 χιλ. τὰς Ἰονίους νήσους καὶ περὶ τὰς 215 χιλ. τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πρεσβεύοντες τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν θρησκείαν, διοικουμένην ὑπὸ πενταμελοῦς συνόδου ἀρχιερέων. Πλην τούτων ὑπάρχουσι περὶ τὰς 20 χιλ. δυτικῶν, ἔτι δὲ περὶ τὰς 15 χιλ. μωαμεθανῶν καὶ περὶ τὰς 15 χιλ. ἰσραηλιτῶν. Πολίτευμα δ' αὐτῆς εἶνε μοναρχία συνταγματικὴ μεθ' ἐνὸς νομοθετικοῦ σώματος τῆς Βουλῆς.

Κλίμα, ἔδαφος.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἐν γένει ἐν μὲν ταῖς παραλίαις θερμόν, ἐν δὲ ταῖς ὑψηλαῖς χώραις καὶ ταῖς ὄρειναῖς κοιλάσιν εὐκραές καὶ ὀρεσερόν, καὶ μόνον ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν ὀρέων εἶνε ψυχρόν, τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε λίαν ποικίλον.

Ἐν τῇ Στερεᾷ Ἑλλάδι ἡ Ἀττικὴ εἶνε χώρα μᾶλλον ὄρεινὴ καὶ λεπτόγειος, παράγουσα ἀφθόνους ὀπώρας, σῦκα, οἶνον, ἔλαιον, μέλι ὑμῆττιον κτλ. καὶ ἔχουσα κλίμα ξηρὸν καὶ ὑγιεινόν. Ἡ δὲ Βοιωτία εἶνε μᾶλλον πεδινή, ἔχουσα ἀφθονα ὕδατα, τόπους ἐλώδεις, γῆν λίαν εὐφορον καὶ κλίμα μᾶλλον νοσῶδες.

Ἡ δὲ Φθιώτις καὶ Φωκίς εἶνε μᾶλλον ὄρειναι, ἔχουσαι καὶ ἀξιολόγους πεδιάδας, παραγούσας λαμπρὸν σῖτον, καπνὸν περιφημον, ἐλαίας κλ. καὶ κλῆμα μᾶλλον ὑγιεινόν. Καὶ ἡ Αἰτωλία δὲ καὶ Ἀκαοναία εἶνε μᾶλλον ὄρειναι, ἡ δὲ γεωργία, ἂν καὶ ἔχουσι καὶ εὐφορώτατας πεδιάδας, εἶνε ἐν αὐταῖς λίαν παρημελημένη. Χ

Ἡ δὲ Θεσσαλία εἶνε ἡ πεδινωτέρα, εὐφορώτερα καὶ εὐκραεστέρα χώρα τῆς Ἑλλάδος, παράγουσα ἀφθόνους δημητριακοὺς καρπούς, ἐλαιον, καπνὸν καὶ ἄλλα προϊόντα καὶ τρέφουσα εἰς τοὺς λειμῶνάς της πλῆθος ποιμνίων προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ ἀγέλας βοῶν καὶ ἵππων. Τὸ δὲ μέρος τῆς Ἠπείρου τὸ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἤδη ἀνήκον εἶνε ὄρεινότατον καὶ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ἐπιτήδειον.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ ἡ Ἀργολίς καὶ Κορινθία εἶνε μᾶλλον ὄρειναι, παράγουσαι ἐλαιον, σταφίδας, οἶνους, καπνὸν καὶ ἄλλα προϊόντα. Ἡ δὲ Ἀχαΐα καὶ Ἥλις εἶνε μᾶλλον πεδιναί, τὰ αὐτὰ παράγουσαι προϊόντα καὶ μάλιστα σταφίδας, ὡς καὶ τὰ ΒΑ. τῆς Μεσσηνίας, ἧς τὸ ΝΑ. εἶνε μᾶλλον ὄρεινόν. Καὶ ὁ τῆς Λακεδαιμόνος δὲ νομὸς εἶνε μᾶλλον ὄρεινός, ἔχων τὸ εὐφορώτατον καὶ ὠραιότατον λεκανοπέδιον, ἐν ᾧ κεῖται ἡ Σπάρτη. Παράγει δ' ἐν τοῖς νοτίοις πλὴν τῶν ῥηθέντων προϊόντων βελανιδιον, μέταξην κλ. καὶ ἐπὶ τοῦ Ταινάρου ἔχει κόκκινα μάρμαρα. Ὁ δὲ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας ὡσαύτως εἶνε ὄρεινός, ἀλλ' ἔχει καὶ μαγευτικὰς πεδιάδας· κυρίως ὁμῶς ἡ χώρα εἶνε γεωργικὴ καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν λίαν ἐπιτηδεῖα.

Τῶν δὲ νομῶν τῶν νήσων τῆς μὲν Εὐβοίας ἡ χώρα εἶνε λίαν εὐφορὸς, διάφορα προϊόντα παράγουσα. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι γαιάνθρακες, καὶ κατὰ τὸν πορθμὸν τοῦ Εὐρίπου συμβαίνει καθ' ἐκάστην παλίρροια. Αἱ δὲ Κυκλάδες νῆσοι εἶνε ὄρεινόταται καὶ πετρώδεις καὶ ὀλιγισται ὅπως οὖν εὐφοροί. Πολλὰ δὲ τούτων μάλιστα· οἶον ἡ Θήρα, ἡ Μῆλος κλ. ἔχουσι καὶ γῆν ἡφαιστειώδη, θερμὰ ὕδατα, διάφορα ὀρυκτά, κλῆμα εὐκραές καὶ ὑγιεινόν, καὶ παράγουσιν οἶνους ἐξαιρετούς. Τὸ δὲ κλῆμα τῶν Ἰονίων νήσων εἶνε τερπνόν καὶ ὑγιεινόν καὶ τὸ ἔδαφος ἐν γένει ὄρεινόν καὶ πετρώδες, ἀλλ' εὐφορώτατον παράγον σταφίδας, οἶνον, ἐλαιον κλ.

Δικαιοσύνη, ἐκπαίδευσις.

Πρὸς ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης καθ' ἀπάσας τὰς ἐπαρχίας αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἐν ἡ καὶ περισσότερα εἰρηνοδικεῖα, ἐν πάσῃ

δὲ πρωτεύουσα νομοῦ ὡς καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς πόλεσιν ἐν πρωτοδικεῖον, ἔτι δὲ τέσσαρα ἐφετεῖα, καὶ ἐν Ἀθήναις ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους δικαστήριον.

Διὰ δὲ τὰς ἐμπορικὰς δίκας ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς ἐμπορικωτέραις αὐτῆς πόλεσι τέσσαρα ἐμποροδικεῖα. Διὰ δὲ τοὺς κακούργους εἶνε τὰ κακούργοδικεῖα, κινητὰ δικαστήρια, τῶν ὁποίων οἱ δικασταὶ εἶνε πολῖται ἔθροικοι καλούμενοι.

Καθ' ἐκάστην δὲ ἡ Ἑλλὰς ἀναπτυσσομένη εἰς τὴν παιδείαν ἔχει πολλὰ δημοτικὰ καὶ ἑλληνικὰ σχολεῖα, ὑπὲρ τὰ τριάκοντα δημοσία γυμνάσια, πέντε ἱερατικὰ σχολεῖα, ἐν οἷς ἡ Ῥιζάρειος σχολή, πρὸς μόρφωσιν ἱερέων, ἐν πανεπιστήμιον πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐπιστημόνων, τὸ σχολεῖον τῶν τεχνῶν πρὸς μόρφωσιν καλλιτεχνῶν καὶ μηχανικῶν, τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐπιστημόνων ἀξιωματικῶν, τέσσαρα διδασκαλεῖα πρὸς μόρφωσιν δημοδιδασκάλων, ἐν σχολεῖον ἀξιωματικῶν τοῦ πεζικοῦ καὶ ἵππικοῦ, ἐν σχολεῖον ὑπαξιωματικῶν τοῦ πεζικοῦ καὶ ἐν σχολεῖον ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ.

Ἐμπόριον, βιομηχανία.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει θέσιν προσφορωτάτην διὰ ναυτιλίαν καὶ ἐμπόριον, καὶ διὰ τοῦτο μέγα μέρος τῶν κατοίκων τῆς εἰς ταῦτα τὰ ἐπιτηδεύματα ἀσχολεῖται. Ἐν αὐτῇ ἐσχάτως ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσεται καὶ μικρά τις βιομηχανία, ἡ μεταξουργία, ἡ ἀγγειοπλαστική, ἡ ὑελουργική, ἡ νηματοποιία, ἡ πανοποιία, ἡ χαρτοποιία, ἡ βυρσοδεψική, ἡ καθεκλοποιία, ἡ σιδηρουργική, ἡ κηροπλαστική, ἡ σαπωνοποιία, ἡ γλυπτική, ἡ ξυλουργική, ἡ ξυλογραφία, ἡ λιθογραφία κλ.

Πρόσοδοι, στρατός, ναυτική, δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Ἑλλάδος εἶνε 85 ἑκατ. δραχμῶν, τὸ δὲ δημοσίον χρέος εἶνε λίαν δυσανάλογον πρὸς τοὺς πόρους τῆς. Ὁ στρατός αὐτῆς εἶνε ἤδη περὶ τὰς 30 χιλ. ἐν ἐπιστρατεία ὅμως δύναται νὰ παρατάξῃ αὐτὴ καὶ 150 χιλ. ἀνδρῶν. Τὸ πολεμικὸν αὐτῆς ναυτικὸν συνίσταται ἐκ 35 μεγάλων καὶ μικρῶν ἀτμοπλοίων, μὴ περιλαμβανομένων ἐν αὐτοῖς τῶν τορπιλοφόρων. Τὸ δ' ἐμπορικὸν ναυτικὸν συνίσταται ἐκ 51 ἀτμοπλοίων καὶ ἐξ 1320 ἰστιοφόρων μεγάλων πλοίων.

Πόλεις.

Ἐνταῦθα ἤδη ἐκτίθενται κατὰ νομοὺς καὶ ἐπαρχίας αἱ ἐπισημότεραι αὐτῆς πόλεις καὶ κῶμαι.

Α. ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ

ΝΟΜΟΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΒΟΙΩΤΙΑΣ (186 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς τῆς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας συνίσταται ἐκ 5 ἐπαρχιῶν·

α'. Τῆς Ἀττικῆς (116 χιλ. κατ.)

Ἐπισημ. πόλεις εἶνε Ἀθῆναι κειμένη μεταξὺ τῶν ποταμῶν Κηρισοῦ καὶ Ἰλισοῦ καὶ ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 6 νέα στάδια, πρῶτεύουσα τοῦ κράτους ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 85 χιλ. κατ. Εἰς τὸ Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ Ἀκρόπολις κεκαλυμμένη ἅπασα ἐξ ἀρχαίων μνημείων.

Αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι λαμπρὰ ἀρχαῖα μνημεῖα ἐν τῇ Ἀκροπόλει, ἐχούση ὕψος περίπου 100 μέτρ. τὸν Παρθενῶνα ἦτοι τὸν ναὸν τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς, τὸ ἀριστούργημα τοῦ Ἰκτίνου καὶ Καλλικράτους, ἐν ᾧ ὑπῆρχε τὸ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἀγάλμα τῆς Ἀθηνᾶς, ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου· τὸ Ἐρέχθειον, κτισθὲν κατὰ ἰωνικὸν ῥυθμὸν εἶνε ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης, κτισθεὶς πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης· τὰ Προπύλαια, εἰς τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν τῶν ὁποίων ὑπῆρχεν ἡ Πυρακοθήκη. Ἐντὸς δὲ τῆς πόλεως τὸν Ἄρειον Πάγον, τὸ διασημότερον δικαστήριον τῶν Ἀθηναίων, οὗ ὀλίγιστα λείψανα ἐπὶ ὁμωνύμου λόφου σώζονται· τὴν Πύκνα, ὅπου συνήρχοντο αἱ συνελεύσεις τῶν Ἀθηναίων· τὸ Θησεῖον πρὸς μνήμην τοῦ Θησεῦς ἰδρυθὲν· τὰ ἐρείπια τοῦ Ὠδείου τοῦ Περικλέους· τὸ Ὀλυμπεῖον, τὸν μεγαλειότερον ναὸν τῆς Ἑλλάδος, οὗ κίονές τινες κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ σώζονται· τὸ θέατρον τοῦ Διογύσου, τὸ Ὠδεῖον τοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ· τὸ Λύκειον ἐντὸς τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων· τὸ Παραθηναϊκὸν στάδιον, κτισθὲν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ· τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους· τὸ Πρωτανεῖον πρὸς Β. τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου συνήρχοντο οἱ ἄρχοντες καὶ ἐσιτοῦντο δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ τὴν πατρίδα εὐεργετοῦντες· ὁ πύργος τοῦ Κυρρῆστου· τὸ γυμνάσιον τοῦ Πτολεμαίου· ὁ ἔξω Κεραμεικός, ἐν ᾧ ἐθάπτοντο οἱ ὑπὲρ πατρίδος ἐν πολέμοις πίπτοντες, πλὴν τῶν ἐν Μαραθῶνι πεσόντων.

Νέα δὲ οἰκοδομήματα αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι τὰ ἀνάκτορα, τὸ Ἀμαλεῖον ὀρφανοτροφεῖον, τὴν ἐκθεσιν τῶν Ὀλυμπίων, τὴν Ῥιζάρειον σχολήν, τὸ πτωχοκομεῖον, τὸ ἐργοστάσιον τῶν ἀπόρων γυναικῶν, τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, τὴν Ἀκαδήμειαν τοῦ Σίνα, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ δημοτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ νο-

σοκομείον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τὸ φυσιογραφικὸν μουσεῖον, τὸ ὀφθαλμοιατρεῖον, τὸ Ἀρσάκειον παρθεναγωγεῖον, τὴν ἀγοράν, τὸ θέατρον, τὸ Βαρβάκειον λύκειον, τὸ σχολεῖον τῶν τεχνῶν, τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, τὸ ὄρφανοτροφεῖον τῶν ἀρρένων Χατζῆ Κώστα, τὸ βρεφοκομείον, τὰ δύο νεκροταφεῖα κτλ. λαμπρὰς οἰκίας, εὐρείας ὁδοὺς φωτιζομένας διὰ φωταερίου σιδηροδρόμους καὶ ἵπποσιδηροδρόμον. Παρὰ δὲ τὴν πόλιν ἤδη ἀνηγέρθησαν αἱ ποινικαὶ φυλακαὶ τοῦ Συγγροῦ καὶ τὸ φρενοκομείον τοῦ Δρομοκαίτου.

Αἱ Ἀθηναὶ ἔχουσιν ἔτι πλῆθος ἐκπαιδευτηρίων, ἐν οἷς φοιτῶσι καὶ πλείστοι ἐκ τῶν δούλων ἐπαρχιῶν Ἑλλήνων, καὶ βιομηχανίαν τινὰ οἷον βυρσοδεψεῖα, ἀγγειοπλαστεῖα, καθρεπτοποιεῖα, καθελκοποιεῖα, χαρτοποιεῖον, κλ.

Πειραιεύς, τὸ ἐπίνειον τῶν Ἀθηνῶν, ἀπέχουσα αὐτῶν περὶ τὰ 8 στάδια καὶ συνδεομένη μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε πόλις λίαν ἐμπορικὴ καὶ ἡ βιομηχανικωτέρα τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα χυτήρια σιδήρου, κλωστήρια βαμβακερῶν νημάτων, πανοποιεῖα, καθελκοποιεῖα, πολλοὺς ἀτμομύλους, εὐρείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, γυμνάσιον, λαμπρὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων, τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, τὴν ναυτικὴν σχολὴν, λαμπρὸν θέατρον, χρηματιστήριον μετ' ἀξιολόγου βιβλιοθήκης, ἐμπορικὴν ἀγοράν, νοσοκομείον, ὄρφανοτροφεῖον ἀρρένων κτλ. ἔτι δὲ περὶ τὰς 35 χιλ. κατ. καὶ φωτίζεται διὰ φωταερίου.

Μεταξὺ δὲ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τοῦ ἀλιπέδου (τάφου τοῦ Καραϊσκάκη) μέχρι τοῦ ἀρχαίου λιμένος Φαλήρου κτιζέται καθ' ἅπασαν τὴν παραλίαν ὠραία θερινὴ διατριβή, ἡ τοῦ Φαλήρου, συνδεομένη μετὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐκατέρωθεν διὰ σιδηροδρόμων καὶ ἔχουσα ἐν τῷ Νέῳ Φαλήρῳ λαμπρὰ θαλάσσια λουτρά, ἀρτεσιανὰ φρέατα, θερινὸν θέατρον, ξενοδοχεῖα, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ φωτισμὸν δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

Ἀχαρναὶ (κοιν. *Μερίδι*) ΒΔ. τῶν Ἀθηνῶν, πάλαι ἀξιόλογος πόλις τῆς Ἀττικῆς, νῦν δὲ μόλις ἔχουσα 2200 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν.

Ἡράκλειον, μικρὰ κώμη πρὸς Α. τῶν Ἀχαρνῶν οἰκισθεῖσα ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ὀθωνος ὑπὸ Γερμανῶν γεωργῶν.

Ἀμαρούσιον (1220 κατ.) καὶ *Κηφισία* (660 κατ.), γεωργικαὶ κῶμαι ΒΑ. τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Πεντελικοῦ, ἀξιόλογοι θεριναὶ διατριβαί, ἔχουσαι λαμπρὰ ὕδατα καὶ παράγουσαι ἀξιολόγους ὀπώρας. Αἱ κῶμαι αὗται ὡς καὶ τὸ *Χαλάντρι*, τὸ *Κορωπί*, ἡ *Κερατιά*, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1885 συνεδέθησαν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τοῦ Λαυρίου.

Ὅχι μακρὰν αὐτῶν κείται ἡ μονὴ τῆς Πεντέλης, παρὰ τὴν ὁποῖαν ἐξορύσσονται τὰ λευκὰ πεντελήςια μάρμαρα.

Δεκέλεια (κοιν. *Τατόϊ*) παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Κηφισοῦ ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ ὠραία τοῦ βασιλέως θερινὴ διατριβή.

Μαραθῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀττικῆς, μικρὰ νῦν κώμη ἐν τῷ ἄκρῳ πεδιάδος, ἐν ἣ τὸ 490 π. Χ. δέκα χιλιάδες Ἀθηναίων καὶ χίλιοι Πλαταιεῖς ἐνίκησαν ἑκατὸν δέκα χιλιάδας Περσῶν διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρους. *Ραμνοῦς* (κοιν. *Ἐβραϊόκαστρο*) ΒΑ. τοῦ Μαραθῶνος, ἐπίσημος τὸ πάλαι πόλις, ἔχουσα ναὸν Νεμέσεως.

Κερατὰ ΝΑ. τῶν Ἀθηνῶν, μεσόγειος γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1600 κατ. καὶ ἑλληνικὸν σχολεῖον. *Λαύριον* πρὸς Ν. τῆς Κερατῆς, παράλιος κωμόπολις συνοικισθεῖσα ἕνεκα τῶν μεταλλείων τοῦ ἀργύρου, μολύβδου, ἀντιμονίου κλ. καὶ ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 5 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα συνεστήθησαν ἀπὸ τοῦ 1863 πολλά ἐκμεταλλευτικαὶ ἐταιρίαι, ὧν σπουδαιότερα εἶνε ἡ τῶν *Μεταλλουργείων* τοῦ *Λαυρίου* καλουμένη· ταύτης τὰ ἐργοστάσια φωτίζονται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. *Θερικὸν* (πάλαι *Θορικὸς*), σπουδαῖος λιμὴν παρὰ τὸ Λαύριον. †

β'. *Τῆς Αἰγίνης* (6650 κατ.).

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Αἶγινα* (6130 κατ.) καὶ τὸ νησίον *Ἀγκίστρι* (520 κατ.), κατάφυτον ἐκ πευκῶν ῥητινοφόρων.

Ἐπίσημ. πόλις ἐπὶ τῆς νήσου Αἰγίνης εἶνε *Αἶγινα*, ἀρχαία πόλις ἔχουσα ἀρχαῖον λιμένα καὶ 2920 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ σπογγαλιείαν. Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς νήσου δύο ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως ἐν μαγευτικῇ θέσει κείται ὁ ἐν μέρει διατετηρημένος ναὸς τοῦ Πανελληνίου Διός. Τρέφει δὲ ἡ νῆσος παχέα καὶ νόστιμα ἀρνία καὶ παράγει ἀξιόλογα σῦκα, ἀμύγδαλα, οἶνον κλ.

γ'. *Τῆς Μεγαρίδος* (18500 κατ.).

Ἐν τῇ Μεγαρίδι ἐκτὸς τῆς Γερανεῖας ἄξια σημειώσεως εἶνε τὰ ὄρη *Κέρατα* (κοιν. *Καρδύλι*) ΒΑ. τῶν Μεγάρων, ὅπου ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου ἔθεατο τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἔτι δὲ καὶ αἱ *Σχειρωτίδες* πέτραι (κοιν. *Κακὴ Σκάλα*).

Ἐπίσημ. δὲ πόλις αὐτῆς εἶνε *Μέγαρα*, ἀρχαία ἐπίσημος πόλις, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας κειμένη περὶ τὰ 20' μακρὰν τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα 5350 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν. Ταύτης ἐπίνειον τὸ πάλαι ἦτο ἡ *Νίσαια*, ἠνωμένη μετὰ τῆς πόλεως διὰ μακρῶν τειχῶν, ὡς καὶ αἱ Ἀθῆ-

ναι μετὰ τοῦ Πειραιῶς. Ἐλευσίς ΒΑ. τῶν Μεγάρων, παράλιος κώμη ἔχουσα 1200 κατ. ἐπίσημος τὸ πάλαι πόλις διὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια. Καὶ αἱ δύο αὗται πόλεις Ἐλευσίς καὶ Μέγαρα ἠνώθησαν διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Κορίνθου. Μάνδρα πρὸς τὸ ΒΑ. τῆς Ἐλευσίως, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 2600 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Σαλαμίς (καὶ Κούλουρις πάλαι) πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Μεγαρίδος (4570 κατ.), πετρώδης νῆσος, ἔχουσα κωμόπολιν Σαλαμίνα κειμένην ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας πόλεως Σαλαμίως καὶ ἔχουσαν 3910 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ὑλοτομίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἐνταῦθα τὸ 480 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν διάσημος ναυμαχία. Ἐν αὐτῇ εἰς τὴν θέσιν Ἀράπην μετεφέρθη ὁ πολεμικὸς ἡμῶν ναύσταθμος καὶ ἐτοποθετήθη ἡ ἐκ Γαλλίας κομισθεῖσα πλωτὴ δεξαμενὴ. ✕

δ'. Τῶν Θηβῶν (24 χιλ. κατ.).

Ἐπίσημ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Θῆβαι παρὰ τὸν μικρὸν ποταμὸν Ἰσημόν, διάσημος τὸ πάλαι πόλις μὲ ἀκρόπολιν Καδμείαν, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 3510 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὸ ἐμπόριον. Εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν στρατηγῶν Ἐπαμινώνδου καὶ Πελοπίδου. Λεῦκτρα (κοιν. Ἀκροπόδι) ΝΔ. ὅπου ἐνίκηθησαν τὸ 371 π. Χ. οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Θηβαίων καὶ ἐφρονεύθη ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος. Θεσπιαὶ (κοιν. Ἐρημόκαστρον) πρὸς Β. αὐτῆς, μικρὰ νῦν κώμη (770 κατ.), πάλαι δὲ πόλις μεγάλως συμπράξασα μετὰ τοῦ Λεωνίδου εἰς τὴν ἐν Θερμοπύλαις μάχην (480 π. Χ.). Πλαταιαὶ (κοιν. Κόκλια) πρὸς Ν. τῶν Λευκτρῶν μεταξὺ Κιθαιρώνας καὶ Ἐλικῶνος, μικρὰ νῦν κώμη (480 κατ.), πάλαι δ' ἐπίσημος πόλις, ὅπου τὸ 479 π. Χ. οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὸν Πausανίαν ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας καὶ τὸν Μαρδόνιον. Τάραγρα ΝΑ. τῶν Θηβῶν παρὰ τὴν κώμην Σχηματᾶρι καὶ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ, πάλαι ἀξιόλογος πόλις, ἐν ἣ εὐρέθησαν σπουδαῖαι ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί, ἐν δὲ τοῖς τάφοις τῆς καὶ πῆλινα ἀγγεῖα, πολύτιμα διὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὴν ἐπιχρῦσῶσιν των. Αὐλὶς ΒΑ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου, ὅπου οἱ Ἕλληνες συναθροισθέντες ἐστράτευσαν ὑπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα κατὰ τῆς Τροίας.

ε'. Τῆς Λεβαδείας (20700 κατ.).

Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Λεβάδεια πρὸς Δ. τῆς Κωπαίδος, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 2550 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν νηματουργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Παρ' αὐ-

τὴν ὑπῆρχε καὶ τὸ σπήλαιον καὶ τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου. *Χαιρώνεια* (κοιν. *Κάπρανα*) ΒΔ. αὐτῆς, ἀρχαία πόλις πατρὶς τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἐπίσημος διὰ τὴν ἦτταν τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος (338 π. Χ.).

Ῥάροβα (πάλαι *Ἀρεμώρεια*) κώμη ἀξιόλογος ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπωρειῶν τοῦ Παρνασοῦ, ἔχουσα 3050 κατ. καὶ παράγουσα οἶνον ἐξαιρετον. *Δαυλῖς* (κοιν. *Δαύλια*) πρὸς Β. ἐπὶ τῶν Α. ὑπωρειῶν τοῦ Παρνασοῦ, ἔχουσα 1250 κατ. *Δίστομον* πρὸς Ν. τῆς *Ῥαχόβης*, κώμη ἔχουσα 1310 κατ. *Ὀρρομενὸς* (κοιν. *Σκριποῦ*) εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Κωπαίδος, παναρχαία πρωτ. τῶν Μινυῶν, ὅπου καὶ τάφοι αὐτῶν καὶ πολλαὶ ἐπιγραφαὶ εὑρέθησαν. *Δουμβραῖνα* (πάλαι *Θίσθη*) εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, παράλιος κώμη ἔχουσα 1250 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι καὶ ἀξιόλογα ἀλοπήγια.

ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΩΚΙΔΟΣ (130 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·

α'. *Τῆς Φθιώτιδος* (53 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Λαμία* ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ὀθρυος καὶ πρὸς τὸν ποταμὸν Σπερχειῶν, ἀρχαία πόλις μὲ ἀρχαίαν ἀκρόπολιν, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἐπίσημος διὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον (322 π. Χ.) καὶ ἔχουσα γυμνάσιον, ἀμαξιτοὺς ὁδοὺς μέχρις Ἀθηνῶν καὶ 5510 κατ. καὶ παράγουσα καλοὺς δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα καὶ καπνὸν ἐξαιρετον. *Ἰπάτη* ΝΔ. αὐτῆς ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 1660 κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖνται τὰ θερμὰ θειοῦχα λουτρά τῆς *Ἰπάτης*. *Στυλῖς* (πάλαι *Γάλαρα*) πρὸς Α. τῆς Λαμίας ἐν τῷ Μαλιακῷ κόλπῳ ἠνωμένη μετὰ τῆς Λαμίας δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ καὶ ἔχουσα νηματοουργεῖον καὶ 1780 κατ. *Γαρδίκι* ΒΑ. τῆς Στυλίδος, κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Κρεμαστὴν Λάρισσαν*, ἧς σώζονται τὰ τεῖχη. *Σούρπη* παρὰ τὸν Παγασητικὸν κόλπον, ἔχουσα 1360 κατ. καὶ παράγουσα λαμπρὸν καπνόν. *Νέα Μιζέλα* ἢ *Ἀμαλιόπολις* πρὸς Β. αὐτῆς, παράλιος κώμη ἔχουσα 1100 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν.

β'. *Τῆς Λοκρίδος* (24 χιλ. κατ.).

Τῆς Λοκρίδος ἔτι ὄρη εἶνε τὸ *Καλλιδρομον* καὶ ἡ *Κινημῖς*, ἐξ ἧς καὶ ἐνταῦθα οἱ Λοκροὶ ἐλέγοντο *Ἐπικινημῖδιοι*, οἱ δὲ πρὸς τὸν Ὀπούντιον κόλπον κατοικοῦντες *Ὀπούντιοι Λοκροὶ*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Ἀταλάντη* δύο ὥρας μακρὰν τοῦ

Ὀπουντίου κόλπου, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Ὀπούς, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 1400 κατ. καὶ παράγουσα σίτον ἀξιόλογον, ἔλαιον κλ. *Λιβανῆται* πρὸς Β. παρὰ τὸν ἀρχαῖον λιμένα Κύνον, παράλιος κώμη καὶ πατρὶς τοῦ Ὀδυσσεῶς Ἀνδρούτσου, ἐνὸς τῶν μεγάλων στρατηγῶν τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως. *Δαδίον* ΒΔ. παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 3 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ὑφαντικὴν. *Θεῖμοπούλαι* πρὸς Β. αὐτοῦ μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ τῆς θαλάσσης διάσημος τὸ πάλαι στενὴ δίοδος ἐν ἣ ὁ Λεωνίδας μετὰ τῶν 300 Σπαρτιατῶν μαχόμενος πρὸς τοὺς Πέρσας ἔπεσε τὸ 480 π. Χ. Ἐνταῦθα ἔτι κατὰ τὴν ἑναρξίν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως παρὰ τὴν γέφυραν τῆς Ἀλαμάνας ὁ Ἀθανάσιος Διάκος μαχόμενος κατὰ τῶν Τούρκων συνελήφθη ὑπ' αὐτῶν αἰχμάλωτος καὶ ὑπέστη ἐν Λαμίᾳ μαρτυρικὸν θάνατον. Ἡ δίοδος αὕτη εἶχεν ἐπὶ Λεωνίδου 20 μέτρ. πλάτος, νῦν δὲ διὰ τῶν προσχώσεων, τοῦ ποταμοῦ Σπερχεῖοῦ ἐγένετο λίαν εὐρεῖα, ἔχουσα 60 μέτρ. πλάτος. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι καὶ θειοῦχα θερμὰ ὕδατα. *Ἐλάτεια* (κοιν. *Δραχμάρι*) πρὸς Δ. τῆς Ἀταλάντης, ἀρχαία πόλις καὶ αἱ κλεῖς τῆς Ἑλλάδος τὸ πάλαι θεωρουμένη, ἤδη δ' ἔχουσα 750 κατ.

γ'. *Τῆς Παρνασίδος* (30 χιλ. κατ.).

Τῆς Παρνασίδος εἶνε ἔτι ὁ ποταμὸς *Πλειστός* (κοιν. *Ξεροπόταμος*) καὶ ὁ Κηφισός.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἄμφισσα (κοιν. *Σάλινα*) ὄχι μακρὰν τῶν ΝΔ. ὑπωρειῶν τοῦ Παρνασοῦ, πάλαι μητροπόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν, νῦν δὲ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα λαμπρὸν ἐλαιῶνα, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 4670 κατ. *Τοπόλια* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ παρὰ τὸν ποταμὸν Πλειστόν, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 1000 κατ. *Γραβιά* πρὸς Β. αὐτῆς παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν τῆς Δωρίδος *Κυτίνιον*, λίαν στρατηγικὴ θέσις καὶ κατὰ τὴν ἐπανάστασιν ἡμῶν ἀναδειχθεῖσα. *Μαυρολιθάρι* ΒΔ. αὐτῆς κώμη ὀνομαστὴ διὰ τὸν εὐώδη τυρόν της, ἔχουσα 1100 κατ. *Ἀγόρανη* ΒΔ. τῆς Τοπολίας μικρὰ κώμη ἔχουσα 900 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. *Ἰάστρι* εἰς τὰς νοτίους ὑπωρειάς τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου τὸ πάλαι ἔκειτο ἡ πόλις *Δελφοὶ* καὶ τὸ διάσημον ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Παρὰ τοὺς Δελφοὺς ὑπάρχει καὶ ἡ διαυγῆς πηγὴ *Κασταλία* ἱερὰ τῶν Μουσῶν καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος. *Κροῖα* (κοιν. *Χρισὸ*), ἀρχαία πόλις, νῦν δ' ἀξιόλογος κώμη περὶ τὰ 45' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης καὶ

ἔχουσα ἐπίγειον τὴν Ἰτέαν (πάλαι *Χάλαιον*) καὶ 1200 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. Τὸ πεδῖον τῆς Κρίσης ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν Φωικὸν ἢ Ἰερὸν πόλεμον. Ἀντίκυρα, (κοιν. Ἄσπρα Σπίτζα) ἐντὸς τοῦ ὀμωνύμου κόλπου, ἀρχαία πόλις παρὰ τὴν ὁποίαν ἐφύετο ὁ μέλας καὶ ὁ λευκὸς ἐλλέβορος. Γαλαξείδιον (πάλαι *Οἰάνθεια*) ΝΔ. τῆς Ἰτέας ἐν τῷ Κρισιαίῳ κόλπῳ, ἔχουσα καλὸν λιμένα, ἐμπορικὸν ναυτικὸν καὶ 4 χιλ. κατ.

δ'. Τῆς Δωρίδος (23 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς κῶμαι εἶνε Λοιδωρίκιον παρὰ τὸν ποταμὸν Ὑλαιθον, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα 900 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Βιτρινίτσα πρὸς Ν. παράλιος κώμη οὐ μακρὰν τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τολοφῶνος, ἔχουσα 850 κατ. Ἀρτοτίνα εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἐπαρχίας ἡ μεγαλειτέρα αὐτῆς κώμη, ἔχουσα 1500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. ΝΔ. τῆς Βιτρινίτσης ὑπάρχουσι μικραὶ νῆσοι Τριζόνια καλούμεναι, χρησιμεύσασαι ἐσχάτως ὡς λοιμοκαθάρτηριον.

ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ (145 χιλ. κατ.).

† Ὁ νομὸς τῆς Λαρίσης συνίσταται ἐξ 6 ἐπαρχιῶν

α'. Τῆς Λαρίσης (30 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Λάρισα ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ, παν-ἀρχαία Πελασγικὴ πόλις ἐν εὐφώρῳ πεδιάδι, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, διδασκαλεῖον καὶ 13500 κατ. χριστιανούς, μωαμεθανούς καὶ ἰσραηλίτας ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἀμπελάχια ἐπὶ τῆς Ὀσσης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, ἐπίσημος πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως κώμη διὰ τὰ ὑφαντήρια τῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων τῆς, ἔχουσα νῦν ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 1600 κατ.

β'. Τοῦ Δομοκοῦ καὶ τῶν Φαρσάλων (18 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Φάρσαλος, ἀρχαία πόλις μετ' ἀκροπόλεως ἐπὶ τοῦ Ἀπιδανοῦ παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ τὸ 48 π. Χ. ἐνίκησε τὸν Πομπήιον καὶ κατέλυσε τὴν Ῥωμαϊκὴν δημοκρατίαν, νῦν δ' εἶνε πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα 1800 κατ. Δομοκός (πάλαι *Θαυμακοί*) ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ὀθρυος, ἔχουσα φρούριον καὶ 1330 κατ. πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ λίμνη Ξυνιάς.

γ'. Τοῦ Ἀλυροῦ (9 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀλυρός πρὸς τὸν Παγασητι-

κὸν κόλπον, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας παράγουσα καπνόν, βάμβακα, δημητριακοὺς καρπούς, καὶ ἔχουσα περὶ τοὺς 3300 κατ. χριστιανούς καὶ μωαμεθανούς. Πλάτανος πρὸς Ν. αὐτῆς, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1400 κατ.

δ'. Ἡ τοῦ Βώλου (60 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις Βῶλος (πάλαι Ἰωλκός), εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου, παναρχαία πόλις πρωτ. τῆς ἐπαρχίας εὐλίμενος καὶ ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Θεσσαλίας, ἔχουσα μικρὸν φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, σιδηρόδρομον ἐνώνοντα αὐτὴν μὲ τὰς πόλεις Φεράς, Λάρισαν, Καρδίτσαν, Τρίκαλα καὶ Καλαμπάκαν, καὶ 5 χιλ. κατ. Ἐντεῦθεν ἐξέπλευσεν ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν πρὸς τὴν Κολχίδα ἵνα φέρῃ τὸ χρυσοῦν δέρας. Φεραὶ (κοιν. Βελεστῖνον) πρὸς Δ. τοῦ Βώλου, ἀρχαία πόλις, πατρίς Ῥήγα τοῦ Φεραίου τοῦ πρώτου μάρτυρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἔχουσα νῦν 900 κατ. ΒΔ. τῶν Φερῶν κεῖνται δύο λόφοι καλούμενοι *Κυρὸς Κεφαλαί*, ὅπου τὸ 148 π. Χ. ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Φλαμινῖνος ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν Γ'.

Ζαγορά, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης οἰκουμένη κωμηδὸν εἶνε δὲ κατάφυτος ἐξ ὄπωροφόρων δένδρων καὶ ἔχει ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 3500 χιλ. κατ. Πορταριά ΝΔ. αὐτῆς εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος κώμη ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 2700 κατ. Μακρυνίτσα πρὸς Β. τῆς Πορταριάς ἐν τῇ δυτικῇ ὑπωρείᾳ τοῦ Πηλίου, ἀξιόλογος διὰ τὸ κλιμά της κωμόπολις ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 4 χιλ. κατ. Μηλιαὶ πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πορταριάς ἐπὶ τοῦ Πηλίου, πλουσία κώμη ἔχουσα ἀξιολόγους οἰκίας καὶ 2100 κατ. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Γρηγορίου Κωστταντᾶ καὶ τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ, διδασκάλων τοῦ γένους. Τρίκερι πρὸς Ν. ἐπὶ ὁμωνύμου χερσονήσου, ἔχουσα 2100 κατ.

ε'. Τῆς Ἀγυῖας (13 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς κωμόπολις εἶνε Ἀγυῖα ἐπὶ τῶν νοτίων ὑπωρείων τῆς Ὀσσης πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 1900 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

ς'. Τοῦ Τυγράβου (15 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Τύγραβος πρὸς Β. τῆς Λαρίσης ἐπὶ τοῦ Εὐρώπου παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ὀνομαστὴ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως διὰ τὰ ὑφάσματά της, νῦν δ' ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 4500 κατ.

Ῥαφάρη ἐπὶ τῶν ὑπῳρειῶν τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα 1900 κατ. καὶ πρὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀξιόλογα ὑφαντήρια.

ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΛΩΝ (128 χιλ. κατ.)

Ὁ νομὸς τῶν Τρικκάλων συνίσταται ἐκ 3 ἐπαρχιῶν·

α'. Τῶν Τρικκάλων (37 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Τρίκκαλα (πάλαι Τρίκκη) ἐπὶ τοῦ Ληθαίου παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἐν ὠραία θέσει, κατὰφυτος ἐκ δένδρων, ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 6 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον μάλιστα τῶν δημητριακῶν προϊόντων. Ζάρκος πρὸς Α. αὐτῆς παρὰ τὸν Πηνειόν, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1500 κατ.

β'. Τῆς Καλαμπάκας (21 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Καλαμπάκα (πάλαι Αἰγίνιον;) ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ἐν εὐφορωτάτῃ χώρᾳ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 1020 κατ. Ταύτης ΒΔ. ὑπάρχουσι πολλοὶ ἀπότομοι βράχοι, ἀποτελοῦντες ἄλλοτέ ποτε σειρὰν τινα τῆς Πίνδου καλούμενοι Μετέωρα. Ἐπ' αὐτῶν εἶνε ἐκτισμένα ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἑπτὰ μοναστήρια, ὧν τινα ἔχουσι καὶ πολλοῦ λόγου ἄξια ἀρχαῖα χειρόγραφα. Ἡ δ' ἐν αὐτοῖς ἀνάβασις γίνεται εἴτε διὰ κοφινίων συρομένων διὰ σχοινίων, εἴτε διὰ κρεμαστῶν κλιμάκων.

γ'. Τῆς Καρδίτσας (70 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Καρδίτσα πρὸς Ν. τῶν Τρικκάλων ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Πηνειοῦ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα πρωτοδικεῖον καὶ 4500 κατ. χριστιανῶν καὶ μωαμεθανῶν, ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν δημητριακῶν καρπῶν, τοῦ καπνοῦ, τοῦ βάμβακος κλ. Φανάριον (πάλαι Ἰθώμη) ΒΔ. αὐτῆς, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1800 κατ.

ΝΟΜΟΣ ἈΡΤΗΣ (32 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Ἀρτης συνίσταται ἐκ 2 ἐπαρχιῶν.

α'. Τῆς Ἀρτης (15 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἄρτα (πάλαι Ἀμβρακία) ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀράχθου ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 5 χιλ. κατ. χριστιανῶν καὶ τινῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀσχολουμένων, εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Πέραν τοῦ Ἀράχθου ἐπὶ τῆς Ἠπειροῦ τῆς ἀνηκούσης εἰς τὴν Τουρκίαν ὑπάρχουσι περίφημοι

πορτοκαλλεῶνες καὶ λεμονεῶνες, ἀνήκοντες εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἄρτης. Πέτα πρὸς Β. τῆς Ἄρτης παρὰ τὸν Ἄραχθον, ἀξιωμανημόνευτος κώμη διὰ τὰς ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐνταῦθα μάχας, ἔχουσα 1150 κατ.

β'. *Τῶν Τσουμέρκων* (17 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς κῶμαι εἶνε τὰ Ἄγναντα ἐπὶ τῶν ὄρεων Τσουμέρκων, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 1220 κατ. Καλαρζύται πρὸς Β. αὐτῆς ὄρεινὴ καὶ πλουσία πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κώμη, ἔχουσα νῦν 1500 κατ.

ΝΟΜΟΣ Αἴτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (141 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Αἴτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας συνίσταται ἐξ 6 ἐπαρχιῶν·

α'. *Τοῦ Μεσολογγίου* (22 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ τεναγῶδει κόλπῳ τῆς τὰ νησία Κλεισόβα καὶ Βασιλάδι, λίαν ἱστορικὰ διὰ τὰς ἐπ' αὐτῶν τὸ 1826 συγχροτηθείσας μάχας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Μεσολόγγιον πρὸς Ν. καὶ ὄχι πολὺ μακρὰν τῆς ἀρχαίας πόλεως Καλυδῶνος, παράλιος καὶ ὄχυρὰ ἐπὶ τενάγους πόλις, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα λίαν ὑγεινὸν κλίμα, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 6500 κατ. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν οἱ τάφοι τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ Μάρκου Βότσαρη. Εἶνε δὲ ὀνομαστὸν διὰ τὰς ἐνδόξους πολιορκίας, ἃς ὑπέστη τὸ 1821 καὶ 1823 ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ διὰ τὴν τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1826 ἠρωϊκὴν τῶν Ἑλλήνων ἔξοδον, τὴν ἐξεγείρασαν τὸν μέγιστον θαυμασμόν καὶ τὴν συμπάθειαν ἀπάσης τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος.

Αἴτωλικὸν ΒΔ. αὐτοῦ ἐπὶ νησίου ἠνωμένου μετὰ τῆς ξηραῆς διὰ δύο γεφυρῶν, ἔχουσα 3700 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

β'. *Τῆς Ναυπακτίας* (26 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Ναύπακτος* ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἀρχαία παράλιος πόλις πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα φρούριον καὶ 1700 κατ. *Πλάταρος* πρὸς Β. αὐτῆς παρὰ τὸν ποταμὸν Εὐῆνον, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα ναὸν ἀξιόλογον καὶ 1100 κατ.

γ'. *Τῆς Τριχωρίας* (18 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ κεῖνται ἔτι αἱ λίμναι *Τριχωρίας* καὶ *Λυσιμαχία* καὶ τὸ ὄρος *Παρατωλικὸν* (κοιν. Ἄραποκέφαλον).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἄγρίλιον (κοιν. Βραχῶρι) πρὸς

τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀχελφῶου, μεσόγειος πόλις πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, παράγουσα καπνὸν καὶ ἔχουσα 5500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Εἶνε δὲ αὕτη ἤδη ἠνωμένη μετὰ τοῦ Μεσολογγίου δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ. ΝΑ. αὐτῆς παρὰ τὴν λίμνην Τριχωνίδα ἔκειτο ἡ πόλις *Θέρμον*, ἐν ἣ θέσει ὑπάρχουσι καὶ ἤδη θερμὰ ὕδατα. Ἐν αὐτῇ συνήρχετο τὸ πάλαι τὸ συνέδριον τῶν Αἰτωλῶν.

δ'. *Τῆς Εὐρυτανίας* (35 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ἐτι ὑπάρχει καὶ τὸ ὄρος *Ἄγραφα*.

Ἐπισημ. αὐτῆς κῶμαι εἶνε *Καρπενήσιον* (πάλαι *Οἶχαλία*), εἰς τὰς δυτικὰς ὑπαρείας τοῦ Τυμφρηστοῦ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, συνδεθεῖσα μετὰ τῆς Λαμίας δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ καὶ ἔχουσα 1750 ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐνταῦθα τὸ 1823 ἐν ἐφόδῳ κατὰ τῶν Τούρκων ἔπεσεν ὁ Μάρκος Βότσαρης ἡρωικῶς μαχόμενος. *Φουρνᾶ* πρὸς Β. αὐτῆς, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 1200 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. *Κρικέλλορ* πρὸς Ν. τοῦ Καρπενησίου, ἔχουσα 640 κατ. *Ἀμπλιανή* ΝΑ. τοῦ Κρικέλλου, ὄρεινὴ κώμη, ἐν ἣ τὸ 1824 οἱ Ἕλληνες κατετρόπωσαν τοὺς Τούρκους.

ε'. *Τοῦ Βάλτου* (16 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ κῶμαι εἶνε *Καρβασσαρᾶς* (πάλαι *Λιμναία*) ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὸ ὄρος *Θύαμον* (κοιν. Σπαρτοβοῦνι), πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἐξάγουσα βαλανίδιον καὶ ἔχουσα 1910 κατ. Πρὸς Β. αὐτῆς σώζονται τὰ εἰρεπία τῆς πόλεως Ἀμφιλοχικοῦ Ἄργους, ἀποικίας τῶν Ἀργείων. *Λεπεροῦ* ΝΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν Ἀχελφῶν ἐπὶ τῶν εἰρεπίων τῆς πόλεως Στράτου, ἔδρας τῆς ὀμοσπονδίας τῶν Ἀκαρνανῶν, ἔχουσα ἤδη 950 κατ. *Σύντεκρον* εἰς τὰ βόρεια τῆς ἐπαρχίας, κώμη ὄρεινὴ ἔχουσα περὶ τοὺς 1150 κατ.

ς'. *Τῆς Βονίτσης* καὶ τοῦ *Ξηρομέρου* (23 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῶν κῶμαι εἶνε *Βόνιτσα* παρὰ τὸ ἀρχαῖον Ἄνακτόριον ἐπὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα φρούριον, λιμένα, κλίμα ἕνεκα τῶν ἐλῶν νοσῶδες καὶ 1760 κατ. Πρὸς Δ. τῆς Βονίτσης παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου κεῖται τὸ ἀκρωτήριον Ἄκτιον (κοιν. *Πούντα*), παρὰ τὸ ὅποιον ὁ Ὀκτάβιος τὸ 31 π. Χ. ἐνίκησεν ἐν ναυμαχίᾳ τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασιλίσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν. *Ζαβέρδα* (Σόλλιον;), πρὸς Ν. παράλιος κώμη οὐ μακρὰν τῶν Ἀκαρνανικῶν ὄρεων, ἔχουσα περὶ τοὺς 1500 κατ. *Κατοῦρα* (πάλαι *Μεδεῶν*) ΝΑ. παρὰ τὴν λίμνην Ἀμβρακίαν, κώμη πεδινὴ

ἔχουσα 1260 κατ. Ἀστακὸς ΝΑ. τῆς Ζαβέρδης, κώμη ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 1570 κατ.

Β. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ

ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ ΚΑΙ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ (138 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ἐνούμενος διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου μετὰ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος συνίσταται ἐξ 7 ἐπαρχιῶν·

α'. *Τῆς Ναυπλίας* (16 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἔτι τὸ ὄρος Ἀραγαῶν (Ἅγιος Ἡλίας).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Ναύπλιον* (πάλαι *Ναυπλία*) ἐν τῷ μυχῶ τῷ Ἀργολικοῦ κόλπου, τὸ πάλαι ἐμπορικὸς λιμὴν τοῦ Ἄργους, ἀπὸ δὲ τοῦ 1829 μέχρι τοῦ 1834 πρωτ. τοῦ βασιλείου, εἶτα δὲ πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα λίαν ὄχυρὰ Ἐνετικὰ φρούρια καὶ μάλιστα τὸ *Παλαμήδιον*, τὸ βασιλικὸν ὀπλοστάσιον, ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, δεσμοτῆρια καὶ μετὰ τῆς ἐκτὸς τοῦ φρουρίου κειμένης *Πελοπόας* 4600 κατ. Τὸ *Ναύπλιον*, τὸ Ἄργος καὶ οἱ Μίλοι ἐσχάτως συνεδέθησαν μετὰ τῆς Κορίνθου διὰ σιδηροδρομοῦ. *Τίρυνς* ΒΔ. αὐτοῦ, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης κειμένη, Πελασγικὴ πόλις, ἣς σώζεται ἡ ἐκ μεγάλων καὶ ἀκανονίστων λίθων ἐκτισμένη ἀκρόπολις.

Ληγουριῶν, μικρὰ κώμη παρὰ τὴν ἀρχαίαν κώμην *Λήσσαν* κειμένην εἰς τὰς ὑπαρξίας τοῦ Ἀραχναίου ὄρους. *Ἐπίδαυρος* (νῦν *Πίδαυρα*), παράλιος ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1120 κατ. Μεταξὺ τῆς Ἐπιδάουρου καὶ τῆς Λίσσης εὐρέθησαν ἐσχάτως δι' ἀνασκαφῶν ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τὰ ἀρμονία τε καὶ κάλλι ἐπερέχον πάντα τὰ θέατρα τῆς Ἑλλάδος κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Πολυκλείτου θέατρον. *Νέα Ἐπίδαυρος* (κοιν. *Πιάδα*), μικρὰ κώμη, ἐν ἣ ἐγένετο ἡ πρώτη ἐθνικὴ ἡμῶν συνέλευσις.

β'. *Τοῦ Ἄργους* (24 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει ἔτι τὸ ὄρος *Λύρκειον* καὶ ὁ ποταμὸς *Ἐρασίνος* (κοιν. *Κεφαλάρι*), ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀργολικὸν κόλπον.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἄργος περὶ τὰ 45' μακρὰν τῆς Ἀργολικῆς παραλίας, δίσημος τὸ πάλαι πόλις ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρόπολιν *Λάρισα*, λαμπροὺς κήπους καὶ περὶ τὰς 11 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν τῆς εὐφορωτάτης πεδιάδος των καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. *Μυκήται* ΒΑ. παρὰ τὴν κώμην *Χαρβαί*,

μεσόγειος παναρχαία πόλις πρωτ. τὸ πάλαι τῶν Ἀτρείδων. Ἐν τῇ ἀκροπόλει αὐτῆς εὐρέθησαν ἐν τάφοις πολυτίμα ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ ἐλέφαντος ἀρχαῖα κοσμήματα, σκεῦη, ὄπλα, ὧν τὰ πολυτιμότερα ἐκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ κατετέθησαν ἐν θήκαις ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κώμῃ Χαρθάτι ἐσχηματίσθη μουσεῖον τῶν ἐναπομεινασῶν ἐκεῖ Μυκηναίων ἀρχαιότητων. Ἐν αὐτῇ σώζονται ἔτι λείψανα τῆς πύλης τοῦ τείχους, οἱ ἐπ' αὐτῆς λέοντες τῶν Μυκηναίων, καὶ οἱ ὄχι πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀνευρεθέντες πανάρχαιοι τάφοι. *Νεμέα*, κοιλάς μεταξὺ Φλιοῦντος καὶ Κλεωνῶν, ἐν ἧ ἀνὰ ἕκαστον τρίτον ἔτος ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς οἱ ἀγῶνες *Νεμέα*. Ἀρ. *λαδοκάμπος* ΝΔ. τοῦ Ἄργους παρὰ τὰς ἀρχαίας Ὑσιᾶς, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 1620 κατ. *Καρυά* πρὸς Β. τοῦ ὄρους Ἀρτεμισίου, ἔχουσα περὶ τοὺς 800 κατ.

γ'. *Τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ἐρμιονίδος* (17 χιλ. κατ.).

Αὕτη ἔχει ὄρη τὰ *Δίδυμα* καὶ συνίσταται ἐκ τῆς Ἐρμιονίδος καὶ ἐκ τῆς νήσου Σπετσῶν.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Σπέτται* ἐπὶ τῆς νήσου Σπετσῶν (πάλαι Πιτυούσης;) κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 7 χιλ. κατ. καὶ ἐμπορικὸν ναυτικόν, μεγάλως συντέλεσαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα. *Κρανίδιον* πρὸς Β. ἐπὶ τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου παρὰ τὸν λαμπρὸν λιμένα *Χέλι*, ἔχουσα καλῶς ὑποδομημένας οἰκίας καὶ περὶ τὰς 6 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν σπογγαλιεῖαν. *Ἐρμιόνη* (νῦν *Καστρί*) πρὸς Α. ἀρχαία πόλις, νῦν δὲ κώμη ἔχουσα ἀξιολόγους κήπους, ἰαματικὰ ὕδατα καὶ 1850 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν.

δ'. *Τῆς Ὑδρας* (7500 κατ.).

Ἡ ἐπαρχία αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ μόνης τῆς πόλεως Ὑδρας, κειμένης ἐπὶ βραχῶδους νήσου πάλαι καλουμένης Ὑδρέας, καὶ ἐχούσης λαμπρὰς οἰκοδομὰς, μικρὰν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ 7500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν σπογγαλιεῖαν. Ἀρχαῖον ἔχοντες οἱ Ὑδραῖοι τὸ ναυτικόν κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως καὶ ζωηρὸν τὸ Ἑλληνικὸν φρόνημα ἐπρώτευσαν καθ' ἅπαντας τοὺς ἐν θαλάσῃ ἡμῶν ἀγῶνας, ὄχι κατώτεροι δειχθέντες τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων.

ε'. *Τῆς Τροιζηνίας* (9800 κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Πόρος* (πάλαι *Καλαύρεια*) ἐπὶ

ὄμωνύμου νήσου, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ 5800 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν λεμονεῶνων καὶ πορτοκαλλεῶνων των καὶ εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ σώζονται ἐντὸς δάσους τὰ ἐρείπια τοῦ παναρχαίου ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, ἐν ᾧ ἀπέθανεν ὁ ῥήτωρ Δημοσθένης τὸ 322 π. Χ. πῶν τὸ κῶνειον.

Τροίχη (νῦν *Δαμαλάς*) ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου, ἀρχαία πόλις, διάσημος διὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τὸ 480 π. Χ. φιλοξενίαν τῶν κατοίκων της. *Μεγάλον Χωρίον* ἐπὶ τῆς χερσονήσου *Μεθάνων*, ἔχον 450 κατ. *Βρωμιολίμη*, μικρὰ γεωργικὴ κώμη· ὄχι δὲ πολὺ μακρὰν αὐτῆς ὑπάρχουσι τὰ ἀξιόλογα θερμὰ θειοῦχα ὕδατα τῆς *Βρωμιολίμης*.

ς'. *Τῆς Κορινθίας* (50 χιλ. κατ.).

Αὕτη ἔχει ὄρη τὰ *Ὄρεια* καὶ τὴν *Κυλλήνην* καὶ ποταμὸν τὸν Ἀσωπὸν.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Νέα Κόρινθος* ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου περὶ τὴν μίαν ὥραν πρὸς Α. τοῦ Λεχίου, νέα πόλις κανονικῶς οἰκοδομουμένη μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1858, τὸν καταστρέψαντα τὴν παλαιὰν Κόρινθον, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα ὄχι καλὸν λιμένα, γυμνάσιον καὶ 2700 κατ. *Καλαμάκιον* ΒΑ. τῶν ἀρχαίων *Κεγχρεῶν*, λιμὴν εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον. Δι' ἀμφοτέρων τῶν λιμένων τούτων γίνεται ἡ ἀπ' Ἀθηνῶν συγκοινωνία πρὸς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, τὴν Ἐπτάνησον καὶ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην.

Κόρινθος, ὑπὸ τὴν ὄχυρὰν αὐτῆς ἀκρόπολιν τὸν *Ἀκροκόρινθον*, μεσόγειος ἀρχαία πόλις διάσημος διὰ τὰ πλούτη της, καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 146 π. Χ. εἶτα ἀνεγεροθεῖσα καὶ πολλὰς δηώσεις ὑπὸ βαρβάρων λαῶν ὑποστᾶσα κατεστράφη ὅλως τὸ 1858 ὑπὸ μεγάλου σειμοῦ, καὶ ἤδη εἶνε μικρὰ κώμη καὶ νοσώδης, ἔχουσα 600 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. Λιμένες δ' αὐτῆς ἦσαν δύο αἱ *Κεγχρεαὶ* εἰς τὸν Σαρωνικὸν καὶ τὸ *Λέχαιον* εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον.

Τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἤρξατο ἀπὸ τινων ἐτῶν ἡ τομὴ, ἥτις ὄχι μετὰ μακρὸν χρόνον συντελεσθήσεται. *Λουτράκι*, παράλιος κώμη ΒΑ. τῆς Νέας Κορίνθου, ἔχουσα θερμὰ ἰαματικὰ λουτρά. Ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ ὑπῆρχε καὶ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος ὅπου ἐτελοῦντο ἀνὰ ἕκαστον τρίτον ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος τὰ Ἰσθμια. *Πέρα Χώρα* ΒΑ. τῆς Νέας Κορίνθου παρὰ τὸ Ἡραῖον ἀκρωτήριο, κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 1460 κατ.

Σικυῶν παρά τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ καὶ παρά τὴν κώμην Βασιλικά, ἀρχαία πόλις, πρωτ. τῆς Σικυωνίας τοῦ ἀρχαιοτάτου βασιλείου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, πατρίς τῶν ἀνδριαντοποιῶν Πολυκλείτου καὶ Λυσίππου. *Τρίκαλα* ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σύθα, μεσόγειος κώμη ἔχουσα 1660 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. Ἅγιος Γεώργιος (πάλαι Φλιοῦς) ΝΔ. τῆς Κορίνθου, κώμη παράγουσα κάλλιστον μαῦρον οἶνον καὶ ἔχουσα 1520 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. ΝΑ. αὐτῆς καὶ ὄχι μακρὰν ἀλλήλων κεῖνται αἱ ἱστορικαὶ κῶμαι Δερβεράκι, Στεφάνι καὶ Ἀγινόρι, καθ' ἃς ὁ Δράμαλις τὸ 1822 ἀποχωρῶν τῆς Ἀργολίδος κατεστράφη. *Σοφικόν* (πάλαι *Σολύγεια*) πρὸς Α. κώμη γνωστὴ διὰ τὴν καλλίστην ῥητίνην τῆς.

ζ'. *Τῶν Κυθήρων* (14 χιλ. κατ.) συνισταμένη ἐκ τῆς νήσου Κυθήρων, Ἀντικυθήρων καὶ ἄλλων τινῶν μικρῶν νήσων.

Ἐπισημ. αὐτῶν κώμη εἶνε *Κύθηρα* ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου κειμένης πρὸς Ν. τῆς Λακωνικῆς, παρά τὴν ἀρχαίαν ὁμώνυμον πόλιν, ἀπέχουσα περὶ τὰ 45' τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα 1220 κατ. Ποταμὸς πρὸς Β. κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 780 κατ. Τὰ Κύθηρα εἶνε λίαν ὀρεινὴ νῆσος, ἀλλ' ἔνεκα τῆς φιλοπονίας τῶν κατοίκων τῆς παράγει ἀξιολόγους ὀπώρας, μέλι, οἶνον, ἔλαιον κλ.

Πρὸς Ν. τῶν Κυθήρων κεῖνται τὰ Ἀντικύθηρα (πάλαι Ὠγυλιος), λίαν πετρῶδες νησίον, ἔχον περὶ τοὺς 450 κατ. ἀσχοιοί, ἔνους εἰς τὴν κτηνοτροφίαν.

ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ ΚΑΙ ΗΛΙΔΟΣ (183 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Ἀχαιίας καὶ Ἡλίδος συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·

α'. *Τῶν Πατρῶν* (57 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ προσέτι ὑπάρχει τὸ ὄρος *Σκόλλις* καὶ οἱ ποταμοὶ Ἐργιεύς, Φοῖνιξ, Γλαῦκος καὶ λίμνη ἡ Καλογρηὰ παρά τὸ ἀκρωτήριον Ἀραζόν.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Πάτραι* ἐν τῷ κόλπῳ τῶν Πατρῶν, ἀρχαία καὶ ἐκ τῶν διασῆμων πόλεων τῆς Ἀχαικῆς συμπολιτείας, νῦν δὲ ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κράτους, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα ἐφετεῖον, δύο γυμνάσια, ἀξιόλογον θέατρον, λαμπρὸν καὶ ἄφθονον πόσιμον ὕδωρ, φωτισμὸν διὰ φωταερίου, ὠραίας οἰκοδομὰς, πλατείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, λιμένα ἤδη κατασκευαζόμενον ἀσφαλέστατον, σπουδαῖον ἐμπόριον σταφίδος, οἶνων κλ. καὶ περὶ τὰς 27 χιλ. κατ.

Ἅγιος Βασίλειος, ἡ μεγαλύτερα κώμη τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα 1100 κατ.

β'. Τῆς Αἰγιαλείας (18 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Αἴγιον (κοιν. Βοστίτσα) ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἀρχαία πόλις καὶ ἔδρα τὸ πάλαι τῆς Ἀχαϊκῆς συμπολιτείας, νῦν δὲ πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἐντελῶς σχεδὸν τὸ 1861 καταστραφείσα ὑπὸ σεισμοῦ καὶ πάλιν ἀνεγερθεῖσα, ἔχουσα γυμνάσιον, ὄχι καλὸν λιμένα, 5500 κατ. καὶ ἐξάγουσα τὴν καλλιτέραν τοῦ κράτους Κορινθιακὴν σταφίδα. ΝΔ. τοῦ Αἰγίου κεῖται ἡ μονὴ τῶν Ταξιαρχῶν, ἡ δευτέρα μονὴ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἣ εὐρίσκονται καὶ τὰ Ἅγια Πάθη τοῦ Χριστοῦ. Ἀκράτα, κώμη παρὰ τὴν θάλασσαν ἔχουσα περὶ τοὺς 800 κατ.

γ'. Τῶν Καλαβρῦτων (42 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Καλάβρυτα (πάλαι Κύναιθα) παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Βουραϊκοῦ ποταμοῦ ἐντὸς κοιλάδος, ἔχουσα γυμνάσιον καὶ περὶ τοὺς 1100 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. Πρὸς Β. αὐτῶν κεῖται τὸ Μέγα Σπήλαιον, ἡ διασημότερα μονὴ τῆς Ἑλλάδος, ἐν ἣ εὐρίσκεται μία τῶν τριῶν εἰκόνων τῆς Θεοτόκου, ἱστορηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Λουκᾶ. Ἡμίσειαν δὲ ὦραν πρὸς Α. αὐτῆς κεῖται ἡ ἀξιόλογος μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἐν ἣ τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1821 ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Σοπωτῶν παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ἐρυμάνθου, ἔχουσα 1100 κατοίκους καὶ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικὸν σχολεῖον. Λειβάρτσιον, κώμη εἰς τὰς Α. ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἐρυμάνθου ἔχουσα 1100 κατ. Λυκουριά ΝΑ., μεσόγειος κώμη ἔχουσα 1210 κατ. Παρ' αὐτὴν εἶνε καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Λάδωνος παραποτάμου τοῦ Ἀλφειοῦ. Κερπινὴ πρὸς Β. τῶν Καλαβρῦτων, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 800 κατ.

δ'. Τῆς Ἡλείας (66 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Πύργος, μεσόγειος πόλις, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, θέατρον καὶ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Συνδέεται δὲ αὕτη μετὰ τοῦ Κατακόλου διὰ σιδηροδρόμου. Κατάκολον παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Ἰχθύν, τὸ ἐπίγειον τοῦ Πύργου, δι' οὗ ἐξέρχονται ἅπαντα τὰ προϊόντα τῆς Ἡλείας. Γαστούνη παρὰ τὸν Πηγεῖον ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1500 κατ. Δίβρη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἐρυμάνθου παρὰ τὴν Φολόην, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 2 χιλ. κατ.

Λεγανὰ πρὸς Β. τῆς Γαστούνης, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 2100 κατ. ἐπίνειον δ' αὐτῆς εἶνε ἡ *Γλαρέντσα* (πάλαι *Κυλλήνη*).
Δάλα πρὸς Α. τοῦ Πύργου, ἐν ἣ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατώκουν οἱ πολεμικοὶ Τοῦρκοι Λαλαῖοι, ἔχουσα ἤδη περὶ τοὺς 350 κατ.

Ἐπὶ τοῦ Ἄλφειοῦ ποταμοῦ ἐν τῇ μικρᾷ πεδιάδι τῆς Ἡλιδος Ὀλυμπία, τόπῳ ἱερῷ κεκαλυμμένῳ ὑπὸ ναῶν, ἄλσεων καὶ πολλῶν ἄλλων μνημείων, ἔκειτο ἡ *Πῖσα*, ἐν ἣ ὑπῆρχεν ὁ διάσημος ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος, ἔργον τοῦ Φειδίου, καὶ ἀνὰ ἕκαστον πέμπτον ἔτος ἐτέλούντο οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἡ μεγίστη τῶν Ἑλλήνων πανήγυρις.

ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ (158 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Μεσσηνίας συνίσταται ἐκ 5 ἐπαρχιῶν·
 α'. *Τῶν Καλαμῶν* (30 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ πλὴν τοῦ Παμίσου εἶνε καὶ ὁ ποταμὸς *Νέδων*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Καλάμαι* παρὰ τὰς ἀρχαίας *Φιράς* εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου περὶ τὰ 20' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, πρωτ. τοῦ νομοῦ, μέχρι τοῦδε ἀλίμενος, ἔχουσα ἡρειπωμένην ἀκρόπολιν, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, μεταξοκλωστήρια, μικρὰν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι Τριπόλεως, ἀξιόλογον ἐμπόριον σύκων, ἐλαίου, μετὰξης, σταφίδος, λεμονίων καὶ 8 χιλ. κατ. *Σίτσοβα* ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν Ταύγετον ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς Ἀλαγονίας, ἔχουσα 1400 κατ. *Καμάρι* (πάλαι *Θουρία*;) πρὸς Α. τοῦ Παμίσου ἔχουσα 1600 κατ. *Ἀσάραγα* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Παμίσου, γεωργικὴ κώμη καὶ ἡ μεγαλειτέρα τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα 1800 κατ. *Ἀρφαρὰ* πρὸς Β. ἡ ἀξιολογωτέρα κώμη τοῦ δήμου Ἀμφείας, ἔχουσα 1350 κατ.

β'. *Τῆς Μεσσήνης* (36 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ἔτι εὐρίσκεται τὸ ὄρος *Ἰθώμη*, ἡ πεδιάς *Μακαρία* καὶ ἡ *Βαλῆρα* παραποτάμιον τοῦ Παμίσου.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Νησίον* παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, παράγουσα ἀξιόλογον μαῦρον οἶνον, σῦκα, σταφίδας καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. *Μαυρομμάτι* ΒΔ. αὐτοῦ, κώμη ἐκτισμένη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Μεσσήνης, συνοικισθείσης ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου. Τοῦ τείχους αὐτῆς σώζεται τὸ πλεῖστον μέρος ὡς καὶ οἱ πύργοι, ἔτι δὲ τὸ στάδιον τῆς πόλεως καὶ τὸ αὐτῆς θέατρον. Ἐπὶ δὲ τῶν ὑπῤωρειῶν τοῦ ὄρους *Ἰθώμης* σώζονται

ἔτι λείψανα τῆς παναρχαίας αὐτῆς ἀκροπόλεως. *Γαράντσα* πρὸς Β. ἡ μεγαλειτέρα κώμη τοῦ δήμου Ἀνδανίας, ἔχουσα 1300 κατ. *Πολιανή*, κώμη πρὸς τὰς πύλας τῆς Ἀρκαδίας, ἐπίσημος διὰ τὰς παρ' αὐτὴν συγκροτηθείσας μάχας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ.

γ'. *Τῆς Πυλίας* (26 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ἔτι εὐρίσκεται τὸ ὄρος *Μαθία*, ὁ ποταμὸς *Σέλας*, ἡ νῆσος *Σφακτηρία*, καὶ αἱ *Οἰοῦσαι* νῆσοι.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Πύλος* (κοιν. *Νεόκαστρον*) ἀντικρὺ τῆς νήσου *Σφακτηρίας*, ἀρχαία ἐπίσημος πόλις, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας ἔχουσα φρούριον, εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα, ἐν ᾧ τὸ 1827 κατεστράφη ὑπὸ τῶν ἠνωμένων στόλων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος, καὶ 1500 κατ. *Μεθώνη* πρὸς Ν. αὐτῆς, παράλιος πόλις ἔχουσα φρούριον καὶ 1150 κατ. *Κορώνη* (πάλαι *Κολωνίδες*) ΝΑ. τῆς *Μεθώνης* εἰς τὸν Μεσσηνιακὸν κόλπον, ἔχουσα φρούριον καὶ 1850 κατ. *Πεταλίδιον* (πάλαι *Κορώνη*) πρὸς Β. αὐτῆς, ἐν ᾧ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐγένετο συνοικισμὸς Λακωνῶν, ἔχουσα 820 κατ. *Μανιάκι* ΒΑ. τῆς Πύλου, ὅπου τὸ 1825 ἐπέσει μαχόμενος κατὰ τοῦ Ἰβραήμ πασᾶ ὁ ὑπουργὸς τότε τοῦ πολέμου ἦρωσ Παπαφλέσας.

δ'. *Τῆς Τριφυλίας* (36 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει προσέτι τὸ ὄρος *Αἰγαλέορ*, σειρὰ τις ὄν τοῦ *Λυκαίου* καὶ ποταμὸς ἡ *Νέδα*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κυπαρισσία*, ἀπέχουσα περὶ τὰ 20' τῆς θαλάσσης, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα μαγευτικὴν ἐν γένει θέσιν, πρωτοδικεῖον καὶ 3800 κατ. *Φιλιατρά* ΝΔ. αὐτῆς, πόλις παράλιος μᾶλλον γεωργικὴ καὶ πλουσία ἔχουσα 5600 κατ. *Γαργαλιάνοι* πρὸς Ν. τῶν *Φιλιατρῶν*, ἔχουσα 3500 κατ. Ἀμφότεραι αὗται αἱ πόλεις κεῖνται ἐν πεδιάσιν καταφύτοις ἐξ ἐλαιῶν καὶ σταφίδων καὶ ἔχουσι θέαν ἀξιοσημείωτον. *Λιγούδιτσα* πρὸς Α. αὐτῆς, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 2350 κατ.

ε'. *Τῆς Ὀλυμπίας* (30 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Ἀνδρίτσαυρα* ἐπὶ τῶν Β. ὑπωρειῶν τοῦ *Λυκαίου*, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ὄρεινὴ πόλις ἔχουσα κλῆμα ὑγρὸν, ἀξιόλογον βιβλιοθήκην καὶ 2150 κατ. ΝΔ. τῆς Ἀνδριτσαίνης ἐπὶ τοῦ ὄρους παρὰ τὴν κώμην *Σκληρὸν* σώζεται ἐν μέρει ὁ ναὸς τοῦ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνος, οἰκοδομηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ Παρθενῶνος Ἰκτίου. *Ἀγουλινίτσα* πρὸς

Β. ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀλφειοῦ, ἔχουσα περὶ τὰς 2120 κατ.

ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ (123 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Λακεδαίμονος συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν α'. *Τῆς Λακεδαίμονος* (53 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ προσέτι ὑπάρχει ὄρος ὁ *Πάρνων* καὶ ποταμοὶ ὁ *Οἶνοϋς* (κοιν. *Τσελεφίνα*) καὶ ὁ *Γοργύλος*, παραπόταμοι τοῦ *Εὐρώτα*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Σπάρτη* παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Εὐρώτα*, μεσόγειος πόλις διάσημος τὸ πάλαι, διασώζουσα λείψανα τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς θεάτρου, νῦν δὲ πρωτ. τοῦ νομοῦ, ἔχουσα λαμπρὸν ὀρίζοντα, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, καλὰς οἰκοδομὰς, πλατείας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, ὠραίους κήπους, μεταξοκλωστήρια, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι *Γυθείου* καὶ 3600 κατ. Οὐ πολὺ μακρὰν αὐτῆς ΝΔ. παρὰ τὸν *Ταῦγέτον* κεῖται ἡ ἐπὶ τοῦ μέσου αἰῶνος πρωτ. τῆς Λακεδαίμονος *Μιστράς*, κτίσμα τῶν *Φράγκων*, ἔχουσα ὠραίους κήπους καὶ ὑψηλὴν καὶ ὄχυρὰν ἀλλὰ κατηρειπωμένην ἀκρόπολιν. *Κασταρὰ* ΒΔ. τῆς *Σπάρτης* ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ *Ταῦγέτου*, γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ κώμη ἔχουσα 1500 κατ. *Γεωργίτσι* πρὸς Β. αὐτῆς, ὄρεινὴ κώμη παράγουσα ὠραίας μαύρας σταφυλάς, διατηρουμένας μέχρι τοῦ *Ἰανουαρίου*.

Βουρλιᾶς πρὸς Β. τῆς *Σπάρτης*, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1150 κατ. φημιζομένους διὰ τὸν ἔρωτα πρὸς τὰς ἐπιστήμας. *Βρέσθερα* ἐπὶ τοῦ *Οἶνοῦντος* ποταμοῦ, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1200 κατ. *Βαμβακοῦ* πρὸς Β. αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ *Πάρνωνος*, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 1150 κατ. *Βαρβίτσι* πρὸς Β. αὐτῆς μικρὰ ὄρεινὴ κώμη πατρὶς τοῦ διασήμου ἀρματωλοῦ *Ζαχαριᾶ*. *Ἀράγοβα* (πάλαι *Καρναί*) πρὸς Β. αὐτῆς ὑπὸ τοὺς ἀρχαίους *Ἐρμάς*, σειρᾶς τοῦ *Πάρνωνος* καὶ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ *Οἶνοῦντος*, ἔχουσα 1600 κατ. Μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ *Βουρλιᾶ* εἰς τοῦ *Κρεββάτᾶ* τὸ χάνι κατὰ τὴν θέσιν *Παλληγουλιᾶς* ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Σελλασία*.

Χρῦσαφα (πάλαι *Θεράπραι*) ΒΑ. τῆς *Σπάρτης*, ἔχουσα 850 κατ. *Ἀναβρυτὴ* ΝΔ. τῆς *Σπάρτης* ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ *Ταῦγέτου*, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 1500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βυρσοδεψικὴν. *Ἀμύκλαι* (νῦν *Σκλαβοχώρι*) ἐπὶ τοῦ *Εὐρώτα* πρὸς Ν. τῆς *Σπάρτης*, ἐν ἣ ὑπῆρχε ναὸς διάσημος τοῦ *Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος*. *Ξηροκάμπι* πρὸς Ν. γεωρ-

γική κόμη τοῦ δήμου Φάριδος, ἔχουσα 850 κατ. *Γοράνοι* πρὸς Ν. αὐτῆς, ἡ μεγαλειτέρα κόμη τοῦ δήμου Φελλίας, ἔχουσα 820 κατ. *Λεβέτσοβα* (πάλαι *Κροκεαί*), κόμη γεωργική παρὰ τὴν ἀμαξιτὸν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν ἐκ Σπάρτης εἰς Γύθειον, ἔχουσα 1300 κατ. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχει καὶ τὸ λατομεῖον τοῦ καλουμένου Κροκεάτου λίθου. Ἔλος (κοιν. *Δουραλῆ*) πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀρχαῖον πόλισμα, οὐ οἱ κάτοικοι νικηθέντες ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν ἐγένοντο δημόσιοι δούλοι *Ἕλλητες* καλούμενοι.

β'. Τοῦ *Οἰτύλου* ἢ τῆς *Δυτικῆς Μάνης* (30 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Ἀρεόπολις* (κοιν. *Τσίμοβα*) εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Ταυγέτου ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ κόλπῳ, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, παράγουσα λαμπρὸν ἔλαιον καὶ ἔχουσα 1300 κατ. *Οἰτύλος* πρὸς Β. αὐτῆς, παράλιος κόμη παρὰ τὴν λιμένα *Διμενί* ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1000 κατ. *Πύργος* πρὸς Ν. τῆς Ἀρεοπόλεως, παράλιος κόμη ἔχουσα 1250 κατ. *Κάμπος* πρὸς Β. ἔχουσα 560 κατ. ἐπίσημος θέσις διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἀποβάσεως τοῦ Ἰβραῆμ πασᾶ τὸ 1826. *Κίττα*, μικρὰ κόμη παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Θυρίδας.

γ'. Τοῦ *Γυθείου* ἢ τῆς *Ἀνατολικῆς Μάνης* (17 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Γύθειον* ἐπὶ τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, ἀρχαία πόλις, ἐν ἣ ὑπῆρχον τὰ νεώρια τῶν Λακεδαιμονίων πρωτ. ἤδη τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 2800 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. *Πολιτσάραβος* ΒΔ. μικρὰ κόμη, ἐν ἣ γενναίως ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν Λακῶνων ὁ Ἰβραῆμ πασᾶς, θελήσας ἐκεῖσε νὰ κάμῃ ἀπόβασιν. *Πάνιτσα* ΝΔ. αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Ταυγέτου ἔχουσα 830 κατ. *Λάγεια* πρὸς Ν. ἔχουσα περὶ τοὺς 700 κατ.

δ'. Τῆς *Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς* (23 χιλ. κατ.), κειμένης ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Πάρωνος.

Ἐπισημ. αὐτῆς κῶμαι εἶνε *Μολαί* ΝΑ. τοῦ Ἐλους, μεσόγειος κόμη πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα περὶ τοὺς 1200 κατ. *Ἐπίδαυρος Λιμηρὰ* (κοιν. *Μορεμβασία*) πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, μικρὰ ἤδη παράλιος κόμη ἐπὶ νησιῦ ἠνωμένῳ διὰ γεφύρας μετὰ τῆς ξηρᾶς, ἔχουσα φρούριον, ὄχι πολὺ ἀσφαλῆ λιμένα, ὠραῖον Βυζαντινὸν ναὸν καὶ 510 κατ.

Βοιαί (κοιν. *Βάτικα*) παρὰ τὰς Μαλεῖας ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Λακωνικοῦ κόλπου, μικρὰ κόμη ἔχουσα 1100 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν μᾶλλον τῶν κρομμύων καὶ εἰς τὴν ἀλιείαν. Πρὸς Δ. τῶν Βοιῶν κεῖται ἡ ἄλλοτε ἄκρα, νῦν δὲ νῆσος *Ἦρον Γνάθος* (κοιν. *Ἐλαφοῆσι*).

Ὁ νομὸς τῆς Ἀρκαδίας κείμενος ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Πελοποννήσου συνίσταται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν·

α'. Τῆς *Μαρτινείας* (51 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Τρίπολις* ὑπὸ τὸ ὄρος *Μαίναλον* (κοιν. *Τρίκορφα*), πρωτ. τοῦ νομοῦ, πόλις γεωργικὴ καὶ ἐμπορικὴ, ἔχουσα καὶ μικρὰν βιομηχανίαν σιδηρουργικῆς καὶ χαλκευτικῆς, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, διδασκαλεῖον, ἱερατικὸν σχολεῖον, κλῆμα ὑγιεινόν, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι Καλαμῶν καὶ Ἄργους καὶ ὑπὲρ τὰς 10 χιλ. κατ. *Μαρτίτεια* (νῦν *Τσιπαρά*) ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀσίτ, καὶ *Τεγέα* (νῦν *Παλαιὰ Ἐπισκοπή*) ΝΑ. αὐτῆς, ἀρχαῖαι ἐπίσημοι πόλεις τῆς Ἀρκαδίας, ὧν ἱκανὰ ἐρείπια σώζονται. *Λεβιδίον* ΒΔ. τῆς *Μαντινείας*, κώμη ἐπίσημος διὰ τὴν πρώτην ἐνταῦθα τὸ 1821 ὑποχώρησιν τῶν Τούρκων, ἔχουσα 2120 κατ. Πρὸς Β. τοῦ *Λεβιδίου* ἔκειτο τὸ πάλαι ἢ πόλις Ὀρχομενός. *Βαλτέσιον* ΝΔ. τῆς *Τριπόλεως* παρὰ τὸ ἀρχαῖον *Παλλάντιον*, κώμη ὄρεινῆ, ἐν ἣ τὸ πρῶτον οἱ Ἕλληνες τὸ 1821 κατὰ κράτος ἐνίκησαν τοὺς Τούρκους, ἔχουσα 1260 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. *Κολλῖται* πρὸς Ν. τοῦ *Βαλτετισίου*, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1800 κατ. *Κερασιαὶ* ΝΑ. τοῦ *Βαλτετισίου*, ὄρεινῆ κώμη, ἔχουσα 1400 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν (α).

β'. Τῆς *Γορτυνείας* (46 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Δημητσάνα* (πάλαι *Θεισόα*) ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἀλφειοῦ ΒΔ. τῆς *Τριπόλεως*, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἐπίσημος διὰ τὸ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἑλληνικὸν σχολεῖόν της, νῦν δ' ἔχουσα γυμνάσιον καὶ 2250 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ κρεμασθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν ἑναρξίν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῶν Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ (β). *Καρύταινα*

(α) Οὐ μακρὰν τῆς *Τριπόλεως* κείνται αἱ κῶμαι *Πιάνα* καὶ *Χρυσοβίτσι*, καὶ ἡ θέσις *Γρανα*, ἀξιολογηθέντες θέσεις ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

(β) Εἰς τὸ σχολεῖον τῆς *Δημητσάνης* ἐμορφώθησαν οἱ περισσότεροι πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Πελοποννήσου, οἱ διαπρέψαντες κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν καὶ μετὰ ταῦτα, ἡ δὲ βιβλιοθήκη τοῦ σχολείου ἐχρησίμευσεν ὡς χαρτίον εἰς κατασκευὴν φυσιγγίων τῶν ἑλληνικῶν στρατοπέδων τῆς Πελοποννήσου. Ὡσαύτως εἰς τοὺς πυριτιδομύλους τῆς *Δημητσάνης* κατασκευάζετο τὸ πλεῖστον τῆς πυριτίδος τῆς χρησιμευσάσης καθ' ἅπαντα τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἡμῶν ἀγῶνα.

(πάλαι Γόρτυς) ΝΑ. ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Γορτυνίου καὶ Ἀλφειοῦ ἐν ὑψηλῇ θέσει, ἔχουσα φρούριον καὶ 1150 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. *Στεμνίτσα* ΒΔ. αὐτῆς παρὰ τὸν ποταμὸν Γορτύιον, ὄρεινὴ κωμόπολις ἔχουσα περὶ τὰς 3 χιλ. κατ. χαλκῶν καὶ φανοποιῶν. *Ζάτουρα* ΒΔ. αὐτῆς, κώμη ὄρεινὴ ἔχουσα 1150 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν βυρσοδεφικὴν. *Βυτίνα* ΒΑ. τῆς Δημητσάνης ἔχουσα 1100 κατ. ἀσχολουμένους εἰς γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Λαγκάδια (πάλαι *Τευθίς*) πρὸς Β. τῆς Ζατούνης ὄρεινὴ πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 5 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν οἰκοδομικὴν. *Μαγουλιάνα* ΝΔ. τῆς Βυτίνης ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 820 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ὑλοτομίαν. *Βερβίτσα* ΒΔ. τῶν Λαγκαδίων παρὰ τὸν ποταμὸν Λάδωνα γεωργικὴ κώμη, ἔχουσα 1500 κατ. *Κορτοβάζαιρα* πρὸς Β. τῆς Βερβίτσης, γεωργικὴ κώμη ἔχουσα 1200 κατ.

δ'. *Τῆς Μεγαλοπόλεως* (20 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Μεγαλόπολις* (κοιν. *Σινάροι*) παρὰ τὸν ποταμὸν Ἐλισσῶνα, ἀρχαία πόλις συνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου μετὰ τὴν ἐν Δεῦκτροις μάχην (371 π. Χ.), πατὴρ τοῦ στρατηγοῦ Φιλοποίμενος καὶ τοῦ ἱστορικοῦ Πολυβίου, πρωτ. νῦν τῆς ἐπαρχίας, ἀνεγειρομένη μὲ κανονικὸν σχέδιον καὶ ἔχουσα 1200 κατ. Δι' αὐτῆς διέρχεται ἡ ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Καλάμας ἀμαξιτὸς ὁδός. *Λεορτάριον* πρὸς Ν. παρὰ τὸν ποταμὸν Καρνίωνα, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 600 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν. *Ἰσαρι* πρὸς τὰ ΒΔ. αὐτῆς, ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς ἐπαρχίας, γεωργικὴ καὶ ποιμενικὴ ἔχουσα 1500 κατ.

δ'. *Τῆς Κυνουρίας* (32 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἔτι οἱ Ἐρμαῖ, σειρὰ τοῦ Πάρνωνος καὶ ποταμοὶ ὁ *Τάρος* καὶ ὁ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Λεωνίδιον* εἰς τὸ Ν. τῆς ἐπαρχίας ἐν μέσῳ ἀποκρήμων ὀρέων 45' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα μικρὰν ἀλλὰ κατάφυτον πεδιάδα ἐξ ἐλαιῶν, λεμονεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ περὶ τὰς 5 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἐμπόριον (α).

(α) Ἐν αὐτῇ ὡς καὶ ἐν ταῖς μικραῖς κώμαις Σιταῖνη, Καστανίτση, Πραστῶ κλ. λαλεῖται ἡ Τσακωνικὴ διάλεκτος, ἥτις εἶνε λείψανον τῆς ἀρχαίας Δωρικῆς διαλέκτου.

32 ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΗΣ
Κοσμάς ΝΔ. τοῦ Λεωνιδίου ἔχουσα ἀξιόλογον δημοτικὸν σχολεῖον καὶ 2 χιλ. κατ. Παλαιολόγιον πρὸς Β. αὐτοῦ, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 1200 κατ.

Ἄστρος εἰς τὰ ΒΑ. τῆς ἐπαρχίας, κώμη ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς εὐφόρου πεδιάδος Θυρέας ἔχουσα ἤδη μικρὸν τεχνικὸν λιμένα, δι' οὗ ἐξάγονται τὰ διάφορα προϊόντα τῆς Κυνουρίας. Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ μεταβαίνουν τὸ θέρος εἰς τὴν 3 ὥρας ΝΔ. κειμένην κώμην Ἅγιον Ἰωάννην, ἐν ἣ πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχεν ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ βιβλιοθήκη.

Ἅγιος Πέτρος (πάλαι Εὐά) ΝΔ. αὐτῆς παρὰ τοὺς Ἐρμαῖς (κοιν. Φορεμένους) κατάρρυτος καὶ κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων πόλις ἔχουσα περὶ τὰς 4 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Καστρί ΒΔ. αὐτοῦ, κωμηδὸν οἰκουμένη, κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἔχουσα 5200 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν. Δολιχὰ ΒΑ. τοῦ Καστρίου, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1700 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀξιόλογα λατομεῖα μαρμάρου καὶ χειμερινὰς κατοικίας παρὰ τὴν Θυρέαν. Βέρβαινα ΝΔ. τῶν Δολιανῶν, ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα 1000 κατ. ἀσχολουμένους μάλιστα εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Ἀμφότεραι αὗται αἱ κῶμαι εἶνε ὀνομασται διὰ τὴν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαλτετσίου καταστρεπτικὴν ἦσαν τῶν Τούρκων.

Γ. ΑΙ ΕΝ ΤΩΙ ΑΙΓΑΙΩΙ ΝΗΣΟΙ

ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ (98 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Εὐβοίας συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Εὐβοίας καὶ τῶν νήσων τῶν καλουμένων Σποράδων, καὶ διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας, ὧν τρεῖς εἶνε ἐπὶ τῆς Εὐβοίας·

α'. Τῆς Χαλκίδος (34 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ προσέτι ὑπάρχει τὸ ὄρος Καρδύλι, τὸ Ἀηλιάντιον πεδῖον καὶ ὁ ποταμὸς Ἀηλιάντος.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Χαλκίς ἐπὶ τοῦ ὀνομαστοῦ διὰ τὴν παλῖρροναν πορθμοῦ Εὐρίπου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ σιδηρὰ γέφυρα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ νῆσος μετὰ τῆς Βοιωτίας, ἀρχαία ἐπίσημος πόλις, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα φρούριον, πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, νηματοποιεῖον, μικρὸν ἐμπόριον καὶ 7 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ τινες μωαμεθανοὶ καὶ Ἰσραηλιταί. Ψαγρὰ πρὸς Β. τῆς Χαλκίδος, κώμη ἔχουσα περὶ τοὺς 1000 κατ. Λίμνη (πάλαι Αἰγαί), εἰς τὰ ΒΔ. τῆς ἐπαρχίας παράλιος

νῦν κώμη, παράγουσα ἀξιόλογον οἶνον καὶ ἔχουσα 1700 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἐρέτρια (νῦν Νέα Ψαρὰ) ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, ἀρχαία παράλιος πόλις καταστραφεῖσα τὸ 490 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Δάτιδος καὶ Ἀρταφέρνης, νῦν ἀνοικοδομουμένη ὑπὸ τῶν Ψαριανῶν καὶ ἔχουσα 430 κατ.

β'. Τοῦ Ξηροχωρίου (15 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ προσέτι ὑπάρχει τὸ ὄρος *Τελέθριον* καὶ οἱ ποταμοὶ *Κάλλας* καὶ *Βούδορος*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Ξηροχώριον* εἰς τὰ ΒΔ. τῆς νήσου, κατάφυτος ἐξ ἐλαιῶν καὶ ἄλλων δένδρων καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 3 χιλ. κατ. *Αἰδηψὸς* ΝΔ. αὐτῆς μικρὰ κώμη οὐ μακρὰν τῆς ἀρχαίας πόλεως Αἰδηψοῦ. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι καὶ τὰ εἰς τοὺς ἀρχαίους γνωστὰ θερμὰ θειοῦχα αὐτῆς λουτρά. Ὄρειοι παρὰ τὸν Κάλλαντα ποταμὸν ἐπίνειον τοῦ Ξηροχωρίου, ἀρχαία πόλις νῦν δὲ μικρὰ κώμη ἔχουσα 800 κατ.

γ'. Τῆς Καρυστίας (39 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Κύμη* εἰς τὸ Α. τῆς νήσου περὶ τὰ 45' ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης, ἀρχαία πόλις πρωτ. τῆς ἐπαρχίας παράγουσα ἀφθονον καὶ καλὸν μαῦρον οἶνον καὶ ὀπώρας καὶ ἔχουσα καλοὺς γαιάνθρακας καὶ 3700 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. *Κάρυστος* εἰς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ὀχης ἀρχαία παράλιος πόλις, παράγουσα ἔλαιον, πορτοκάλια, λεμόνια καὶ ἔχουσα φρούριον ὄχυρον καὶ 4150 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπὶ δὲ τῶν ἀρχαίων ὀνομαστὰ ἦσαν τὰ μάρμαρα τῆς Καρύστου. Ἀλιβέριον (πάλαι *Ταμῦναι*) ΝΔ. τῆς Καρύστου, παράλιος κώμη ἔχουσα κλῖμα ὠραῖον καὶ 1050 κατ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ ἀπέναντι τῆς Κύμης ἐν τῷ Αἰγαίῳ νῆσος *Σκύρος*, ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν καὶ 3250 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν.

Ὡσαύτως εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ εἰς τὰ Δ. τῆς Καρύστου μικραὶ καὶ ἀκατοίκητοι νῆσοι *Πεταλῖαι* (κ. οἱ *Πεταλοὶ*).

δ'. Τῆς Σκοπέλου (10 χιλ. κατ.).

Ἡ ἐπαρχία αὕτη συνίσταται ἐκ τῶν Βορείων Σποράδων νήσων Σκοπέλου, Σκιάζθου, Ἄλωνήσου καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Σκόπελος* ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου, πάλαι *Πεπαρήθου*, ἐχούσης ἔδαφος εὐφορον καὶ δασῶδες καὶ παράγον οἶνον, κεράσια, ἀπίδια καὶ ἄλλας ἐκλεκτὰς ὀπώρας ἡ δὲ πόλις ἔχει 5 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν.

Σκίαθος ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου ἔχουσα 3200 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἄλωνησος ἐπὶ

τῆς ὁμώνυμου νήσου, ἐχούσης ἔδαφος πετρῶδες καὶ 400 κατ. γεωργοὺς καὶ ναύτας.

Τὰ λοιπὰ μικρὰ νησιά τὰ ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην εἶνε πετρῶδη καὶ ἀκατοίκητα.

ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (138 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Δήλου, Σύρου, Μυκόνου, Νάξου, Πάρου, Σίφνου, Σερίφου, Κύθνου, Κέω, Γυάρου, Ἄνδρου, Τήνου, Μήλου, Κιμῶλου, Φολεγάνδρου, Σικίνου, Ἀντιπάρου, Ἴου, Ἀμοργοῦ, Θήρας, Ἀνάφης καὶ ἄλλων πολλῶν μικρῶν νήσων καὶ διαιρεῖται εἰς 7 ἐπαρχίας:

α'. Τῆς Σύρου (33 χιλ. κατ.).

Ἐν αὐτῇ περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Σύρος, Μύκοτος, Δήλος, Ῥήγεια, Γυάρος.

Ἡ Σύρος (27 χιλ. κατ.) λίαν ὄρεινὴ καὶ τραχεῖα ἀλλὰ καλῶς καλλιεργημένη νῆσος. Ταύτης πόλεις εἶνε Σύρος ἢ Ἐρμούπολις, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἢ ἐμπορικωτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ἐφετεῖον, ἐμποροδικεῖον, γυμνάσιον, ἱερατικὸν σχολεῖον, θέατρον, ὄρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς ναοὺς, ἀγορὰν ἀξιόλογον, ναυπηγεῖον, βυρσοδεφεῖα, νηματοποιεῖα, σαπωνοποιεῖα, σιδηρουργεῖα καὶ μάλιστα τῆς Ἑλληνικῆς ἀτμοπλοικῆς εταιρίας, ὑαλουργεῖον, πολλὰ ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 22 χιλ. κατ. Μετ' αὐτῆς εἶνε ἠνωμένη ἢ Ἄνω Σύρος (5 χιλ. κατ.), κειμένη ἐπὶ βραχῶδους λόφου καὶ κατοικουμένη τὸ πλεῖστον ὑπὸ δυτικῶν.

Ἡ Μύκοτος (ὑπὲρ τὰς 6 χιλ. κατ.) πρὸς Α. τῆς Σύρου, ὄρεινὴ καὶ τραχεῖα νῆσος ὀλίγον εὐφορος μὲ ὁμώνυμον πόλιν ἔχουσαν 3500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Δήλος ΝΔ. τῆς Μυκόνου, μικρὰ καὶ ἤδη ἀκατοίκητος νῆσος, ἐπίσημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ἐνταῦθα γέννησιν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Παρ' αὐτὴν κεῖται ἡ νῆσος Ῥήγεια ὡσαύτως ἀκατοίκητος, ἐν ἧ' οἱ Δήλιοι ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς των.

Γυάρος ΒΔ. τῆς Σύρου, ἀκατοίκητος ἤδη νῆσος, ἐπὶ δὲ τῶν Ῥωμαίων τόπος ἐξορίας.

β'. Τῆς Κέω (ὑπὲρ τὰς 12 χιλ. κατ.).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Κέως, Κύθνος, Σέριφος.

Ἡ Κέως (5700 κατ.) κειμένη ΝΑ. τοῦ Σουνίου εἶνε νῆσος

ὄρεινή, παράγουσα βαλανίδιον, οἶνον ἐξαιρετον καὶ ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον πρωτ. τῆς ἐπαρχίας καὶ 4300 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ ποιητοῦ Βακχυλίδου, τοῦ σοφοῦ Προδίκου καὶ τοῦ ἱατροῦ Ἑρασιστράτου.

Ἡ Κύθρος (κοιν. Θερμὰ 2900 κατ.) νῆσος πρὸς Ν. τῆς Κέω λίαν ὄρεινὴ καὶ πετρώδης, ἔχουσα θερμὰ θειοῦχα λουτρὰ καλῶς ἐπιμεμελημένα, εἰς ἃ τὸ θέρος συρρέουσι πλῆθος πασχόντων ἐκ χρονίων νοσημάτων καὶ κώμη ὁμώνυμον ἔχουσαν 1600 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν.

Ἡ Σέριφος πρὸς Ν. τῆς Κύθνου μικρὰ νῆσος, ὀνομαστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖά της ἔχουσα περὶ τὰς 3 χιλ. κατ. καὶ κωμόπολιν ὁμώνυμον μὲ 2500 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν.

γ'. Τῆς Ἄνδρου (23 χιλ. κατ.).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Ἄνδρου ἀποτελεῖται ἐκ μόνης τῆς νήσου Ἄνδρου, κειμένης ΝΑ. τῆς Εὐβοίας καὶ ἐχούσης πόλιν Ἄνδρον (κοιν. Κάτω Κάστρον) εἰς τὰ Α. πρωτ. τῆς ἐπαρχίας μὲ 1850 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. Ἡ δὲ ἀρχαία πόλις Ἄνδρος κεῖται εἰς τὰ Δ. τῆς νήσου καὶ καλεῖται ἤδη Παλαιόπολις. Κόρθιον (κοιν. Ἄνω Κάστρον) ΝΑ. τῆς Ἄνδρου, μικρὰ κώμη παρὰ τὴν θάλασσαν. Γαύριον εἰς τὰ Δ. τῆς νήσου, μικρὰ κώμη ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα.

δ'. Τῆς Τήνου (13 χιλ. κατ.).

Ἡ ἐπαρχία τῆς Τήνου συνίσταται ἐκ μόνης τῆς νήσου Τήνου, κειμένης ΝΑ. τῆς Ἄνδρου καὶ ἐχούσης ὁμώνυμον πόλιν πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσαν ὄχι καλὸν λιμένα, 2100 κατ. καὶ τὸν διάσημον ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, εἰς ὃν ἐν ταῖς δις τοῦ ἔτους (15 Αὐγούστου καὶ 25 Μαρτίου) τελουμέναις πανηγύρεσι συρρέουσι πλῆθος προσκυνητῶν καὶ ἐκ τῆς ἔξω Ἑλλάδος. Πύργος εἰς τὰ ΒΔ. τῆς νήσου, μικρὰ παράλιος κώμη ἐπίσημος διὰ τὰ παρ' αὐτὴν ἐξορυσσόμενα λευκὰ καὶ πράσινα μάρμαρα καὶ ἔχουσα 1600 κατ.

ε'. Τῆς Νάξου (23 χιλ. κατ.).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Νάξου περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Νάξος, Πάρος, Ἀτίπαρος καὶ ἄλλαι μικραὶ νῆσοι.

Ἡ Νάξος (14 χιλ. κατ.) κεῖται πρὸς Ν. τῆς Μυκόνου καὶ εἶνε ἡ μεγαλειτέρα, εὐφορωτέρα καὶ ὠραιότερα τῶν Κυκλάδων παράγουσα λαμπρὰ πορτοκάλια, λεμόνια, κίτρα, οἶνον ἐξαιρετον, ἔλαιον, βάμβακα, μέταξαν, τυρὸν καὶ τὸ ὀρυκτὸν σμύ-

ριδα. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Νάξος*, ἀρχαία πόλις, πρωτ-
τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα ἀρχαίαν ἀκρόπολιν καὶ 2 χιλ. κατ.
ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. Τούτων περὶ
τοὺς 300 εἶνε δυτικοί.

Ἡ *Πάρος* πρὸς Δ. τῆς *Νάξου*, νῆσος ἔχουσα 8700 κατ.
περίφημος διὰ τὰ λευκὰ τῆς μάρμαρα, πρὸς ἐξόρυξιν τῶν
ὁποίων κατεσκευάσθη καὶ μικρὸς σιδηρόδρομος. Ἐπισημοτέρα
αὐτῆς κώμη εἶνε ἡ *Παροικία* εἰς τὰ Δ. τῆς νήσου ἔχουσα 2200
κατ. Ἐν *Πάρῳ* ἐγεννήθησαν ὁ ποιητῆς Ἀρχίλοχος καὶ οἱ ἀν-
δριαντοποιοὶ *Σκόπας* καὶ *Πραξιτέλης*.

Ἄντίπαρος (πάλαι Ὠλλίαιος) ΝΔ. τῆς *Πάρου*, μικρὰ νῆσος
ἔχουσα μέγα καὶ λαμπρὸν ἐκ σταλακτίτου ἄντρον, μεταλλεῖα
μολύβδου καὶ 150 κατ.

ς'. Τῆς *Μήλου* (13 χιλ. κατ.).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι *Μῆλος*,
Κίμωλος, *Σίφνος*, *Φολέγανδρος*, *Σίκιρος*.

Ἡ *Μῆλος* (5500 κατ.) πρὸς Ν. τῆς *Σερίφου* κειμένη εἶνε
νῆσος ἠφαιστειώδης, παράγουσα οἶνον ἐξαιρετικὸν καὶ ὀπώρας καὶ
ἔχουσα θερμὰ θειοῦχα ὕδατα, ἄλας ἀφθονον, στυπτηρίαν, θείον,
μυλοπέτρας καὶ ἄλλα πολλὰ ὀρυκτά. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε
Μῆλος, ἀρχαία πόλις ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων, πρωτ. τῆς
ἐπαρχίας, διασώζουσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα καὶ ἔχουσα μέγι-
στον λιμένα καὶ 800 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν
ἐξόρυξιν τῶν ὀρυκτῶν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Οἱ *Μήλιοι* θεωροῦνται
ἔτι οἱ καλλίτεροι πρῶτοι τῆς Μεσογείου.

Ἡ *Κίμωλος* ΒΑ. τῆς *Μήλου*, νῆσος τραχεῖα καὶ ἄγονος,
ἔχουσα θερμὰ θειοῦχα ὕδατα, τὴν *κιμωλίαν γῆν* καὶ ὀμώνυμον
κώμην ἔχουσαν 1650 κατ, ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ
τὴν ναυτιλίαν.

Ἡ *Σίφνος* ΒΑ. τῆς *Μήλου*, λίαν ὀρεινὴ νῆσος, ἔχουσα
ῶραιον κλίμα, μεταλλεῖα μολύβδου καὶ ἀργύρου καὶ 7 χιλ. κατ.
ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ἀγγειοπλαστικὴν καὶ τὸ
ἐμπόριον. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Σίφνος*, ἀρχαία πόλις, νῦν
δ' ἔχουσα 3500 κατ.

Ἡ *Φολέγανδρος* ΝΑ. τῆς *Μήλου* εἶνε νῆσος μικρὰ μετ'
ἀποτόμων ἀκτῶν καὶ ἀλίμενος, ἔχουσα ὀμώνυμον πόλιν καὶ
1200 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν.

Ἡ *Σίκιρος* ΒΑ. τῆς *Φολεγάνδρου*, μικρὰ νῆσος ἀλίμενος
καὶ βραχέως ἔχουσα ὀμώνυμον κώμην καὶ 860 κατ.

ζ'. Τῆς *Θήρας* (22 χιλ. κατ.).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Θήρα, Θηρασία, Ἴος, Ἀμοργός, Ἀνάφη.

Ἡ Θήρα (κοιν. Σαρτορήνη) κειμένη ΝΑ. τῆς Σικίνου εἶνε νῆσος ἠφαιστειώδης, ἔχουσα θειοῦχα μεταλλικὰ ὕδατα, θηραϊκὴν γῆν καὶ 14 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν. Παράγει δὲ ἡ νῆσος λαμπροὺς οἴνους, βάμβακα, καὶ ἄλλα προϊόντα. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Θήρα, ἀρχαία πόλις ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων, πρωτ. ἤδη τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 720 κατ.

Παρὰ τὴν Θήραν κεῖνται τὰ ἐξ ἠφαιστειῶν ἐκρήξεων προκύψαντα νησιά Παλαιὰ Καϋμένη, Νέα Καϋμένη, Μικρὰ Καϋμένη, Γεώργιος, Ἀφροέσσα, ὡς καὶ ἡ Θηρασία, ἔχουσα 680 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου.

Ἡ Ἴος (3630 κατ.) πρὸς Β. τῆς Θήρας, μικρὰ ὄρεινὴ νῆσος, ἔχουσα ὁμώνυμον πόλιν μὲ καλὸν λιμένα καὶ 2 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἡ Ἀμοργός (3 χιλ. κατ.) πρὸς Α. τῆς Ἴου, ὄρεινὴ καὶ δαυώδης νῆσος, ἔχουσα ὁμώνυμον κώμην μὲ 2 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἡ Ἀνάφη πρὸς Α. τῆς Θήρας, μικρὰ ἠφαιστειώδης νῆσος ἔχουσα ὁμώνυμον κώμην ἔχουσαν 920 κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἀμπελοφυτείαν.

Δ. ΙΟΝΙΟΙ ΝΗΣΟΙ

ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (109 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Κερκύρας συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Κερκύρας, τῶν Παξῶν, τῆς Δευκάδος καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων, καὶ διαιρεῖται εἰς 5 ἐπαρχίας·

α'. Τῆς Κερκύρας (27 χιλ. κατ.). β'. Τῆς Μέσης (25 χιλ. κατ.). γ'. Τοῦ Ὄρους (27 χιλ. κατ.). Αἱ τρεῖς αὗται ἐπαρχίαι κεῖνται ἐπὶ τῆς νήσου Κερκύρας.

Ἡ Κέρκυρα, κειμένη ἀπέναντι τῆς Ἠπείρου εἶνε νῆσος μᾶλλον πεδινή, ἔχουσα κλίμα ὠραῖον, λαμπρὸν ἐλαιῶνα, ἀξιολόγους ἐπαύλεις καὶ 79 χιλ. κατ. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Κέρκυρα, ἀρχαία διάσημος πόλις ἀποικία τῶν Κορινθίων, πρωτ. τοῦ νομοῦ ἔχουσα λιάν ὄχυρὰ φρούρια, εὐρύχωρον λιμένα, ἐφετεῖον, γυμνάσιον, ἱερατικὴν σχολήν, διδασκαλεῖον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, σωφρονιστήριον, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, σπουδαῖον μετὰ τῆς Ἠπείρου ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν, λαμπρὰς οἰκοδομάς, θέατρον καὶ 17 χιλ. κατ. ὧν

2600 εἶνε ἰσραηλιῖται. Προάστει δ' αὐτῆς ἄξια λόγου εἶνε τέσσαρα ὁ Ἅγιος Ῥόκος (1250 κατ.), τὸ Μαρδούκιον (3660 κατ.), ἡ Γαρίτσα (2020 κατ.) καὶ ὁ Ἀγεμόμυλος (800 κατ.).

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ αἱ ΒΔ. τῆς Κερκύρας κείμεναι μικραὶ νῆσοι οἱ Ὄθωροι (720 κατ.), ἡ Ἐρικουσα (605 κατ.) καὶ τὸ Μαθράκι (240 κατ.).

Βασιτόριον, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Μέσης ἔχουσα 1150 κατ. Ποταμός, κώμη ἔχουσα 1530 κατ. Σιτωράδες, κώμη ἔχουσα 1550 κατ.

Σκριπερόν, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Ὀρους (α), ἔχουσα 1000 κατ. Κορακιάντα, ἡ μεγαλειτέρα κώμη τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 1600 κατ. Καρουσάδες, κώμη ἔχουσα 1100 κατ.

δ'. Τῶν Παξῶν (6 χιλ. κατ.).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Παξῶν περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Παξοί, Ἀντίπαξοι καὶ ἄλλα τινὰ μικρὰ νησιά.

Οἱ Παξοὶ πρὸς Ν. τῆς Κερκύρας κείμενη εἶνε νῆσος πετρώδης καὶ ἄνυδρος, παράγουσα ἀξιόλογον ἔλαιον. Ἐπισημ. αὐτῆς κώμη εἶνε Γάϊος πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα ὠραίαν προκυμαίαν, ἀσφαλέστατον λιμένα καὶ 410 κατ.

ε'. Τῆς Λευκάδος (24 χιλ. κατ.).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Λευκάδος περιλαμβάνονται αἱ νῆσοι Λευκάς, Τάφος καὶ ἄλλαι μικραὶ νῆσοι.

Ἡ Λευκάς (κοιν. Ἁγία Μαῦρα) κείμενη ΝΔ. τῆς Ἀκαρνανίας ἀπετέλει αὐτῆς χερσόνησον· εἶτα δ' ἀποικισθεῖσα ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐγένετο διὰ διορύξεως τοῦ ἰσθμοῦ τῆς νῆσος, ἔχουσα γῆν ἠφαιστειώδη καὶ 23 χιλ. κατ. καὶ παράγουσα ἀξιόλογον οἶνον καὶ ἔλαιον. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Λευκάς, πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον καὶ 3500 κατ. Καρὰ πρὸς Δ. ἀξιόλογος κώμη ἔχουσα 1720 κατ.

Ἡ Τάφος ΝΑ. τῆς Λευκάδος, μικρὰ νῆσος, ἔχουσα κώμην Βαθὺ καὶ 1100 κατ. Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκουσι καὶ τὰ νησιά Κάλamos, Καστοί, Ἀρκοῦδι.

ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ (90 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Κεφαλληνίας συνίσταται ἐκ τῶν νήσων Κεφαλληνίας, Ἰθάκης καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων καὶ διαιρεῖται εἰς 4 ἐπαρχίας: α'. Τῆς Κραταίας (37 χιλ. κατ.). β'. Τῆς Σάμης 20

(α) Αἱ ἐπαρχίαι Μέσης καὶ Ὀρους εἶνε ἄνευ ἐπάρχων καὶ διοικοῦνται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ νομάρχου Κερκύρας.

χιλ. κατ.)· γ'. Τῆς Πάλης (19 χιλ. κατ.). Αἱ τρεῖς αὐταὶ ἐπαρχίαι κεῖνται ἐπὶ τῆς νήσου Κεφαλληνίας.

Ἡ Κεφαλληνία, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Λευκάδος εἶνε νῆσος ὄρεινὴ καὶ ἠφαιστειώδης, παράγουσα ἔλαιον, Κορινθιακὴν σταφίδα, οἶνον, βάμβακα, λίνον καὶ ἔχουσα 76 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀργοστόλιον (πάλαι Κράνιοι), πρωτ. τοῦ νομοῦ καὶ τῆς ἐπαρχίας Κραναίας, ἔχουσα γυμνάσιον, τὸν καλλίτερον λιμένα τῆς νήσου, θέατρον καὶ 8 χιλ. κατ. Ἅγιος Γεώργιος πρὸς Ν. αὐτῆς πρωτ. τῆς νήσου ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῶν Ἐνετῶν. Δειλιῶτα, κώμη ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους Αἴνου ἔχουσα 2100 κατ. Βαλοσαῦτα πρὸς τὰ ΝΑ. αὐτῆς, κώμη ἔχουσα 1250 κατ. Δύο ὥρας πρὸς Α. τοῦ Ἀργοστολίου κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοιλάδος τοῦ δήμου τῶν Ὀμαλῶν, ἐν ἣ σῶζεται καὶ τὸ σεπτὸν αὐτοῦ λείψανον.

Αἰγιαλὸς εἰς τὸ Α. τῆς νήσου, μικρὰ κώμη πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Σάμης. Ἄσσος εἰς τὰ ΒΔ. κώμη ἔχουσα φρούριον ὄχυρὸν καὶ 700 κατ.

Ληξούριον (πάλαι Πάλη) πρὸς Δ. ἀξιόλογος πόλις πρωτ. τῆς ἐπαρχίας Πάλης, ἔχουσα 6 χιλ. κατ. καὶ γυμνάσιον διατηρούμενον ἐκ τοῦ κληροδομήματος τοῦ μακαρίτου Πετροῖτη (α).

δ'. Τῆς Ἰθάκης (14 χιλ. κατ.).

Ἡ Ἰθάκη ΒΑ. τῆς Κεφαλληνίας κειμένη εἶνε νῆσος ὄρεινὴ καὶ ἠφαιστειώδης, παράγουσα ἔλαιον, οἶνον, Κορινθιακὴν σταφίδα καὶ ἔχουσα 14 χιλ. κατ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Βαθῦ (πάλαι Ἰθάκη), πρωτ. τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα καλὸν λιμένα, ναυπηγεῖον, ἀξιόλογον ναυτικὸν καὶ 5 χιλ. κατ. Ἐξωγὴ πρὸς Β. ἔχουσα 840 κατ. Ἀρωγὴ πρὸς Δ. κώμη ἔχουσα 1000 κατ.

ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ (46 χιλ. κατ.).

Ὁ νομὸς τῆς Ζακύνθου ἀποτελεῖται ἐκ τῆς νήσου Ζακύνθου καὶ τινῶν ἄλλων πέριξ ἀκατοικητῶν νήσων καὶ δὲν διαιρεῖται εἰς ἐπαρχίας.

Ἡ Ζάκυνθος κειμένη ΝΑ. τῆς Κεφαλληνίας εἶνε ἡ ὠραιότερα καὶ μᾶλλον καλλιεργημένη τῶν Ἰονίων νήσων κατάφυτος ἐξ ἐλαιῶν, ἀμπέλων, σταφίδων καὶ ἔχουσα κλιμα εὐκραές καὶ ὑγιεινόν.

(α) Ἡ ἐπαρχία τῆς Σάμης καὶ Πάλης δὲν ἔχουσιν ἐπαρχον καὶ διοικοῦνται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ νομάρχου Κεφαλληνίας.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Ζάκυνθος, πρωτ. τοῦ νομοῦ, ὠραία πόλις ἔχουσα γυμνάσιον, δημοσίαν βιβλιοθήκην, νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, γηροκομεῖον, θέατρον, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, πλατείας ὁδοὺς, λέσχας ἀξιολόγους καὶ 16 χιλ. κατ. φιλοπονωτάτων καὶ ἐχόντων μικρὰν βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων. Γερακάρη ΒΔ. κώμη ὄρεινὴ ἔχουσα 1030 κατ. Μαγαιράδον πρὸς τὰ ΝΔ. τῆς Ζακύνθου ἔχουσα 1350 κατ. Μουζάκη πρὸς Ν. ἔχουσα 1050 κατ. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τῆς νήσου Κερί ὑπάρχουσι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων μνημονεύμενα Νάφθης γρεάτα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος, ἢ καὶ χερσόνησος τοῦ Αἴμου καλουμένη, ἔχει σχῆμα τριγώνου, οὗ ἡ κορυφή καταλήγει εἰς τὸ Ταίναρον τὸ νοτιώτατον ἀκρωτήριον τῆς Πελοποννήσου, καὶ χωρίζεται ἀπὸ τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ὡς εἶπομεν, διὰ γραμμῆς ἀγομένης ἀπὸ τοῦ Φιουμίου λιμένος τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους μέχρι τῶν βορειοτάτων ὑπωρειῶν τοῦ Αἴμου καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δανουβίου ἐν τῷ Εὐξείνῳ.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος δύναται νὰ διαιρεθῆ εἰς τρεῖς ἄλλας χερσονήσους· α) Εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς Ν. β) Εἰς τὴν χερσόνησον τὴν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Κορίνθου καὶ φθάνουσαν μέχρι τοῦ Θερμαίου κόλπου πρὸς Α. καὶ τῶν Κεραυνίων πρὸς Δ. γ) Εἰς τὴν χερσόνησον τὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ πλατυτέρου αὐτῆς ἡπειρωτικοῦ τμήματος, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ Θερμαίου κόλπου καὶ τῶν Ἀχροκεραυνίων καὶ φθάνουσαν μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Δανουβίου πρὸς Α. καὶ τοῦ Φιουμίου πρὸς Δ.

Θάλασσαὶ αὐτῆς εἶνε πρὸς Δ. τὸ Ἀδριατικὸν καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος, πρὸς Ν. καὶ Α. τὸ Αἰγαῖον, ἢ Προποτις καὶ ὁ Εὐξείνος πόντος.

Κόλποι αὐτῆς ἐπισημ. παραλειπομένων τῶν κόλπων τῆς Ἑλλάδος, περὶ ὧν ἐν Ἑλλάδι ἐγένετο λόγος, εἶνε·

α'. Ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει ὁ τοῦ Φιουμίου, ὁ τῆς Ζάρας, ὁ τοῦ Κατάρου, ὁ τοῦ Δράβωτος καὶ ὁ τῆς Αὐλώτος.

β'. Ἐν τῷ Αἰγαίῳ ὁ Θερμαῖος, ὁ Τορωαῖος (κοιν. τῆς

Κασσάνδρας), ὁ Μηκυβεραῖος (κοιν. τοῦ Ἀγίου ὄρους), ὁ Στυρ-
μοικός, ὁ τῆς Καβάλας, ὁ τῆς Αἴνου καὶ ὁ Μέλας.

γ'. Ἐν τῇ Προποντίδι ὁ τοῦ Βουρζοῦκ Τερέκ καὶ ὁ Κεράτιος.

δ'. Ἐν τῷ Εὐξείνῳ ὁ τῆς Ἀπολλωνίας (κοιν. τοῦ Βουρζῶ)
καὶ ὁ τῆς Βάρνης.

Πορθμοὶ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἐκτὸς τῶν τῆς Ἑλ-
λάδος, εἶνε ὁ Ἑλλησποντος (κοιν. Δαρδανέλλια) εἰς τὴν εἴσοδον
τῆς Προποντίδος ἐκ τοῦ Αἰγαίου, καὶ ὁ Θρακικὸς Βόσπορος εἰς
τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου ἐκ τῆς Προποντίδος.

Νῆσοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, πλὴν τῶν τῆς Ἑλλά-
δος, εἶνε:

α'. Ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει ἡ Βράζα, ἡ Λέσινα, ἡ
Λίσσα κλ.

β'. Ἐν τοῖς ΒΑ. τοῦ Αἰγαίου ἡ Θάσος, Σαμοθράκη, Ἰμ-
βρος, Λήμνος, καὶ ἐν τοῖς Ν. τοῦ Αἰγαίου ἡ Κρήτη.

γ'. Ἐν τῇ Προποντίδι ἡ Προκόννησος, ἡ Ὀριοῦσα καὶ αἱ
ρῆσοι τοῦ Πρίγκηπος.

Χερσόνησοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἔτι εἶνε: α) ἡ Χαλ-
κιδική μεταξὺ Θερμαίου καὶ Στυρμονικῷ κόλπου, ὑποδιαιρου-
μένη εἰς τρεῖς στενάς καὶ μακρὰς χερσονήσους τὴν τῆς Παλλή-
ρης (κοιν. Κασσάνδρας), τὴν τῆς Σιθωνίας (κοιν. τοῦ Λόγγου)
καὶ τὴν τῆς Ἀκτῆς (κοιν. τοῦ Ἀγίου ὄρους) β) ἡ Θρακικὴ χερ-
σόνησος, φθάνουσα μέχρι τῆς εἰσόδου τοῦ Ἑλλησπόντου.

Τὰ ὄρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου κατὰ τὸν κόλπον τοῦ
Φιουμίου ἐνοῦνται μετὰ τῶν Ἰουλιακῶν ἄλπεων ἐκεῖθεν δὲ
ΝΑ. ἐκτεινόμενα σχηματίζουν τὰς Διαρικὰς Ἀλπεῖς, αἵτινες
εἰσερχόμεναι εἰς τὸ Μαυροβούνιον σχηματίζουν τὸ ὄρος Δορμί-
τορα, μετ' αὐτὸ δ' ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ τὴν σειράν τοῦ
ὄρους Σκάρδου, ἥτις πρὸς Α. μὲν σχηματίζει τὰ ὄρη Σκόμοιοι,
"Ὀρβηλορ καὶ Αἴμορ καὶ πρὸς Ν. τὴν Πίνδον καὶ τὸν Ὀλυμπον.

Διὰ τῶν σειρῶν τῶν ὀρέων τούτων χωρίζονται τὰ ὕδατα τῆς
χερσονήσου, καὶ οἱ μὲν ποταμοὶ οἱ πρὸς Β. τῆς σειρᾶς ταύτης
χύνονται εἰς τὸν Δούναβιν, οἱ δὲ πρὸς τὰ ΝΑ. αὐτῆς εἰς τὸ Αἰ-
γαῖον πέλαγος, καὶ οἱ πρὸς τὰ ΝΔ. εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Ὅρια, ἱστορία.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ῥωμου-
νίας, Σερβίας, Αὐστρίας καὶ Μαυροβουνίου, πρὸς Ν. ὑπὸ

τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Προποντίδος, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ τοῦ Ἴονίου πελάγους.

Αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 6 τμήματα τὴν Ἠπειρον καὶ Ἀλβανίαν ΒΔ. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Μακεδονίαν μετὰ μέρους τῆς Θεσσαλίας πρὸς Β. τῆς Ἑλλάδος, τὴν Νότιον Θράκην πρὸς Α. τῆς Μακεδονίας, τὴν Βόρειον Θράκην ἢ Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν πρὸς Β. τῆς Νοτίου Θράκης, τὴν Βουλγαρίαν πρὸς Β. τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, καὶ τὰς νήσους τὰς εἰς τὸ Αἰγαῖον μετὰ τῆς Κρήτης.

Τῆς νῦν Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας τὰ παράλια πρὸ πάντων κατφεροῦντο ὑπὸ Ἑλλήνων, τὸ δ' ἐσωτερικὸν τῆς Θράκης, Βουλγαρίας, Μακεδονίας, Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας ὑπὸ διαφόρων βαρβάρων λαῶν. Αἱ περισσότεραι δὲ τῶν χωρῶν τούτων ὑπετάγησαν τὸ 350 π. Χ. ὑπὸ τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Φίλιππον τὸν πατέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας (148 π. Χ.) εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὸ δὲ 394 μ. Χ. διαιρεθέντος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους εἰς Ἀνατολικὸν καὶ Δυτικὸν Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἐγένετο ἡ Κωνσταντινούπολις ἢ τὸ πάλαι Βυζάντιον πρωτ. τοῦ Ἀνατολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἢ Βυζαντινοῦ κράτους. Τὸ δὲ 1361 οἱ Τούρκοι ἐκ τῶν ἐνδοτέρω τῆς Ἀσίας εἰσβαλόντες εἰς τὴν Θράκην ἔστησαν τὴν ἔδραν τῶν εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν, κυριεύσαντες σύνταμα τὴν Μακεδονίαν, Σερβίαν καὶ Ἀλβανίαν. Τὸ δὲ 1453 μετὰ μεγάλην πολιορκίαν ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἐγένετο πρωτ. τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, ἥτις εἶνε καὶ μέχρι σήμερον.

Ἵρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Τὰ ὄρη τῆς Τουρκίας, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, εἶνε συνέχεια τῶν Δυναρικῶν Ἄλπεων καὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δυτικά, βορειανατολικά καὶ κεντρικά ὄρη.

Καὶ δυτικὰ μὲν ὄρη αὐτῆς εἶνε ὁ Σχάρδος, τὰ Καρδαούια, τὸ Βόϊον, ἡ Τύμφη, ὁ Λάχμωρ, τὰ ὄρη τῆς Ἀλβανίας, τὰ ὄρη τῆς Ἠπείρου, τὰ Κεραύνια καὶ ὁ Τόμαρος.

Βορειανατολικά δὲ ὄρη αὐτῆς εἶνε τὸ Σκόμιον, ὁ Αἷμος (κοιν. Βαλκάμια) ἐκτεινόμενος μέχρι τοῦ Εὐξείνου καὶ σχηματίζων πρὸς αὐτὸν τὸ Αἰμόνιον ἀκρωτήριο, ὁ Ὀρβηλος καὶ ἡ Ῥοδόπη (κοιν. Δεσποτοβοῦρι).

Κεντρικά δ' αὐτῆς ὄρη εἶνε τὰ ὄρη τῆς Μακεδονίας τὸ Πάγ-

γαιον, ὁ "Αῶος (κοιν. "Αγιον "Ορος), τὰ Καμβούρια καὶ ὁ "Ολυμπος.

Ποταμοὶ ἐπίσημ. τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ ὁ Δράλωρ, ὅστις δύο ἔχων πηγὰς τὴν μὲν ἐκ τῆς Λυχνίτιδος λίμνης, τὴν δ' ἐκ τοῦ πρὸς Β. τοῦ Σκάρδου ὄρους Μακραγόρα, ἐκβάλλει διὰ δύο στομάτων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος. Εἰς τὸ αὐτὸ δὲ πέλαγος ἐκβάλλει καὶ ὁ Ἄψος πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Βοίου.

Ἐν δὲ τῇ Ἠπείρῳ ὁ Ἀῶος (κοιν. Βοιῦσσα), ὁ μεγαλείτερος αὐτῆς ποταμὸς, πηγάζων ἐκ τῆς Τύμφης καὶ τοῦ Λάκμωνος καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ὁ Θάμις (κοιν. Καλαμῆς) πηγάζων παρὰ τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων καὶ δι' αὐτῆς διερχόμενος ἐκβάλλει ἀντικρὺ τῆς Κερκύρας.

Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ὁ Ἀλιάκμων, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Βοίου καὶ τῆς λίμνης τῆς Καστορίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον. Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἐκβάλλει καὶ ὁ Ἀξιὸς (κοιν. Βαρδάρη), ὁ μεγαλείτερος ποταμὸς αὐτῆς πηγάζων ἐκ τοῦ Σκάρδου ὁ Στρομῶν, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον ἀπέναντι τῆς νήσου Θάσου.

Ἐν δὲ τῇ Θράκῃ ὁ Ἐβρος (κοιν. Μαρίτσα), ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Αἴμου καὶ δεχόμενος πρὸς τὰς ἐκβολὰς του τὸν Ἀγριάνην ἐκβάλλει διὰ δύο στομάτων εἰς τὸν κόλπον τῆς Αἴνου.

Ἐν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ ὁ Δαρούβιος, κατέχων καὶ τὰ Β. ὄρια αὐτῆς. Εἰς τοῦτον χύνονται, ἐκ τοῦ Αἴμου πηγάζοντες, πολὺ παραπόταμοι.

Λίμναι ἐπίσημ. τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε ἐν τῇ Ἀλβανίᾳ ἡ τῆς Σκόδρας (πάλαι Λαβεῆτις), καὶ ἐν Ἠπείρῳ ἡ τῶν Ἰωαννίνων (πάλαι Παμβῶτις). Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἡ Ἀχρίς (πάλαι Λυχνίτις), ἡ Πρέσπα, ἡ τοῦ Δρενόβου, ἡ τῆς Καστορίας, ἡ τοῦ Ὀστρόβου, ἡ Λουδία (λίμνη τῆς Πέλλης), ἡ τῆς Δοριάνης, ἡ Πρωσιᾶς, ἡ Βόλβη, καὶ ἡ Κερκίρη.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμὸς, θρησκεία, πολιτικὴ διαίρεσις, πολίτευμα διοικήσεως.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἶνε 265,000 τετραχίλιον. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 7 ἑκατ. ὧν $3\frac{1}{2}$ ἑκατ. εἶνε Μωαμεθανοί, ὑπὲρ τὰ 2 ἑκατ. Ἕλληνες, οἱ δὲ ἄλλοι Σλαῦοι, Ἀλβανοί, Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοι.

Θρησκεία ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ μωαμεθανικὴ, μετ' αὐτὴν δὲ

ἡ χριστιανικὴ ὀρθόδοξος· ἀλλ' ἐν ταῖς πόλεσιν ὑπάρχουσιν ἔτι πολλοὶ δυτικοί, διαμαρτυρόμενοι, Ἀρμένιοι καὶ Ἰσραηλῖται.

Αἱ χῶραι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας διαιροῦνται· α) εἰς ἀμέσους κτήσεις αὐτῆς· οἷον τὴν *Θράκη*, τὴν *Μακεδορίαν*, Ἀλβανίαν καὶ Ἡπειρον· β) εἰς χῶρας ἐχούσας διοικητικὴν αὐτονομίαν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου· οἷον τὴν Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν καὶ τὴν Κρήτην· γ) εἰς τὴν αὐτόνομον καὶ αὐτοδιοίκητον ἀλλὰ φόρου μόνον ὑποτελῆ *Βουλγαρίαν*.

Πολίτευμα δ' αὐτῆς εἶνε μοναρχία ἀπόλυτος ὑπὸ μονάρχην καλούμενον Σουλτάνον καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτῷ τὴν πνευματικὴν καὶ κοσμικὴν ἐπὶ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ κτήσεων ἐξουσίαν. Ὑπ' αὐτὸν δὲ εἶνε ὡς πρωθυπουργὸς ὁ μέγας βεζύρης μετὰ τοῦ ὑπουργείου του, πνευματικὸς δὲ ἄρχων ὁ σεργουλάμης, ὑπὸ τὸν ὅποιον εἶνε οἱ οὐλεμάδες, οἵτινες σύναμα ἔχουσι δικαστικὰ καὶ θρησκευτικὰ καθήκοντα.

Αἱ ἀμεσοὶ αὐτῆς κτήσεις διοικοῦνται ὑπὸ πασάδων τριῶν τάξεων, ὑπὸ διοικητῶν, οὓς καϊμακάμια καλοῦσι, καὶ ὑπὸ μουδρωῶν ἤτοι ἐπάρχων. Οὗτοι ἐν ταῖς ἑδραῖς των συγκροτοῦσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν των διοικητικὰ συμβούλια ἐκ μωαμεθανῶν, χριστιανῶν καὶ ἐνιαχοῦ Ἑβραίων, ἐν οἷς λαμβάνει πάντοτε μέρος ὁ ἐκάστοτε τοῦ τόπου ἀρχιερεὺς.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου τὸ 1879 ἀπετέλεσεν αὐτόνομον ἡγεμονίαν, ἔχουσαν συνέλευσιν καὶ ἡγεμόνα χριστιανόν, διοριζόμενον κατὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου (α). ἐπίσημοι δὲ γλῶσσαι ἐν αὐτῇ εἶνε ἡ Σλαβικὴ, ἡ Τουρκικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ.

Καὶ ἡ Κρήτη δὲ ὡσαύτως διὰ τῆς πρὸς τὴν Τουρκίαν συνθήκης τῆς Χαλέπας τοῦ 1878, ἦν ἡγγυήθησαν αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, ἔλαβεν αὐτόνομον διοίκησιν, ἔχουσα συνέλευσιν κανονίζουσαν τὴν ἐσωτερικὴν τῆς νήσου διοίκησιν, καὶ ἡγεμόνα χριστιανόν διοριζόμενον κατὰ πενταετίαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου. Ἐπίσημος δ' ἐν αὐτῇ γλῶσσα εἶνε ἡ Ἑλληνικὴ.

Ἡ Βουλγαρία τέλος ἀπὸ τοῦ 1878 εἶνε ἡγεμονία αὐτόνομος καὶ αὐτοδιοίκητος, ἔχουσα συνέλευσιν καὶ κυβερνωμένη ὑπὸ διαδοχικοῦ ἡγεμόνος ἐκλεχθέντος ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς συνελεύσεως καὶ μόνον φόρον τινὰ ὑποτελείας ἐτησίως πληρώνει εἰς τὸν σουλτάνον.

(α) Ἡδὴ δὲ μετὰ στάσιν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ διωρίσθη ὑπὸ τοῦ σουλτάνου συναινέσει τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης δυνάμεων ἐπὶ πενταετίαν ὁ ἡμερῶν τῆς Βουλγαρίας καὶ ἡμερῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας.

Κλίμα, ἔδαφος.

Τὸ κλίμα τῆς Τουρκίας εἰς μὲν τὰς βορείους καὶ ὀρεινὰς χώρας οἷον τὴν Βουλγαρίαν, Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν, βόρειον Μακεδονίαν, βόρειον Ἀλβανίαν, εἶνε ψυχρόν, εἰς δὲ τὰς μεσημβρινὰς παραλίους χώρας οἷον τὴν Θράκην, νότιον Μακεδονίαν, νότιον Ἀλβανίαν, Ἡπειρον καὶ Κρήτην, λίαν εὐκραὲς καὶ ὑγιεινόν.

Τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἐν μὲν τῇ Θράκῃ καὶ Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ εἶνε λίαν εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, οἶνον, ὄρυζαν, μέταξαν κτλ. καὶ τρέφον ἀγέλας βοῶν καὶ πολλὰ ποιμνία προβάτων, ὧν τὰ μαλλία εἶνε κάλλιστα· τὰ δὲ ὄρη τῶν περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ὡσαύτως τὸ ἔδαφος εἶνε πολὺ εὐφορον τὰ αὐτὰ τῆς Θράκης παράγον προϊόντα, ἔτι δὲ ὄσπρια, λαμπρὰς ὀπώρας, ἔλαιον, καὶ τρέφον πολλὰ ποιμνία παρέχοντα κάλλιστον τυρίον καὶ βούτυρον· τὰ δὲ ὄρη τῆς περιέχουσι πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ παρέχουσι λαμπρὰν ξυλείαν διὰ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὰς οἰκοδομὰς.

Ἐν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ τὸ ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, ἀλλὰ κακῶς καλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, ὀπώρας, οἶνον, καὶ τρέφον ποιμνία προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ ἀγέλας ἵππων, βοῶν βουβάλων· τὰ δὲ ὄρη τῆς περιέχουσι μεταλλεῖα, χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, σιδήρου καὶ μεταλλικὰς πηγὰς.

Ἐν δὲ τῇ Ἠπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ τὸ ἔδαφος εἶνε λίαν ὀρεινὸν καὶ πετρῶδες καὶ ἐλάχιστα πεδινόν. Καὶ ἐν μὲν τοῖς πεδινοῖς αὐτῆς εἶνε λίαν εὐφορον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, ἀραβόσιτον, βάμβακα, οἶνον, ἔλαιον, καπνόν, πορτοκάλια, λεμόνια, ἐν δὲ τοῖς ὀρεινοῖς τὰ μάλιστα εὐδοκιμεῖ ἡ κτηνοτροφία.

Ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ τὸ ἔδαφος εἶνε μᾶλλον ὀρεινόν, ἀλλὰ λίαν εὐφορον, παράγον οἶνον, ἔλαιον, κάστανα, ξυλοκέρατα, μέλι, μέταξαν, τυρὸν περίφημον, ἀμύγδαλα, κάρυα, πορτοκάλια, λεμόνια, βαλανίδια κλ.

Δικαιοσύνη, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον

Ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ εἰσέτι δὲν ὑπάρχουσι δικαστήρια καλῶς ὀργανωμένα ὡς ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς κράτεσιν. Ὡσαύτως καὶ ἡ παιδεία παρὰ τοῖς μωαμεθανοῖς δὲν ἔκαμε μεγάλας προόδους, ἀρκουμένων αὐτῶν εἰς τὴν κατανόησιν μόνον τῶν θρησκευτικῶν τῶν βιβλίων. Ἐπίσης καὶ τὰ Βουλγαρικὰ σχολεῖα εἶνε ἔτι εἰς νηπιώδη κατάστασιν, ἂν καὶ μεγάλας προσπαθείας καταβάλλουσι πρὸς τὴν αὐτῶν βελτίωσιν. Μόνοι δὲ οἱ

Ἕλληνες, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκονται, διατηροῦσι καὶ τῶν δύο φύλων ἐκπαιδευτήρια καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι καὶ γυμνάσια. Ἐν αὐτοῖς φοιτῶσιν ἔτι κατὰ τόπους καὶ παῖδες ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνικοτήτων· ἐν δὲ τῇ Ἡπειρῷ καὶ κάτω Ἀλβανίᾳ ἀείποτε οἱ παῖδες τῶν μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις μανθάνουσι τὰ γράμματα.

Βιομηχανία κυρίως ἐν αὐτῇ δὲν ὑπάρχει, καὶ μόνον ἐν Μακεδονίᾳ κατασκευάζονται χονδρὰ μάλλινα ὑφάσματα, οἱ καλούμενοι ἀμπάδες ἢ τὰ σαγνάκια, καὶ μάλλινα περιπόδια (κοιν. τσουράπια). Τὸ δ' ἐμπόριον τοῦ κράτους τό τε ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικὸν εἶνε ἐνεργόν, γινόμενον πρὸ πάντων διὰ τῶν Ἑλλήνων, Ἀρμενίων καὶ Ἑβραίων.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι ἀπάσης τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας εἶνε 360 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς 160 χιλ. ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐκ πολλῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 15 εἶνε θωρηκτά.

Ἐνταῦθα ἤδη ἐκτίθενται· α) Αἱ πόλεις τῶν ἀμέσων αὐτῆς κτήσεων· β) Αἱ τῶν ἔχουσῶν μόνον διοικητικὴν αὐτονομίαν· γ) Αἱ τῆς αὐτονομίου καὶ αὐτοδιοικήτου Βουλγαρίας.

ΘΡΑΚΗ (1,500,000 κατ. ὧν 650 χιλ. Ἕλληνες).

Τῆς Θράκης ἄξια λόγου ὄρη εἶνε ἔτι ὁ Ἰσμαρος πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὸ Ἱερὸν ὄρος πρὸς τὴν Προποντίδα, ποταμὸς δὲ ὁ Νέστος πρὸς Δ. πηγάζων ἐκ τοῦ Ὀρβήλου καὶ ἐκβάλλων ἀπέναντι τῆς Θάσου, καὶ λίμναι ἡ Βιστορίς παρὰ τὰ ἀρχαῖα Ἀβδῆρα καὶ ἡ Στετορίς παρὰ τὴν Αἶνον.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κωνσταντινούπολις* (πάλαι *Βυζάντιον*) παρὰ τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, ἀρχαῖα πόλις ἀποικία τῶν Μεγαρέων ἐκτισμένη ἐπὶ ἑπτὰ λόφων, πρωτ. τοῦ Τουρκικοῦ κράτους, ἔχουσα ἐξ περίπου ὡρῶν περιφέρειαν, θαυμασίαν ἐξωθεν θέαν, εὐρυχωροτάτους καὶ ἀσφαλεστάτους λιμένας, μέγα ἐμπόριον καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 880 χιλ. κατ. ὧν 400 χιλ. εἶνε μωαμεθανοί, 300 χιλ. Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ Ἀρμένιοι, Ἑβραῖοι καὶ διάφοροι Εὐρωπαῖοι ἔμποροι. Αἱ πλεῖσται τῶν ὁδῶν τῆς εἶνε στεναὶ καὶ ἀκάρητοι, καὶ σχεδὸν ἅπασαι αἱ οἰκοδομαὶ αὐτῆς ξύλιναι, ἂν καὶ μετ' ἄλλεπαλλήλους συμβάσας πυρκαϊὰς ἐκτίσθησαν ἐσχάτως καὶ λαμπραὶ λίθιναι οἰκίαι. Αἱ καλλίτεραι αὐτῆς συνοικίαι εἶνε ὁ *Γαλατᾶς*, τὸ *Πέρα* ἢ *Σταυροδρόμιον*, ἐν ᾧ κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ οἱ πρέσβεις τῶν ξένων δυνά-

μεων καὶ τὸ Φαράριον, ἐν ᾧ μάλιστα κατοικοῦσι πολλοὶ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων τῆς πόλεως οἰκογενειῶν.

Ἐχει δὲ αὕτη διάφορα ἀνάκτορα, ὡς καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων Βυζαντινῶν ἡγεμόνων, πολλὰ τσαμιά· οἷον τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ἀρχαῖον χριστιανικὸν ναὸν οἰκοδομηθέντα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, τὸ τοῦ Ἀχμέτ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου Ἴπποδρομίου, ἔνθα ὑπάρχει καὶ ὁ ὀβελίσκος τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἡ ὀφιοειδῆς χαλκῆ στήλη ἢ ἐκ Δελφῶν μετακομισθεῖσα, πλῆθος ἐκπαιδευτηρίων Τουρκικῶν, Ἑλληνικῶν καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων ἔθνων, πολλὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, πλεῖστα λουτρά, μοναστήρια, ὄρφανοτροφεῖα, νοσοκομεῖα καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ οἰκοδομήματα. Ὡσαύτως ἔχει πλῆθος τερπνῶν προαστείων, ὧν ἀξιολογώτερα εἶνε ὁ Βόσπορος, τὰ Θεραπειά, τὸ Νεοχώριον, τὸ Ὁρτάκχοϊ κλ.

Ἐν δὲ τῇ Προποντιδί ὑπάρχουσι νῆσοι τερπναί· οἷον αἱ τοῦ Πρίγκηπος, ὧν ἐπισημ. εἶνε ἡ Χάληκ, ἐν ἣ ὑπάρχουσι δύο ἑλληνικαὶ σχολαί, ἡ ἐμπορικὴ καὶ ἡ βεολογικὴ σχολή, καὶ ἡ Ἀντιγόνη. Ἐν αὐταῖς διέρχονται τὸ θέρος αἱ εὐποροὶ οἰκογένειαι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἀδριανούπολις (πάλαι Ὁρεστίας) μεσόγειος πόλις ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἑβρου ἐν ὠραία θέσει, ἔχουσα ἀξιόλογα ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ ἠνωμένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Σαράντα Ἑκκλησίαι πρὸς Α. αὐτῆς, ἀξιόλογος πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. ὧν καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. Διδυμότειχον πρὸς Ν. τῆς Ἀδριανουπόλεως παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Ἑβρου, ἔχουσα 10 χιλ. κατ.

Ἀβδηρα (νῦν Πολύστυλον) πρὸς Δ. ἀρχαία παράλιος πόλις πατρίς τοῦ Δημοκρίτου καὶ Ἀναξάρχου. Μαρώνεια πρὸς Α. αὐτῆς παράλιος πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κικόνων, παράγουσα λαμπρὸν οἶνον. Ἄνθος ΝΑ. αὐτῆς παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου καὶ παρὰ τὴν ἀρχαίαν Μένδην πατρίδα τοῦ ἀνδριαντοποιοῦ Παιωνίου, παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 8 χιλ. κατ. καὶ μικρὰν ἀλιεῖαν τῶν καπνιστῶν ἰχθύων τῆς.

Σησιός κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀπέναντι τῆς ἐν Ἀσίᾳ πόλεως Ἀβύδου, ὅπου ὁ Ξεῖξης γεφυρώσας τὸν Ἑλλησπόντον διέβη μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὴν Εὐρώπην. Καλλιόπολις ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Ταύτην πρώτην τὸ 1357 εἰς τὴν Εὐρώπην πατήσαντες οἱ Τοῦρκοι ἐκυρίευσαν. Ραιδεσιός (παλαιότερα

Βισάνθη) πρὸς Δ. ἐπὶ τῆς Προποντίδος, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον.

Εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Θράκης κεῖνται τέσσαρες λίαν ὄρειναι νῆσοι, αἱ ἐξῆς:

Θάσος, παράγουσα λαμπροὺς οἶνους καὶ ἔχουσα τὸ πάλαι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ λατομεῖα μαρμάρου καὶ νῦν 10 χιλ. κατ. *Σαμοθράκη*, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. ἐπίσημος τὸ πάλαι διὰ τὰ μυστήρια τῶν Καθεύρων. *Ίμβρος*, ὄρεινὴ νῆσος ἔχουσα 5 χιλ. κατ. *Ἀἴμος*, ἡφαιστειώδης νῆσος ἔχουσα 12 χιλ. κατ.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (4,700,000, ὧν τὸ ἓν ἑκατ. Ἑλληνες)

Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Θεσσαλονίκη* ἐν τῷ μυχῷ τοῦ Θερμαίου κόλπου παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Θέρμην*, ὄχυρά, εὐλίμενος καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα στενάς καὶ ἀκαθάρτους ὁδοὺς, ἑλληνικὸν γυμνάσιον, ἄλλα διάφορα ἀρρένων καὶ θηλέων σχολεῖα, ἀρχαῖά τινα μνημεῖα, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου μεταβληθέντα κατὰ τὴν κατάκτησιν εἰς τσαμίον, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ 80 χιλ. κατ. ὧν 40 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι καὶ ἀνὰ 20 χιλ. Ἑλληνες καὶ Τοῦρκοι.

Ἰανισσά πρὸς Δ. αὐτῆς παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Πέλλαν* πάλαι πρωτ. τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα 4 χιλ. κατ. *Βοδενά* (πάλαι *Αἰγαί* ἢ *Ἐδεσσα*) ΒΔ. τῶν Ἰανισσῶν, ὀνομαστὴ διὰ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς καὶ διὰ τὴν λαμπρὰν τῆς τοποθεσίαν καὶ ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ. *Νιζάουσα* ΝΑ. αὐτῆς εἰς τὰς ὑπωρεῖας τοῦ Βερμίου, μεταξὺ Ἀλιάκμονος καὶ Λυδίου ποταμοῦ παράγουσα λαμπρὸν οἶνον καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

Βέροια πρὸς Ν. τῆς Νιζούσης παρὰ τὸν Ἀλιάκμονα, ἀρχαία πόλις ἔχουσα 8 χιλ. κατ. Ἐν ἀμφοτέραις ταύταις ταῖς πόλεσιν ὑπάρχουσιν ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ βιομηχανία μαλλίνων ὑφασμάτων. *Κοζάνη* ΝΔ. τῆς Βεροίας, ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον μετ' ἀξιολόγου βιβλιοθήκης καὶ 8 χιλ. κατ. *Καστορία* ΒΔ. αὐτῆς παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην ἔχουσαν λαμπροὺς ἰχθύς, ἀρχαία πόλις γνωστὴ διὰ τὸ φιλόμουσον τῶν κατοίκων τῆς καὶ ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 12 χιλ. κατ. *Κοριτσά* ΒΔ. τῆς Καστορίας παρὰ τὸ ὄρος Βόϊον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ.

Βιτώλια (πάλαι *Πελαγορία*, εἶτα *Ἡράκλεια*) πρὸς Β. τῆς Καστορίας παρὰ τὸν Ἐριγὸνα παραπόταμον τοῦ Ἀξιοῦ, ἡ δευ-

τέρα πόλις τῆς Μακεδονίας, ἔχουσα πλατείας ὁδοὺς, στρατῶ-
νας, νοσοκομεῖα, ἀξιόλογα ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 55 χιλ.
κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον. *Βοσκόπολις* ΒΔ. τῆς Κορι-
τσᾶς ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τῶν Κανδαουίων ὀρέων, πατρίς τοῦ Σίνα,
ἔχουσα τὸ 1750 τυπογραφεῖον. Ἄγρις (πάλαι *Λυχνιῶδες*) ΒΔ.
παρὰ τὴν Λυχνίτιδα λίμνην, ἀρχαία ἑλληνικὴ πόλις ἔχουσα ἑλ-
ληνικὰ σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ. *Περλεπές* πρὸς Β. τῶν Βι-
τωλιῶν ἐπίσημος διὰ τὴν κατ' ἔτος ἐνταῦθα τελουμένην ἐμ-
πορικὴν πανήγυριν καὶ ἔχουσα 12 χιλ. κατ. *Βελεσσά* ΒΑ.
αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἄξιου, ἐμπορικὴ καὶ βιομήχανος πόλις, ἔχουσα
Ἑλληνικὰ καὶ Βουλγαρικὰ σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ. *Σκόπια*
ΒΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἄξιου, πόλις λίαν ἐμπορικὴ, παράγουσα
περίφηρα μῆλα καὶ ἔχουσα ἀξιόλογα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 20
χιλ. κατ.

Στρώμνιτσα ΝΑ. τῶν Βελεσσῶν ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Στρου-
μόνος, ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 15 χιλ. κατ. *Μελένικον* ΒΑ.
τῆς Στρωμνίτσης παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πό-
λις ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 12 χιλ. κατ. *Σέρραι* πρὸς Ν.
τοῦ Μελενίκου εἰς τὰ Α. τῆς Μακεδονίας ἐπὶ ποταμίου χυνομέ-
νου εἰς τὴν λίμνην Κερκίνην ἐν εὐφροωτάτῃ πεδιάδι παραγούση
λαμπρὸν βάμβακα καὶ καπνόν, ἀρχαία καὶ λίαν ἐμπορικὴ καὶ
βιομήχανος πόλις, ἔχουσα ἀξιόλογα ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ
30 χιλ. κατ. *Δράμα* (πάλαι *Δραβήσχος*) ΒΑ. τῶν Σερρῶν, παρά-
γουσα ὠραῖον καπνόν καὶ βάμβακα καὶ ἔχουσα 10 χιλ. κατ.
Καβάλα (πρῶην *Χριστούπολις*) ΝΑ. τῆς Δράμας, παράλιος πό-
λις ἀντικρὺ τῆς Θάσου, παράγουσα καπνόν ἐξαιρετον καὶ ἔχουσα
ἀξιόλογον ἐμπόριον δημητριακῶν καρπῶν καὶ 18 χιλ. κατ. Εἶνε
δὲ πατρίς τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ, τοῦ ἀρξάντος τῆς Αἰγύπτου.

Εἰς τὸ Ν. τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ χερσονήσῳ
ὑπῆρχον ἄλλοτε διάσπμοι Ἑλληνικαὶ πόλεις· οἷον ἡ *Ὀλυθός*,
ἡ *Ποτίδαια*, ἡ *Ἀμφίπολις*, τὰ *Στάγειρα*, κλ. νῦν δ' ἐνταῦθα
ἄξιοι λόγου κῶμαι εἶνε τὰ *Βασιλικά*, ἡ *Γαλάτιστα*, ὁ *Πολύγυ-
ρος*, ἡ *Ἱερισσός* κλ. Ἐν δὲ τῇ ἀνατολικῇ τῆς Χαλκιδικῆς χερ-
σονήσῳ τῇ καλουμένῃ Ἀκτῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθωνος ὑπάρχουσιν
21 μοναστήρια ὀρθοδόξων μετὰ 6 χιλ. μοναχῶν, ζώντων ἐκ τῆς
γεωργίας καὶ τῆς μικρᾶς βιομηχανίας τῶν ξυλουργικῶν ἔργων
των. Τῶν μοναστηρίων τούτων τινὰ ἔχουσι καὶ ἀξιολόγους βι-
βλιοθήκας.

Εἰς τὴν Μακεδονίαν προσετέθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881 τὸ ὑπο-
λειφθὲν εἰς τὴν Τουρκίαν μέρος τῆς Θεσσαλίας, οὗ πρῶτ. εἶνε ἡ

Ἐλασσών (πάλαι *Ὀλοσσών*), ἔχουσα 2500 κατ. *Βλαχολεϊβαδορ* πρὸς Β. αὐτῆς, γεωργικὴ πόλις, ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

ΗΠΕΙΡΟΣ (400 χιλ. κατ.).

Τῆς Ἠπείρου κειμένης πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας ὁ ρη ἐπίσημ. εἶνε ἔτι τὰ *Κεραύνια*, ὁ *Λάκμων*, ἡ *Τύμφη* καὶ ὁ *Τόμαρος*, ποταμοὶ δὲ οἱ ἐν τῇ μυθολογίᾳ μνημονευόμενοι ὁ *Κωκυτὸς* ἐκβάλλων εἰς τὸν *Ἀχέροντα*, ἐκβάλλοντα καὶ αὐτὸν εἰς τὴν παρά τὴν θάλασσαν μικρὰν *Ἀχερουσίαν* λίμνην.

Ἐπίσημ. τῆς Ἠπείρου πόλεις εἶνε *Ἰωάννινα* ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἐν θαυμασίᾳ θέσει, πρωτ. τῆς Ἠπείρου ἔχουσα ἑλληνικὸν γυμνάσιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων, ὠραῖα προάστεια καὶ 20 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ πατρὶς τῶν Ζωσιμαδῶν, Καπλανῶν καὶ Ριζαρῶν, τῶν πολυτρόπως εὐεργετησάντων τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Τρεῖς ὥρας ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων ἐν ταῖς ὑπωρείαις τοῦ Τομάρου πρὸς Ν. τοῦ *Παλαιοκάστρου* τῆς *Δραμεσοῦς* ἔκειτο ἡ πόλις *Δωδώνη* καὶ τὸ διάσημον ἐν Ἑλλάδι μαντεῖον τῆς *Δωδώνης*. Πρὸς Β. τῶν Ἰωαννίνων κεῖται τὸ *Ζαγόριον*, συνιστάμενον ἐκ 44 κωμῶν, ὧν οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὰ γράμματα καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

Μέτσοβορ ΒΑ. τῶν Ἰωαννίνων παρά τὰ ἑλληνικὰ ὄρια, ὄρεινὴ πόλις ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 7 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ φιλοπάτριδος *Στουρνάρη*. *Πρέβεζα* πρὸς Ν. τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, ἔχουσα φρούριον ὀχυρὸν, ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 6 χιλ. κατ.

Παραμυθία ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μητρόπολις τῶν Ἀλβανῶν *Τσάμιδων*, λίαν ὄρεινὴ κώμη ἔχουσα φρούριον καὶ 3 χιλ. κατ.

Σοῦλι ΝΑ. τῆς Παραμυθίας συνιστάμενον ἐκ 38 κωμῶν, διάσημον διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων του· τούτων ἐπίσημότερα κώμη εἶνε ἡ *Λάκα*. *Πάργα* (πάλαι *Τορύνη*) ἐπὶ ἀποτόμου παραθαλασσοῦ ἄκρας ἀπέναντι τῶν Παζῶν, ἐπίσημος διὰ τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνάς της, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. *Χειμάρρα*, συνιστάμενη ἐκ πολλῶν κωμῶν, ὧν ἐπίσημ. εἶνε τὸ *Δέλβινον* ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, πρωτ. τῶν Χειμαριωτῶν, κατάφυτος ἐξ ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Ἀργυρόκαστρον* εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἠπείρου ἐπὶ τριῶν ὑψωμάτων τῶν *Κεραυνίων*, παράγουσα ὠραῖον καπνὸν καὶ ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 10 χιλ. κατ. Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν.

ΑΛΒΑΝΙΑ (800 χιλ. κατ.).

Ἡ ὄρη τῆς Ἀλβανίας κειμένης πρὸς τὰ ΒΔ. τῆς Ἠπείρου εἶνε προσέτι τὰ *Καρδαούϊα* καὶ ὁ *Βερατίσκος*, ποταμὸς δὲ ὁ *Γερούσος* ἐκβάλλων πρὸς Ν. τοῦ *Δυρραχίου* εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος.

Διαιρεῖται δὲ εἰς Ἄνω Ἀλβανίαν ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ *Γενοῦσου* ποταμοῦ, καὶ εἰς Κάτω Ἀλβανίαν ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ κόλπου τῆς *Αὐλώνας*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Σκόδρα* παρὰ τὴν ὁμώνυμον λιμνὴν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων καὶ πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Βοϊάνα*, βραχίονος τοῦ ποταμοῦ *Δρίλωνος*, πρωτ. τῆς Ἀλβανίας, ὄχυρά, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Πρισρένη* ΒΑ. τῆς *Σκόδρας* ἐπὶ τῶν βορείων ὑψωρειῶν τοῦ *Σκάρδου*, ὄχυρά καὶ βιομηχανος πόλις, ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Λίσσος* (νῦν Ἀλέσσιον) πρὸς Ν. τῆς *Σκόδρας*, ἀρχαία Ἑλληνικὴ πόλις παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Δρίλωνος*, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ *Σκενδέρμπεη*, ἔχουσα ἀκρόπολιν καὶ 6 χιλ. κατ. *Κροΐα* πρὸς Ν. τῆς *Λίσσου* ἐπὶ ἀποκρήνου βράχου, ὄχυρωτάτη πόλις ἔδρα τοῦ *Σκενδέρμπεη*, ἔχουσα ἤδη 5 χιλ. κατ. *Τύραννα* πρὸς Α. τῆς *Κροΐας*, ἀξιόλογος πόλις τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Ἐλβασάν ΝΑ. τοῦ *Δυρραχίου* παρὰ τὸν *Γενοῦσον* ποταμόν, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 15 χιλ. κατ.

Δυρράχιον (πάλαι Ἐπίδαμος) πρὸς Δ. τῶν *Τυράννων* ἀποικία τῶν *Κερκυραίων*, ὄχυρά πόλις καὶ ὁ ἐμπορικώτερος λιμὴν τῆς Ἀλβανίας, ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. *Βερατίον* (πάλαι Ἀντιπατρία) πρὸς Ν. τοῦ Ἐλβασάν ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἄψου, μεσόγειος καὶ ὄχυρά πόλις ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. *Αὐλὼν* ΝΔ. τοῦ *Βερατίου* ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΡΩΜΥΛΙΑ (800 χιλ. κατ.).

Ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία εἶνε τὸ τρίτον περίπου τῆς *Θράκης* τῆς πρὸς τὸν Αἴμον.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Φιλιππούπολις* ἐν εὐφορωτάτῃ πεδιάδι ἐπὶ τοῦ Ἐβρου, πρωτ. τῆς χώρας, παράγουσα δημητριακοὺς καρπούς, ὄρυζαν, βάμβακα καὶ ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον, μικρὰν βιομηχανίαν, ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 25 χιλ. κατ. *Εσοκιάδαρα* ΒΑ. αὐτῆς, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Σέλιμος* (κον. *Σλίβρο*) ΒΑ. αὐτῆς, ἔχουσα βιομηχανίαν τινὰ

μαλλίνων ύφασμάτων, ἐμπόριον καὶ 25 χιλ. κατ. *Διάμπολις* ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἑβρου πρὸς Α. τῆς Ἑσκιζάρας, ἠνωμένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Φιλιππουπόλεως, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ.

Στενήμαχος, πρὸς Ν. τῆς Φιλιππουπόλεως, ἑλληνικὴ πόλις ἔχουσα ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ 8 χιλ. κατ. *Σωζούπολις* (πάλαι Ἀπολλωνία) εἰς τὰ ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα 5 χιλ. κατ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν ναυπηγικὴν. *Πύργος* (κοιν. *Βουργᾶς*) ΒΔ. αὐτῆς ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ εἰς τὸν Εὐξείνον, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Ἀρχίαλος* ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ αὐτοῦ κόλπου, ἔχουσα 6 χιλ. κατ. *Μεσημβρία* πρὸς Β. τῆς Ἀγχιάλου, μικρὰ παράλιος πόλις ἔχουσα 5 χιλ. κατ. Οἱ κάτοικοι ἀπασῶν τῶν παραλίων τούτων πόλεων εἶνε Ἕλληνες, ἀξιόλογα διατηροῦντες σχολεῖα.

ΚΡΗΤΗ (300 χιλ. κατ.).

Ἡ νῆσος Κρήτη κεῖται μακρὰν τῆς ἄλλης Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ ὀρη αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε τὰ *Λευκὰ ὄρη* πρὸς Δ., ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς νήσου ἡ *Ἴδη*, καὶ ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ αὐτῆς ἡ *Δίκτη*· πεδιάς δὲ ἡ τῆς *Μεσσαρᾶς* καὶ ποταμοὶ μικροὶ ὁ *Ἰάρδαρος* ἐκβάλλων πρὸς Β. παρὰ τὰ Χανία, ὁ *Ληθαῖος*, ἐκβάλλων πρὸς Ν. εἰς τὸν κόλπον τῆς *Μεσσαρᾶς* καὶ ὁ *Καταρράκτης* πρὸς Α. τοῦ Ληθαίου.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Χανία* (πάλαι *Κυδωνία*) εἰς τὰ ΒΔ. τῆς νήσου, ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῆς νήσου, λίαν ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ παράλιος πόλις, ἔχουσα ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 15 χιλ. κατ. *Σούδα* παρὰ τὰ Χανία, ἐκ τῶν εὐρυχωροτάτων καὶ ἀσφαλεστάτων λιμένων τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

Ρέθυμνον (πάλαι *Ριθυμνία*) πρὸς Α. τῶν Χανίων, παράλιος πόλις ἔχουσα φρούριον, ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 10 χιλ. κατ. Οὐ μακρὰν αὐτοῦ κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, διάσημος διὰ τὴν τὸ 1866 ἐκουσίαν ὀλοκαύτωσιν τῶν ἐν αὐτῷ πολιορκηθέντων Κρητῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἡράκλειον (κοιν. *Μεγάλον Κάστρον*) πρὸς Α. αὐτῆς, ἡ ὄχυρῶτέρα πόλις τῆς νήσου, ἔδρα τοῦ μητροπολίτου τῶν ὀρθοδόξων ἔχουσα μικρὸν λιμένα, γυμνάσιον, ἀξιόλογον παρθенаγωγεῖον καὶ 25 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. αὐτοῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις *Κνωσσός*, ἧς ἑρείπια ἔτι σώζονται. *Ἄγιοι Δέκα* πρὸς Ν. τῆς Ἴδης, μεσόγειος κώμη ἐπὶ τῶν ἑρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως *Γόρτυνος*.

Παρά ταύτην σώζονται τὰ ερείπια τοῦ Λαβυρίνθου τοῦ Μίνως. *Ἱεράπετρος* (πάλαι *Ἱεράπυτρα*) ΝΑ. μικρὰ γεωργικὴ κώμη ἔχουσα μικρὸν φρούριον καὶ 5 χιλ. κατ. *Νεάπολις*, πρωτ. τοῦ Λασιθίου, μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχουσα τοῦ λιμένος Ἁγίου Νικολάου καὶ ἔχουσα γυμνάσιον καὶ 4 χιλ. κατ

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ (2 ἑκατ. κατ.).

Ἡ Βουλγαρία, *Κάτω Μοισία* τὸ πάλαι καλουμένη, κείται πρὸς Β. τοῦ Αἴμου, ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Δανουβίου.

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι παραπόταμοι τοῦ Δανουβίου ἄξιοι λόγου ὁ *Τίμακος*, ὁ *Λώμ*, ὁ *Ῥμοῦστος*, ὁ *Ῥσκιος*, ὁ *Οὔτος*, ὁ *Ἄσαμος*, ὁ *Ἰάντρας*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Σόφια* πρὸς τὰ ὄρια τῆς Μακεδονίας εἰς τὰς βορείους ὑπωρείας τοῦ Σκουρίου, λίαν ὄχυρὰ πόλις πρωτ. τῆς Βουλγαρίας καὶ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Τύρναβος* ΒΑ. αὐτῆς ἐπὶ κλάδου τοῦ Ἰάντρα, λίαν ὄχυρὰ μεσόγειος πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Σούμλα* πρὸς Α. αὐτῆς εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου, λίαν ὄχυρὰ πόλις, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ. *Βάρνα* (πάλαι *Ῥδησσός*) ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον, κάλλιστον λιμένα, ὁδοὺς ἀκαθάρτους, σπουδαῖον ἐμπόριον, σιδηρόδρομον μετὰ τῆς Σιλιστρίας καὶ 21 χιλ. κατ. ἐν οἷς οἱ περισσότεροι εἶνε Ἕλληνες, διατηροῦντες ἀξιόλογα ἀρρένων καὶ θηλέων ἐκπαιδευτήρια. *Καβάρνα* ΒΑ. αὐτῆς παράλιος κώμη, ἔχουσα 3 χιλ. κατ. ἀπάντων σχεδὸν Ἑλλήνων.

Σιλίστρια ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, ὄχυρωτάτη καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἠνωμένη καὶ μετὰ τῆς Σούμλας διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Ρουσοῦκιον* ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Δανουβίου ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Σίστοβον* ΝΔ. τοῦ Ῥουσοῦκιου ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Πλεῦνα* ΝΔ. τοῦ Σιστόβου παρά τὸν Οὔτον ἐν ὄχυρωτάτῃ θέσει, ὀνομαστὴ δι' ἣν ὑπέστη πολιορκίαν τὸ 1877 ὑπὸ τῶν Ῥώσων, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. *Νικόπολις* πρὸς Β. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Βιδίνιον* ΒΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, λίαν ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

Οἱ Βούλγαροι, ταταρικῆς ὄντες καταγωγῆς καὶ κατοικοῦντες παρὰ τὸν Βόλγαν μετενάστευσαν τὸν 7^{ον} αἰῶνα μ. Χ. εἰς τὴν νῦν Βουλγαρίαν καὶ ἀναμιχθέντες μετὰ σλαβικῶν φύλων παρεδέχθησαν καὶ τὴν γλῶσσάν των. Κατοικεῖται δὲ ἡ Βουλγα-

ρία ὑπὸ 2 ἑκατ. κατ. ὧν 1300000 εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι Βούλγαροι, 500 χιλ. Τούρκοι καὶ 200 χιλ. Ἑλληνες, Ῥωμοῦνοι, Ἀρμένιοι, Ἑβραῖοι κλ.

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ

Τὸ Μαυροβούνιον ὀρίζεται ΒΑ. ὑπὸ τῶν εἰς τὴν Αὐστρίαν προσηρτημένων ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας, Ἐρζεγοβίνης καὶ Βοσνίας, ΝΑ. ὑπὸ τῆς Τουρκίας καὶ ΝΔ. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καὶ τῆς Αὐστρίας.

Τὰ ὄρη τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε, ὡς εἶπομεν, συνέχεια τῶν Διναρικῶν Ἀλπεων. Τούτων ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶνε ὁ *Δορμίτωρ* καὶ ὁ *Κόμος*. Ἐν αὐτῷ οὔτε ποταμοὶ οὔτε λίμναι ὑπάρχουσιν.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε 9000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 240 χιλ. ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι σλαβικῆς καταγωγῆς, οἱ δὲ ἄλλοι Ἀλβανοὶ μωμεθανοὶ καὶ τινες χριστιανοὶ δυτικοί, προσληφθέντες ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ ἐν Βερολίνου συνεδρίου τοῦ 1878. Κυβερνᾶται δ' ἐτι μᾶλλον στρατιωτικῶς ὑπὸ ἀνεξαρτήτου ἡγεμόνος καὶ γερουσίας.

Τὸ κλίμα τοῦ Μαυροβουνίου εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν ὄρεινόν καὶ πετρωδές. Ἐσχάτως δὲ προσελήφθησαν ἐν τοῖς ΝΔ. αὐτοῦ καὶ πεδιναὶ τινες χῶραι, ἐν αἷς καλλιεργεῖται ἤδη σῖτος, κριθή, ἀραβόσιτος, γεώμηλα, καπνός. Τρέφει δὲ ἅπαντα ἡ χώρα ἡμίονους, αἰγας, πρόβατα καὶ χοίρους.

Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ εὐρίσκεται ἐτι ἐν τῇ ἐσχάτῃ νηπιότητι.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κετίγνη* ἐπὶ λίαν ὑψηλῆς καὶ ὄρεινῆς θέσεως, πρωτ. τοῦ κράτους, ἐν ἣ διαμένει ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ γερουσιασταί, ἔχουσα 4 χιλ. κατ. *Δουλιτῶρ* καὶ *Ἀρτίβαρι*, παράλιοι κῶμαι ὑπὸ Ἀλβανῶν μᾶλλον κατοικούμεναι.

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΥΨΤΑΟΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΥ

Σκάρδος	3050	Πάγγαιον	1870
Όλυμπος	2985	Έλικών	1749
Κόμος	2761	Όθρυς	1728
Δορμίτωρ	2606	Άρτεμίσιον	1643
Πίνδος	2594	Παναιτωλικόν	1626
Σαμαρίνα	2574	Αΐνος	1620
Δίκτη	2527	Πήλιον	1618
Λευκά όρη	2469	Καμβούνια	1588
Παρνασός	2459	Βόιον	1566
Ταύγετος	2409	Λύκαιον	1518
Όδη	2400	Όχη	1475
Αΐμος	2375	Περγαντι (Άκαρνανίας)	1435
Κυλλήνη	2374	Δάκμων	1433
Άροάνεια	2355	Κιθαιρών	1411
Κόραξ	2352	Πάρνης	1410
Σκόμιον	2330	Καλλιδρομον	1374
Τυμφρηστός	2319	Γεράνεια	1370
Όρβηλος	2300	Δίρφυς	1365
Όδοπη	2286	Παρθένιον	1217
Κανδαουΐα	2280	Άραχναΐον	1199
Γράμμος	2276	Σκόλλις	1130
Βέρμιον	2270	Χάσια	1123
Όμαρος	2270	Όμηττός	1021
Όρύμανθος	2224	Πεντελικόν	1110
Περιστέρι	2196	Δρίος	1003
Όγραφα	2168	Τελέθριον	985
Όιτη	2158	Αιγαλέον	982
Κεραΐνια	2025	Κνημιάς	926
Μαΐναλον	1981	Όθώμη	853
Πίερος	1970	Άράκυνθος	740
Όσσα	1950	Φολόη	688
Πάρνων	1937	Όνια όρη	582
Όθως	1935	Άχροκόρινθος	505
Παναχαΐκόν	1927	Δαφνι	468.
Φλάμπουρον	1878		

ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Πρὸς Δ. τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου κεῖται ἡ Ἰταλικὴ χερσονήσος ὀριζομένη πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Σικελικοῦ ἢ Ἰονίου πελάγους.

Ἡ Ἰταλία, σχῆμα ἔχουσα μᾶλλον ὑποδήματος ἀπέχει τῆς Ἀφρικῆς 140 χιλιάμ. τῆς δὲ Ἑλλάδος μόνον 70 χιλιάμ.

Αὕτη περιλαμβάνει τὸ βασιλεῖον τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν μικρὰν δημοκρατίαν τοῦ Ἀγίου Μαρίνου. Εἰς τὸ βασιλεῖον δὲ τῆς Ἰταλίας ἀνήκουσιν ἔτι αἱ νῆσοι Σικελία, Σαρδηνία καὶ ἄλλαι τινὲς μικραὶ παρ' αὐτὰς νῆσοι. Ἡ πρὸς Ν. ὅμως τῆς Σικελίας νῆσος Μάλτα μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν μικρῶν νήσων ἀνήκει εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

ΙΤΑΛΙΑ

Ἱστορία, θάλασσα, κόλποι, πορθμοί, ἀκρωτήρια, νῆσοι.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσονήσος παλαιάτατα κατῳκεῖτο ὑπὸ διαφόρων μικρῶν λαῶν Τυρρηνῶν, Οὐόσκων, Σαμνιτῶν, Ῥωμαίων κλ. καὶ ἐν ταῖς μεσημβριναῖς αὐτῆς χώραις ὑπὸ διαφόρων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν. Τούτους ἀλληλοδιαδόχως τὸ 272 π. Χ. ὑπέταξαν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀπετέλεσαν μίαν δημοκρατίαν, ἔχουσαν πρωτεύουσαν τὴν Ῥώμην. Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐγούστου (30 π. Χ.) καταλυθείσης τῆς Ῥωμαϊκῆς δημοκρατίας ἐγένετο ἐν αὐτῇ αὐτοκρατορία. Ἀλλὰ καὶ αὕτη τὸ 476 μ. Χ. κατελύθη ὑπὸ τοῦ Ὀδοάκρου. Εἶτα δ' ἤρξαν αὐτῆς Γότθοι, Γραικορωμαῖοι, Λογγοθάρδοι κλ. Σύναμα δὲ ἤρξατο κατὰ μικρὸν ὁ πάπας, ὁ ἀνώτατος ἀρχιερεὺς τῆς Ῥώμης, νὰ λαμβάνη παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης μεγάλην δύναμιν. Τὸ δὲ 774 θέλων αὐτὸς νὰ καταβάλη τοὺς Λογγοθάρδους προσεκάλεσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸν μέγαν Κάρολον αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, ὅστις ἐλθὼν ἐνίκησε τοὺς Λογγοθάρδους καὶ παρεχώρησε τὴν χώραν τῶν εἰς τὸν τότε πάπαν· ἐκεῖνος δ' εὐγνωμονῶν δι' αὐτὸ ἔστειλεν αὐτὸν τὸ 800 αὐτοκράτορα τῆς Ῥώμης.

Μετὰ δὲ ταῦτα, καθ' ὃν χρόνον οἱ πάπαι ἤριζον πρὸς τοὺς αὐτοκράτορας τῆς Γερμανίας, πόλεις τινὲς τῆς Ἰταλίας τὰ *Μεδιόλανα*, ἢ *Φλωρεντία*, ἢ *Βερετία*, ἢ *Γέουα*, ἢ *Πίσα* δημοκρα-

τηθείσαι ἔφθασαν εἰς μεγάλην ἀκμήν. Κατὰ δὲ τὴν ἀναγέννησιν τῶν γραμμάτων ἡ Ἰταλία ὑπῆρξεν ἡ ἑστία τῆς κλασικῆς φιλολογίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν, δεχθεῖσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς τοὺς πεπαιδευμένους Ἑλληνας τοὺς εἰς αὐτὴν καταφυγόντας μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τοὺς Τούρκους.

Μετὰ δὲ τὴν ἐξασθένησιν αὐτῶν ἡ μὲν Λομβαρδία καὶ Τοσκάννα ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς, ἡ δὲ Νεάπολις καὶ Πάρμα ὑπὸ τοὺς Γάλλους Βουρβόνους. Τέλος διὰ τῆς πολιτικῆς συνέσεως τοῦ βασιλέως τῆς Σαρδηνίας Βίκτορος Ἐμμανουὴλ ἀπὸ τοῦ 1858 μέχρι τοῦ 1870 ἐπετεύχθη ἡ ἔνωσις ἀπάσης τῆς Ἰταλίας εἰς ἓν βασιλεῖον. Ὁ δὲ πάπας, ἀφαιρεθείσης τῆς κοσμικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, ἔμεινεν ἔκτοτε πνευματικὸς μόνον ἀρχηγὸς τῶν ἀπανταχοῦ δυτικῶν. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Βίκτορος Ἐμμανουὴλ τὸ 1878 ἀνηγорεύθη βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ Οὐμβέρτος.

Τῆς Ἰταλίας πελάγη εἶνε πρὸς Α. τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, πρὸς Δ. τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, καὶ εἰς τὰ ΝΑ. τὸ Σικελικὸν ἢ Ἴόνιον πέλαγος

Κόλποι αὐτῆς ἐν τῷ Τυρρηνικῷ πελάγει εἶνε ὁ τῆς Γερούας εἰς τὰ ΒΔ. καὶ ὁ τῆς Νεαπόλεως ἐν τῷ μέσῳ. Ἐν δὲ τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει ὁ τῆς Μαυροβουνοῦ καὶ ὁ τῆς Βερετίας πρὸς Β. καὶ ἐν τῷ Σικελικῷ πελάγει ὁ τοῦ Τάραντος.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ τοῦ Ἁγίου Βοριγατίου μεταξὺ Σαρδηνίας καὶ Κορσικῆς, ὁ τῆς Μεσσήνης μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ ὁ τοῦ Ὀτράντου μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Ἠπείρου.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε τὸ Σπαρτιβέντορ (πάλαι Ἡράκλειον) εἰς τὰ Ν. τῆς Ἰταλίας, τὸ Ριτζιδόρ (πάλαι Ἰαπυγία ἄκρα) εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἰταλίας καὶ τὸ Πάσσαρον (πάλαι Πάγυρος) εἰς τὰ Ν. τῆς Σικελίας.

Νῆσοι τῆς Ἰταλίας ἐπίσημ. εἶνε ἡ Σικελία εἰς τὰ ΝΔ. αὐτῆς, αἱ Λιπάροι ἢ νῆσοι τοῦ Αἰόλου πρὸς Β. τῆς Σικελίας καὶ ἡ Σαρδηνία (πάλαι Σαρδῶ) πρὸς Δ. τῆς Ἰταλίας.

Ὅρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Ὅρη τῆς Ἰταλίας εἶνε πρὸς τὰ ΒΔ. τὸ Λευκόν, τὸ Κένισον καὶ τὸ Βήσουλον κορυφαὶ τῶν Ἀλπεων πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Τοῦ Βησούλου δὲ συνέχεια εἶνε τὰ Ἀπέννινα, ἐκτεινόμενα μέχρι τῆς νοτιωτάτης ἄκρας τῆς χερσονήσου καὶ χωρίζοντα αὐτὴν εἰς ἀνατολικὴν καὶ εἰς δυτικὴν Ἰταλίαν. Εἰς τὰ βόρεια τούτων

σχηματίζεται ἡ μεγάλη Λομβαρδική πεδιάς, ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους. Πρὸς τὸ μέσον δὲ καὶ τὰ νότια αὐτοῦ σχηματίζονται ἐκατέρωθεν μικραὶ τινες παρὰ τὴν παραλίαν πεδιάδες· οἷον ἡ τῆς *Τοσκάνης*, ἡ τοῦ *Τιβέρεως* ἢ ἡ *Ῥωμαϊκῆ*, πεδιάς, ἡ τῆς *Καμπανίας* ἢ τῆς *Νεαπόλεως* καὶ ἡ τῆς *Ἀπουλίας* πρὸς Α.

Ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων προσέτι ὑπάρχει πρὸς τὰ ΝΔ. τὸ ἡφαιστειον *Ὀυεσουβίος*, ὅπερ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξερεύγεται καὶ προξενεῖ εἰς τὰς περίξ οἰκουμένας χώρας μεγάλας καταστροφάς.

Καὶ ἡ *Σικελία* δ' ἐπι καλύπτεται ὑπὸ ὄρεων, ἅτινά ποτε ἦσαν συνέχεια τῶν Ἀπεννίνων. Τούτων ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε τὸ ἡφαιστειον *Αἶττη* εἰς τὰ ΒΑ. τῆς νήσου, ἐπιφέρων καὶ αὐτὸ ἐξερευγόμενον μεγάλας καταστροφάς εἰς τὰς περίξ αὐτοῦ χώρας.

Ποταμοὶ τῆς Ἰταλίας ἐπίσημ. εἶνε ὁ *Πάδος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων *Κενίσου* καὶ *Βησούλου* καὶ διαρρέων τὴν Λομβαρδικὴν πεδιάδα ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν κόλπον τῆς *Βενετίας*· ὁ *Ἀδήης*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν πρὸς τὸ *Τυρόλον* Ἀνατολικῶν Ἄλπεων καὶ διαρρέων τὸ *Βενετικόν* ἐκβάλλει πρὸς Β. τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Πάδου*· ὁ *Ἄρρος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ἐκβάλλει εἰς τὸ *Τυρρηνικόν πέλαγος*· ὁ *Τίβερις*, ὅστις πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Ἀπεννίνων καὶ διερχόμενος διὰ τῆς *Ῥώμης* ἐκβάλλει εἰς τὸ αὐτὸ πέλαγος.

Λίμναι δ' ἐπίσημ. αὐτῆς εἶνε ἡ *Μεῖζων* ἢ *Ὀυρβαρός*, ἡ *Κῶμος* (πάλαι *Δάριος*), ἐκβάλλουσα εἰς τὸν *Πάδον*· ἡ *Περούγια* (πάλαι *Τρασουμέννα*) ἐν τῷ μέσῳ τῆς χερσονήσου.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, κλίμα, ἔδαφος.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου μετὰ τῶν μεγαλειτέρων τοῦ νήσων εἶνε 288600 τετρ. χιλίωμ. οἱ δὲ κάτοικοι 28 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ἅπαντες σχεδὸν δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς μετὰ *Βουλῆς* καὶ *Γερουσίας*.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἶνε λίαν τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐκτὸς τῶν ὄρεινῶν καὶ τῶν μεσογειῶν χωρῶν, ἐν αἷς αὐτὸ εἶνε μᾶλλον ψυχρόν. Καὶ εἰς μὲν τὰς βορείους χώρας τὸν χειμῶνα πίπτει ἀρκετὴ χιών, εἰς δὲ τὰς κεντρικὰς μόνον ἐπὶ τῶν ὄρεων πίπτει χιών· εἰς δὲ τὰς νοτίους ὡς καὶ εἰς τὰς νήσους πίπτει βροχὴ καὶ σπανιώτατα χιών.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἰταλίας ἐν μὲν ταῖς πεδιναῖς χώραις εἶνε εὐφορον, παράγον γεννήματα, ὄρυζαν, βάμβακα, οἶνον, ἐν δὲ ταῖς μεσημβριναῖς χώραις καὶ ἔλαιον, πορτοκάλια, λεμόνια,

ζαχαροκάλαμον κλ. και τρέφον μάλιστα εις τας βορειους χωρας και μεταξοσκώληκας. Ἡ δὲ κτηνοτροφία εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη ἐν αὐτῇ· διότι τρέφει λαμπροὺς ἵππους, βοῦς, βουβάλους, ἡμιόνους και λαμπρὰ πρόβατα. Ἀλλὰ και ἄγρια ζῶα ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν· οἶον ἄρκτοι, λύκοι, ἀγριοχοῖροι, ἔτι δὲ πτηνὰ γῦπες, ἀετοὶ κλ. Τὰ δὲ ὄρη τῆς περιέχουσι σίδηρον, χαλκόν, μάρμαρα, ἀλάβαστρον κλ.

Ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Αἱ ἐπιστῆμαι και τὰ γράμματα τὴν ιε και ις' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἤνθουν ἐν Ἰταλίᾳ, ἀλλὰ και ἤδη οὐχ ἤττον καλλιεργοῦνται· ἰδίως ὅμως ἔχουσιν ἐπίδοσιν ἐν αὐτῇ αἱ καλαὶ τέχναι, ἡ ζωγραφικὴ, ἡ γλυπτικὴ και ἡ μουσικὴ.

Ἡ δὲ βιομηχανία πλὴν τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων, κρυσταλλίνων και πηλίνων ἀγγείων κλ. δὲν ἔκαμε μεγάλας προόδους, ὡς και ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ. Ἐχει δ' ἔτι ἡ χώρα ἕνεκα τῆς διὰ θαλάσσης και διὰ ξηρᾶς συγκοινωνίας λίαν ἐκτεταμένον ἐμπόριον.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις

Αἱ πρόσοδοι τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου εἶνε 1,563 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς αὐτοῦ 881 χιλ. ἐν ὧρα δὲ πολέμου ὑπερβαίνει τὸ 1,990,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐξ 130 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν 3 πρώτης τάξεως θωρηκτὰ, ἐχόντων 205 κανόνια και πλήρωμα 15,000 ἀνδρῶν.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἡ Ἰταλία πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 16 διαμερίσματα και ταῦτα πάλιν εἰς ἐπαρχίας και δήμους. Ἀλλὰ τὴν ἀρχαιοτέραν αὐτῆς διαίρεσιν ἀκολουθοῦντες διαιροῦμεν αὐτὴν· α) εἰς βόρειον Ἰταλίαν περιλαμβάνουσιν τὴν Σαρδηνίαν, τὴν χώραν τῆς Γενουάσας, τὴν Λομβαρδίαν και τὸ Βενετικόν· β) εἰς κεντρικὴν Ἰταλίαν περιλαμβάνουσιν τὴν Αἰμιλιαν (δουκάτα Πάρμης, Μοδένης, Τοσκάνης) και τὴν πρῶν Παπικὴν ἐπικράτειαν· γ) εἰς μεσημβριὴν Ἰταλίαν ἤτοι τὸ πρῶν βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως· δ) εἰς τὰς νήσους Σαρδηνίαν, Σικελίαν και τὰς ἄλλας αὐτῆς νήσους.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς βορείου Ἰταλίας εἶνε *Τουρίνον* εἰς τὰ ΒΔ. ἐπὶ τοῦ Πάδου, ὠραία και κανονικὴ πόλις πρωτ. τῆς Σαρδηνίας και ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1865 πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὸν μουσεῖον, ἀξιόλογα ἐργοστάσια και 255 χιλ. κατ. Ἀλεξάνδρεια

ἐπὶ τοῦ Τανάρου παραποτάμου τοῦ Πάδου, ἔχουσα φρούριον ὄχυρον καὶ 62 χιλ. κατ.

Γέρονα ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ, ὄχυρὰ πόλις ἄλλοτε πρωτ. δημοκρατίας, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, μεγαλοπρεπῆ ἀνάκτορα, μεγάλας γεφύρας, πανεπιστήμιον, σπουδαιότατον ἐμπόριον καὶ 180 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου τοῦ ἀνακλύψαντος τὸ 1492 τὴν Ἀμερικὴν. Οὐ μακρὰν δ' αὐτῆς ΝΔ. εὐρίσκεται ἄλλος φοινίκων. *Πανῖα* πρὸς Β. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Τικίνου παραποτάμου τοῦ Πάδου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. *Μεδιόλανα* (κοιν. *Μιλάνον*) διὰ διωρύγων ἠνωμένη μετὰ τοῦ Τικίνου, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Λομβαρδίας, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, περίφημον καθεδρικὸν ναὸν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν, λαμπρὰς βιβλιοθήκας, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 322 χιλ. κατ.

Βερόνα ἐπὶ τοῦ Ἀδίγου, ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα μέγα ῥωμαϊκὸν ἀμφιθέατρον, ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ 70 χιλ. κατ. *Μάντουα* ἐπὶ τοῦ Μιγκίου παραποτάμου τοῦ Πάδου, ὄχυρωτάτη πόλις ἔχουσα ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ 30 χιλ. κατ. *Παδούη* ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἀδίγου, ἔχουσα ἀρχαῖον ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον καὶ 72 χιλ. κατ. *Βενετία* ἐν τοῖς ἔλεσι τοῦ ὁμωνύμου αὐτῆς κόλπου, ἐκτισμένη ἐπὶ 117 νησίων καὶ ἠνωμένη μετὰ τῆς Ξηρᾶς ἀπεχούσης αὐτῆς 7 χιλιομ. διὰ λαμπρᾶς γεφύρας, ἄλλοτε πρωτ. ἰσχυρᾶς δημοκρατίας, νῦν δ' ἔχουσα πλῆθος ἀρχαίων ἀνακτόρων, τὴν πλατεῖαν τοῦ Ἁγίου Μάρκου, σπουδαίαν βιβλιοθήκην, τοὺς τέσσαρας χαλκοὺς ἵππους τοῦ Λυσίππου, τοὺς κοσμοῦντας ἤδη τὴν εἴσοδον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μάρκου, σημαντικὸν ἐμπόριον καὶ 135 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ κεντρικῆς Ἰταλίας εἶνε *Πλακετία* ἐπὶ τοῦ Πάδου ἔχουσα 31 χιλ. κατ. *Πάρμα* ΝΑ. αὐτῆς ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Πάδου, ἔχουσα 45 χιλ. κατ. Ἀμφότεραι αὐταὶ εἶνε ὠραῖαι πόλεις, ἄλλοτε πρωτ. ὁμωνύμων δουκάτων. *Φερράρα* ἐπὶ κλάδου τοῦ Πάδου πατρίς τοῦ Ἀριόστου ἔχουσα φρούριον ὄχυρον καὶ 75 χιλ. κατ. *Καρράρα* πρὸς τὸν κόλπον τῆς Γενούας, ὀνομαστὴ διὰ τὰ λαμπρὰ μάρμαρά της. *Μοδένα* ΒΑ. αὐτῆς, μεσόγειος πόλις, ἄλλοτε πρωτ. δουκάτου ἔχουσα 60 χιλ. κατ. *Βολωνία* ΝΑ. αὐτῆς, ἔχουσα τὸ ἀρχαιότερον πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 125 χιλ. κατ. *Ραβέννα* ΝΑ. τῆς Βολωνίας παρὰ τὴν θάλασσαν, πρωτ. κατὰ τὸν μεσαιῶνα τοῦ Ὀνωρίου καὶ Θεοδωρίχου καὶ καταφύγιον ἐνίοτε τῶν

παπῶν, ἔχουσα ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν, βιβλιοθήκην καὶ 60 χιλ. κατ. *Φλωρεντία* ἐπὶ τοῦ Ἄρνου, μεσόγειος πόλις ἄλλοτε πρωτ. δημοκρατίας ἀπὸ δὲ τοῦ 1865 μέχρι τοῦ 1871 πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα μεγαλεπρεπῆ ἀνάκτορα, πανεπιστήμιον, μουσεῖα σπουδαιότατα, τὸν ναὸν τοῦ Σταυροῦ μετὰ τῶν τάφων τοῦ Δάντου, Μιχαῆλ Ἀγγέλου καὶ Γαλιλαίου, ὠραίους κήπους, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 170 χιλ. κατ. *Πίσσα* ἐπὶ τοῦ Ἄρνου, ἄλλοτε πρωτ. δημοκρατίας, νῦν δ' ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἶον τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν, τὸν κεκλιμένον πύργον, τὸ κοιμητήριον, περιέχον 600 τάφους ἐκ Παρίου μαρμάρου καὶ 55 χιλ. κατ. *Λιβόρνος* πρὸς Ν. αὐτῆς, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος, ἔχουσα 100 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ τινες Ἕλληνες καὶ πολλοὶ Ἑβραῖοι. *Σιένα* ΝΑ. τῆς Λιβόρνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. *Ἀρκῶν* ΝΑ. τῆς Ραυέννης εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα φρούριον, λαμπρὸν λιμένα καὶ 50 χιλ. κατ.

Ρώμη ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως, κειμένη ἤδη ἐπὶ 11 λόφων, πρωτ. τοῦ ἀρχαίου Ῥωμαϊκοῦ κράτους, νῦν δὲ ἀπὸ τοῦ 1871 πρωτ. τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου, ἔχουσα πολλὰ ἀρχαῖα μνημεῖα· οἶον τὸ πάνθεον, τὸ μέγα ἀμφιθέατρον, τὴν στήλην τοῦ Ἀντωνίου καὶ τοῦ Τραϊανοῦ κλ. νεώτερα δὲ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Πέτρου τὸν μέγιστον ναὸν τῶν δυτικῶν, τὸν πύργον τοῦ Ἀγγέλου, τὸ Βατικανόν, τὸ πανεπιστήμιον καὶ 300 χιλ. κατ. *Περουγία* παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, ὅπου ἐνίκησε τὸ 217 π. Χ. ὁ Ἀννίβας τοὺς Ῥωμαίους. Ὡστια παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως, ὁ παλαιὸς λιμὴν τῆς Ῥώμης.

Τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας εἶνε *Νεάπολις* ἐν τῷ ὁμώνυμῳ κόλπῳ παρὰ τὸ ἠφαιστειον Οὐεσουβίον ἐπὶ θαυμαστῆς θέσεως, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ἰταλίας, ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα, λαμπροτάτας οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, ὀνομαστὸν ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον κλ. ἐργοστάσια μεταξωτῶν ὑφασμάτων, χαρτοποιεῖα, χρυσοχοεῖα, ναυπηγεῖα, μέγα ἐμπόριον καὶ 500 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην κεῖνται τὰ ἑρείπια τῶν ἀρχαίων πόλεων *Πομπηίας* καὶ *Ἡρακλείου*, αἵτινες ἐπὶ Τίτου (79 μ. Χ.) κατεχώσθησαν ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου. Αἱ δύο αὗται πόλεις ἀπὸ πολλοῦ ἀνασκαπτόμεναι παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς πολύτιμα τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα.

Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Νεαπόλεως ὑπάρχουσιν ἔτι πολλαὶ μικραὶ νῆσοι, ὧν ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ *Καπρέα*, ἐν ἣ εἶχε τὰς

διατριβάς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης Τιβέριος καὶ ἡ Ἰαγία, ἠφαιστειώδης νῆσος παράγουσα λαμπροὺς οἴνους.

Καπύη πρὸς Β. τῆς Νεαπόλεως ἐπὶ τοῦ παταμοῦ Βολτούρνου παρὰ τὴν ἀρχαίαν Καπύην, ἐπίσημον τὸ πάλαι διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν μαλθακότητα τῶν κατοίκων τῆς. Καστελαμιόρη ΝΑ. τῆς Νεαπόλεως παρὰ τὰς ἀρχαίας Σταβίας, καταστραφείσας ὡσαύτως ἐπὶ Τίτου ὑπὸ τοῦ Οὐεσουβίου, ἔχουσα νῦν 35 χιλ. κατ. Τάρας εἰς τὰ ΝΑ. τῆς χερσονήσου, πάλαι ἀποικία τῶν Λακεδαιμονίων, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 35 χιλ. κατ. Βρεντέσιον πρὸς Β. τοῦ Τάραντος, παράλιος πόλις, ἐξ ἧς περῶσιν ἐκ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης δι' ἀτμοπλοίων εἰς τὴν Κέρκυραν. Ὀτραντο ΝΑ. αὐτῆς, ἡ ἐγγυτέρα πόλις εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν. Ῥήγιον ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσηνίας, ἡ ἀξιολογώτερα πόλις τῆς Καλαυρίας, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ.

Νῆσοι τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας εἶνε ἡ Σικελία, ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Μεσογείου μᾶλλον ὄρεινὴ ἀλλὰ λίαν εὐφορος, ἔχουσα καὶ πεδιάδα τὴν Κατανικὴν καὶ 2500000 κατ. Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλις εἶνε Παλέρμιον (πάλαι Πάνορμος) ἐπὶ θαυμασίας θέσεως ἔδρα τοῦ διοικητοῦ τῆς Σικελίας ἔχουσα κάλλιστον λιμένα, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, πολλὰ βιομηχανικὰ ἐργοστάσια, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 250 χιλ. κατ. Μεσσήνη πρὸς τὸν ὁμώνυμον πορθμὸν, ἀρχαία καὶ ὄχυρὰ πόλις ἀποικία τῶν Μεσσηνίων, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. Παρὰ ταύτην εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ πορθμοῦ εὐρίσκεται ὁ βράχος τῆς Χαρυβδεως ἐπὶ τῆς Σικελίας καὶ ὁ τῆς Σκύλλης ἐπὶ τῆς Καλαυρίας, ὀνομαστοὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰς τρικυμίας των. Κατάνη εἰς τὰς ὑπῤωρείας τῆς Αἴτνης, πολλάκις ὑπ' αὐτῆς καταστραφείσα, νῦν δ' ἔχουσα ἀξιόλογον λιμένα, ὡραίας οἰκοδομάς, ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ 100 χιλ. κατ. Συράκουσαι πρὸς Ν. τῆς Κατάνης, μεγίστη τὸ πάλαι πόλις ἀποικία τῶν Κορινθίων καὶ πατρίς τοῦ Ἀρχιμήδους, νῦν δ' ἔχουσα φρούριον καὶ 25 χιλ. μόνον κατ. Δρέπανον εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Σικελίας, ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 40 χιλ. κατ.

Πρὸς Β. τῆς Σικελίας κεῖνται αἱ νῆσοι Λιπάραι, ἅπασαι ἠφαιστειώδεις. Πρὸς τὰ ΒΔ. δὲ τῆς Σικελίας κεῖνται αἱ νῆσοι Αἴγουσαι, παρὰ τὰς ὁποίας ὁ ὕπατος τῶν Ῥωμαίων Κάτουλος ἐνίκησεν ἐν ναυμαχίᾳ τὸ 241 π. Χ. τοὺς Καρχηδονίους.

Πρὸς Ν. δὲ αὐτῶν κεῖται ἡ νῆσος *Παρτελλάρια* (πάλαι Ὠγυγία;), λίαν ἡφαιστειώδης καὶ πλήρης σπηλαίων.

Σαρδηνία (πάλαι *Σαρδῶ*) πρὸς Δ. τῆς Νεαπόλεως, νῆσος μεγάλη καὶ λίαν ὀρεινὴ ἔχουσα ἀφθονίαν μετάλλων καὶ 670 χιλ. κατ. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κάλιαρι* (πάλαι *Κάλιαρις*) πρωτ. αὐτῆς ἔχουσα ναύσταθμον καὶ 40 χιλ.

Καπρέα ΒΑ. τῆς Σαρδηνίας, μικρὰ νῆσος, ἐν ἣ εἶχε τὰς διατριβάς ὁ ἥρωρ Γαριβάλδης. *Εἰβα* ἀπέναντι τῆς Τεσιάνης, μικρὰ νῆσος ἐν ἣ ἐξωρίσθη ὁ μέγας Ναπολέων τὸ 1814, ἔχουσα ὀρυχτεῖα σιδήρου.

ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἰταλίας εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς Ἰταλίας μεταξὺ Ῥαυέννης καὶ Ἀγκῶνος πρὸς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος μικρὰ δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου, ἔχουσα ἐπιφάνειαν 86 τετρ. χιλιομ. καὶ 8 χιλ. κατ. καὶ πρωτ. τὸν Ἁγιον Μαρίνον.

Πρὸς Ν. τῆς Σικελίας κεῖται ἡ νῆσος *Μάλτα* (πάλαι *Μελίτη*) ὑποκειμένη ἀπὸ τοῦ 1815 εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ ἔχουσα μετὰ τῶν παρ' αὐτὴν νησίων *Γόζου* (πάλαι *Γαύλου*), *Κομίνου* κλ. ἐπιφάνειαν 370 τετρ. χιλιομ. καὶ 150 χιλ. κατ. Ἀραβικῆς καταγωγῆς καὶ δυτικούς τὴν θρησκείαν. Ἡ νῆσος Μάλτα εἶνε ὀρεινοτάτη, ἀλλὰ διὰ χώματος κομισθέντος ἐκ τῆς Σικελίας ἐγένετο λίαν εὐφορος, παράγουσα πολλὰ προϊόντα, μάλιστα δὲ βάμβακα, μεσημβρινοὺς καρπούς, πορτοκάλια ὠραιότατα, λεμόνια, ἀγκινάρας κλ.

Πρωτ. δ' αὐτῆς εἶνε ἡ *Βαλέττα*, ἔχουσα ὀχυρώτατα φρούρια, λαμπρὸν λιμένα, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. κατ.

ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Σχῆμα τῆς χερσονήσου, κόλποι, ἀκρωτήρια, νῆσοι.

Ἡ Ἰβηρικὴ, ἡ καὶ Πυρρηναϊκὴ χερσόνησος καλουμένη, ἔχει σχῆμα σχεδὸν τετραγώνου χωριζομένη ἀπὸ τῆς Γαλλίας διὰ τῶν Πυρρηναίων.

Ἐν αὐτῇ περιλαμβάνονται δύο κράτη ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Πορτογαλία.

Κόλποι τῆς χερσονήσου εἶνε ὁ Βισκαϊκὸς πρὸς Β. εἰς τὰ ὄρια τῆς Γαλλίας ὁ τῆς Στετουβάλης ἢ Λισβώνης πρὸς Δ. ὁ τῶν Γαδεύρων εἰς τὰ ΝΔ. καὶ ὁ τῆς Βαλεντίας πρὸς Α.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς εἶνε τὸ Ὁρτέγαλον εἰς τὰ ΒΔ. τὸ

Φινιστέρον πρὸς Ν. αὐτοῦ· τὸ Ῥόκα εἰς τὸν κόλπον τῆς Σετουβάλης· τὸ τοῦ Ἀγίου Βικεντίου εἰς τὰ ΝΑ. τὸ Τραφάλγαρον πρὸς Ν. τὸ Γιβραλτάρ (πάλαι τῆς Κάλπης) πρὸς Α. αὐτοῦ· ἡ ἄκρα Γάτα πρὸς Α. καὶ τὸ Κρέουσον εἰς τὰ ΒΑ.

Νῆσοι τῆς χερσονήσου εἶνε ἐν τῇ Μεσογείῳ αἱ Βαλεαρίδες Μαϊόρκα, Μινόρκα καὶ Γαβρέρα, καὶ αἱ Πιττοῦσαι Ἴβικα καὶ Φορμεντέρα.

Ῥορη, ὄροπέδια, πεδιάδες, ποταμοί.

Ῥορη τῆς χερσονήσου εἶνε τὰ Πυρρηναῖα. Ἐκ τούτων τέσσαρες ἄξια λόγου παράλληλοι σειραὶ ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἐκτείνονται·

α'. Ἡ βόρειος σειρά ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Φινιστέρου μέχρι τοῦ Κρεούσου, ἔχουσα ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ ὄρος Μαλαδέτταν.

β'. Ἡ σειρά τῶν ὄρέων τῆς Καστιλίας ἔχουσα ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ ὄρος Γουαδαράμαρ.

γ'. Ἡ σειρά τῶν ὄρέων τῆς Ἀνδαλουσίας, ἔχουσα ὑψηλοτέραν κορυφὴν τὸ ὄρος Μορέαρ.

δ'. Ἡ σειρά Νεβάδα, ἧς ὑψηλότερα κορυφὴ εἶνε τὸ ὄρος Μούλαγασάρ.

Μεταξὺ τῶν ὄρέων τούτων περικλείονται τὰ ὄροπέδια τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Καστιλίας, τὸ ὄροπέδιον τῆς Μορηνης, ἡ πεδιάς τῆς Ἀνδαλουσίας, ἡ τῆς Ἀραγωνίας καὶ ἡ τῆς Καταλωνίας.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε ὁ Μίνιος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τῆς Ἀστουρίας ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· ὁ Δούριος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τῆς παλαιᾶς Καστιλίας καὶ ῥέων πρὸς τὰ ΒΔ. ἐκβάλλει εἰς τὸν αὐτὸν ὠκεανόν· ὁ Τάγος ὁ μεγαλύτερος αὐτῆς ποταμός, πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τῆς νέας Καστιλίας καὶ ἐκβάλλων διὰ τῆς Πορτογαλλίας εἰς τὸν κόλπον τῆς Σετουβάλης· ὁ Γουαδιάνας, πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τοῦ Τολέδου καὶ τῆς Ἀνδαλουσίας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ κόλπου τῶν Γαδείρων· ὁ Γουαδαλκουιβίρος, πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τῆς Ἀνδαλουσίας καὶ τῆς σειράς Νεβάδης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ κόλπου τῶν Γαδείρων· ὁ Ἐβρος (πάλαι Ἴθρη), πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τῆς βορείου σειράς καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Μεσόγειον εἰς τὸν κόλπον τῆς Βαλεντίας.

Ἱστορία.

Ἐν τῇ Ἰθηρικῇ χερσονήσῳ κατῴκουν παλαιάτατα Ἴθηρες καὶ Κελτοί. Ἐνωρίτατα δὲ χάριν τῶν μεταλλείων τοῦ ἀργύρου

Ἰδρυσαν ἀποικίας οἱ Φοίνικες εἰς τὰς εὐφόρους μεσημβρινὰς αὐτῆς χώρας· εἶτα δὲ οἱ Ἕλληνες μάλιστα τῆς Μασσαλίας. Μετ' αὐτοὺς δὲ οἱ Καρχηδόνιοι τὸ 287 π. Χ. κατέλαβον μέρος αὐτῆς, ἐξ οὗ μετὰ ταῦτα ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (150 π. Χ.), οἵτινες καταβαλόντες καὶ τοὺς αὐτόχθονας ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς. Τὸ δὲ 500 μ. Χ. ὑπέπεσεν ἡ χερσόνησος ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Σουήθων, Ἀλανῶν, Βανδάλων, Βισιγόθων, οἵτινες πάλιν τὸ 711 νικηθέντες ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἐλθόντων ὑπὸ τὸν Ταρικ Ἀράβων ὑπετάγησαν εἰς αὐτούς.

Ἐθνηλυθέντων δ' εἶτα καὶ τῶν Ἀράβων ἀπεσπῶντο κατὰ μικρὸν τμήματά τινα ἀπὸ τῶν Ἀραβικῶν τούτων κήσεων καὶ ἐσχημάτιζον ἐν αὐτῇ ἴδια χριστιανικὰ βασίλεια· οἷον τὸ τῆς Πορτογαλλίας, τῆς Ἀραγωνίας, τῆς Καστιλίας κλ. μέχρις οὗ τὸ 1492 Φερδινάνδος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀραγωνίας λαβὼν σύζυγον τὴν κληρονόμον τοῦ θρόνου τῆς Καστιλίας Ἰσαβέλλαν ἐξεδιώξε τοὺς Ἀράβους ἐκ τῆς Ἰσπανίας. Ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἤρξαντο αἱ μεγάλαι ἐν Ἀμερικῇ ἀνακαλύψεις ὑπὸ τοῦ Γενουάτου Κολόμβου.

Μετὰ ταῦτα δὲ ἠνώθη ἡ Ἰσπανία εἰς ἓν κράτος μετὰ τῆς Αὐστρίας, ὅτε ἔρθασεν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς ἰσχύος καὶ δόξης τῆς. Ἀλλὰ μετὰ μακρὸν καὶ καταστρεπτικὸν πόλεμον ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτῆς. Τὸ δὲ 1580 ἡ Ἰσπανία καὶ Πορτογαλλία ἠνώθησαν εἰς ἓν κράτος. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1640 ἐχωρίσθησαν πάλιν. Μετὰ δὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν (1789) ὑπέκυψαν ἀμφότεραι εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀλλὰ τὸ 1814 ἀπαλλαχθεῖσαι αὐτῆς ἀποτελοῦσιν ἔκτοτε ἴδια συνταγματικὰ κράτη.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Ἦρια, ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολίτευμα, γλῶσσα.

Ἡ Ἰσπανία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Πυρηναίων καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῆς Πορτογαλλίας.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰσπανίας εἶνε 508000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 16900000, χριστιανοὶ δυτικοί, μῆγμα ὄντες Ἰβήρων, Κελτῶν, Σουήθων, Βισιγόθων καὶ Ἀράβων· διὰ τοῦτο καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε μῆγμα τῶν γλωσσῶν τῶν ῥηθέντων ἔθνων· οἱ δ' ἐν αὐτῇ Οὐάσκωνες λαλοῦσι τὴν Οὐάσκωνικὴν γλῶσσαν. Ἐν δὲ τῷ ὄρει Νεβάδα ζῶσιν ἔτι περὶ τὰς 50 χιλ. παλαιῶν Ἀράβων. Ὡσαύτως ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ καὶ ἄλλοι το-

σοῦτοι Ἀθίγγανοι κλ. Κυβερνῶνται δὲ οἱ Ἴσπανοὶ συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Κλίμα, ἔδαφος.

Ἡ Ἰσπανία διατεμνομένη ὑπὸ πολλῶν σειρῶν ὀρέων ἔχει κλίμα εὐκραές, πλὴν τῶν νοτίων χωρῶν, αἵτινες τὸ θέρος προσβάλλονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἀνέμου *Solano*. Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε εὐφορον ἀλλὰ κακῶς καλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, ζαχαροκάλαμον, οἶνους λαμπρούς, ξυλοκέρατα, ἔλαιον, πορτοκάλια, λεμόνια, καὶ τρέφει μεταξοσκώληκας, λαμπρὰς αἶγας καὶ ὠραίους ἵππους καὶ ἡμιόνους. Ἀλλὰ καὶ μέταλλα περιέχει χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, θείου, γαιανθράκων, ἄλατος, καὶ λατομεῖα μαρμάρων κλ.

Ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ τὰ γράμματα ἤνθουν ἐν τῇ Ἰσπανίᾳ, ὅτε αὕτη ἦτο ἐν τῇ ἀκμῇ της· διὰ τοῦτο καὶ πολλὰ πανεπιστήμια ἐν αὐτῇ εἰσέτι ὑπάρχουσιν, ἐπὶ πολὺν χρόνον παραμεληθέντα καὶ παρακμάσαντα. Ἀλλ' ἤδη ἤρχισαν αὐτοὶ νὰ ἐπιμελῶνται τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, παντοῦ σινιστῶντες δημοτικὰ καὶ ἄλλα σχολεῖα.

Ἡ βιομηχανία ἐν αὐτῇ εἶνε ὀλίγον προωδευμένη, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἤρξατο νὰ ἀναπτύσσεται ἢ ἐξόρυξις τῶν μετάλλων ἀργύρου, μολύβδου κλ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἕνεκα τῆς ἀναπτυσσομένης καὶ διὰ ξηρᾶς συγκοινωνίας καθ' ἑκάστην γίνεται σπουδαιότερον.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε 872 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν καιρῷ εἰρήνης 94 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν ὄρχ δὲ πολέμου ὑπὲρ τὰς 400 χιλ. Ὁ δὲ στόλος της συνίσταται ἐξ 134 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων μετὰ 490 πυροβόλων.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις, κτήσεις.

Ἡ Ἰσπανία διαιρεῖται εἰς 48 τμήματα καὶ ταῦτα πάλιν εἰς ἐπαρχίας καὶ δήμους.

Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Μαδρίτη* ἐπὶ τοῦ *Μανσαναρέζου* παραποτάμου τοῦ *Τάγου*, μεσόγειος πόλις πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς, πανεπιστήμιον, λαμπρὰν πι-

νακοθήκην, ἀστεροσκοπεῖον, ὠραίους περιπάτους καὶ 500 χιλ. κατ. *Σαλαμάνκα* ΒΔ. αὐτῆς, ἔχουσα ἀρχαῖον πανεπιστήμιον. *Βαλλαδόλιδο* πρὸς Β. τῆς Σαλαμάνκας ἄλλοτε πρωτ. τῆς Καστιλίας, ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Βίλβαο* πρὸς Β. παράλιος πόλις, δι' ἧς ἐξάγονται τὰ ὠραῖα μαλλία τῆς Ἰσπανίας. *Σαραγόσσα* εἰς τὰ ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Ἐβρου, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 85 χιλ. κατ.

Βαρκελόνη ΒΑ. εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον, λαμπρὸν λιμένα, πανεπιστήμιον, σπουδαίαν βιομηχανίαν, μέγιστον ἐμπόριον καὶ 250 χιλ. κατ. *Βαλεντία* ΝΔ. αὐτῆς ἐν τερπνοτάτῃ πεδιάδι παρὰ τὴν Μεσόγειον, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους καὶ ἔχουσα φρούριον, πανεπιστήμιον, μεγαλοπρεπεῖς ναοὺς, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 150 χιλ. κατ. *Ἀλικάντη* πρὸς Ν. αὐτῆς παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους καὶ ἔχουσα 35 χιλ. κατ. *Μουρκία* ΝΔ. αὐτῆς οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐκτισμένη κατ' Ἀραβικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους καὶ ἔχουσα 92 χιλ. κατ.

Καρθαγένη πρὸς Ν. τῆς Μουρκίας, λαμπρὰ πόλις ἔχουσα πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα, ναυπηγεῖον καὶ 40 χιλ. κατ. *Γρενάδα* ΝΔ. ἐπὶ ἐξαισίας θέσεως, ἔχουσα πανεπιστήμιον, περίφημα Ἀραβικὰ ἀνάκτορα καὶ 76 χιλ. κατ. *Μαλάγα* ΝΔ. αὐτῆς, ἔχουσα καλὸν λιμένα εἰς τὴν Μεσόγειον, σπουδαῖον ἐμπόριον οἴνων, βιομηχανίαν καὶ 120 χιλ. κατ. τὸ δὲ κλίμα τῆς θεωρεῖται ἡπιώτατον κατὰ τὸν χειμῶνα ὡς τὸ τῆς Νικαίας τῆς Γαλλίας. *Γιβραλτάρ* ἐπὶ τοῦ ὁμώνυμου πορθμοῦ, ὄχυρωτάτη καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 26 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1704 ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἄγγλους. *Κάδιξ* (πάλαι *Γάδειρα*) ΒΔ. τοῦ Γιβραλτάρ, λίαν ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα μέγαν πολεμικὸν καὶ ἐμπορικὸν λιμένα, ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ 70 χιλ. κατ. *Σεβίλλα* (πάλαι *Ἰσπαλις*) ἐπὶ τοῦ Γουαδαλκουϊβίρου ἐν θαυμασίᾳ θέσει ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος κεκαλυμμένης ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ ἄλλων διαφόρων δένδρων, ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ Ἀραβικὰ ἀνάκτορα, τὸν μεγαλείτερον ναὸν τῆς Ἰσπανίας, πανεπιστήμιον, μέγα ἀμφιθέατρον καὶ 135 χιλ. κατ. *Κορδύβη* ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὸν Γουαδαλκουϊβίρον, πατρὶς τοῦ φιλοσόφου Σενέκα, διασώζουσα μεγαλοπρεπεῖς Ἀραβικὸν τσαμίον καὶ ἔχουσα ἐργοστάσια δερμάτων καὶ 50 χιλ. κατ. ἐπὶ δὲ τῶν Ἀράβων ἐν ἑκατ. *Τόλεδο* πρὸς Β. αὐτῆς παρὰ τὸν Τάγον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 21 χιλ. κατ.

Ἐν τῷ τμήματι τῆς Καταλωνίας πρὸς τὰ Πυρρηναῖα κεῖται

ἡ δημοκρατία τῆς Ἀνδόρας, ἔχουσα 58 χιλ. κατ. καὶ προστατεύεται ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Τῶν δὲ Βαλεαρίδων νήσων ἡ Μαϊόρκα εἶνε εὐφορωτάτη μὲ πρωτ. τὴν Πάλμαρ, ἔχουσαν καλὸν λιμένα, ὄχυρά φρούρια, πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. Ἡ δὲ Μινόρκα ἔχει πρωτ. τὴν πόλιν Μάγωνα μὲ λαμπρὸν λιμένα καὶ 20 χιλ. κατ.

Τῶν δὲ Πιτυουσῶν ἡ Ἴβικα ἔχει ὁμώνυμον πόλιν καὶ πλούσια ἀλοπήγια.

Ἡ Ἰσπανία ἔχει κτήσεις ἐν Ἀφρικῇ, Ἀσίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ Ὠκεανίᾳ, περὶ ὧν ἐκεῖ θὰ γείνη λόγος.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ

Ὅρια, ἱστορία.

Ἡ Πορτογαλλία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας, πρὸς Δ. καὶ Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ.

Ἡ Πορτογαλλία ἀπέτελε ἀπὸ τοῦ 12^{ου} μ. Χ. αἰῶνος ἴδιον βασίλειον, τὸ ὅποσον διὰ τῶν θαλασσοποριῶν καὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς διὰ τὰς Ἰνδίας θαλασσοῦ ὁδοῦ ὑπὸ τοῦ Βάσκου Δεγάμα ἐπλούτησε καὶ ἔφθασεν εἰς ὑψιστον βαθμὸν δόξης καὶ δυνάμειος, κατακτήσασα πολλὰς χώρας ἐν τῇ Ἀφρικῇ καὶ ταῖς Ἰνδίαῖς. Εἶτα ὑπετάγη τὸ 1580 εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς, ὅτε ἕνεκα τῶν πολέμων των πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Ὀλλανδοὺς ἔχασε τὰς πλείστας τῶν κτησεῶν τῆς. Τὸ δὲ 1640 ἀπεχωρίσθη τῆς Ἰσπανίας, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐνωθεῖσα ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτῆς τὸ 1814 καὶ ἔκτοτε μένει ἀνεξάρτητος.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολίτευμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Πορτογαλλίας εἶνε 93000 τετρ. χιλιόμε. οἱ δὲ κάτοικοι 4700000 δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαιδεύσεις, βιομηχανία.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς τὰ ΝΔ. παράλια εἶνε ἀρκετὰ θερμὸν, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν· τὸ δ' ἔδαφος εἶνε τὸ πλείστον ὀρεινόν, ἀλλ' ἔχει καὶ εὐφόρους πεδιάδας κακῶς καλλιεργουμένας, ἀλλὰ καὶ οὕτω παραγούσας δημητριακοὺς καρπούς, καλλίστους οἴνους, βάμβακα, ἀμύγδαλα, σύκα, πορτοκάλια, λεμόνια.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν αὐτῇ εἶνε λίαν παρημελημένη, ἔχουσα ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὀλίγιστα δημοτικά σχολεῖα καὶ ἐν πανεπιστήμιον. Ἡ δὲ βιομηχανία ἤρξατο ἤδη νὰ ἀναπτύσσεται ἐν αὐτῇ ὡς καὶ ἡ διὰ σιδηροδρόμων συγχωινωνία καὶ τὸ ἐμπόριον.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε 175 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς τῆς ἑρῆς 35 χιλ., ἐν ὥρᾳ δὲ πολέμου 78 χιλ. ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐκ 32 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων μετὰ 116 πυροβόλων.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις, κτήσεις.

Ἡ Πορτογαλλία διαιρεῖται εἰς ἕξ νομούς.

Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Λισσαβῶν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τάγου ἐπὶ θαυμασίας θέσεως ἐκτισμένη ἐν εἰδει ἀμφιθέατρον, πρωτ. τοῦ κράτους λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα μέγα ὑδραγωγεῖον, μεγάλας οἰκοδομὰς, μέγιστον νησοκομεῖον, λιμένα εὐρυχωρότατον, λαμπρὰ προάστεια καὶ 250 χιλ. κατ. Ὀπίσθιον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουριῦ ἐν λαμπρᾷ θέσει, ἡ μεγαλειτέρα, ἐμπορικωτέρα καὶ πλουσιωτέρα μετὰ τὴν Λισσαβῶνα πόλις τῆς Πορτογαλλίας περίφημος διὰ τοὺς οἴνους τῆς, ἔχουσα μουσεῖον, λαμπρὰν βιβλιοθήκην καὶ 110 χιλ. κατ. Κοῖμβρα πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Μονδέγου ἐν μέσῳ ἀμπελώων, ἐλαιῶνων καὶ λεμονεῶνων, ἔχουσα πανεπιστήμιον, γημεῖον, βοτανικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον καὶ 15 χιλ. κατ. Ἐβόρα πρὸς Α. τῆς Λισσαβῶνος, ἔχουσα ὠραῖον καθεδρικὸν ναὸν καὶ 10 χιλ. κατ.

Κτήσεις ἔχει ἡ Πορτογαλλία ἐν Ἀφρικῇ, Ἀσίᾳ καὶ Ὠκεανίᾳ.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΓΑΛΛΙΑ

Ἔθνος, ἱστορία.

Ἡ Γαλλία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, τοῦ Βελγίου καὶ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Μεσογείου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς νῦν Γαλλίας ἦσαν Γαλάται καὶ Κελ-

ταί, λαοὶ πολεμικοί. Τούτους ὁ Ῥωμαῖος Ἰούλιος Καῖσαρ μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας ὑπέταξε τὸ 50 π. Χ. ὑπὸ τὴν Ῥώμην. Τὸν δὲ Δ^ο μ. Χ. αἰῶνα μετενάστευσαν εἰς αὐτὴν Γερμανικοὶ λαοὶ Βουργούνδιοι, Βισιγότθοι καὶ Φράγκοι. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐγένοντο τέλος κύριοι αὐτῆς καὶ ἀπ' αὐτῶν ἡ χώρα ὠνομάσθη Φραγκία (France).

Ἠνωμένη δὲ οὖσα μετὰ τῆς Γερμανίας ἐχωρίσθη τὸ 843 διὰ παντὸς ἀπ' αὐτῆς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἦτο ἀσθενής, ἀλλ' ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' (1715) ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν.

Κατὰ δὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν (1789), καταλυθεῖσης ἐν αὐτῇ τῆς μοναρχίας, ἐγένετο δημοκρατία, ἣν ὅμως ταχέως διεδέχθη αὐτοκρατορία ὑπὸ Ναπολέοντα τὸν Α'. τὸν ἐπικληθέντα μέγαν. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν αὐτοῦ (1812) ἐγένετο συνταγματικὸς αὐτῆς βασιλεὺς Κάρολος ὁ Γ', ὅστις τὸ 1830 ἐξεδιώχθη τοῦ θρόνου, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος τῆς Αὐρηλίας. Ἀλλὰ καὶ οὗτος μετὰ ἐπανάστασιν τὸ 1848 ἐξεδιώχθη τοῦ θρόνου καὶ ἐγένετο δημοκρατία, ἣν Ναπολέον ὁ ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος πρόεδρος ὢν αὐτῆς τὸ 1852 κατέλυσε καὶ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας ὡς Ναπολέον Γ'.

Ὑπ' αὐτοῦ προσετέθησαν τὸ 1860 εἰς τὴν Γαλλίαν αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ἰταλίας *Σαβοῖα* καὶ *Νίκαια*. Τὸ δὲ 1871 ἔνεκα τοῦ πολέμου τοῦ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας μετὰ τὴν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Σεδὰν αἰχμαλωσίαν του κατελύθη πάλιν ἡ αὐτοκρατορία καὶ ἐγένετο δημοκρατία. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ἠττηθεῖσα κατὰ κράτος ἡ Γαλλία ἀπώλεσε τὰς πρότερον Γερμανικὰς αὐτῆς ἐπαρχίας τὴν *Ἀλσατίαν*, ἐκτὸς τοῦ φρουρίου Βελφόρ, καὶ τὴν *Λοθαριγγίαν*.

Ὅρη, ποταμοί.

Ὅρη τῆς Γαλλίας εἰς τὰ ΝΔ. εἶνε τὰ Πυρρηναῖα χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας· τὰ *Σεβέρια* ὄρη πρὸς Ν. τῆς Γαλλίας· αἱ Ἄλπεις πρὸς Α. χωρίζουσαι τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας καὶ ἔχουσαι πρὸς αὐτὴν ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸν *Ἰόρακ*, τὸ *Λευκὸν ὄρος* τὸ ὕψιστον ὄρος τῆς Εὐρώπης, τὰς *Ἐπιβαλασσίους* Ἄλπεις, τὰς *Κοττίας* Ἄλπεις καὶ τὸ *Βήσουλον*· τὰ *Βόσγια* πρὸς Β. εἰς τὰ ὄρια τῆς Γερμανίας, καὶ τὰ *Ἀρδεσσα* ΒΔ. εἰς τὰ ὄρια τοῦ Βελγίου.

Ποταμοὶ αὐτῆς εἶνε πρὸς Β. ὁ *Μεῦσης*, πηγάζων ἐκ τῶν Βοσγίων καὶ ἐκβάλλων διὰ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ *Σκάλδης*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν

Ἄρδεννῶν ἐκβάλλει διὰ τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν. Ὁ Σηκουάνας, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Βοσγίων καὶ ῥέων διὰ τῶν Παρισίων ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης· ὁ Δείγηρ, πηγάζων ἐκ τῶν Σεβενίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Βισκαϊκοῦ κόλπου· ὁ Γαρούνας, πηγάζων ἐκ τῶν Πυρρηναίων καὶ τῶν Σεβενίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸ μέσον τοῦ Βισκαϊκοῦ κόλπου· ὁ Ῥοδανός, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ἰόρα καὶ τῶν Ἑλβετικῶν ὄρεων καὶ σχηματίζων τὴν λίμνην Γενεύην ῥέει εἶτα πρὸς Ν. καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λέοντος.

Ἐπιφάνεια, πῆθοςμὸς, ὄρησκεία, πολίτευμα, κλίμα, ἔδαφος.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γαλλίας εἶνε 528600 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 38 ἑκατ. δυτικοί, πλὴν 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. διαμαρτυρομένων, κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς ὑπὸ προέδρου ἐκλεγομένου ἀνὰ ἑπταετίαν μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἶνε λίαν συγκερασμένον καὶ ὁ ἀήρ αὐτῆς καθαρὸς καὶ ὑγιεινός· ἀλλ' ἐν τοῖς ΝΔ. ἐνίοτε φυσῶσιν ὀρμητικῶς βορειοδυτικοὶ ἀνεμοὶ καὶ συχνὰ πίπτει ἐκεῖ καὶ χάλαζα. Εἰς δὲ τὰ Δ. καὶ ἐπὶ τῶν βορείων ὄρεων τὸ κλίμα εἶνε βροχερότατον. Εἰς τὰ βόρεια τὸ ἔδαφος εἶνε πεδινόν, παράγον ἀφθόνως δημητριακοὺς καρποὺς καὶ τρέφον λαμπρὰ ποίμνια. Τὸ ἀνατολικὸν περιέχει τὰ ὄρη Ἰόραν καὶ Βόσγια καὶ τὰς πεδιάδας τοῦ Σαόνου, τὸ δὲ δυτικὸν εὐφόρους πεδιάδας παραγούσας λαμπροὺς οἴνους· τὸ δὲ κεντρικὸν καὶ νότιον περιέχει ὠραίας πεδιάδας, αἷτινες προφυλαττόμεναι ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων παράγουσιν ἔλαιον, λεμόνια, πορτοκάλια, λαμπροὺς οἴνους· οἷον τὸν Καμπανικὸν καὶ Βορδικόν, καὶ τρέφουσι μεταξοσκώληκας. Ἐχει δὲ ἡ χώρα καὶ μεταλλεῖα, σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ γαιανθράκων.

Ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Ἡ ἀνωτέρα ἐν Γαλλίᾳ ἐκπαίδευσις εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ὅχι δὲ καὶ ἡ δημοτικὴ· ἀλλ' ἤδη ἡ κυβέρνησις τῆς δημοκρατίας καθ' ἑκάστην συνιστᾷ πολλὰ ἐν αὐτῇ σχολεῖα.

Ἡ βιομηχανία καὶ μάλιστα τῶν μεταξωτῶν, τῶν βαμβακερῶν καὶ τῶν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ τῶν εἰδῶν τῆς πολυτελείας ἔφθασεν ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὴν ὑψίστην ἐντέλειαν, στερεότητα καὶ κομψότητα. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριόν της κατέχει ἤδη ἐν Εὐρώπῃ τὴν πρώτην θέσιν, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν ἀπείρων μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε 3,100 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατός ἐν καιρῷ εἰρήνης 503 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν ὥρᾳ δὲ πολέμου 1,780,000 Ὅ δὲ στόλος τῆς συνίσταται ἐκ 356 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 52 εἶνε θωρηκτά.

Πολιτικὴ διαίρεσις. πόλεις, κτήσεις.

Ἡ Γαλλία διαίρεῖται εἰς 87 νομούς καὶ οὗτοι πάλιν εἰς 363 ἑπαρχίας.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Παρίσιοι ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα καὶ ἐπὶ τῶν δύο αὐτοῦ νήσων, πρωτ. τῆς Γαλλίας, ἐσχάτως διὰ φοβερῶν φρουρίων ὀχυρωθεῖσα. Ἐπὶ τῶν δύο μικρῶν νήσων ἔκειτο ἡ παλαιὰ πόλις· ἐν τῇ μιᾷ δὲ τούτων κεῖται ἡ γοθθικὴ μητρόπολις τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων· ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ κεῖται ἡ ἀκαδήμεια, τὸ πανεπιστήμιον, τὸ πάνθειον, ὁ στρατῶν τῶν ἀπομάχων, τὸ πεδῖον τοῦ Ἄρεως, ἐπὶ δὲ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τὸ ὠραιότερον μέρος τῆς πόλεως, τὰ Ἠλύσια πεδία, ἡ πλατεῖα τῆς Ὀμονοίας, ὁ ὀβελίσκος τῆς Λουξόρ, τὰ ἀνάκτορα τοῦ Κεραμαικοῦ, τὸ Λουβρον μετὰ τῶν περιφήμων μουσείων του, πρὸς Β. ἡ ὁδὸς τοῦ Ἁγίου Ὀνωρίου, τὰ βασιλικά ἀνάκτορα, καὶ εἰς τὸ ἀντίθετον ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς πόλεως ἡ πλατεῖα τῆς Βαστίλλης, τερπνότατοι κήποι καὶ προάστεια. Ἀξία δὲ μνείας εἶνε καὶ ἡ πλατεῖα τῆς Βανδώμης μετὰ τῆς στήλης, ἐφ' ἧς κεῖται ὁ ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος. Εἶνε ἡ πρώτη πόλις τοῦ κόσμου κατὰ τὸν πολιτισμὸν, τὴν πληθὺν καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν δημοσίων μνημείων, ἡ δευτέρα κατὰ τὸν πληθυσμὸν, καὶ ἡ τετάρτη κατὰ τὴν ἔκτασιν, ἔχουσα περιφέρειαν 33 χιλιομ. καὶ 2250000 κατ.

Βερσαλία ΝΔ. αὐτῆς ἐπὶ ποταμοῦ τοῦ Σηκουάνα οὐ μακρὰν τῶν Παρισίων, μέχρι τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 πρωτ. τῆς Γαλλίας, ἔχουσα λαμπρὰ ἀνάκτορα μετὰ ὠραίων κήπων, σπουδαῖον μουσεῖον τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ 50 χιλ. κατ. *Ρουέρη* ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις πατρὶς τῶν δύο Κορνηλίων, ἔχουσα λαμπροὺς γοθθικοὺς ναοὺς, ἱατρικὴν σχολήν, βοτανικὸν κήπον καὶ 106 χιλ. κατ. *Αμιένη* πρὸς Β. αὐτῆς πατρὶς Πέτρου τοῦ Ἐρημίτου ἔχουσα φρούριον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ 75 χιλ. κατ. *Λίλλη* πρὸς Β. τῆς Ἀμιένης, λίαν ὀχυρὰ πόλις πρὸς τὰ ὄρια τοῦ Βελγίου, ἔχουσα σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ 180 χιλ. κατ. *Δυγκέρκη* πρὸς Β. αὐτῆς, σπουδαῖος πολεμικὸς καὶ ἐμπορικὸς λιμὴν. *Καλαί* ΝΔ. αὐτῆς, λίαν

ὄχυρά πόλις ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ, ὅθεν ἐντὸς 1 $\frac{2}{3}$ ὥρας περῶσι δι' ἀτμοπλοίων εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Χάβη* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα, λίαν ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ παράλιος πόλις ἔχουσα σπουδαίαν βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ 106 χιλ. κατ. *Χερβούργον* ΒΔ. αὐτῆς ἐπὶ χερσονήσου, ὁ ἰσχυρότερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας, ἔχουσα 40 χιλ. κατ.

Βρέστη ΝΔ. τοῦ Χερβούργου ἐπὶ χερσονήσου, ἔχουσα τὸν δεῦτερον πολεμικὸν λιμένα τῆς Γαλλίας πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ 70 χιλ. κατ. *Νάντη* ΝΑ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Λείγηρος, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα ἀστεροσκοπεῖον, ὠραίας γεφύρας, λαμπροὺς περιπάτους καὶ 125 χιλ. κατ. *Τούρση* ΒΑ. τῆς Νάντης ἐπὶ τοῦ Λείγηρος ἐντὸς πεδιάδος καταφύτου ἐξ ἀμπέλων καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων, τὸ περιβόλιον τῆς Γαλλίας ἐπικαλουμένη, ἔχουσα ὠραίαν γέφυραν καὶ 55 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν Κάρολος ὁ Μάρτελλος κατέστρεψε τὸ 738 τοὺς κατὰ τῆς Εὐρώπης ἐκστρατεύσαντας Ἀραβὰς καὶ ἔσωσε τὸν χριστιανισμόν. *Ἀὐρηλία* (Ὀρλεάνη) ΒΑ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Λείγηρος, ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον οἴνων, ἀξιόλογον βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 57 χιλ. κατ. *Βορδὼ* ΝΑ. τῆς Νάντης ἐπὶ τοῦ Γαρούνα, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, δι' οὗ ἐξέρχονται οἱ οἶνοι τῆς ΝΔ. Γαλλίας, πανεπιστήμιον, θέατρον λαμπρότατον, ἀστεροσκοπεῖον, διάφορα μουσεῖα καὶ 221 χιλ. κατ. *Τολῶσα* ΝΑ. αὐτῆς ἐπὶ τῆς συμβολῆς τῆς διώρυγος Λαγκεδόκου μετὰ τοῦ Γαρούνα, δι' ἧς ἐνοῦται ἡ Μεσόγειος θάλασσα μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἔχουσα σπουδαίαν βιομηχανίαν σιδηρῶν ἔργων, ἀκαδημαίαν, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, μουσεῖον, ὠρίαν γέφυραν ἐπὶ τοῦ Γαρούνα καὶ 130 χιλ. κατ.

Μομπελιέρον ΝΑ. οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης ἐν τερπνοτάτῃ θέσει, ὅθεν φαίνονται τὰ Πυρηναιῶ, τὰ Σένια καὶ αἱ Ἄλπαι, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ μάλιστα διάσημον σχολὴν ἰατρικῆς, βοτανικὸν κῆπον, λαμπρότατον κλῆμα, ἀξιόλογον βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, σπουδαῖον ἐμπόριον οἴνων καὶ 60 χιλ. κατ. *Ἀβινῶν* ΒΑ. ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Ῥοδανοῦ, ὄχυρά πόλις ἔχουσα ἐμπόριον οἴνων, ἐλαίου, ἀρωμάτων, σπουδαίαν βιομηχανίαν μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ 33 χιλ. κατ. καὶ ἀπὸ τοῦ 1307 μέχρι τοῦ 1377 χρηματίσασα ἔδρα τῶν παπῶν.

Μασσαλία πρὸς Ν. αὐτῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ ἀποικία τῶν Φωκαίων (600 π. Χ.), ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Γαλλίας εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔχουσα λαμπρὸν κλῆμα, ἀστεροσκοπεῖον, μου-

σεῖον, βοτανικὸν κήπον, πολλοὺς ἐμπορικοὺς λιμένας, μέγα ἐμπόριον καὶ 360 χιλ. κατ. *Τουλῶν* ΝΑ. αὐτῆς, ὀχυρώτατος καὶ μέγας πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλλίας ἐν τῇ Μεσογείῳ ἔχων ναυπηγεῖον καὶ 70 χιλ. κατ.

Λυῶν πρὸς Β. τῆς Ἀβινιῶνος ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ῥοδανοῦ καὶ τοῦ Σαόνου, ἡ δευτέρα τὸν πληθυσμὸν πόλις τῆς Γαλλίας, πατρίς πολλῶν διασήμων ἀνδρῶν, ἔχουσα σχολὴν ἰατρικῆς, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς θεολογίας, μέγα νοσοκομεῖον, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κήπον, τὰ σπουδαιότερα ἐργαστάσια τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων τῆς Γαλλίας, μέγα ἐμπόριον καὶ 380 χιλ. κατ. *Ἄγιος Στέφανος* ΝΔ. καὶ οὐ μακρὰν τῆς *Λυῶνος* ἔχουσα πλησίον της τὰ πλουσιώτερα ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Γαλλίας, σπουδαίαν βιομηχανίαν σιδηρῶν ἔργων καὶ μάλιστα ὀπλων, ἔτι δὲ μεταξουργεῖα, νηματοποιεῖα καὶ 135 χιλ. κατ. *Κλερμόντιον* ΒΔ. τῆς *Λυῶνος* ἐπὶ τοῦ *Λείγερως* ἐπίσημος διὰ τὴν ἐνταῦθα τὸ 1095 σύνοδον τῶν δυτικῶν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς δυτικῆς *Εὐρώπης* ὑπὲρ τῆς Ἀγίας Γῆς ὁ κατὰ τῶν ἀπίστων πόλεμος, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Νανσῆ* πρὸς Β. τῆς *Λυῶνος* εἰς τὰ ὅρια τῆς Γερμανίας, ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 73 χιλ. κατ. *Ῥήμοι* ΒΔ. τῆς *Νανσῆ*, ὀχυρὰ πόλις, ὅπου τὸ πάλαι ἐστέροντο οἱ βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, ἔχουσα παλαιὸν γοθτικὸν ναόν, σπουδαίαν βιομηχανίαν μαλλίων καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ 95 χιλ. κατ. *Σιαμπερὴ* πρὸς Α. τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς *Σαβοΐας*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Νίκαια* ΝΑ. εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας, παράλιος πόλις ἔχουσα 66 χιλ. κατ. Διὰ δὲ τὸ ἥπιον καὶ ὑγιεινὸν κλίμα της τὸν χειμῶνα συναθροίζονται ἐν αὐτῇ πλῆθος ξένων ἐκ διαφόρων τῆς *Εὐρώπης* πόλεων.

Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀνήκει ἔτι ἡ ἐν τῇ Μεσογείῳ πρὸς Ν. αὐτῆς νῆσος *Κορσικὴ* (πάλαι *Κύρονος*) ἔχουσα 240 χιλ. κατ. Ταύτης πρωτ. εἶνε *Αἰάκιον*, ἐν ἣ ὁ μέγας *Ναπολέων* ἐγεννήθη, λίαν ὀχυρὰ καὶ εὐλίμενος πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Βαστία* ΒΑ. ἄλλοτε πρωτ. τῆς νήσου, ὀχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας εἶνε τὸ παρὰ τὴν *Νίκαιαν* κείμενον δουκᾶτον *Μορακό*, ἔχον ἐπιφάνειαν 22 τετρ. χιλιομ. καὶ 10 χιλ. κατ.

Κτήσεις δ' ἔχει ἡ Γαλλία ἐν Ἀφρικῇ, Ἀσίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ Ὠκεανίᾳ, περὶ ὧν ἐκεῖ θὰ γείνη λόγος.

ΕΛΒΕΤΙΑ

Όρια, ιστορία.

Ἡ Ἑλβετία κατέχουσα τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς Εὐρώπης ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας.

Οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἑλβετίας ἦσαν Κελτοὶ ὑποταχθέντες μετὰ τῶν Κελτῶν τῆς Γαλλίας ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Κατὰ δὲ τὴν τῶν ἔθνῶν μετανάστασιν κατέλαβον τὸ πλεῖστον τῆς χώρας Γερμανικοὶ λαοί, οἵτινες μετὰ τῶν ἄλλων κατοίκων ἀπέτελεσαν μέρος πρῶτον τοῦ Φραγκικοῦ καὶ ἔπειτα τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Κατὰ δὲ τὸν μεσαιῶνα συνεστήθησαν ἐν αὐτῇ πολλαὶ κομητεῖαι· οἷον ἡ τοῦ Ἀψοβούργου· ἀλλὰ καὶ πολλαὶ ἐλεύθεραι πολιτεῖαι καὶ κοινότητες χωρικῶν ὑπήρχον. Αἱ ἐλεύθεραι αὗται πολιτεῖαι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου κόμητος τοῦ Ἀψοβούργου τὸ 1291 συστήσασαι τὸν Ἑλβετικὸν σύνδεσμον ἀνέλαβον μεγάλους ἀγῶνας πρῶτον κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ὡς κληρονόμων τοῦ κόμητος Ἀψοβούργου καὶ εἶτα κατὰ τῶν Γάλλων, καὶ ἐσχημάτισαν ὁμοσπονδίαν καθ' ἑκάστην ἀύξανομένην μέχρι τοῦ 1815, ὅτε αἱ σύμμαχοι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης ἔθεσαν αὐτῇ τὰ σημερινὰ αὐτῆς ὅρια.

Όρη, ποταμοί, λίμναι.

Όρη τῆς Ἑλβετίας εἶνε αἱ Ἀλπεις· διαιροῦνται δὲ α) εἰς Δυτικὰς Ἀλπεις, ἐκτεινομένης ἀπὸ Β. πρὸς Ν. καὶ καταληγούσας ἀποτόμως εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενεύας· β) εἰς Κεντρικὰς Ἀλπεις, αἵτινες ἔχουσι ὑψηλοτέρας κορυφὰς τὸ Λευκὸν ὄρος, τὸ Κέρβινον, τὴν Ρόζαν καὶ τὸν Ἅγιον Βερνάρδον τὸ ὑψηλότερον κατφικημένον μέρος τῆς Εὐρώπης· γ) εἰς Ἀνατολικὰς Ἀλπεις, αἵτινες συνιστάμεναι ἐκ τῶν Νορικῶν, Καρικῶν καὶ Ἰουλιανῶν Ἀλπεων, χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ βαθειῶν κοιλάδων ἐπιτηδείων πρὸς κτηνοτροφίαν.

Ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἑλβετίας πηγάζουσιν οἱ μεγαλειότεροι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης· οἷον πρὸς Β. ὁ Ῥήνος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων Ἁγίου Γοττάρδου καὶ Σπληγῶνου καὶ σχηματίζων κατὰ τὸν ῥοῦν του τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας ὡς καὶ πολλοὺς καταρράχτας· οἷον τὸν τῆς Σχαφούσης, στρέφεται ἔπειτα πρὸς Δ. ὁ Ῥοδανός, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν ὀρέων καὶ σχηματίζων τὴν λίμνην Γενεύην ἢ Λεμάνην εἰσέρχε-

ται ἔπειτα εἰς τὴν Γαλλίαν· ὁ *Γίκινος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ἀγίου Γοττάρδου εἰσέρχεται ἔπειτα εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Λίμναι τῆς Ἑλβετίας εἶνε ἢ τῆς *Κωροσταντίας*, ἢ τῆς *Λυκέρνης*, ἢ τῆς *Νευσιατέλης*, ἢ τῆς *Ζυρίχης*, καὶ ἢ τῆς *Γερεύης*, ἢ ὠραιότερα τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, γλῶσσα, θρησκεία, πολίτευμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἑλβετίας εἶνε 41400 τετρ. χιλίωμ. οἱ δὲ κάτοικοι 2850000, ὧν τὰ $\frac{4}{5}$ εἶνε Γερμανοὶ κατοικοῦντες τὰ βόρεια αὐτῆς, οἱ δὲ ἄλλοι οἱ πρὸς τὰ Δ. Γάλλοι, καὶ οἱ πρὸς τὰ Ν. κατοικοῦντες Ἰταλοὶ, λαλοῦντες ἕκαστοι τὴν γλῶσσάν των. Κατὰ δὲ τὴν θρησκείαν ἔν εκατ. τούτων εἶνε δυτικοί, οἱ δὲ ἄλλοι διαμαρτυρόμενοι ὅπαδοὶ τοῦ Καλβίνου. Συνίσταται δ' ἐκ πολλῶν πολιτειῶν ἀποτελουσῶν μίαν ὁμοσπονδίαν.

Τὸ πολίτευμα τῆς ὁμοσπονδίας ἐν ταῖς πλείσταις πολιτείαις εἶνε δημοκρατικὸν καὶ ἐν ὀλίγαις μόνον ἀριστοκρατικόν. Ἀπασαὶ δ' αὐ ὑποθέσεις τῆς ὁμοσπονδίας κανονίζονται ὑπὸ διαίτης συγκροτουμένης ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν πολιτειῶν τούτων.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Τὸ κλίμα τῆς Ἑλβετίας εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰς ὄρεινὰς χώρας τὸν χειμῶνα εἶνε λίαν ψυχρὸν, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας λίαν γλυκύ. Τὸ δ' ἔδαφος τῶν ὄρεινῶν χωρῶν αὐτῆς οὐ μόνον δὲν εἶνε ἐπιτήδειον εἰς καλλιέργειαν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς μέρεσι καὶ κεκαλυμμένον ὑπὸ ἐκτεταμένων κρυσταλλῶνων, σχηματιζομένων ὑπὸ τοῦ πάγου καὶ τῆς χιόνος, τὰ δὲ χαμηλότερα αὐτῆς μέρη καὶ αἱ μεταξὺ τῶν ὄρεινῶν κοιλάδες καὶ πεδιάδες εἶνε ἅπαντα καλλιεργημένα, παράγοντα ὅχι πολλοὺς δημητριακοὺς καρπούς, ἐν δὲ τοῖς νοτίοις αὐτοῖς τόποις οἶνον, καπνόν, κάστανα κτλ. Ἐχει δὲ καὶ πλουσίας βοσκὰς, ἐν αἷς τρέφεται πλῆθος ἀγελάδων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, ἐξ ὧν σπουδαῖον ποσὸν τυροῦ καὶ βουτύρου ἐμπορίας χάριν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξάγεται. Ἐν τοῖς ὄρεσι δ' αὐτῆς ζῶσι καὶ ἄγρια ζῶα· οἷον ἄρκτοι, λύκοι, ἰκτίδες, καὶ πτηνὰ γῦπες, κλ. ἔτι δὲ περιέχονται ἐν αὐτοῖς πολύτιμα μέταλλα καὶ μεταλλικὰ ὕδατα.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἢ ἀνωτέρα καὶ μέση εἶνε ἐν αὐτῇ λίαν ἀνεπτυγμένη· ὡσαύτως δὲ καὶ ἢ κατωτέρα τοσαύτην ἔχει τελειότητα, ὥστε εἶνε τὸ ὑπόδειγμα τῆς παιδείσεως πολλῶν τῆς Εὐρώπης κρατῶν.

Ἡ βιομηχανία ἐν ταῖς βορείοις καὶ δυτικαῖς πολιτείαις εἶνε

λίαν άνεπτυγμένη και μάλιστα τῶν μεταξωτῶν, τῶν λινῶν και βαμβακερῶν ύφασμάτων, τῶν ὠρολογίων και τῶν χρυσοχοσιῶν. Τὸ δ' ἐντὸς και ἐκτὸς ἐμπόριόν της ἔνεκα τῶν σιδηροδρόμων και τῶν ἄλλων μέσων τῆς συγκοινωνίας εἶνε λίαν ἀκμαῖον.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε 26 ἑκατ. δραχμ. τακτικὸς δὲ στρατὸς αὐτῆς ἐν ὄρα πολέμου ὑπὲρ τὰς 205 χιλ. ἀνδρῶν, λίαν ἐξησκημένων εἰς τὰ ὄπλα.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Βασιλεία* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἡ ἐμπορικωτέρα πόλις τῆς Ἑλβετίας, ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν και 61 χιλ. κατ. *Ζυρίχη* ΝΑ. τῆς Βασιλείας και πρὸς Β. τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἐν θέσει θαυμασιά, ἔχουσα πανεπιστήμιον, πολυτεχνεῖον, τὴν σπουδαιότεραν βιομηχανίαν τῶν μεταξωτῶν ὕφασμάτων και μετὰ τῶν προαστείων της 76 χιλ. κατ. *Λυκέρνη* πρὸς Ν. τῆς Ζυρίχης ἐπὶ ὁμωνύμου λίμνης ἐν θαυμασίᾳ θέσει, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα τερπνοὺς κήπους λαμπρὰ ἐκπαιδευτήρια και 20 χιλ. κατ. *Αρτοδόρφη* ΝΑ. αὐτῆς, ἡ κοιτὶς θεωρουμένη τῆς Ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας. *Βέρνη* ΝΔ. τῆς Λυκέρνης ἐπὶ χερσονήσου τοῦ ποταμοῦ Ἄαρου, πρωτ. τῆς Ἑλβετικῆς ὁμοσπονδίας, ἔχουσα ὠραίας οἰκοδομάς, πανεπιστήμιον, λαμπρὰν βιομηχανίαν ὠρολογίων, λαμπροὺς περιπάτους και 45 χιλ. κατ. *Λαυσάνη* παρὰ τὴν λίμνην τῆς Γενεύης, ἔχουσα γραφικὴν τοποθεσίαν, ἠπιώτατον κλίμα, ἀξιόλογον ἐμπόριον και 30 χιλ. κατ. *Γενεύη* ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης, καθ' ὃ μέρος ὁ Ῥοδανὸς ἐξέρχεται τῆς λίμνης, ἐν μαγευτικῇ θέσει πόλις ὠραιότατη ἔχουσα σπουδαῖον πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, ὀνομαστὸν βοτανικὸν κῆπον, μεγίστην βιομηχανίαν ὠρολογίων και ἀργυρῶν και χρυσῶν σκευῶν και μετὰ τῶν προαστείων της 70 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Ἰωάννου Ρουσσῶ.

ΑΙ ΚΑΤΩ ΧΩΡΑΙ

Τὰς Κάτω Χώρας ἤτοι τὸ Βέλγιον και τὴν Ὀλλανδίαν κατάρκουν τὸ πάλαι *Βέλγαι*, ἔτι δὲ *Βατανοὶ* και *Φρεῖσοι* Γερμανικοὶ λαοί, ἀντισταθέντες ἐπὶ πολὺ και ἐπὶ τέλους ὑποκύφαντες

εἰς τοὺς Ῥωμαίους· εἶτα δ' ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Φράγκους καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Ἰσπανούς, ὅτε ἡ Ἰσπανία ἀπετέλεσεν ἐν κράτος μετὰ τῆς Αὐστρίας. Ἐπὶ τούτων ἐπαναστατήσασα ἡ Ὀλλανδία τὸ 1579 ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν δημοκρατίαν, ἣν κατὰ τὴν Βεσφαλικὴν εἰρήνην ἠναγκάσθη καὶ αὐτὴ ἡ Ἰσπανία νὰ ἀναγνωρίσῃ. Τὸ δὲ Βέλγιον τὸ ἀπομείναν εἰς τὴν Ἰσπανίαν παρεχωρήθη τὸ 1714 εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὸ 1797 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Κάμπου Φορμίου εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ἄλλὰ καὶ ἡ Ὀλλανδία ὑπετάγη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος, ὅστις τὸ 1806 ἔκαμε βασιλέα τῶν Κάτω Χωρῶν τὸν ἀδελφόν του Λουδοβίκον. Παραιτηθέντος δὲ αὐτοῦ τοῦ θρόνου ἠνώθησαν πάλιν αὐταὶ μετὰ τῆς Γαλλίας. Μετὰ δὲ τὴν πτώσιν τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἐβασίλευσεν εἰς τὰς Κάτω Χώρας ὁ δούξ τῆς Ὁράγγης. Ἄλλὰ τὸ 1830 ἀπεχωρίσθη πάλιν τὸ Βέλγιον ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίας καὶ ἔκτοτε ἀμφότεραι αἱ χῶραι αὐταὶ ἀποτελοῦσιν ἴδια βασίλεια.

Αἱ Κάτω Χῶραι μόνον πρὸς τὰ ΝΑ. ὄρια τοῦ Βελγίου ἔχουσιν ὄρη τὰ Ἄρδεννα, ἡ δὲ ἄλλη χώρα ἅπασα εἶνε πεδινή, διακοπτομένη ἐνίοτε ὑπὸ ὑψηλῶν λόφων. Ποταμοὶ δ' αὐτῶν εἶνε ὁ Μεῦσις καὶ ὁ Σκάλδης πηγάζοντες ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ὁ Ῥήνος, πηγάζων ἐν Ἑλβετίᾳ.

ΒΕΛΓΙΟΝ

Ὅρια, ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα.

Τὸ Βέλγιον ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, πρὸς Ν. καὶ ΝΔ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 29450 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 $\frac{1}{2}$ εκατ. σχεδὸν ἅπαντες δυτικοί. Οἱ πρὸς Β. οἰκοῦντες λαλοῦσι τὴν Φλαμανδικὴν διάλεκτον τῆς Γερμανικῆς, οἱ δὲ πρὸς Ν. τὴν Βαλλονικὴν συγγενῆ τῆς Γαλλικῆς. Ἐπίσημος ὅμως καὶ γραφομένη γλῶσσα εἶνε ἡ Γαλλικὴ. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Τὸ κλίμα τοῦ Βελγίου εἶνε πρὸς μὲν τὰ παράλια ὑγρὸν καὶ συχνὰ ὀμιγλῶδες, πρὸς δὲ τὰ μεσόγεια μᾶλλον συγκερασμένον ἢ ψυχρὸν. Τὸ δ' ἔδαφος ὄχι πολὺ εὐφορον ἀλλὰ κάλλιστα καλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, ριζά-

ρειον. Ἐχει δὲ καὶ δάση καὶ μεταλλεῖα σιδήρου, τσίγκου, ἔτι δὲ γαιάνθρακα, μάρμαρα κλ.

Ἡ ἀνωτέρα καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσις τοῦ Βελγίου εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἡ δὲ δημοτικὴ ἤδη ἤρξατο νὰ κάμνη μεγάλας προόδους. Ἡ βιομηχανία δ' ἐν αὐτῷ εἶνε θαυμασίως ἀνεπτυγμένη, ὡσαύτως καὶ τὸ ἐμπόριον εἶνε ἀκμαῖον, βοηθούμενον ὑπὸ τῶν διασχιζόντων τὴν χώραν σιδηροδρόμων καὶ διωρύγων.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις

Αἱ πρόσοδοι τοῦ Βελγίου εἶνε 400 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς ἐν ὥρᾳ εἰρήνης 44 χιλ. ἄνδρες, ἐν ὥρᾳ δὲ πολέμου 110 χιλ.

Εἰς τὸν ἡγεμόνα τοῦ Βελγίου ἤδη ὑπόκειται τὸ ἐν Ἀφρικῇ Ἐλεύθερον Κράτος Κόγγον.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Τὸ Βέλγιον διαιρεῖται εἰς 9 νομούς. Τούτων ἑπισ. πόλεις εἶνε·

Βρυξέλλαι ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Σκάλδιος, μεσόγειος πόλις πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὰ ἀνάκτορα, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, σπουδαῖον βοτανικὸν κῆπον, 170 χιλ. κατ. καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 390 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. καὶ πλησίον τῶν Βρυξελλῶν κεῖται ἡ διὰ τὴν ἥτταν τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος (1815) ἀξία μνήμης κώμη Βατερλώων. Γάνδη πρὸς τὰ ΒΔ. τῶν Βρυξελλῶν ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, διηρημένη ὑπὸ πολλῶν διωρύγων εἰς 26 νήσους συνδεομένας διὰ 300 γεφυρῶν, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, ὠραίας ὁδοὺς, λαμπροὺς περιπάτους, σπουδαῖαν βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, δαντελῶν κλ. σπουδαιότατον ἐμπόριον καὶ 135 χιλ. κατ. Βρῦγη ΒΔ. τῆς Γάνδης, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 45 χιλ. κατ. Ὀστένδη πρὸς Δ. αὐτῆς ὁ μόνος λιμὴν τοῦ Βελγίου, ἐξ οὗ μεταβαίνουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Ἀμβέρση πρὸς Α. τῆς Βρῦγης ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος, ἔχουσα ἐν αὐτῷ εὐρύχωρον λιμένα, φρούριον, περίφημον ναὸν τῆς Θεοτόκου, περικαλλέστατον χρηματιστήριον, σπουδαῖαν βιομηχανίαν, ἀκμαῖον ἐμπόριον καὶ 176 χιλ. κατ. Μαλίραι πρὸς Ν. αὐτῆς, ὠραία πόλις καὶ τὸ κέντρον τῶν Βελγικῶν σιδηροδρόμων, ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 40 χιλ. κατ. Λουβαίρη ΝΑ. τῶν Μαλινῶν, ὠραία πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὸν δημαρχεῖον καὶ 35 χιλ. κατ. Αντίγη ΝΑ. αὐτῆς ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μεύσου καὶ Οὔρθου, ἔχουσα φρούριον, πανεπιστήμιον, βοτανικὸν κῆπον, μουσεῖα, ἐργοστάσια χάλυθος καὶ σιδήρου καὶ 126 χιλ. κατ.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Θρία, επιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, γλώσσα, πολιτεύμα.

Ἡ Ὀλλανδία ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Δ. ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελγίου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Γερμανίας.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 35500 τετρ. χιλιάμ. οἱ δὲ κάτοικοι $4\frac{1}{10}$ ἑκατ. καὶ μετὰ τοῦ δουκάτου Λουξεμβούργου 4205000, ὧν τὰ $\frac{3}{5}$ εἶνε διαμαρτυρόμενοι οἱ δὲ ἄλλοι δυτικοὶ ὡς καὶ 70 χιλ. Ἑβραῖοι, λαλοῦντες τὴν Φλαμανδικήν. Κυβερνῶνται δὲ συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας, ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος.

Κλίμα, ἔδαφος.

Τὸ κλίμα τῆς Ὀλλανδίας εἶνε συγκερασμένον, ἀλλ' ὑγρὸν καὶ κατὰ τὰ παράλια ὀμιγλῶδες. Τὸ δ' ἔδαφος κατὰ τὰς ἐκβολὰς τῶν ποταμῶν αὐτῆς εἶνε τελματῶδες, σχηματίζον καὶ τινὰς νήσους. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ παράλια εἶνε αὐτὸ χαμηλότερον τῆς θαλάσσης, πρὸς προφυλάξιν τῆς χώρας ἀπὸ τῶν πλημμυρῶν τῆς θαλάσσης κατεσκεύασαν οἱ Ὀλλανδοὶ διώρυγας, τάφρους καὶ ὑψηλὰ προχώματα. Τὸ πλεῖστον δὲ τοῦ ἔδαφους τούτου εἶνε εὐφορώτατον καὶ καλῶς καλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, διάφορα ἄνθη κλ. Ἔχει δὲ καὶ πολλὰς βοσκὰς, ἐν αἷς τρέφονται πλῆθος ποιμνίων, ἀγελάδων, βοῶν, ἐξ ὧν ἐξάγονται πολλὰ δέρματα καὶ τυρὸς Ὀλλανδικός.

Ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον, ναυτιλία, ἀλιεῖα.

Ἡ ἀνωτέρα καὶ ἡ μέση ἐκπαίδευσις εἶνε ἐν αὐτῇ λίαν ἀνεπτυγμένη, ἐπίσης δὲ καὶ ἡ δημοτικὴ εἶνε ἄριστα ὀργανωμένη. Καὶ ἡ βιομηχανία δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον εἶνε ἐν μεγίστῃ ἀκμῇ. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ναυτιλία καὶ ἡ ἀλιεῖα πολὺν πλοῦτον εἰσάγουσιν εἰς τὴν χώραν.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Ὀλλανδίας εἶνε 225 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς ἐν ὄρῃ εἰρήνης 68 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν ὄρῃ δὲ πολέμου περὶ τὰς 160 χιλ. ὁ δὲ στόλος τῆς συνίσταται ἐξ 138 πολεμικῶν πλοίων μετὰ 550 πυροβόλων.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις, κτήσεις.

Ἡ Ὀλλανδία διαιρεῖται εἰς 11 νομούς. Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ἀμστελὸδαμον ἐπὶ κλάδου τοῦ Ῥήνου, διακοπτο-

μένη ὑπὸ διωρύγων σχηματιζουσῶν 90 νήσους, συνηνωμένας διὰ πλήθους γεφυρῶν, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Ὀλλανδίας ἔχουσα λαμπρὰ ἀνάκτορα, πανεπιστήμιον, σπουδαῖον χρηματιστήριον, λαμπροὺς ναυτοὺς, εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέστατον λιμένα, μέγα ἐμπόριον καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 350 χιλ. κατ. *Γρονίγγη* ἐπὶ μικροῦ ποταμοῦ εἰς τὰ βόρεια τῆς χώρας, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον, πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. *Οὐτρέχτη* ΝΑ. τοῦ Ἀμστελοδάμου ἐν τερπνῇ θέσει, ἔχουσα πανεπιστήμιον, σπουδαῖα ἐργοστάσια μαλλίνων καὶ μεταξωτῶν ὑφασμάτων, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 73 χιλ. κατ. *Αρλέμη* πρὸς Δ. τοῦ Ἀμστελοδάμου, ἔχουσα λαμπρὸν δημαρχεῖον, σπουδαίους ἀνθῶνας, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 42 χιλ. κατ. *Λεύδη* (*Λούγδουρον Βαταυῶν*) πρὸς Ν. αὐτῆς, ὠραία πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἐργοστάσια μαλλίνων ὑφασμάτων ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 42 χιλ. κατ. *Χάγη* ΝΔ. τῆς Λεύδης παρὰ τὴν Βόρειον θάλασσαν ἐν ὠραίᾳ θέσει, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπροὺς κήπους καὶ περιπάτους, τερπνὰς ἐξοχὰς, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Ροτερδάμη* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μεῦση, πατρὶς τοῦ Ἑράσμου καὶ κέντρον ἐμπορίου σιτηρῶν, οἴνων καὶ καπνῶν καὶ ἔχουσα 162 χιλ. κατ. *Μαστρίχτη* ἡ νοτιωτάτη πόλις τῆς Ὀλλανδίας, πρωτ. τοῦ Ὀλλανδικοῦ δουκάτου Λιμβούργου, ἔχουσα λίαν ὄχυρὸν φρούριον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 30 χιλ.

Νῆσοι τῆς Ὀλλανδίας εἶνε εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Σουϊδέρη ἡ *Τεξέλη*, καὶ ἡ *Βιελάνδη* καὶ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σκάλδιος ἡ *Βαλχέρνη*, ἐφ' ἧς κεῖται ἡ πόλις *Μιδελβούργη* ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ὀλλανδίας ὑπόκειται ἔτι τὸ εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Βελγίου κείμενον Γερμανικὸν δουκάτον *Λουξεμβούργον*, ἔχον ὁμών. πρωτεύουσιν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἀξιολόγους κτήσεις.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ὅρια, ἱστορία.

Ἡ Γερμανία, κατέχουσα σχεδὸν τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, τῆς Δανίας καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν.

Τῆς Γερμανίας μέγα μέρος ὑπετάγη ἐπὶ Αὐγούστου εἰς τοὺς

Ῥωμαίους. Θελήσαντες ὁμως οὔτοι μετὰ ταῦτα καὶ περαιτέρω ἐν αὐτῇ νὰ προχωρήσωσιν ἐνίκηθησαν τὸ 9 μ. Χ. καὶ παρητήθησαν τῆς κατακτῆσεως αὐτῆς. Κατὰ δὲ τὴν μεγάλην τῶν ἔθνῶν μετανάστασιν οἱ Γερμανοὶ ἠναγκάσθησαν (375 μ. Χ.) ὑπὸ τῶν Οὐννων νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς πρὸς Α. τοῦ Ἑλθίου χώρας εἰς τοὺς Σλαύους, καὶ προχωρήσαντες πρὸς τὰ ΝΔ. νὰ ἰδρῦσωσι Γερμανικὰ κράτη ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ καὶ τῇ βορείᾳ Ἀφρικῇ. Τούτων δ' ἐπισημότερον εἶνε τὸ τῶν Φράγκων ἐν Γαλλίᾳ, ὅπερ Κάρολος, ὁ μέγας, νικήσας τοὺς Σάξονας καὶ ἀναγορευθεὶς τὸ 800 ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ πάπα αὐτοκράτωρ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, μεγάλως ἐπέξτεινε καὶ συνέστησε τὴν μεγάλην αὐτοῦ αὐτοκρατορίαν. Ταύτην διήρεσαν τὸ 843 οἱ αὐτοῦ ἀπόγονοι εἰς δύο εἰς τὴν *Γαλλίαν* καὶ *Γερμανίαν*. Τὴν δὲ Γερμανίαν ἔλαβεν ὁ Λουδοβίκος ὁ Γερμανός, ἐξ οὗ ἀρχεῖται ἡ ἱστορία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους.

Τὴν Γερμανίαν ἔπειτα οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἐξέτειναν νικήσαντες τοὺς Δανοὺς καὶ Σλαύους, βραδύτερον δὲ καὶ τοὺς Οὐγγρους, καὶ καταστήσαντες αὐτοὺς φόρου ὑποτελεῖς. Εἶτα δὲ πάλιν Ὁθων ὁ μέγας ἐστέφθη ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τοῦ πάπα τὸ 962 αὐτοκράτωρ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ὅπερ ἔκτοτε ἔμεινεν εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἄλλ' ἀπὸ τούτου τοῦ ἡγεμόνος περιεπλέχθη ἡ Γερμανία εἰς συνεχεῖς πολέμους πρὸς τε τοὺς Γερμανοὺς μεγιστάνας καὶ πρὸς τὸν πάπαν διὰ τὴν Ἰταλίαν, οἵτινες μεγάλως τὴν Γερμανίαν ἐξησθένησαν. Τὰ μάλιστα ὁμως αὕτη ἐξησθένησεν ἕνεκα τοῦ τριακονταετοῦς θρησκευτικοῦ πολέμου, δι' ὃν καὶ φόρου ὑποτελής ἐγένετο πρῶτον εἰς τοὺς Σουηδοὺς, μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τοὺς Γάλλους, οἵτινες ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' καὶ τὰς πλουσιωτέρας αὐτῆς ἐπαρχίας (Ἀλσατίαν) ἀφῆρσαν.

Τὸ στέμμα τῆς Γερμανίας ἀπὸ τοῦ 1273 μετέβη εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας καὶ διέμεινεν εἰς αὐτὸν μέχρι τῆς διαλύσεως τῆς Γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος καὶ τῆς συστάσεως τὸ 1804 τῆς Ὁμοσπονδίας τοῦ Ῥήνου, ἐν ἧ ὄντι οὔτε ἡ Πρωσσία οὔτε ἡ Αὐστρία περιελαμβάνετο. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, πλὴν τοῦ βασιλείου τῆς Πρωσσίας, ὅπερ ἀνεκηρύχθη τὸ 1704 ἐπὶ Φριδερίκου τοῦ Α', κράτη τινὰ τῆς Γερμανίας ἐγένοντο ἀνεξάρτητα καὶ ὠνομάσθησαν βασιλεία τὸ 1806 ἡ *Βαυαρία*, ἡ *Βυρτεμβέργη*, ἡ *Σαξονία*, καὶ τὸ 1814 τὸ *Ἀρνόβερον*. Ἄλλὰ καὶ ἡ Γερμανικὴ αὕτη ὁμοσπονδία τὸ 1866 διελύθη μετὰ τὸν μεταξὺ τῆς Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας πόλεμον καὶ τῶν συμμάχων ἐκατέρων, ἡττηθείσης τῆς Αὐστρίας,

τὸ δὲ βασιλεῖον τοῦ Ἀνοβέρου, τὸ δουκάτον τοῦ Νασσάου, ἡ πόλις Φραγκφούρτη, ὡς καὶ τὰ δουκᾶτα Σλέσβιγον καὶ Ὀλστέινον, δι' ἃ ἐγένετο ὁ πόλεμος, ἀπετέλεσαν μέρος τοῦ Πρωσσοῦ κράτους. Εἶτα δὲ τὰ βόρεια Γερμανικὰ κράτη συνέστησαν τὴν βόρειον Γερμανικὴν ὁμοσπονδίαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Πρωσσίας, ἡ δὲ Βαυαρία, Βυρτεμβέργη, Βάδη καὶ Ἑσση διὰ συνθήκης συνεφώνησαν ἐν ἐξωτερικῷ πολέμῳ νὰ τάττωσι τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις ὑπὸ τὴν Πρωσσίαν. Τέλος τὸ 1871 ἐκράγεντος πολέμου μεταξὺ Γαλλίας καὶ Πρωσσίας ἕνεκα τῆς ἐκλογῆς τοῦ Λεοπόλδου Χοεντσόλερν ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἰσπανίας, εἰς ὃν μετέσχον ἅπαντες οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες πλὴν τῆς Αὐστρίας, ἐνίκηθη ἡ Γαλλία καὶ ἠναγκάσθη νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Γερμανίαν μέγα μέρος τῆς Λοθαριγγίας καὶ τὴν Ἀλσατίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας κατὰ κοινὴν ἀπάντων τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας αἰτήσιν ἀνεκηρύχθη ἐν Βερσαλίαις τῆς Γαλλίας αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας.

Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Γερμανία συνίσταται ἐξ 25 κρατῶν καὶ ἐκ τῶν χωρῶν τῆς αὐτοκρατορίας Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας, κυβερνωμένων ἕκαστον κατὰ τοὺς ἰδίους τῶν νόμους. Τούτων 4 εἶνε βασιλεία ἡ Πρωσσία, Βαυαρία, Σαξονία, Βυρτεμβέργη, 6 μεγάλα δουκᾶτα τῆς Βάδης, Ἑσσης, Μεκλεμβούργου Σχουερινου, Σαξονικῆς Βεϊμάρης, Ὀλδεμβούργου, Μεκλεμβούργου Στρελίτσου, 5 δουκᾶτα τῆς Βρουνσβίχης, Σαξονικῆς Μείγχκης, Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου, Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ Ἀράλτου, 7 μικραὶ ἡγεμονίαι καὶ 3 ἐλεύθεραι πολιτεῖαι, περὶ ὧν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ γενήσεται λόγος.

θάλασσαι, κόλποι, νῆσοι, ὄρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Θάλασσαι εἰς τὰ βόρεια τῆς Γερμανίας εἶνε μόνον ἡ Βαλτικὴ καὶ ἡ Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα.

Κόλποι ἐν τῇ Βαλτικῇ εἶνε ὁ Δανταϊκός, ὁ τοῦ Στεττίνου, ὁ τῆς Ανβέχης καὶ ὁ τοῦ Κιέλου, ἐν δὲ τῇ Βορείῳ θαλάσσῃ ὁ τῆς Βρέμης, ὁ τῆς Ἰάδης καὶ ὁ Δολλάρτιος ἢ τῆς Ἑμδης.

Νῆσοι τῆς Γερμανίας εἶνε μόνον ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Στεττίνου ἡ Ρουγένη.

Ὅρη τῆς Γερμανίας εἶνε τὰ Βόσγια, τὰ ὁποῖα κείμενα εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Γαλλίας ἐκτείνονται πρὸς Β. μεταξὺ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας· ὁ Μέλας Δρυμός, περικλείων τὴν πεδιάδα τῆς

τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἀπέκτησεν ἡ Πρωσσία τὰ μέχρι τοῦ 1866 αὐτῆς ὄρια. Τὸ δὲ 1866 κατὰ τὸν πρὸς τὴν Αὐστρίαν πόλεμον αὐτῆς ὑπέταξεν εἰς τὸ κράτος τῆς τὰ δουκᾶτα Σλέσβιγον, Λαουεμβούργον, Ὀλοστέινον, τὸ βασιλεῖον τοῦ Ἄννοβέρου, τὸ δουκᾶτον τοῦ Νασσάου, τὴν ἐκλεκτορίαν τῆς Ἑσσης καὶ τὴν πόλιν Φραγκφούρτην. Τὸ δὲ 1871 μετὰ τὴν ἥτταν τῆς Γαλλίας ἀνηγορεύθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἡγεμόνων ὁ βασιλεὺς αὐτῆς κληρονομικὸς αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 352400 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι $28 \frac{1}{3}$ ἑκατ. ὧν $17 \frac{6}{10}$ ἑκατ. εἶνε διαμαρτυρόμενοι, $9 \frac{2}{10}$ ἑκατ. δυτικοί, 360 χιλ. Ἑβραῖοι, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἡ Πρωσσία διαιρεῖται εἰς 12 νομούς. Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε:

Βερολίνον ἐπὶ τοῦ Σπραίου, ἡνωμένου διὰ διώρυγος μετὰ τοῦ Ὀδέρου, μεσόγειος πόλις πρωτ. τοῦ κράτους, ἡ πρώτη πόλις τῆς Γερμανίας, ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς: οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὰ μουσεῖα, τὴν σκευοθήκην, ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, ἀκαδημίαν, σπουδαιοτάτην βιομηχανίαν, μέγιστον ἐμπόριον, ὠραίας ὁδοὺς καὶ 1,250,000 κατ. Εἶνε δὲ τὸ κέντρον τῶν Γερμανικῶν σιδηροδρόμων. *Ποτσδάμη* ΝΔ. αὐτῆς ἐν λαμπρᾷ θέσει, ἡ δευτέρα ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, στρατιωτικὴ μᾶλλον πόλις ἔχουσα ὠραῖα προάστεια καὶ 50 χιλ. κατ. *Μαγδεβοῦργον* ΝΔ. τῆς *Ποτσδάμης* ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, ἔχουσα ὀχυρώτατα φρούρια καὶ 140 χιλ. κατ. *Χάλλη* πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σάλου παραποτάμου τοῦ Ἄλβιος, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 72 χιλ. κατ.

Βρεσλαυῖα εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Πρωσσίας ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, ἡ δευτέρα πόλις τοῦ βασιλείου ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ 290 χιλ. κατ. *Πόσενον* ἐπὶ τοῦ Οὐάρθιος παραποτάμου τοῦ Ὀδέρου, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 65 χιλ. κατ. *Θόρπον* ΒΑ. αὐτῆς, πατρίς τοῦ Κοπερνίκου, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 21 χιλ. κατ. *Καιρσβαίργη* εἰς τὰ ΒΑ. ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Πρεγέλου, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον, πανεπιστήμιον καὶ 141 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Καντίου. *Δάντσικον* ἐπὶ τοῦ Οὐίστούλα ἐν λαμπρᾷ θέσει ἔχουσα ὀχυρώτατον φρούριον, τὸν δεύτερον ἐμπορικὸν λιμένα τοῦ κράτους καὶ 110 χιλ. κατ. *Στέττινον* ΝΔ. τοῦ Δαντσίκου ἐπὶ τοῦ Ὀδέρου, ἔχουσα ὀχυρὰ φρούρια, λιμένα λίαν ἐμπορικὸν καὶ 92 χιλ.

κατ. *Άλτονα* πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος παρὰ τὸ Ἄμβουργον, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦ πόλις, ἔχουσα 92 χιλ. κατ. *Κιελον* πρὸς Β. αὐτῆς ἐν τῷ ὁμωνύμῳ κόλπῳ, ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γερμανίας ἐν τῇ Βαλτικῇ, ἔχουσα ἀξιόλογον πανεπιστήμιον καὶ 45 χιλ. κατ.

Άννοβερρον ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Οὐϊσούργιδος, πατρίς τοῦ ἀστρονόμου Ἐρσχέλου ἔχουσα 131 χιλ. κατ. *Γοτίγγη* πρὸς Ν. αὐτῆς, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 20 χιλ. κατ. *Μύνστερον* ΝΔ. τοῦ Ἄννοβέρου, ἔχουσα θεολογικὴν σχολὴν τῶν δυτικῶν καὶ 40 χιλ. κατ. *Κασσέλη* πρὸς Α. τῆς Γοτίγγης ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Οὐϊσούργιδος, ὡραία πόλις ἔχουσα 65 χιλ. κατ. *Φραγκφούρη* ἐπὶ τοῦ Μοίνου παραποτάμου τοῦ Ῥήνου, πατρίς τοῦ ποιητοῦ Γκαίτου, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 130 χιλ. κατ. *Κολωνία* ΝΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα ὀχυρώτατα φρούρια, τὸν μεγαλύτερον ἐν Γερμανίᾳ μητροπολιτικὸν ναὸν τῶν δυτικῶν, σπουδαῖα μεταλλικὰ ὕδατα, μέγα ἐμπόριον καὶ 150 χιλ. κατ. *Ἐλφρεβέλδη* καὶ *Βάρμη* πρὸς Β. αὐτῆς δύο παρακείμεναι πόλεις ἔχουσαι ὁμοῦ σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 201 χιλ. κατ. *Βόρα* ΝΑ. τῆς Κολωνίας ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. *Άκνύσγρανον* (νῦν Ἄαχερ) πρὸς Δ. τῆς Κολωνίας, πάλαι πρωτ. τοῦ μεγάλου Καρόλου, ἔχουσα θερμὰ λουτρά, καλλίστην βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 90 χιλ. κατ. *Κοβλέντσον* πρὸς Ν. τῆς Βόνης ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 31 χιλ. κατ.

2. ΒΑΥΑΡΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας κεῖται μεταξὺ τοῦ Βοεμικοῦ Δρυμοῦ, τῶν Ἄλπεων καὶ τῆς Βυρτεμβέργης, καὶ διαιρεῖται εἰς 8 νομούς.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 75864 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ $5 \frac{1}{4}$ ἑκατ. ὧν τὰ $\frac{3}{4}$ εἶνε δυτικοί, οἱ δὲ ἄλλοι διαμαρτυρόμενοι, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Μόναχον* ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου παραποτάμου τοῦ Δανουβίου, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον, λαμπρὰ μουσεῖα γλυπτικῆς καὶ ζωγραφικῆς, πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην, πολυτελεῖς δημοσίας οἰκοδομὰς καὶ 250 χιλ. κατ. *Αὐγούστα* ΒΔ. αὐτῆς παρὰ τὸν Λέχον παραπτό-

ταμον τοῦ Δουνάβειος, ἀρχαία καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 62 χιλ. κατ. *Νυρεμβέργη* παρὰ τὸν Μοῖνον παραπόταμον τοῦ Ῥήνου, ἐμπορικὴ καὶ λίαν βιομηχανοῦ πόλις ἔχουσα 105 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ἐφευρέθησαν τὸν 16 αἰῶνα τὰ ἐγκόλπια ὠρολόγια. *Βυρτοβοῦργον* ΒΔ. τῆς *Νυρεμβέργης* ἐπὶ τοῦ Μοίνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον δυτικῶν, ἀστεροσκοπεῖον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 51 χιλ. κατ. *Βαμβέργη* πρὸς Ν. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Μοίνου, ὠραία πόλις ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Σπίρα* ἐν τῇ Ῥηνικῇ Βαυαρίᾳ, ἐν ἣ ἑθάπτοντο οἱ αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, ἔχουσα τὸν δεῦτερον κατὰ τὸ μέγεθος δυτικὸν ναὸν τῆς Γερμανίας. *Λανδῶ* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, ἔχουσα λίαν ὀχυρὰ φρούρια καὶ 26 χιλ. κατ.

3. ΣΑΞΟΝΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Ἡ Σαξονία κεῖται πρὸς Β. τῆς Βαυαρίας, ἔχουσα πρὸ τὰ νότια τὸ ὄρος Ἔρτσον· διαιρεῖται δὲ εἰς 4 νομοίς·

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 14903 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 3 ἑκατ. ὧν 70 χιλ. μόνον εἶνε δυτικοί. Εἶνε ἡ πυκνότερα κατωφημένη χώρα τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει τὴν μεγαλειτέραν εἰς τὴν παιδείαν ἀνάπτυξιν, ὡς καὶ τὰ περισσότερα βιομηχανικὰ ἐργοστάσια. Κυβερνᾶται δὲ συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Δρέσδη* ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος ἐν θελκτικῇ θέσει, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα σπουδαιότατα μουσεῖα, πλουσίαν βιβλιοθήκην, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ 230 χιλ. κατ. *Φρεϊβούργη* πρὸς Ν. αὐτῆς, ἔχουσα τὴν πρώτην ὄρυκτολογικὴν ἀκαδημίαν τῆς Εὐρώπης καὶ 25 χιλ. κατ. *Λειψία* ΒΔ. τῆς *Δρέσδης* ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ἄλβιος, ἔχουσα διάσημον πανεπιστήμιον, μεγάλην βιομηχανίαν, μέγα ἐμπόριον καὶ μάλιστα βιβλίων καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 210 χιλ. κατ. *Χερνίτση* ΝΔ. τῆς *Φρεϊβούργης*, ἔχουσα μεγάλην βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, χυτήρια μηχανῶν καὶ 105 χιλ. κατ.

4. ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Τὸ βασιλεῖον τῆς Βυρτεμβέργης κεῖται πρὸς Δ. τῆς Βαυαρίας καὶ συνίσταται ἐκ 4 νομῶν.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 19504 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 2 ἑκατ. ὧν τὰ $\frac{2}{3}$ διαμαρτυρόμενοι, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Στουτγάρδη* ἐπὶ τοῦ Νεκαίρου παραποτάμου τοῦ Ῥήνου ἐν ὠραία κοιλάδι, πρωτ. τοῦ κράτους καὶ πατρίς τοῦ φιλοσόφου Ἐγγέλου, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον βιελίων, πολυτεχνεῖον καὶ 120 χιλ. κατ. *Τυβίγγη* παρὰ τὸν Νέκαιρον, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιόν της. *Οὐλμη* ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, ἔχουσα ὄχυρά φρούρια, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 35 χιλ. κατ. Ἐντεῦθεν ἀρχεται νὰ ᾔηνε πλωτὸς ὁ Δανούβιος.

5. ΒΑΔΗΣ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης κεῖται πρὸς Δ. τῆς Βυρτεμβέργης καὶ πρὸς Α. τοῦ Ῥήνου καὶ διαιρεῖται εἰς 11 νομούς.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 15086 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 1570000, ὧν τὰ $\frac{2}{3}$ δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Καρλσρούη* παρὰ τὸν Ῥήνον, πρωτ. τοῦ δουκάτου, ὠραία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἔχουσα 52 χιλ. κατ. *Βάδη ΝΔ.* ἐν ὠραία κοιλάδι, ἔχουσα θερμὰ ἰαματικά λουτρά καὶ 15 χιλ. κατ. *Μανεϊμόρ* ἐπὶ τοῦ Ῥήνου, λίαν βιομηχανος καὶ ἐμπορικῆ πόλις ἔχουσα 60 χιλ. κατ. *Εἰδελβέργη* ἐν θελκτικῇ θέσει, ἔχουσα ἀρχαιότατον πανεπιστήμιον καὶ 26 χιλ. κατ. *Κωρσταντία*, καθ' ὃ μέρος ὁ Ῥήνος ἐξέρχεται τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

6. ΕΣΣΗΣ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης κεῖται ΒΔ. τῆς Βάδης, διαρρέομενον ὑπὸ τοῦ Ῥήνου.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 7680 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 937 χιλ. ὧν τὸ $\frac{1}{4}$ δυτικοί, κυβερνώμενοι συνταγματικῶς.

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Δαρμστάτη* παρὰ τὸν Ῥήνον ἐν περπνῇ θέσει, πρωτ. τοῦ δουκάτου, λίαν βιομηχανος πόλις ἔχουσα λαμπρὰν βιβλιοθήκην καὶ 50 χιλ. κατ. *Μαγουντίαχορ* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μοίνου καὶ Ῥήνου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 70 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Γουτεμβέργιου τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφίαν.

7. ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΣΧΟΥΕΡΙΝΟΥ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 13306 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 577 χιλ. διαμαρτυρόμενοι.

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Σχουερίνον* ἐν ὠραία θέσει, πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Ροστόκη*, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 37 χιλ. κατ.

8. ΜΕΚΛΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΣΤΡΕΛΙΤΣΟΥ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ
(100 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Νέορ Στρέλιτσον*.

9. ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΒΕΙΜΑΡΗΣ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ (310 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Βεϊμάρη*, πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Ἰένα, μικρὰ ἀλλ' ὠραία πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον.

10. ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ (340 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις εἶνε *Ὀλδελβοῦργον*, πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσα 21 χιλ. κατ.

11. ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΚΟΒΟΥΡΓΟΥ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ

(195 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις *Κοβοῦργον*, ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 16 χιλ. κατ. Ἐτέρα αὐτοῦ πόλις εἶνε *Γόθα*, ἔχουσα 27 χιλ. κατ.

12. ΒΡΟΥΝΣΒΙΚΗΣ ΔΟΥΚΑΤΟΝ (349 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις *Βρουνσβίκη*, ἔχουσα 75 χιλ. κατ.

13. ΣΑΞΟΝΙΚΗΣ ΜΕΙΝΙΓΚΗΣ ΔΟΥΚΑΤΟΝ (207 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις *Μεϊνίγκη* πρωτ. τοῦ δουκάτου ἔχουσα 11 χιλ. κατ.

14. ΣΑΞΟΝΙΚΟΥ ΑΛΤΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΔΟΥΚΑΤΟΝ (155 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις *Ἀλτεμβοῦργον*, ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ 26 χιλ. κατ.

15. ΑΝΑΛΤΟΥ ΔΟΥΚΑΤΟΝ (232 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις *Δεσσάου*, ἔχουσα 23 χιλ. κατ.

16 κ. 17. ΗΓΕΜΟΝΙΑΙ ΣΧΑΟΥΡΣΒΟΥΡΓΗ ΡΟΥΔΟΛΣΤΑΔΗ
καὶ ΣΧΑΟΥΡΣΒΟΥΡΓΗ ΣΟΝΔΕΡΧΑΟΥΣΕΝ

(151 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῶν πόλις πρωτ. *Ροδολσταδή* καὶ *Σονδερχάουσεν*.

18. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΒΑΛΔΕΚΗΣ (57 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις *Ἀρόλση*.

19 κ. 20. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΠΑΛΛΙΟΥ ΡΕΟΥΣΟΥ καὶ ΝΕΟΥ
ΡΕΟΥΣΟΥ (156 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις *Γρέιτσορ* καὶ *Γέρα*.

21. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΣΧΑΟΥΜΒΟΥΡΓΗΣ ΛΙΠΠΗΣ (35 χιλ. κατ.).

Πρωτεύουσα αὐτῆς *Βουκεμποῦργον* (6000 κατ.).

22. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΛΙΠΠΗΣ (120 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις *Δετμόλδη*.

23 ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΒΡΕΜΗ

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις *Βρέμη*, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 156 χιλ. κατ.

24. ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΛΥΒΕΚΗ

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις *Λυβέκη*, ἔχουσα 64 χιλ. κατ.

25. ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΑΜΒΟΥΡΓΟΝ (454 χιλ. κατ.).

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις *Ἀμβουῦργον* ἐπὶ τοῦ Ἰλδίου, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 290 χιλ. κατ. καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 445 χιλ. κατ.

26. Αἱ τῆς Αὐτοκρατορίας Χωραὶ Ἀλσατία
καὶ Λοθαριγγία

Τούτων ἡ ἐπιφάνεια εἶνε 14508 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 1,567,000 χιλ., ὧν 260 διαμαρτυρόμενοι καὶ 40 χιλ. Ἑβραῖοι.

Ἐπισημ. αὐτῶν πόλεις εἶνε *Στρασβοῦργον* (πάλαι Ἄργεντοράτορ) παρὰ τὸν Ἰλλον παραπόταμον τοῦ Ῥήνου, πρωτ. τοῦ διοικητοῦ λίαν ὄχυρὰ πόλις, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὸν Γοτθικὸν ναὸν καὶ 115 χιλ. κατ. *Μυλγώση* πρὸς Ν. αὐτῆς, ἔχουσα σπουδαίαν βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ 68 χιλ. κατ. *Μέτς* ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Ῥήνου ἀξιόλογος πόλις, ἔχουσα ὄχυρῶτατον φρούριον καὶ 56 χιλ. κατ.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Ἔθνη, ἱστορία.

Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ἰνδίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης, τοῦ Μαυροβουνίου, τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ τῆς Σερβίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Γερμανίας καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ Ῥωμουνίας.

Ἡ πρώτη χώρα τῆς νῦν Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας ἦτο ἡ ὑπὸ Ὄθωνος Α' ἰδρυθεῖσα Ἀνατολικὴ Μαρκία. Αὕτη κατὰ μικρὸν ἀνέξηθεῖσα ἐγένετο δουκάτον, εἶτα δὲ βασιλείον. Ἐτι δὲ

μεγαλειτέραν αύξησην ἔλαβεν αὕτη ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ῥοδόλφου τοῦ Ἀψοβούργου, ὅστις τὸ 1276 ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Τὸν δὲ ἸΔ' αἰῶνα προστεθεισῶν εἰς αὐτὴν τῆς Καρινθίας καὶ τοῦ Τυρόλου ἔλαβεν ἐν Εὐρώπῃ αὕτη μεγάλην δύναμιν. Τὸ δὲ 1526 προσέλαβεν ἡ Αὐστρία τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας καὶ Βοεμίας.

Κατὰ δὲ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν ἕνεκα τῶν πολέμων τῆς πρὸς τὸν μέγαν Ναπολέοντα υπέστη πολλὰς ταπεινώσεις, καὶ ἕνεκα τῆς συστάσεως τῆς ὁμοσπονδίας τοῦ Ῥήνου ἀπώλεσε καὶ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα τῆς Γερμανίας. Τὸ δὲ 1814 ἐδόθη εἰς τὴν Αὐστρίαν ἡ Ἰλλυρία, Δαλματία καὶ Λομβαρδία, καὶ ἐπὶ τῆς διαλύσεως τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας ἡ Γαλικία. Ἀλλὰ τὸ 1859 διὰ τῆς ἐν Βιλαφράγγκῃ συνθήκης ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῆς ἡ Λομβαρδία, καὶ τὸ 1866 διὰ τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Πρωσσίας καὶ Ἰταλίας πολέμου ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῆς τὸ βασίλειον τῆς Βενετίας.

Τὸ δὲ 1867 ἀνεγνώρισεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας τὴν Οὐγγαρίαν ἴδιον ὑφ' ἑαυτὸν βασίλειον μετὰ ἰδίου ὑπουργείου καὶ ἰδίων νομοθετικῶν σωμάτων. Τὸ δὲ 1869 ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἔδωκεν εἰς τὴν Αὐστρίαν συνταγματικὸν πολίτευμα μετὰ βουλῆς καὶ γερουσίας. Τέλος τὸ 1878 διὰ τοῦ ἐν Βερολίνῳ συνεδρίου ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐστρίας ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη ἐπαρχίαι τῆς Τουρκίας.

Ὅρη, ποταμοί, λίμναι.

Ὅρη τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας εἶνε αἱ Ἀνατολικαὶ Ἀλπεις, διευθυνόμεναι ἐκ Δ. πρὸς Α. καὶ συνιστάμεναι ἐκ τριῶν σειρῶν τῶν Νωρικῶν, τῶν Καρρικῶν καὶ τῶν Ἰουλιακῶν Ἀλπεων, ὧν συνέχεια εἶνε τὰ ὄρη τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου· τὰ Σουδήτσια ὄρη τῆς Γερμανίας, ἣν συνέχεια εἶνε τὸ ὄρος Τάτρα, καὶ τὰ Καρπάθια, ὧν συνέχεια εἶνε αἱ Τρανσυλβαρικαί τεις.

Ποταμοὶ δ' αὐτῆς εἶνε ὁ Ῥήνος καὶ ὁ Ἀλβις, οἵτινες μόλις φανύντες πρὸς Δ. τὴν αὐτοκρατορίαν ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Ὄδερος καὶ ὁ Οὐϊστούλας ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν· ὁ Δανούβιος, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς Γερμανίας καὶ διαρρέων τὴν Αὐστρίαν καὶ δεχόμενος πολλοὺς ἄλλους ποταμούς· οἷον τὸν Δραῦον, τὸν Τυσίαν, τὸν Σαῦον, τὸν Προῦθον κλ. ἐκβάλλει διὰ τριῶν στομάτων εἰς τὸν Εὐξείνιον.

Λίμνη δ' ἐπισημ. αὐτῆς εἶνε ἡ Βαλαῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, ὀρηκεία, γλῶσσα.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 625,000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κά-
τοικοι 37,770,000 καὶ μετὰ τῶν κατοίκων τῆς Βοσνίας καὶ
Ἑρζεγοβίνης περί τὰ 39 ἑκατ. Τούτων 9 ἑκατ. εἶνε Γερμανοί,
ὑπὲρ τὰ 19 ἑκατ. Σλαῦοι, 3600000 Ῥωμοῦνοι, 5700000
Μογγολικῆς καταγωγῆς, εἰς ἣν ἀνήκουσιν οἱ Οὐγγροί. Πλὴν
τούτων ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ διεσπαρμένοι Ἀθίγγανοι, Ἀρμέ-
νιοι, Ἑβραῖοι, Ἕλληνες ἅπαντες περί τὸ 1400000. Ἐξ αὐτῶν
25 ἑκατ. εἶνε δυτικοί, 4 ἑκατ. ὀρθόδοξοι, μνημονεύοντες τὸν
πάπαν, 4 ἑκατ. διαμαστυρόμενοι, 1400000 Ἑβραῖοι. Γλῶσσα
δ' ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Γερμανικὴ, ἀλλὰ καὶ ἕκαστον τῶν δια-
φόρων ἔθνῶν λαλεῖ τὴν ἰδίαν του γλῶσσαν.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ἐν γένει συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν,
τὸ δ' ἔδαφος ποικιλώτατον, ἀλλὰ μᾶλλον ὀρεινόν· ἔχει ὅμως καὶ
πεδιάδας· οἷον τὴν τῆς Βιέννης, τῆς Βοεμίας, τῆς Μοραβίας καὶ
τῆς ἄνω καὶ κάτω Οὐγγαρίας, παραγούσας σίτον ἄφθονον, οἶ-
νον, καπνόν, ωραίους ἵππους, βοῦς, πρόβατα, χοίρους κλ. Ἐν
δὲ τῇ Οὐγγαρίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις αὐτῆς χώραις ὑπάρχουσι μεταλ-
λεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ μολύβδου κλ. Ἐτι δὲ
ὕδραργύρου πρὸς Ν. παρὰ τὴν πόλιν Ὑδρίαν· ἐν δὲ τῇ Γαλικίᾳ
καὶ ὀρυκτὸν ἄλας.

Ἡ παιδεία, ἐν αἷς χώραις κατοικοῦσι Γερμανοί, εἶνε λίαν
ἀνεπτυγμένη, τούναντίον δ' ἐν ταῖς ἄλλαις αὐτῆς χώραις, ἐν αἷς
κατοικοῦσιν ἄλλοι λαοί, ὁ λαὸς εἶνε ἀπαιδευτός. Καὶ ἡ βιομηχα-
νία δὲ αὐτῆς εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη ὡς καὶ τὸ αὐτῆς ἐμπόριον
εἶνε λίαν ἐνεργόν, εὐκολυνόμενον ὑπὸ τῶν πλωτῶν ποταμῶν, τῶν
διωρύγων καὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς αὐτοκρατορίας εἶνε ὑπὲρ τὸ ἐν διλιόνιον
δραχμ. ὁ δὲ στρατός ἐν ἐνεργείᾳ 300 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν ὧρα δὲ
πολέμου 1064000 ἀνδρ. ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐξ 71 πολέ-
μικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 11 εἶνε θωρηκτά.

Ἡ Αὐστριακὴ αὐτοκρατορία διαιρεῖται εἰς δύο. Τὴν ἰδίως
Αὐστρίαν περιλαμβάνουσιν τὰς χώρας τὰς πεμπούσας ἀντιπρο-
σώπους εἰς τὸ κοινοβούλιον τῆς Βιέννης, καὶ τὴν Οὐγγαρίαν
ἐν ἣ περιλαμβάνονται ἔτι ἡ Τρανσυλβαρία, Κροατία, Σλαβο-
νία, αἱ στρατιωτικαὶ μεθόριοι χῶραι καὶ ἡ πόλις Φιούμη.

Α. ΙΔΙΩΣ ΑΥΣΤΡΙΑ

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς ἰδίως Αὐστρίας εἶνε 300,000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 22 ἑκατ. Διαιρεῖται δὲ αὕτη εἰς 13 νομούς, καλουμένους κατὰ τὰ παλαιότερα αὐτῶν ὀνόματα βασιλεία, δουκάτα, κομητείας καὶ μαρκωνίας.

Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Βιέννη* ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δανουβίου, πρωτ. τῆς αὐτοκρατορίας ἔχουσα ὄχι καλὰς ὁδοὺς, ἀλλὰ λαμπρὰς οἰκοδομὰς· οἷον τὰ ἀνάκτορα, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ἐπίσημον πανεπιστήμιον, μουσεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς περιπάτους, τερπνότατα προάστεια, σπουδαίαν βιομηχανίαν, σημαντικὸν ἐμπόριον καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 1170000 κατ. *Λίντση* πρὸς Δ. ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, λίαν ὄχυρὰ καὶ βιομήχανος πόλις ἔχουσα 42 χιλ. κατ. *Σαλις-βοῦργον* ΝΔ. τῆς Λίντσης ἐπὶ τοῦ Σάλα παραποτάμου τοῦ Δανουβίου ἐν λαμπροτάτῃ θέσει πρωτ. τῆς Στυρίας ἔχουσα λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ 25 χιλ. κατ. *Ἰνσπρῦκη* ΝΔ. αὐτῆς μετὰξὺ ὑψηλῶν ὄρέων, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 21 χιλ. κατ. *Γράτσο* πρὸς Ν. τῆς Βιέννης ἐπὶ τοῦ Μούρου παραποτάμου τοῦ Δραῦου, ἔχουσα πανεπιστήμιον, πολυτεγεῖον, βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ χαλυβικῶν ἔργων καὶ 100 χιλ. κατ. *Κλαγκεφούρτη* ΝΔ. τοῦ Γράτσου παρὰ τὸν Δραῦον ἐν λαμπρᾷ θέσει, πρωτ. τῆς Καρινθίας, ἔχουσα βιομηχανίαν μαλλίνων ὑφασμάτων καὶ 20 χιλ. κατ. *Λαϊβάγη* πρὸς Ν. τῆς Κλαγκεφούρτης, πρωτ. τῆς Καρνιολίας ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Τεργέστη* ΝΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους, ἐλεύθερος λιμὴν καὶ ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τῆς Αὐστρίας, ἔχουσα ναυτικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀκαδήμειαν, δημοσίαν βιβλιοθήκην, ἀστεροσκοπεῖον, χρηματιστήριον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 135 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε κα. πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες. *Πόλα* πρὸς Ν. αὐτῆς ὁ σπουδαιότερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς αὐτοκρατορίας, ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

Πράγα ΒΑ. τῆς Βιέννης ἐπὶ τοῦ Μολδαίου ἐν ὠραίᾳ θέσει, λίαν ὄχυρὰ πόλις πρωτ. τῆς Βοεμίας ἔχουσα ὀνομαστὸν πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ μετὰ τῶν προαστείων τῆς 294 χιλ. κατ. *Καρλσβάδη* ΒΔ. αὐτῆς ἐπὶ ποταμίου τοῦ Ἄλβιος, ἐπίσημος διὰ τὰ θερμὰ λουτρά τῆς. *Βρῦννη* ΝΑ. τῆς Πράγης, πρωτ. τῆς Μοραβίας λίαν ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα σπουδαίαν βιομηχανίαν μαλ-

λινων ύφασμάτων και 85 χιλ. κατ. *Ήουστερλίτση* ΝΑ. αὐτῆς, ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν τὸ 1805 νίκην τῶν Γάλλων κατὰ τῶν Αὐστριακῶν και Ῥώσων. *Τρόππιον* πρὸς Β. τῆς Βρύννης, πρωτ. τῆς Σιλεσίας ἔχουσα βιομηχανίαν και 21 χιλ. κατ. *Κρακοβία* ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Οὐϊστούλα, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον, πανεπιστήμιον και 110 χιλ. κατ. ὧν αἱ 30 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι.

Ζάρα, ὄχυρὰ παράλιος πόλις τῆς Δαλματίας, ἔχουσα 12 χιλ. κατ. *Ραγοῦζα* ΝΑ. αὐτῆς, μικρὰ παράλιος πόλις, ἀλλ' ἄλλοτε πρωτ. ὁμωνύμου δημοκρατίας.

Ἐν τῷ Ἀδριατικῷ πελάγει παρὰ τὴν Δαλματίαν νῆσοι ἄξιοι λόγου τῆς Αὐστρίας εἶνε ἡ *Βράζα*, ἡ *Λέσινρα* και ἡ *Δίσσα*, παρὰ τὴν ὁποίαν τὸ 1866 ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν ὁ Ἰταλικὸς στόλος.

Ἰπὸ τὴν προστασίαν τῆς Αὐστρίας εἶνε ἡ Βοσνία και Ἐρζεγοβίνη, χῶραι τῆς Τουρκίας ἔχουσαι περὶ τὸ 1250000 κατ. Τούτων ἐπισημ. πόλεις εἶνε ἐν Βοσνίᾳ *Σερατέβορ*, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Τραύνικον*, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον και 15 χιλ. κατ. *Βαρναλοῦκα*, ὄχυρὰ πόλις, ἔχουσα θερμὰ λουτρά, ἀρχαῖα Ῥωμαϊκὰ ἐρείπια και 20 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῇ Ἐρζεγοβίνῃ εἶνε *Μοσάτρη* παρὰ τὸν Ναρένταν ποταμὸν, ἔχουσα 16 χιλ. κατ. *Τρέβινον*, ὄχυρὸν φρούριον και ἔδρα δυτικῶ ἐπισκόπου.

Β. ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Οὐγγαρίας εἶνε 325,100 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 16,700,000.

Ἐπισημ. πόλεις τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου εἶνε ἡ *Βούδα* (γερμαν. *Οφεν*) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης και ἡ *Πέστα* ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δανουβίου· αὗται ἠνωμένοι διὰ γεφύρας ἀποτελοῦσι τὴν πρωτ. τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουσαν πανεπιστήμιον, πολυτελεῖαν, βοτανικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, μουσεῖα, ἀξιόλογον βιομηχανίαν και ἐμπόριον και 360 χιλ. κατ. *Πρεσβούργον* ΒΔ. ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δανουβίου, ἐν ἣ ἄλλοτε ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Οὐγγαρίας ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Σχεμνίτση* ΒΑ. τοῦ Πρεσβούργου, ἔχουσα ἀκαδήμειαν ὀρυκτολογικὴν, μεταλλεῖα χρυσοῦ και ἀργύρου και 15 χιλ. κατ. *Σεγεδίνη* ΝΑ. τῆς Πέστης ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Τυσίου και Μάρου, ἔχουσα φιλοσοφίαν, σχολὴν, ἀξιόλογον βιομηχανίαν και ἐμπόριον και 70 χιλ. κατ.

Θηρεσίας πόλις ἐν πεδιάδι μεταξὺ Δανουβίου και Τυσίου, ἔχουσα ἐργοστάσια λινῶν ύφασμάτων, ἐμπόριον ἵππων και 61

χιλ. κατ. *Δεβρετσίνη* ἐντὸς κοιλάδος πρὸς Α. τῆς Πέστης, λίαν βιομηχανὸς πόλις ἔχουσα 51 χιλ. κατ.

Κλαουσεμβούργη, πρωτ. τῆς Τρανσυλθανίας, ἔχουσα Οὐγγρικῶν πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. *Κρονατάτη* πρὸς Ν. αὐτῆς, ἔχουσα ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 30 χιλ. κατ. *Άγρᾶμη* εἰς τὰ ΝΔ. παρὰ τὸν ποταμὸν Σαῦον πρωτ. τῆς Κροατίας ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 28 χιλ. κατ. *Φιούμη*, ἐλεύθερος ἐμπορικὸς λιμὴν εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος ἔχων 13 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ οὗτος καὶ ὁ κυρίως λιμὴν τῆς Οὐγγαρίας. *Πετροβαράδων* πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, λίαν ὄχυρὸν φρούριον. *Σεμλῶνον* ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, ἔχουσα ὄχυρὸν φρούριον καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον.

ΣΕΡΒΙΑ

Ὅρια, ὄρη, ποταμοί.

Ἡ Σερβία, Παννονία ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἄνω Μυσία ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καλουμένη, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τουρκίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωμανίας καὶ Βουλγαρίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν εἰς τὴν Αὐστρίαν προσηρτημένων ἐπαρχιῶν τῆς Τουρκίας Ἐρζεγοβίνης καὶ Βοσνίας.

Τὰ ὄρη τῆς Σερβίας, κλάδοι ὄντα τῶν Διναρικῶν Ἄλπεων, δὲν εἶνε λόγου ἀξία· ἡ δὲ χώρα μᾶλλον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς λοφώδης ἔχουσα ἀξιολόγους κοιλάδας καὶ πεδιάδας. Ποταμοὶ δ' αὐτῆς εἶνε ὁ Δανουβίος, σχηματίζων τὰ ΒΑ. ὄρια τῆς χώρας· ὁ Σαῦος, πηγάζων ἐκ τῶν Διναρικῶν Ἄλπεων καὶ ὁ Δρῆνος, ἐκ τοῦ ὄρους Κόμου ρέοντες πρὸς Β. ἐνοῦνται παρὰ τὰς ἐκβολὰς των καὶ χύνονται εἰς τὸν Δανουβίον καὶ τέλος ὁ Μοραῦος, ὅστις πηγάζει ἐκ τῶν αὐτῶν ὄρέων καὶ ρέων ΒΑ. χύνεται ὡσαύτως εἰς τὸν Δανουβίον.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολίτευμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σερβίας εἶνε 48600 τετρ. χιλίωμ. οἱ δὲ κάτοικοι 1,810,000 Σλαῦοι, ἐν οἷς καὶ 150 χιλ. Ῥωμοῦνοι, ἅπαντες χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Κυβερνᾶται δὲ ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος μετὰ Βουλῆς (Σκουπτσίνας) καὶ Γερουσίας.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις.

Τὸ κλίμα τῆς Σερβίας εἶνε ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος τῶν κοιλάδων καὶ πεδιάδων τῆς εὐφορώτατον ἀλλὰ κακῶς καλλιεργη-

μένον, παράγον σίτον, ἀραβόσιτον, οἶνον, λίνον, κάνναβιν κτλ. ἔχει ὅμως λίαν ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ μάλιστα χοίρων, ὧν πλῆθος ἐμπορίας χάριν πέμπονται εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Ἡ παιδεία ἤρχισεν ἤδη νὰ κάμνη ἐν αὐτῇ ἀρκετὰς προόδους, συσταθέντων πολλῶν δημοτικῶν σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις, πόλεις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Σερβίας εἶνε 32 ἑκατ. δραχμ. ὁ δ' ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς 13 χιλ. ἀλλ' ἐν ἐπιστρατεία ἡ Σερβία δύναται νὰ παρατάξῃ 115 χιλ. ἀνδρῶν.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Βελιγράδιον* ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Σαίου καὶ Δανουβίου, πρωτ. τοῦ κράτους, λίαν ὀχυρὰ πόλις ἔχουσα ἀκμαῖον ἐμπόριον, πλατείας ὁδοὺς, ἀκαδήμειαν, βιομηχανίαν τινὰ καὶ 36 χιλ. κατ. *Σεμενδρία* ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Δανουβίου, ὀχυρὰ πόλις, ἔχουσα 12 χιλ. κατ. *Κραγιουγεβάτση* πρὸς Ν. τῆς Σεμενδρίας μεσόγειος πόλις, ἔχουσα ὀπλοποιεῖον, πυριτιδοποιεῖον καὶ 7 χιλ. κατ. *Οσρίτσα* ΝΔ. αὐτῆς, ἔχουσα ὀχυρὸν φρούριον καὶ 7 χιλ. κατ. *Νύσσα* ἐπὶ τοῦ Σαίου πρὸς τὰ ὄρια τῆς Βουλγαρίας, πατρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔχουσα 24 χιλ. κατ.

ΡΩΜΟΥΝΙΑ

Ὅρια, ὄρη, ποταμοί, λίμναι.

Ἡ Ῥωμουνία (πάλαι *Δακία*) ὀρίζεται πρὸς Β. ἐν τῇ Σερβίᾳ καὶ Ῥωσσίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Τσεχίας καὶ πρὸς Αὐστρίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Ῥωμουνία ὀρίζεται πρὸς Δ. ἐν τῇ *Δοβρουτσᾷς*.

Ὅρια
πρὸς

τιὰ

πο

γ

116 ΣΤΟΙΧΕΙΑΣ
Βασσαραβίας. Λίμνη δ' άξία λόγου έν Δοβρουτσά εΐνε ή 'Ρασέλιμη.

*Επιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολιτεύμα.

Ή επιφάνεια αὐτῆς εΐνε 130000 τετρ. χιλιομ. οί δὲ κάτοικοι 5,380,000 χριστιανοί ὀρθόδοξοι, ἀπόγονοι τῶν ἐπὶ Τραϊανου συσταθεισῶν ἐνταῦθα Ῥωμαϊκῶν ἀποικιῶν, πλὴν 500 χιλ. Ἑβραίων καὶ 250 χιλ. Ἀθιγγάνων. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ συνταγματικοῦ βασιλέως μετὰ Βουλῆς.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον, πρόσοδοι, στρατός.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εΐνε λίαν ψυχρὸν τὸν χειμῶνα, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δ' ἔδαφος εὐφωρότατον ἀλλὰ κακῶς καλλιεργημένον, παράγον δημητριακοὺς καρπούς, οἶνον, ὀπώρας κτλ. καὶ τρέφον καλοὺς ἵππους, ἡμιόνους, χοίρους, πρόβατα, αἴγας καὶ μελίσσας. Τὰ δὲ δάση της παρέχουσιν ἄφθονον ξυλείαν καὶ οἱ ποταμοὶ της παχυτάτους ἰχθύς.

Ή ἐκπαίδευσις ἐν αὐτῇ δὲν εΐνε πολὺ ἀνεπτυγμένη· μόλις δ' ἐσχάτως ἤρξαντο οἱ Ῥωμοῦνοι νὰ συνιστῶσι πολλὰ κατὰ τὴν χώραν τῶν δημοτικὰ σχολεῖα. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ βιομηχανία εΐνε ἐν σπαργάνοις, καὶ μόνον τὸ ἐμπόριον εΐνε λίαν ἀκμαῖον, ἐνεργούμενον μάλιστα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἑβραίων.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εΐνε 206 ἑκατ. δραχμῶν, ὃ δὲ στρατός ἐν εἰρήνῃ 20 χιλ. ἐν δὲ πολέμῳ 150 χιλ. ἀνδρῶν.

Ἠόλεις.

Ἠόλεις τῆς Βλαχίας εΐνε Βουκουρέστιον ἐπὶ παρα-

τῆς Ῥωμανίας, ἔχουσα πανε-

καὶ 220 χιλ. κατ.

πρωτ. τῆς Μικρᾶς

20 χιλ. κατ.

τῆς Γε-

ουρε-

Ρε-

ῶ-

ου

Τῆς δὲ Μολδαυίας ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ἰάσιον ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Προύθου, μεσόγειος πόλις πρωτ. τῆς Μολδαυίας ἔχουσα ξυλίνας οἰκίας, ἀθλίας ὁδοὺς, ὠραίους κήπους, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 90 χιλ. κατ. ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἑβραῖοι. Ὀκνα ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Σερέτου ἔχουσα πλούσια ὄρυγεῖα ἀλατος. Φοξάνη πρὸς τὰ ὄρια τῆς Βλαχίας, λιάν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Γαλάζιον ΝΑ. αὐτῆς ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Προύθου καὶ Δανουβίου, ὁ κυρίως λιμὴν τῆς Μολδαυίας ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 80 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες ἔχοντες κάλλιστα ἐκπαιδευτήρια. Ἰσμαηλία ἐπὶ ἐνὸς τῶν στομάτων τοῦ Δανουβίου, ὄχυρὰ καὶ λιάν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Τοῦλτσα ἐπὶ τοῦ Δανουβίου πρωτ. τῆς Δοβρουτσᾶς, λιάν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΒΟΡΕΙΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ

Ἱστορία, κόλποι, πορθμοί, νῆσοι.

Ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἢ Ἀγγλία συνίσταται ἐκ τῆς νήσου Βρεττανίας, τῆς νήσου Ἰρλανδίας, τῶν νήσων Ἑβρίδων, Ὀρκάδων, Σχετλανδῶν καὶ ἄλλων μικρῶν νήσων.

Ἡ δὲ νῆσος Βρεττανία συνίσταται ἐκ τῆς ἰδίως Βρεττανίας ἢ Ἀγγλίας, τῆς Οὐαλίας καὶ τῆς Σκωτίας (πάλαι Καληδορίας).

Ἡ νῆσος Βρεττανία ἢ καὶ Ἀγγλία ἔτι καλουμένη κατεκτήθη τὸ 78 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων. Τὸ δὲ 448 μ. Χ. ἀποσυρθέντων ἐξ αὐτῆς τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων οἱ Βρεττανοὶ πιεζόμενοι ὑπὸ τῶν γειτόνων τῶν Καληδονίων προσεκάλεσαν ἐκ τῆς Γερμανίας εἰς βοήθειάν των τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ Σάξονας, οἵτινες ἐλθόντες καὶ νικήσαντες τοὺς Καληδονίους ὑπέταξαν εἰς ἑαυτοὺς τὴν Βρεττανίαν. Ἀπὸ δὲ τοῦ ὀγδόου αἰῶνος πολλάκις ἐλεηλατήθη αὕτη ὑπὸ τῶν Νορμανδῶν τῆς Δανίας καὶ τέλος ὑπετάγη εἰς αὐτούς. Ἀλλὰ 888 Ἀλφρέδος ὁ μέγας ἀπεδίωξε τοὺς Νορμανδοὺς ἐκ τῆς Ἀγγλίας. Τὸ δὲ 1066 Γουλιέλμος ὁ κατακτητὴς δούξ τῆς ἐν Οὐαλίᾳ Νορμανδίας εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ κατέκτησεν αὐτήν.

Ἐκτοτε οὐδὲν ἔθνος εἰσέβαλεν εἰς αὐτήν, ἀλλ' ἄλλη δόχως ἢ ἰδίως Ἀγγλία κατέκτησε τὴν νῆσον Ἰρλανδίαν (1171).

τὴν ἐν τοῖς δυτικοῖς αὐτῆς χώραν Οὐαλίαν (1283) καὶ τὴν ἐν τοῖς βορείοις αὐτῆς χώραν (Σκωτίαν (1603), ὅτε καταστᾶσα ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ θαλασσοκράτωρ ἤρξατο τῶν μεγάλων αὐτῆς ἐπὶ ὄλων τῶν ἡπείρων κατακτήσεων.

Κόλποι ἐπίσημ. τῆς Ἀγγλίας εἶνε ὁ τοῦ Ταμέσεως εἰς τὰ ΝΑ. ὁ Φύρθης εἰς τὰ Α. τῆς Σκωτίας· ὁ Μουράης εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σκωτίας· ὁ Σολθάης εἰς τὰ Δ. μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Σκωτίας· ὁ Βριστόλιος εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας· εἰς δὲ τὰ Δ. τῆς Ἰρλανδίας εἶνε οἱ κόλποι Γαλθάης καὶ Σχάων.

Πορθμοὶ ἐπίσημ. αὐτῆς εἶνε ὁ Βόρειος μεταξύ Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας· ὁ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας· ὁ τοῦ Καλαὶ μεταξύ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, ἔρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα.

Τὸ βόρειον μέρος τῆς Βρετανίας εἶνε ὄρεινόν καὶ ἄνωθεν αὐτῆς ἐκτείνονται τὰ ὄρη τῆς Σκωτίας, ὧν ὑψηλοτέρα κορυφὴ εἶνε τὰ Γραμβιανὰ ὄρη· τὸ δὲ νότιον εἶνε πεδινόν, ἀλλ' ἐν τῇ Οὐαλίᾳ ὑψοῦται τὸ ὄρος Σνρόδορον, τὸ ὅποιον καθιστᾷ πρὸς Δ. τὴν παραλίαν βραχώδη. Καὶ ἡ Ἰρλανδία ἔχει πρὸς Α. ὄρη ἀξιόλογα καὶ παραλίαν ἀπότομον, ἀλλὰ τὰ μεσόγεια αὐτῆς πλήν τινων λόφων ἅπαντα εἶνε πεδινά, περιλαμβάνοντα πολλὰς λίμνας καὶ τόπους ἐλώδεις.

Ποταμοὶ δ' ἐπίσημ. ἐν Ἀγγλίᾳ εἶνε ὁ Τάμεσις ὁ μεγαλύτερος αὐτῆς ποταμός, ὅστις ῥέων διὰ τοῦ Λονδίνου ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν· ὁ Σαβέρνης ὁ δεύτερος ποταμὸς αὐτῆς εἰς τὴν Οὐαλίαν ἐκβάλλων εἰς τὸν Βριστόλιον κόλπον· ὁ Μερσέης, ἐκβάλλων εἰς τὴν Ἰρλανδικὴν θάλασσαν· ὁ Κλύδης ἐν Σκωτίᾳ πρὸς Δ. ἐκβάλλων εἰς ὀμῶνυμον κόλπον. Τῆς δὲ Ἰρλανδίας ἐπισημότερος ποταμὸς εἶνε ὁ Σχάων, ὅστις ῥέων διὰ τῆς πόλεως Διμερικής ἐκβάλλει δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Νῆσοι αὐτῆς ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς Μάγχης εἶνε ἡ Οὐϊκίτις, Γουερεσέη, ἡ Ἰερσέη καὶ ἡ Ὠριγγή· ἐν δὲ τῇ Βορείῳ θαλάσῃ ἡ Ἐλνολάνδη πρὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀλβίου· αἱ Σορλίγγις τὰ ΝΔ. τῆς Ἀγγλίας ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ. Ἐν δὲ τῇ Ἰρλανδικῇ θαλάσῃ ἡ Μάρη καὶ ἡ Ἀγγλεσέη, καὶ εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Ἰρλανδίας αἱ Ὀρχάδες καὶ αἱ Σχετλάνδαι νῆσοι.

Ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 315000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι $\frac{1}{2}$ ἑκατ. ὧν 26 ἑκατ. εἶνε ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Οὐαλίᾳ, 100 ἐν Σκωτίᾳ, 520000 ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ οἱ λοιποὶ ἐν

ταῖς ἄλλαις μικραῖς νήσοις, πρεσβεύοντες ἐν μὲν Ἀγγλίᾳ καὶ Οὐαλίᾳ τὴν Ἀγγλικανικὴν, ἐν δὲ Σκωτίᾳ τὴν Πρεσβυτεριανὴν καὶ ἐν Ἰρλανδίᾳ τὴν καθολικὴν θρησκείαν. Καὶ οἱ μὲν κατοικοῦντες τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὸ νότιον τῆς Σκωτίας εἶνε κυρίως Ἀγγλοὶ, οἱ δὲ τὸ βόρειον τῆς Σκωτίας *Γαλάται*. Τὴν δὲ Οὐαλίαν κατοικοῦσι Βρεττανοὶ καὶ τὴν Ἰρλανδίαν Κελτοί. Ἄπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη λαλοῦσι διαφόρους συγγενεῖς γλώσσας· ἡ δὲ Ἀγγλικὴ γλῶσσα εἶνε μᾶλλον μίγμα Γερμανικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης. Ἰσολίτευμα δ' αὐτῆς εἶνε συνταγματικὴ μοναρχία μετὰ δύο Βουλῶν τῶν λόρδων καὶ τῶν κοινοτήτων.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε ὑγρὸν, ὀμιχλῶδες καὶ ψυχρὸν, ἀλλ' ὑγιεινὸν καὶ ἠπιώτερον τῶν τῆς αὐτῆς ζώνης κλιμάτων ἕνεκα τῶν θερμῶν θαλασσίων ρευμάτων. Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε μᾶλλον πεδινὸν καὶ κάλλιστα καλλιεργημένον, παράγον καλλίστους δημητριακοὺς καρπούς, γεώμηλα κλ. ἔχει δὲ αὕτη καὶ πολλὰς βοσκάς, τρεφούσας καλλίστους, ἵππους βοῦς, αἴγας καὶ πρόβατα, παρέχοντα περίφημα μαλλία. Τὰ δὲ ὄρη τῆς περιέχουσι πλῆθος μεταλλείων χρυσοῦ, σιδήρου, μολύβδου, χαλκοῦ, κασσιτέρου, καὶ ὄρυχεῖα πλουσιώτατα γαιανθράκων. Καὶ ἐν τῇ Ἰρλανδίᾳ δὲ ἡ κτηνοτροφία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη· ἀλλὰ καὶ μεταλλεῖα ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι καὶ ἐξορύσσονται ἐξ αὐτῆς λαμπρὰ μάρμαρα.

Ἡ παιδεία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις ἐνιαχοῦ δὲ καὶ εἰς τὴν μέσην τάξιν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους· ἀλλ' ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἦτο μέχρις ἐσχάτων παρημελημένη καὶ ὁ κοινὸς αὐτῆς λαὸς εὐρίσκεται ἔτι εἰς μεγίστην ἀμάθειαν. Ἀπὸ τινος ὁμως χρόνου ἤρξατο ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις νὰ συνιστᾷ ἐντὸς τῆς χώρας πλεῖστα δημοτικὰ σχολεῖα. Ἡ δὲ βιομηχανία ἐν Ἀγγλίᾳ εὐρίσκεται εἰς τὸν ὑψιστὸν βαθμὸν τῆς τελειότητος. Ὡσαύτως καὶ τὸ ἐμπόριον εἶνε τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένον ἕνεκα τῶν ἀπειρῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Ἀγγλίας εἶνε 3062 ἑκατ. δραχμῶν· στρατὸς αὐτῆς συνίσταται ἐκ 290 χιλ. ἀνδρῶν, ἡ δ' ἐθνοφυλακία μετὰ τῶν ἐθελοντῶν ἐξ 800,000 ἀνδρ. καὶ ὁ στόλος ἐξ 1000 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 72 εἶνε θωρηκτά.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Βρεττανίας εἶνε *Λονδῶνον* ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ἡ μεγίστη, πλουσιωτάτη, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις τοῦ κόσμου, πρωτ. τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα 4,800,000 κατ. Τὸ μεγαλειότερον μέρος τῆς πόλεως κεῖται ἐπὶ τῆς βορείου ὄχθης. Ἐν αὐτῷ εἶνε ἡ ἀρχαία πόλις (*City*), ὅπου κατοικοῦσιν οἱ ἔμποροι, ἔχουσα στενάς ὁδοὺς, καὶ τὸ *Οὐεστμίνστερ*, ὅπου κατοικεῖ ἡ αὐλή, οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ μεγάλοι κτηματικοὶ καὶ ἔμποροι, ἔχον πλατυτάτας ὁδοὺς, τὸν ναὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τὸν ὠραιότερον ναὸν τῶν διαμαρτυρομένων. Ἐπὶ δὲ τῆς νοτίου ὄχθης ἐκτείνονται τὰ ἄπειρα καὶ μέγιστα τοῦ Λονδίνου ἐργοστάσια. Ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι δύο πανεπιστήμια, τὸ Βρεττανικὸν μουσεῖον, τὸ χρηματιστήριον, ὁ πύργος τοῦ Λονδίνου, τὸ κρυστάλλινον παλάτιον, τὰ ἀνάκτορα Βούκιγχαμ, ἐν οἷς συνήθως διατρίβουσιν οἱ ἡγεμόνες, τὸ μέγιστον τοῦ κόσμου θηριοτροφεῖον, οἱ ὑπόγειοι σιδηρόδρομοι, τερπνοὶ περιπάτοι, τερπνότατα προάστεια ἔχοντα λαμπρὰς οἰκίας, θελκτικὸς κήπους, βιομηχανικὰ ἐργοστάσια κλ.

Βουλβίχη ἐπτὰ χιλιομ. ἀπὸ τοῦ Λονδίνου ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ναυτικὴ μᾶλλον πόλις ἔχουσα μέγα ναυπηγεῖον θωρηκτῶν, στρατιωτικὴν ἀκαδημίαν, μέγα ὀπλοστάσιον καὶ χυτήριον πυροβόλων καὶ 45 χιλ. κατ. *Γρηνούχη* ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, διάσημος διὰ τὸ ἀστεροσκοπεῖον καὶ τὸ ναυτικόν τῆς νοσοκομεῖον, ἔχουσα 130 χιλ. κατ. *Καρτερβουρή* ΝΑ. αὐτῆς, ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλίας. *Χαθάμη* ΒΔ. αὐτῆς ὁ κεντρικὸς ναύσταθμος τῶν πολεμικῶν πλοίων τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα 50 χιλ. κατ. *Βριχθῶνη* ΝΔ. αὐτῆς, ἔχουσα λαμπρὰ λουτρά καὶ 110 χιλ. κατ. *Πορτμουῦθον* ΝΔ. αὐτῆς, ὄχυρὰ πόλις καὶ ὁ μεγαλειότερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ἀγγλίας, ἔχουσα 58 χιλ. κατ. *Δούβρη* ΝΑ. ὄχυρὰ πόλις, ἐξ ἧς μεταβαίνουσιν 1 $\frac{1}{2}$ τῆς ὥρας εἰς τὴν Γαλλίαν. *Ὁξφόρδη* (*Ὁξωρία*) ΒΔ. τοῦ Λονδίνου παρὰ τὸν ἄνω Τάμεσιν, ἐπίσημος διὰ τὸ πανεπιστήμιον, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Βιρμιγῆμη* πρὸς Β. αὐτῆς, ἡγεμόνιος πόλις καὶ τὸ κέντρον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ μεταλλουργικῆς Βρεττανίας καὶ μάλιστα τῶν χαλυβικῶν καὶ ὀρειχαλκίνων ἔχουσα 401 χιλ. κατ. *Βριστόλη*, ἀπέχουσα περὶ τὰς 3 ὁμωνύμου κόλπου καὶ ἔχουσα πανεπιστήμιον, βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 210 χιλ. κατ. *Λιβερπούλη* Μερσέη ἐν τῇ Ἰρλανδικῇ θαλάσσει, ἡ δευτέρα ἐμπο-

ρικὴ πόλις τῆς Ἀγγλίας ἔχουσα μεγάλην βιομηχανίαν καὶ 555 χιλ. κατ.

Μαγχεστέρη πρὸς Α. 45 χιλιομ. μακρὰν αὐτῆς, ἡ πρώτη βιομηχανος πόλις τοῦ κόσμου διὰ τὰ ἐργοστάσια τοῦ βάμβακος, ἔχουσα 920 χιλ. κατ. Σχεφίλδη ΝΑ. τῆς Μαγχεστέρης ἔχουσα μεγίστην βιομηχανίαν σιδηρῶν ἔργων καὶ 290 χιλ. κατ. Βραδφόρδη πρὸς Β. τῆς Λιβερπούλης, λίαν βιομηχανος πόλις ἔχουσα 190 χιλ. κατ. Λήδση πρὸς Β. τῆς Σχεφίλδης τὸ κέντρον τῆς βιομηχανίας τῶν μαλλίνων καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, ἔχουσα 310 χιλ. κατ. Χούλλη ΝΑ. αὐτῆς, καθ' ὃ μέρος ὁ ποταμὸς Χούλλος χύνεται εἰς τὸν Οὔμπερον, λίαν ἐμπορικὴ πόλις πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν ἔχουσα 160 χιλ. κατ. Ὑόρκη, (πάλαι Ἐβόρακον) ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Οὔσου, ἡ δευτέρα ἀρχιεπισκοπικὴ ἔδρα τῆς Ἀγγλικανῆς ἐκκλησίας, ἔχουσα περίφημον καθεδρικὸν ναὸν καὶ 55 χιλ. κατ. Νεοκαστέλλη εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Ἀγγλίας, παράλιος πόλις ἔχουσα τὰ πλουσιώτερα ὄρυχεα τῶν γαιανθράκων τῆς Ἀγγλίας καὶ 200 χιλ. κατ. Μερτυνθάλη, ἡ ἀξιολογώτερα πόλις τῆς Οὐαλίας, ἔχουσα μεταλλεῖα γαιανθράκων καὶ 100 χιλ. κατ.

Τῆς δὲ Σκωτίας ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ἐδιμβούργον ἐπὶ τριῶν λόφων κειμένη, ὀλίγον μακρὰν τοῦ κόλπου Φόρθη ἐν ὠραίᾳ θέσει, πρωτ. τῆς Σκωτίας, ἡ δευτέρα πόλις τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐπιστημονικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἔχουσα λαμπρὸν πανεπιστήμιον, μουσεῖα, βιβλιοθήκας, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, σχολεῖα τῶν τυφλῶν καὶ 230 χιλ. κατ. Γλασκόβη, ὅπου ὁ Κλύδης ποταμὸς ἐκβάλλει εἰς τὸν ὀμίονον κόλπον, ἡ βιομηχανικώτερα καὶ ἐμπορικώτερα πόλις τῆς Σκωτίας ἔχουσα σπουδαῖον πανεπιστήμιον, μουσεῖα, ἀστεροσκοπεῖον, βοτανικὸν κῆπον, διδασκαλεῖα, ὠραῖον γοτθικὸν ναὸν καὶ 515 χιλ. κατ. Δούνδη πρὸς Β. τοῦ Ἐδιμβούργου ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τάη, ἔχουσα λαμπρὰ ἐργοστάσια καὶ μάλιστα λιπῶν ὑφασμάτων, ἄξιον λόγου ἐμπόριον καὶ 140 χιλ. κατ. Ἀβερδῆνη πρὸς Β. αὐτῆς, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανος πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 105 χιλ. κατ.

Ἐπίσημ. πόλεις τῆς Ἰρλανδίας εἶνε Δουβλίον εἰς τὴν τῆς Ἰρλανδίας, πρωτ. αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἔχουσα πανεπιστήμιον, μουσεῖα, βοτανικὸν κῆπον, ζωολογικὸν κῆπον, ἀστεροσκοπεῖον, λαμπρὸν λιμένα, μὲν ἐμπόριον καὶ 350 χιλ. κατ. Κόρκη ΝΔ. αὐτῆς, ἐμπορικὴ πόλις καὶ τὸ σφαγεῖον τῆς Ἀγγλίας καλουμένη, ἐξάγου

ματα, κρέας, λίπος και άλλα αναγκαῖα διὰ τὸ ναυτικὸν καὶ ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Λιμέρικα πρὸς Β. τῆς Κόρκης ἐπὶ τοῦ Σχάνωνος, λιάν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἀρμάγη πρὸς Β. τοῦ Δουβλίνου, ἔδρα τοῦ δυτικοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἰρλανδίας. Βελφίστη ΒΑ. τῆς Ἀρμάγης, ἔχουσα σπουδαίαν βιομηχανίαν βαμβακερῶν καὶ λιπῶν ὑφασμάτων καὶ 200 χιλ. κατ.

Ἡ Ἀγγλία ἔχει μεγάλας κτήσεις ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, Ἀμερικῇ καὶ Ὠκεανίᾳ.

ΔΑΝΙΑ

Ἱστορία, ὄρη, ποταμοί, λιμναί.

Ἡ Δανία κεῖται εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Γερμανίας καὶ συνίσταται ἐκ τῆς χερσονήσου Ἰουτλανδίας, ἐκ τῶν νήσων Σηλανδίας, Φινλίας, Φεροῶν, Ἰσλανδίας καὶ πολλῶν ἄλλων μικρῶν νήσων.

Ἡ Ἰουτλανδία κατφεῖτο τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν Κιμβρῶν λαοῦ μᾶλλον Γερμανικοῦ, ἀπ' αὐτῶν Κιμβρική χερσονήσος καλουμένη. Τὸν δ' ἑνάτον μ. Χ. αἰῶνα εἰσῆχθη ἐν αὐτῇ ὁ χριστιανισμὸς· εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν ἠνώθησαν μετ' αὐτῆς καὶ αἱ παρακείμεναι ἐν τῇ Βαλτικῇ νήσοι, ὅτε γενομένη βασιλείον ὠνομάσθη Δανία. Τὸν δὲ δέκατον αἰῶνα Κανούτος ὁ μέγας ἡγεμὼν αὐτῆς κατέκτησε τὴν Νορβηγίαν, Σουηδίαν, τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῆς Σκωτίας καὶ ἄλλας χώρας. Τὸν δὲ δέκατον τέταρτον αἰῶνα ἀπεσπάσθησαν ἀπ' αὐτῆς σχεδὸν ἅπασαι αἱ ἐξωτερικαὶ κτήσεις, πλὴν τῆς Νορβηγίας καὶ τῶν δουκάτων Σλέσβιγου καὶ Ὀλστείνου. Ἀλλὰ τὸ 1814 ἀπεσπάσθη ἔτι καὶ ἡ Νορβηγία, καὶ τὸ 1865 ἀπεσπάσθησαν καὶ τὰ δύο δουκάτα Σλέσβιγον καὶ Ὀλστείνον ἕνεκα τοῦ κατ' αὐτῆς πολέμου τῆς Πρωσίας καὶ Αὐστρίας.

Ἡ Δανία δὲν ἔχει ὄρη ἄξια λόγου οὔτε ποταμούς· λιμναί δ' αὐτῇ ὑπάρχουσι πολλοὶ καὶ μάλιστα ἐν Ἰσλανδίᾳ, ἀλλ' ὅχι λόγου ἄξιοι.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμὸς, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα

Ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 38300 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι διαμαρτυροῦμενοι, ἀνήκοντες εἰς τὴν Γερμανικὴν φυλὴν καλοῦντες διάλεκτόν τινα τῆς Σκανδιναυικῆς γλώσσης. Ἡ Δανία εἶναι δὲ ὑπὸ συνταγματικοῦ ἡγεμόνος, τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλέως, μετὰ Βουλῆς καὶ Γερουσίας.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ἐν γένει ὑγρὸν καὶ ὀμιχλῶδες, ἀλλ' ὑγιεινόν· τὸ δ' ἔδαφος τῶν νήσων τῶν ἐν τῇ Βαλτικῇ εἶνε εὐφωρότατον καὶ κάλλιστα καλλιεργημένον· τὸ δὲ τῆς Ἰουτλανδίας καὶ τῆς νήσου Φυνίας ἀμμῶδες καὶ ἐπιτῆδειον μᾶλλον εἰς κτηνοτροφίαν.

Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ εἶνε τὰ μάλιστα ἀνεπτυγμένη· ἡ δὲ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐφθασεν ἐν Δανίᾳ εἰς τὴν ὑψίστην τελειότητα. Ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανία εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη ὡς καὶ τὸ ἐμπόριον, ὑποστηριζόμενον ὑπὸ πλήθους ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων καὶ ἰστιοφόρων πλοίων.

Πρόσοδοι. στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι αὐτῆς εἶνε 75 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς 50 χιλ. ἀνδρῶν ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐκ 47 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 12 εἶνε τορπιλοβόλα.

Πόλεις, κτήσεις.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Κοπεγχάγη εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Σηλανδίας ἐκ τῶν ὀχυρωτέρων καὶ ὠραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα πανεπιστήμιον, σπουδαῖον μουσεῖον ἀρχαιοτήτων τῶν βορείων χωρῶν, μεγάλην βιβλιοθήκην, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 275 χιλ. κατ. Ἐλσιγγόρη πρὸς Β. αὐτῆς παρὰ τὸν πορθμὸν Σοῦνδον, ἔχουσα φρούριον, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 12 χιλ. κατ. Ὀδένη, ἡ ἀξιολογώτερα πόλις τῆς Φυνίας ἔχουσα καλὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ.

Ἐν τῇ Ἰουτλανδίᾳ Ἀαλβόρρη εἰς τὰ ΒΑ., βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

Αἱ νῆσοι Φερόαι εἶνε 25 καὶ κεῖνται πρὸς Β. τῆς Σκωτίας. Τούτων αἱ 17 μόνον οἰκοῦνται, ἔχουσαι 11 χιλ. κατ. αἱ δὲ ἄλλαι εἶνε γυμναὶ καὶ βραχῶδεις.

Ἡ Ἰσλανδία κεῖται ΒΔ. τῶν Φερωῶν. Εἶνε χώρα ἀδενδρος καὶ ἠφαιστειώδης, ἐκ δὲ τῶν 16 ἠφαιστειῶν τῆς τὸ σπουδαιότερον εἶνε ἡ Ἐκλα. Ἔχει δὲ ἡ νῆσος καὶ θερμὰ ἰαματικὰ ὕδατα καὶ 72 χιλ. κατ. ἠθικωτάτων. Ἐπισημ. δ' ἐν αὐτῇ κώμη εἶνε ἡ Ρεχιαβίκη ἔχουσα 2 χιλ. κατ.

Ἡ Δανία ἔχει κτήσεις ἐν Ἀμερικῇ τὴν Γρουλλαρδιάρ, καὶ ἐκ τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν τὴν νῆσον τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ, τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ἔθνη, ἱστορία.

Ἡ Σκανδιναυική χερσόνησος, συνισταμένη ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς Σουηδίας καὶ τῆς Νορβηγίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον κατάρκουν ἑκπαλαι Γερμανικοὶ λαοί, οἵτινες ἀπὸ τοῦ ὀγδόου αἰῶνος μ. Χ. ἀρχονται νὰ γίνωνται γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Νορμανδοὶ (Βόρειοι ἄνδρες). Ἐκτοτε ἤρξαντο αὐτοὶ νὰ ἐπισκέπτωνται μὲ τὰ πειρατικά των πλοῖα τὰς ἀκτὰς τῆς Γερμανίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, καὶ νὰ προξενῶσιν εἰς τὰς χώρας ταύτας μεγάλας καταστροφάς. Καὶ τὴν Ἰσλανδίαν δὲ αὐτοὶ ὤκησαν καὶ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ἐπεσκέφθησαν. Τὸν δ' ἑνατὸν αἰῶνα ἐγένοντο οἱ Σουηδοὶ Χριστιανοί.

Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος ἐσχημάτισεν ἡ Σουηδία μετὰ τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας ἓν κράτος. Ἄλλ' ὁ Γουσταῦος Βάσας κατέλυσε τὸ 1523 τὴν ἑνωσιν ταύτην, καὶ γενόμενος βασιλεὺς τῆς Σουηδίας εἰσήγαγεν ἐν αὐτῇ τὴν θρησκευτικὴν μεταρρίθμισιν. Ὁ δὲ Γουσταῦος Ἀδόλφος καὶ Κάρολος ὁ Ι' ὕψωσαν τὴν Σουηδίαν εἰς μεγάλην τῆς Εὐρώπης δύναμιν. Διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ὅμως πολέμων Καρόλου τοῦ ΙΒ' καὶ τῶν ἐμφυλίων ἐν αὐτῇ στάσεων ἐξησθένησεν ἡ Σουηδία καὶ ἀπώλεσε τὰς ἐξωτερικὰς κτήσεις της. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1814 ἡ Σουηδία ἀποτελεῖ μετὰ τῆς Νορβηγίας ἓν κράτος, ἐχούσης ἐκάστης ἰδίαν Βουλάν.

Κόλποι, πορθμοί, ὄρη, ποταμοί, λίμναι.

Κόλποι αὐτῆς εἶνε ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ ὁ Δυτικὸς κόλπος, ὁ Κόλπος τῆς Χριστιανίας εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Νορβηγίας καὶ ὁ Βοθνικὸς ἐν τῇ Βαλτικῇ. Πορθμοὶ δὲ ὁ Σκαγεράκης μετὰξὺ Ἰουτλανδίας καὶ Νορβηγίας, ὁ Κατεγάτης μετὰξὺ Ἰουτλανδίας καὶ Σουηδίας καὶ ὁ τοῦ Σούνδου μετὰξὺ τῆς νήσου Σηλανδίας καὶ Σουηδίας.

Ὅρη αὐτῆς εἶνε αἱ Σκανδιναυικαὶ Ἄλπεις, χωρίζουσαι τὴν Σουηδίαν ἀπὸ τῆς Νορβηγίας. Ποταμοὶ δ' ἐπισημότεροι αὐτῆς εἶνε ὁ Τορνέας, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ Γιόμμερος ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Χριστιανίας. Λίμναι δ' ἐπι-

σημ. ἐν Σουηδίᾳ εἶνε ἡ *Μαυλάρη* συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς Βαλτικῆς, ἡ *Βέττερ* ἐκβάλλουσα διὰ ποταμίου εἰς τὴν Βαλτικὴν, καὶ ἡ *Βέγερ*, ἐκβάλλουσα διὰ ποταμίου εἰς τὸν Κατεγάτην.

Κλίμα, ἔδαφος.

Τὸ κλίμα τῆς Σουηδίας εἶνε ἐν γένει ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν. Καὶ ἐν μὲν ταῖς μεσημβριναῖς αὐτῆς χώραις διακρίνονται καὶ αἱ τέσσαρες ὥραι τοῦ ἔτους. Ἐνταῦθα τὸ θέρος εἶνε βραχύτατον, ἀλλὰ καὶ θερμότατον, οὗ ἕνεκα καὶ ταχέως τὰ ἐνταῦθα προϊόντα ὀριμάζουσι. Κατὰ δὲ τὴν 67 μοῖραν διακρίνονται δύο μόνον ὥραι τοῦ ἔτους χειμῶν καὶ θέρος, καθ' ὃ ἡ θερμότης καθίσταται ἀφόρητος. Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε μᾶλλον πεδινόν, παράγον πρὸς Ν. σῖτον, κριθὴν, λίνον, γεώμηλα, κλ. Ἐχει δὲ ἡ χώρα ὡς καὶ ἡ Νορβηγία καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ καὶ ἀφθόνου σιδήρου.

Τὸ δὲ κλίμα τῆς Νορβηγίας εἶνε λίαν ψυχρὸν· τὰ παράλια αὐτῆς ὅμως ἕνεκα τῶν θαλασσιῶν ρευμάτων ἔχουσι κλίμα σχετικῶς συγκεκριμένον. Τὸ δ' ἔδαφος εἶνε μᾶλλον ὄρεινόν, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι δάση ὑψίκομα φέροντα ξυλείαν πρὸς ἐμπορίαν. Τὸ βόρειον αὐτῆς μέρος εἶνε ἀνεπιτήδειον εἰς καλλιέργειαν καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 20 χιλ. Λαπῶνων, λαοῦ δυσειδοῦς καὶ μικροσώμου, ζῶντος βίον πλάνητα καὶ νομαδικὸν καὶ τρεφομένου ἐκ τῆς θήρας, τῆς ἀλιείας καὶ τῶν ποιμνίων τῶν ῥενῶν των.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, γλῶσσα, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σουηδίας εἶνε 456600 τετρ. χιλομ. τῆς δὲ Νορβηγίας 325400 τετρ. χιλομ. οἱ δὲ κάτοικοι τῆς μὲν Σουηδίας εἶνε 4,650,000, τῆς δὲ Νορβηγίας 1913000, ἅπαντες διαμαρτυρόμενοι καὶ ἔχοντες ἐπισκόπους. Εἶνε δὲ Γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ γλώσσης πλὴν 60 χιλ. Φιννῶν καὶ Λαπῶνων.

Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ καὶ μάλιστα ἡ δημοτικὴ εἶνε μᾶλλον διαδεδομένη εἰς τὸν λαὸν ἢ εἰς ἄλλην οἰανδήποτε χώραν τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἡ βιομηχανία δ' ἐν αὐτῇ εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς τὰς μεγαλειτέρας αὐτῆς πόλεις.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Σουηδίας εἶνε περίπου 170 ἑκατ. δραχμ. τῆς δὲ Νορβηγίας 57 ἑκατ. δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν εἰρήνῃ τῆς μὲν Σουηδίας εἶνε 40 χιλ., τῆς δὲ Νορβηγίας 19000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος συνίσταται τῆς μὲν Σουηδίας ἐκ 46 τῆς δὲ Νορβηγίας ἐκ 42 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων.

Α. ΣΟΥΗΔΙΑ

Πολιτική διαίρεσις, πόλεις, νῆσοι.

Ἡ Σουηδία διαιρεῖται εἰς 24 ἐπαρχίας. Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Στοκχόλμη* ἐπὶ τῆς Μαυλάρνης λίμνης ἐπὶ 40 νησιῶν ἐκτισμένη ἐν Θαυμασίᾳ θέσει, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα μουσεῖα, βιβλιοθήκας, ἀκαδημείας, σπουδαίαν βιομηχανίαν, μέγα ἐμπόριον καὶ 205 χιλ. κατ. *Οὐψάλα* πρὸς Β. αὐτῆς, ἔχουσα ἐπίσημον πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, λαμπρὸν γοθτικὸν ναόν, σπουδαῖον βοτανικὸν κῆπον καὶ 17 χιλ. κατ. *Γέφλη* πρὸς Β. τῆς Οὐψάλης, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Γοτεμβόργη* ἐπὶ τοῦ Κατεγάτου, παρχλιος καὶ ἡ δευτέρα αὐτῆς πόλις ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 86 χιλ. κατ. *Καρλοχρόνα* εἰς τὰ ΝΑ. ὄχυρά πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Σουηδίας, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Μάλμμαι* πρὸς Ν. αὐτῆς, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 43 χιλ. κατ.

Νῆσοι τῆς Σουηδίας ἐν τῇ Βαλτικῇ εἶνε ἡ *Γοθλάνδη* καὶ αἱ *Ἀλάνδαι*.

Β. ΝΟΡΒΕΓΙΑ

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις, νῆσοι.

Ἡ Νορβηγία διαιρεῖται εἰς 6 ἐπαρχίας. Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Χριστιανία* ἐπὶ τοῦ ὀμωνύμου κόλπου, ἔδρα τῶν Βουλῶν τῆς Νορβηγίας ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, μουσεῖα, βοτανικὸν κῆπον, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 125 χιλ. κατ. *Βεργένη* ἐν τῇ δυτικῇ παραλίᾳ ἐμπορικῶ-τάτη πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. *Δροσθείμη* πρὸς Β. τῆς Χριστιανίας, ἔχουσα λιμένα καλόν, βιομηχανίαν καὶ 20 χιλ. κατ.

Ἐν τοῖς βορείοις καὶ δυτικοῖς αὐτῆς παραλίαις ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων, ὧν ἐπίσημ. εἶνε αἱ *Λοφῶδαι*, γνωσταὶ διὰ τὸ γυμνὸν καὶ ἀπόκρημνον τοῦ ἐδάφους των.

ΡΩΣΣΙΑ

Ὅρια, ἱστορία, νῆσοι.

Ἡ Ῥωσσία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Καυκασίου Ἀσιατικῆς Ῥωσσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Νορβηγίας, Σουηδίας, Βαλτικῆς θαλάσσης, Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ῥωμουνίας.

Ἡ Ῥωσσία ἔκπαλαι κατῳκείτο ὑπὸ Σκυθῶν, Σαρματῶν, Σαμογετῶν, Σλαύων, Φιννῶν, Λαπώνων κλ. Τὸ δὲ πρῶτον ἐν αὐτῇ συσταθὲν κράτος ἦτο τὸ ἐν Νοβογορόδῳ ὑπὸ τοῦ Νορμανδοῦ Ῥουρίκου (862 μ. Χ.), ὃπερ διὰ προσαρτήσεων νέων χωρῶν κατὰ μικρὸν ηὔξῃθη, ἔχον πρωτ. τὸ Κίεβον καὶ ἔπειτα τὴν Μόσχαν. Περί δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος ἐπὶ Βλαδιμήρου ἀπογόνου τοῦ Ῥουρίκου εἰσῆχθη ἐν Ῥωσσίᾳ δι' Ἑλλήνων ἱεραποστόλων ὁ χριστιανισμός. Τὸν δὲ δέκατον τρίτον αἰῶνα κατέκτησαν τὴν χώραν οἱ Μογγόλοι, ἄρξαντες αὐτῆς ἐπὶ 200 ἔτη καὶ σταματήσαντες πᾶσαν πρὸς τὸν πολιτισμὸν αὐτῆς πρόοδον. Τὸ 1480 ὅμως ἀπήλλαξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ξένου ζυγοῦ ὁ ἡγεμὼν τῆς Μόσχας Βασιλειάδης.

Κυρίως ὅμως ἀπὸ τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμανῶν καὶ ἰδίως ἀπὸ Πέτρου τοῦ μεγάλου ἄρχεται ἡ Ῥωσσία νὰ θεωρῆται (1689 - 1725) ἐν Εὐρώπῃ μεγάλη δύναμις. Οὗτος δι' εὐτυχῶν πολέμων πρὸς τοὺς Σουηδοὺς ἐξέτεινε τὸ κράτος του μέχρι τῆς Βαλτικῆς, ἔκτισε τὴν Πετρούπολιν, εἰσῆγαγεν εἰς τὸ κράτος του τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τῆς δυτικῆς Εὐρώπης καὶ ἐνεψύχωσε τὸ ἐμπόριον. Τὴν πολιτικὴν τοῦ μεγάλου Πέτρου ἐξηκολούθησεν ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη, μετ' αὐτὴν δ' Ἀλέξανδρος ὁ Α' καὶ Νικόλαος ὁ Α', ἐπὶ τῶν ὁποίων μεγάλως ηὔξῃθη τὸ κράτος ἐκ τῆς διανομῆς τῆς Πολωνίας καὶ ἐκ τῆς κατακτήσεως τῆς ἀνατολικῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Σιβηρίας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Β', οὐ μόνον κατέλυσε τὴν ἐν Ῥωσσίᾳ δουλείαν, ἀλλὰ καὶ προσέθεσεν εἰς τὸ κράτος τὴν Καυκάσιον Ῥωσσίαν, τὸ πλεῖστον τοῦ Τουρκεστάν καὶ ἀξιόλογον μέρος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Νῆσοι τῆς Ῥωσσίας ἐν τῷ Βορείῳ ὠκεανῷ εἶνε ἡ *Νέα Ζέμβλα*, ἡ *Βαϊγάτη* καὶ ἡ *Καλγοιέβη*, ἐπισκεπτόμεναι ὑπὸ τῶν Ῥώσσιων διὰ τὴν ἄλιειαν, καὶ ἐν τῇ Βαλτικῇ ἡ *Αἰσέλη* καὶ αἱ *Δάγαι*.

Ὅρη, ποταμοί, λίμναι.

Ὅρη αὐτῆς εἶνε τὰ *Οὐράλια* πρὸς Α. μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, ἔχοντα ἕκτασιν 2220 χιλιομ. ὁ *Καύκασος* εἰς τὰ ΝΑ. καὶ τὰ ὄρη τῆς *Ταυρικῆς χερσονήσου* πρὸς Ν. τῆς Κριμαίας.

Ποταμοὶ αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε ὁ *Πεταχόρας*, πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ· ὁ *Δούνας*, πηγάζων ἐκ τινων τῆς χώρας ἐν τοῖς μεσογειοῖς ὑψωμάτων καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Λευκὴν θάλασσαν· ὁ *Νέβας*, πηγάζων ἐκ τῆς

λίμνης Λαδόγας και ἐκβάλλων εἰς τὴν Βαλτικὴν· ὁ Δύνας, πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαίων ὑψωμάτων και ἐκβάλλων εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν· ὁ Ουϊστούλας, πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων και ἐκβάλλων ὡσαύτως εἰς τὴν Βαλτικὴν· ὁ Δαουόβιος, ἐκβάλλων εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ῥωσσίας· ὁ Δρειότερος ἢ Δάναστρις (πάλαι Τύρας), πηγάζων ἐκ τῶν Καρπαθίων και ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον, ὁ Δρειπερος ἢ Δάναπρις (πάλαι Βορυσθένης), πηγάζων παρὰ τὰ Βαλδαῖα ὑψώματα και ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Δὼν ἢ Τάταις πηγάζων πρὸς Ν. τῆς πόλεως Τούλης και ἐκβάλλων εἰς τὴν Μαιώτιδα λίμνην· ὁ Βόλγας, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης, ὅστις ἐκ τε τῶν Οὐραλίων ὀρέων και ἐκ τῶν Βαλδαίων ὑψωμάτων πηγάζων ἐκβάλλει εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν. Εἰς τὴν αὐτὴν θάλασσαν ἐκβάλλει και ὁ Οὐράλης πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων. ∞

Λίμναι δ' αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε εἰς τὰ ΒΔ. ἡ Ὀρέγα, ἡ Λαδόγα, ἡ Πείπος και ἡ Ἰλιμερος, και ἡ Κασπία εἰς τὰ ΒΑ. ἀνήκουσα μᾶλλον εἰς τὴν Ἀσίαν.

Κλίμα, ἔδαφος, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ῥωσσίας εἶνε 5400000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 86 ἑκατ. οἱ πλεῖστοι Σλαῦοι, ἐν ἑκατ. Γερμανοί, ἔτι πολλοὶ Μογγόλοι (Φινοί, Τοῦρκοι, Καλμουκοί), Ἑβραῖοι, Ἕλληνες, Ἀθίγγανοι. Τούτων 60 ἑκατ. εἶνε χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, 8 ἑκατ. δυτικοί, οἱ δ' ἄλλοι διαμαρτυρούμενοι, Ἰσραηλιταί, μωαμεθανοὶ και ὀλίγοι εἰδωλολάτραι. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ αὐτοκράτορος ἀπολύτως.

Κλίμα, ἔδαφος.

Τὸ κλίμα τῆς Ῥωσσίας ἐν μὲν τοῖς νοτίοις αὐτῆς μέχρι τῆς 50 μοίρας εἶνε λίαν συγκερασμένον και τὸ θέρος πρὸς τὰ ΝΑ. λίαν θερμόν. Ἐν αὐτοῖς ὀριμάζει ἡ ἀμπελος και ἀπαντες οἱ μεσημβρινοὶ καρποί. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ μέχρι τῆς 67 μοίρας εἶνε λίαν ψυχρὸν και ὁ χειμῶν μακρὸς και τραχύς. Ἐν αὐτῷ μέχρι τῆς 60 μοίρας πολὺ εὐδοκίμει ὁ σῖτος. Ἐν δὲ τοῖς βορείοις ἀπὸ τῆς 67 μοίρας ἡ χώρα εἶνε ἐλώδης, και τὸν χειμῶνα παγωμένη και ἀνεπίδεκτος καλλιεργείας. Αἱ νύκτες κατὰ τὸν μακρὸν και ψυχρὸν χειμῶνα φωτίζονται ὑπὸ τοῦ βορείου σέλαος, τοῦ λυκαυγοῦς και τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα κατοικοῦσιν οἱ Λάπωνες, μόναι κατοικίδια ζῷα ἔχοντες ρέννας και κύνας.

Τὸ δ' ἔδαφος σχεδὸν παντοῦ εἶνε πεδινόν, διακοπτόμενον μόνον ὑπὸ λόφων. Καὶ τὸ μὲν βόρειον ὡς ἄγονον και ἀκατοίκη-

τον συχνάζεται διὰ τὴν θήραν τῶν πολυτίμων γουναρικῶν καὶ τὴν ἀλιείαν· τὸ δὲ ἀνατολικὸν εἶνε δασῶδες, καὶ τὸ νοτιανατολικὸν τὸ πρὸς τὴν Κασπίαν καὶ τὸν ποταμὸν Οὐράλην ξηρὸν καὶ ἀλατοῦχον· τὸ δὲ παρὰ τὸν Εὐξείνιον εἶνε κεκαλυμμενὸν ὑπὸ ἐρήμων, καλουμένων στεππῶν, ἐν αἷς κεκαλυμμέναις ὑπὸ χόρτων βόσκουσιν ἄπειρα ποίμνια. Τὰ δὲ κεντρικὰ καὶ δυτικὰ αὐτῆς ὡς πεδινὰ καὶ λίαν εὐφορα παράγουσιν ἀφθόλους δημητριακοὺς καρπούς, λίνον, καπνόν, κλ. Τὰ δὲ Οὐράλια ὄρη περιέχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, ἀδαμάντων, γαιανθράκων κλ.

Ἐκπαίδευσις, γεωργία, ἀλιεία, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Ἡ ἀνωτέρα καὶ μέση ἐκπαίδευσις ἐν αὐτῇ εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη, ἡ δὲ δημοτικὴ εἶνε ἔτι εἰς τὰ σπάργανα, ἂν καὶ πολλὰ δημοτικὰ σχολεῖα καθ' ἑκάστην συνιστᾷ τὸ κράτος.

Καὶ ἡ γεωργία δ' ἔχει κάμη ἀρκετὰς προόδους, ὡς καὶ ἡ κτηνοτροφία τῶν βοῶν, ἵππων, προβάτων, καὶ ἡ ἀλιεία εἰς τὸν Εὐξείνιον καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα καὶ Τανάϊδος, ἐν αἷς ἀλιεύονται πλήθος ἰχθύων, ὧν τὰ ῥᾶ παράγουσι τὸ αὐγοτάραχον (κοιν. χαβιάρι).

Ὡσαύτως καὶ ἡ βιομηχανία ἀπὸ τινος χρόνου ἤρξατο νὰ κάμνη ἀρκετὰς προόδους, ὡς καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀναπτυσσομένων ἐν τῇ χώρᾳ καθ' ἑκάστην τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας.

Πρόσοδοι, στρατιωτικὴ δύναμις.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Ῥωσσίας εἶνε 2,350,000,000 δραχμ. ὁ δὲ στρατὸς τῆς ξηρᾶς ἐν εἰρήνῃ εἶνε 757 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν ὧρᾳ δὲ πολέμου περὶ τὰ δύο ἑκατ. ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐκ 391 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 39 εἶνε θωρηκτά.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις, κτήσεις.

Ἡ Ῥωσσία διαιρεῖται εἰς 60 νομοὺς ἢ κυβερνεῖα· κάλλιον ὁμῶς δύναται νὰ διαιρηθῇ αὕτη πρὸς εὐκολωτέραν ἐκμάθησιν ὑπὸ τῶν παιδῶν· α) εἰς χώρας τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ· β) εἰς κεντρικὰς χώρας καὶ εἰς χώρας τῆς Κασπίας θαλάσσης· γ) εἰς νοτίους χώρας.

Ἐπισημ. πόλεις τῶν χωρῶν τῆς Βαλτικῆς καὶ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ εἶνε Πητρούπολις παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέβα, πρωτ. τοῦ κράτους ἐκ τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα ὠραίας καὶ εὐρείας ὁδοὺς, πολλὰς διώρυγας, λαμπρὰ ἀνάκτορα, σπουδαῖον πανεπιστήμιον, ἀκαδήμειαν τῶν καλῶν τεχνῶν, χρη-

ματιστήριο, τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰσαάκ, λαμπρὰ προάστεια, μέγα ἐμπόριον καὶ 930 χιλ. κατ. Ἀρχάγγελος πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ Δουίνα παρὰ τὴν Λευκὴν θάλασσαν, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ μάλιστα ξυλείας καὶ 20 χιλ. κατ. Κρονοτάτη παρὰ τὴν Πετρούπολιν ἐπὶ μικρᾶς νήσου ἐν τῷ Φιννικῷ κόλπῳ, λίαν ὄχυρὰ πόλις καὶ ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Ῥωσσίας ἐν τῇ Βαλτικῇ ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Ἐλαιγράφση πρὸς Δ. αὐτῆς, πρωτ. τῆς Φιννίας ἔχουσα πανεπιστήμιον, εἰς ὃ φοιτῶσι καὶ γυναῖκες καὶ 45 χιλ. κατ. Ρίγα παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δύνα, πρωτ. τῆς Λιβονίας εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 170 χιλ. κατ. Δορπάτη πρὸς Β. τῆς Ρίγης, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ. Βίλνα πρὸς Ν. τῆς Ρίγης ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Βιλία, πρωτ. τῆς Λιθουανίας ἔχουσα 90 χιλ. κατ. ὧν τὸ τρίτον εἶνε Ἑβραῖοι. Βαρσοβία ΝΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Οὐίστουλα, λίαν ὄχυρὰ πόλις πρωτ. τῆς Ῥωσσικῆς Πολωνίας ἔχουσα Ῥωσσικὸν πανεπιστήμιον, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 406 χιλ. κατ. ὧν τὸ τέταρτον εἶνε Ἑβραῖοι. Λότση ΝΔ. αὐτῆς, ἡ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Ῥωσσικῆς Πολωνίας, ἔχουσα 60 χιλ. κατ.

Ἐπισημ. πόλεις τῶν κεντρικῶν χωρῶν τῆς Κασπίας εἶνε Μόσχα ἐπὶ τοῦ Μόσχα ποταμοῦ, μεσόγειος καὶ ἡ δευτέρα νῦν πρωτ. τοῦ κράτους, ἐν ἣ στέφονται οἱ αὐτοκράτορες, ἔχουσα εὐρείας ὁδοὺς, λαμπρὰς οἰκοδομὰς οἷον τὸ Κρεμλίνον, πανεπιστήμιον, τὴν μεγαλειότεραν βιομηχανίαν τοῦ κράτους, μέγα ἐμπόριον καὶ 751 χιλ. κατ. Νέον Νοβογόροδον ΒΑ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ἐν ἣ γίνεταί κατ' ἔτος μεγάλη ἐμπορικὴ πανήγυρις, ἔχουσα 45 χιλ. κατ. Καζάρ πρὸς Α. αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν, σπουδαῖον ἐμπόριον μετὰ τῆς Σιβηρίας καὶ 95 χιλ. κατ. Τοῦλα ΝΑ. τῆς Μόσχας, λίαν βιομήχανος πόλις ἔχουσα 60 χιλ. κατ. Κίεβοι ΝΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, χρηματίσασα πρώτη πρωτ. τῆς Ῥωσσίας καὶ ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 130 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ὁ Βλαδίμηρος τὸ 989 ἐδέχθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἱεραποστόλων τὸ βάπτισμα. Πολτάβα ΝΑ. αὐτῆς, ἐν ἣ ὁ μέγας Πέτρος ἐνίκησε τὸ 1709 Κάρολον τὸν ΙΒ'. τῆς Σουηδίας, ἔχουσα 36 χιλ. κατ. Χαρόβη ΒΑ. τῆς Πολτάβης, ἐπίσημος διὰ τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις τῆς καὶ ἔχουσα πανεπιστήμιον, βοτανικὸν κήπον, μουσεῖα καὶ 110 χιλ. κατ.

Ἐπισημ. πόλεις τῶν νοτιῶν χωρῶν τῆς Ῥωσσίας εἶνε Κισνόβι ΝΔ. τοῦ Κιέβου ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, πρωτ. τῆς Βεσσαραβίας, παράγουσα οἶνους καὶ ἔχουσα σπουδαίαν κτηνοτροφίαν καὶ

ἐμπόριον καὶ 110 χιλ. κατ. Ὀδησσὸς ΝΑ. αὐτῆς παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δνειστέρου ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 220 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες. Ἀκερμὰν ΝΔ. αὐτῆς, ἐπίσημος διὰ τὰ ἀλοπήγιά της ἔχουσα καὶ 30 χιλ. κατ. Νικολάϊεφ ἐπὶ τοῦ Βούγου ποταμοῦ, ἔχουσα καλὰς οἰκοδομὰς, πολεμικὸν λιμένα καὶ 85 χιλ. κατ. Χερσῶν ἐπὶ τοῦ Δνειπέρου, λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα 50 χιλ. κατ.

Συμφερούπολις, πρωτ. τῆς Κριμαίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Σεβαστούπολις ἐπὶ τῆς Κριμαίας ἔχουσα σπουδαῖον λιμένα καὶ 15 χιλ. κατ. Ταϊγάνιον παρὰ τὸν μυχὸν τῆς Μαιώτιδος λίμνης, ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον δημοτριακῶν καρπῶν καὶ 65 χιλ. κατ. ἐν οἷς ὑπὲρ τὰς 5 χιλ. εἶνε ἔμποροι Ἕλληνες. Ροστόβη ἐπὶ τοῦ Τανάϊδος, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 60 χιλ. κατ. ἐν οἷς εἶνε καὶ πολλοὶ ἔμποροι Ἕλληνες. Σαρατόβη εἰς τὰ ΒΑ. ἐπὶ τοῦ Βόλγα, ὑπὸ Γερμανῶν καὶ Ἑλβετῶν μᾶλλον οἰκουμένη, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦ πόλις ἔχουσα 85 χιλ. κατ. Ἀστραγὰν ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βόλγα εἰς τὴν Κασπίαν, λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔχουσα καὶ ναύσταθμον διὰ τὸν ἐν Κασπίᾳ στόλον καὶ 60 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἔτι ὑπόκειται ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία, περιλαμβάνουσα τὴν Καυκάσιον Ῥωσσίαν, τὸ Ῥωσσικὸν Τουρκεστὰν καὶ τὴν Σιβηρίαν.

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ,

ἐκτὸς τῶν ὀρέων τῆς ἐλληνικῆς χερσονήσου.

Καύκασος	5662	Σκανδιναυικαὶ Ἄλπεις	2604
Λευκὸν	4810	Ἄγ. Βερνάρδος	2500
Ῥόζα	4638	Σεβένια	1886
Βήσουλον	3845	Ἰόρας	1723
Κένισον	3600	Οὐράλια	1688
Σειρὰ Νεβάδα	3554	Γιγάντεια	1601
Ἄγ. Βερνάρδος	3400	Μέλας Δρυμὸς	1495
Πυρηνάια	3402	Σουδήτσια	1491
Αἴτνη	3304	Βόσγια	1426
Ἐπιθαλάσσια Ἄλπεις	3290	Οὔεσουβιος	1300
Ἄγ. Γοττάρδος	3200	Γραβιανὰ	1260
Ὀλυμπος	2985	Ἔρτσον	1141
Ἀπέννινα	2921	Καραντούαλον	1040
Καρπάθια	2654	Σνόβδονον	1026
Τρανσυλθανικαὶ Ἄλπεις	2619	Θουρίγγειος Δρυμὸς	983

ΠΑΘΟΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΩΝ
ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Πόλ.	έκ.	χιλ.	Πόλ.	χιλ.	Πόλ.	χιλ.
Λονδίνον	4,800		Μόναχον	250	Χάγη	130
Παρίσιοι	2,250		Δρέσδη	230	Τολῶσα	130
Βερολίνον	1,250		Βορδῶ	220	Γρηνοῦτχη	130
Βιέννη	1,170		Βουκουρέστιον	220	Κιέβον	130
Πετρούπολις	930		Ὀδησσός	220	Φραγκφούρτη	130
Μαγχεστέρα	920		Βριστόλη	210	Μεσσήνη	130
Κων/πολις	880		Στοαχόλμη	205	Λυττχη	126
Μόσχα	751		Νεοκαστέλλη	200	Νάντη	125
Λιβερπούλη	555		Βελφάστη	200	Βολωνία	125
Νεάπολις	515		Βραδφόρδη	190	Χριστιανία	125
Γλασκόβη	515		Λίλλη	180	Μαλάγα	120
Μαδρίτη	500		Γένουα	180	Στουτγάρδη	120
Βαρσοβία	406		Ἀμβέρση	176	Στρασβοῦργον	115
Βιρμυγχάμη	401		Φλωρεντία	170	Βριχθώνη	110
Λυών	380		Βρυξέλλαι	170	Κρακοβία	110
Βουδα κ. Πέστα	360		Ἔριγα	170	Δάντσικον	110
Μασσαλία	360		Ῥοτερδάμη	162	Ὀπόρτον	110
Ἀμστελῶδαμον	350		Χούλλη	160	Κισνόβι	110
Δουβλίνον	350		Πορτμοῦθον	158	Χαρκίβη	110
Μεδιόλανα	322		Βρέμη	156	Χάβρη	106
Λήδση	310		Βαλεντία	150	Χεμνίτση	105
Ῥώμη	300		Κολωνία	150	Νυρεμβέργη	105
Πράγα	294		Πλυμοῦθον	150	Ῥουένη	105
Σχεφίλδη	290		Καινισβέργη	141	Λιθόρνος	100
Ἀμβοῦργον	290		Μαγδεβοῦργον	140	Μερτυδβίλλη	100
Βρεσλαυία	290		Δούνδη	140	Κατάνη	100
Κοπεγχάγη	275		Βενετία	135	Γρᾶτσον	100
Τουρίνον	255		Ἄγ. Στέφανος	135	Ἰάσιον	90
Λιψία	250		Τεργέστη	135	Ἀθήναι	85
Βαρκελόνη	250		Σεβίλλα	135	Γαλάζιον	80
Παλέρμον	250		Γάνδη	135	Θεσσαλονίκη	80
Δισσαβῶν	250		Ἀννόβερν	131	Ἀδριανούπολις	60

Α Σ Ι Α

Ὅρια, μῆκος, πλάτος, διαίρεσις, θάλασσαί,
κόλποι πορθμοί, ἰσθμός.

Ἡ Ἀσία, κατέχουσα τὸ ΒΑ. τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, τοῦ Εὐξείνου, τῆς Προποντιδος, τῆς Μεσογείου, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Τὸ μεγαλείτερον αὐτῆς μῆκος εἶνε ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Τσελιουσκίνου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ῥωμανίας 8500 χιλιομ. τὸ δὲ μεγαλείτερον πλάτος ἀπὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Βαβελ-μανδέβ 9600 χιλιομ.

Ἡ ἥπειρος αὕτη κεῖται ἐπὶ τοῦ Βορείου ἡμισφαιρίου καὶ ἐνοῦται μετὰ τῆς Εὐρώπης διὰ τῶν Οὐραλίων ὄρεων, μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ καὶ μετὰ τῆς Ἀμερικῆς διὰ σειρᾶς νήσων.

Αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 8 μέρη, τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, τὴν Ἀραβίαν, τὸ ὀροπέδιον Ἰράν (Περσίαν, Ἀφγανιστάν, Βελουτχιστάν), τὰς Ἰνδίας (Ἰνδοστάν, Ἰνδοκίνας), τὴν Ἰαπωνίαν, τὴν Κίναν, τὴν Κορέαν καὶ τὴν Ἀσιατικὴν Ῥωσίαν (Καυκάσιον Ῥωσίαν, Τουρκεστάν, Σιβηρίαν).

Θάλασσαί αὐτῆς σχηματιζόμεναι ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ εἶνε ἡ Βερίγγειος θάλασσα ΒΑ. τῆς Σιβηρίας, ἡ Ὀχοστικὴ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Σιβηρίας, ἡ Ἰαπωνικὴ θάλασσα πρὸς Δ. τῶν Ἰαπωνικῶν νήσων, ἡ Κνανῆ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Κίνας, καὶ ἡ Σινικὴ θάλασσα πρὸς Α. τῆς Ἰνδοκίνας ὑπὸ δὲ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ ἡ Ἀραβικὴ καὶ ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, καὶ ὑπὸ τῆς Μεσογείου τὸ Συρικὸν πέλαγος, ἡ Προποντις καὶ ὁ Εὐξείνους πόντος.

Κόλποι αὐτῆς ἐπίσ. εἶνε ὁ Ὀβιος εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν, ὁ τοῦ Ὀρχίνου καὶ ὁ Σιαμικός εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν, ὁ Βεγγαλικὸς μετὰ τῶν Ἰνδιῶν, ὁ Ὀμανικός καὶ ὁ Περσικός εἰς τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν, καὶ ὁ τοῦ Ἀδένου πρὸς Ν. τῆς Ἀραβίας.

Πορθμοὶ αὐτῆς εἶνε ὁ Βερίγγειος ἐνῶνων τὸν Βόρειον μὲ τὸν Μέγαν ὠκεανόν, ὁ τῆς Μαλάκας μετὰ τῶν Ἰνδοκίνας καὶ τῆς νήσου Σουμάτρας, ὁ Ὀρμούζιος ἐνῶνων τὸν Περσικὸν κόλπον

μέ τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν, ὁ τοῦ Βαβέλ-μαρδέβ, ἐνώνων τὴν Ἐρυθρὰν μέ τὴν Ἀραβικὴν θάλασσαν.

Ἴσθμὸς δὲ μόνος αὐτῆς εἶνε ὁ τοῦ Σουέζ (Ἀρσινώης), ἐνώων τὴν Ἀσίαν μετὰ τῆς Ἀφρικῆς· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἤδη ἐξέλιπε, κατασκευασθείσης τῆς διώρυγος τῆς ἐνούσης τὴν Ἐρυθρὰν μέ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν.

Νῆσοι, χερσόνησοι, ἀκρωτήρια, ὄρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Ἐκ τοῦ κορμοῦ τῆς Ἀσίας πλὴν τοῦ βορείου μέρους προεκτείνονται κατὰ διαφόρους διευθύνσεις αἱ ἐξῆς χερσόνησοι, ἡ Μικρὰ Ἀσία ἢ Ἀνατολή καὶ ἡ Ἀραβία εἰς τὰ ΝΔ. αὐτῆς, τὸ Ἰνδοστὰν καὶ ἡ Ἰνδοκίνα μετὰ τῆς Μαλάκας πρὸς Β. τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἡ Κορέα εἰς τὸ Α. τῆς Κίνας, ἡ Καμπούτζικα καὶ ἡ Τσουκτσένη εἰς τὰ Α. τῆς Σιθηρίας.

Ἐν τοῖς παραλίοις τῆς Ἀσίας ὑπάρχουσι πλῆθος νήσων. Τούτων ἐπίσημ. εἶνε εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ἡ Νέα Ζέμβλα καὶ αἱ νῆσοι τῆς Νέας Σιθηρίας, εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν αἱ Κουρῖλαι, ἡ Σακαλιάνη, αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, ἡ Φορμόζα, ἡ Αἰνάρη, ἡ Φιλιππῆναι, ἡ Βόρρεος, ἡ Κελέβη, ἡ Σουμάτρα καὶ ἡ Ἰαῦα, εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν αἱ Νικοβάρειοι, αἱ Ἀνδαμάναι, ἡ Κεϋλάνη, αἱ Μαλδίβαι καὶ αἱ Λακεδίβαι, καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον ἡ Κύπρος, ἡ Ρόδος, ἡ Σάμος, ἡ Λέσθος, ἡ Χίος κλ.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε τὸ Βαβέλ-Μαρδέβ πρὸς Ν τῆς Ἀραβίας, τὸ Μόχαδορ πρὸς Α. τῆς Ἀραβίας, τὸ Κομορῖνον πρὸς Ν. τοῦ Ἰνδοστάν, ἡ Ρωμανία πρὸς Ν. τῆς Ἰνδοκίνας, τὸ Ἀνατολικὸν πρὸς Α. τῆς Σιθηρίας, τὸ Τσελιούσκινον εἰς τὰ Β. τῆς Σιθηρίας.

Ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀνέρχεται πρὸς Α. μέγα ὄροπέδιον, τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος μέχρι τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ ἀδιαλείπτως αὐξάνει. Τὸ ὄροπέδιον τοῦτο διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς ὄροπέδιον τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ εἰς ἕτερον μικρότερον ὄροπέδιον τῆς δυτικῆς Ἀσίας. Καὶ τὸ μὲν ὄροπέδιον τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας ἔχον ὕψος 2600—3300 μέτρ. ἔχει σειρὰς ὄρεων πρὸς Ν. τὰ Ἰμαλάια, πρὸς Δ. τὰ ὄρη τοῦ Τουρκεστάν Ἰνδουκούχου καὶ Βόλουρον εἰς τὰ Β. καὶ Α. τὰ πρὸς τὰ ὄρια τῆς Κίνας καὶ Σιθηρίας ὄρη Ἀλτάια, Σαϊανικά, Δαυρικά, Ἰαβλορόδια, Σταροβόια. Τὸ δὲ μικρότερον ὄροπέδιον τῆς δυτικῆς Ἀσίας ἐνούμενον μετὰ τοῦ μεγαλειτέρου διὰ τοῦ ὄρους Ἰνδουκούχου ἔχει ὕψος μόνον 1300 μέτρ. Τὸ ἀνατολικὸν δὲ πάλιν μέρος τοῦ ὄροπέδιου τούτου τὸ καλούμενον Ἰράν συνδέεται διὰ τῆς Ἀρμενίας μετὰ τοῦ ὄρου

πεδίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἥτις πρὸς Β. μὲν ἐνοῦται μὲ τὸ ὄρος *Καύκασον*, πρὸς Ν. δὲ μὲ τὸ ὄροπέδιον τῆς Συρίας. Μεμονωμένον δὲ ὑψοῦται πρὸς Ν. τὸ ὄροπέδιον τοῦ *Δεκάρ* εἰς τὸ Ἰνδοστάν.

Ἐν Ἀσίᾳ ὑπάρχουσι πολλαὶ χαμηλαὶ πεδιάδες· οἶον ἡ τῆς *Σιβηρίας*, ἡ τῆς *Βουχαρίας* εἰς τὸ *Τουρκεστάν*, ἡ *Σινική*, ἡ *Ἰνδοκίνα*, τὸ *Ἰνδοστάν* καὶ ἡ *Αραβία*.

Ἐκ τῶν ὁρέων τούτων πηγάζουσιν ἅπαντες οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας· οἶον ὁ *Ὅβις*, ὁ *Ἰερσείας* καὶ ὁ *Λέρας*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν· ὁ *Ἀμούρ*, ὁ *Ὀάγγος*, ὁ *Ἰαροκιάγγος* καὶ ὁ *Κομβόιος* εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλει ὁ *Βραμαπούτρας*, ὁ *Γάγγης*, ὁ *Ἰνδός*, ὁ *Τίγρης* καὶ ὁ *Εὐφράτης*.

Λίμναι δ' αὐτῆς ἄξια λόγου, εἰς ἃς ἐκβάλλουσι καὶ τινες μεγάλοι ποταμοί, εἶνε ἡ *Κασπία θάλασσα* ἡ μεγαλειτέρα λίμνη τῆς γῆς· ἡ *Αράλη* πρὸς Α. τῆς Κασπίας, εἰς ἣν χύνονται οἱ ποταμοὶ *Ὠξός* καὶ *Ἰαξάρτης* ἡ *Βαϊκάλη* ἐπὶ τῶν Δαυρικῶν ὁρέων· ἡ *Κουκουνώρη* εἰς τὴν Κίναν· ἡ *Βάνη* εἰς τὴν Τουρκικὴν καὶ ἡ *Ὀυρμία* εἰς τὴν Περσικὴν Ἀρμενίαν, καὶ ἡ *Ἀσφαλιτίτις* ἡ *Νεκρά θάλασσα* εἰς τὸ Ν. τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας.

Κλίμα, ἔδαφος, ζῶα, προϊόντα.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀσίας εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς εἶνε ψυχρότατον, εἰς δὲ τὸ μέσον ψυχρὸν καὶ εἰς τὰ νότια θερμότατον· αἴτιον δὲ τούτου εἶνε ἡ ἀπέραντος αὐτῆς ἕκτασις καὶ τὰ διάφορα ὕψη τῶν ὁρέων τῆς. Οὕτω δὲ κλιματικῶς δύναται νὰ διαιρεθῇ αὐτὴ εἰς τρία· καὶ αἱ μὲν εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς χῶραι, ἐὰν εἶνε παράλιοι ἢ χαμηλαὶ πεδιάδες, ἔχουσι κλίμα εὐκραές καὶ παράγουσι ὀρεινοὺς καρπούς. Εἰς ταύτας τὰς χώρας πίπτει μόνον βροχὴ, καὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον, τὴν Κασπίαν καὶ τὸ ὄροπέδιον τοῦ *Τουρκεστάν* βροχὴ καὶ χιῶν. Ζῶα δὲ τῆς ζώνης ταύτης εἶνε οἰκιακὰ κάμηλοι, ἵπποι, βοῦς κλ. ἄγρια δὲ γαζέλλα, ὄναγροι, στρουθοκάμηλοι, λέοντες, ὕαιναι, ἄρκτοι, καὶ ἔντομα ἀκρίδες.

Τῶν δὲ εἰς τὸ νοτιανατολικὸν αὐτῆς χωρῶν αἱ μὲν εἰς τὰς παραλίαι καὶ εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας (*Ἰνδία*, *Κίνα*) ἔχουσι κλίμα θερμόν, δένδρα κολοσσιαῖα, φοίνικας, φυτὰ ὑπερμεγέθη καὶ ἀνάλογα οἰκιακὰ ζῶα, βοῦς, καμήλους, ἐλέφαντας κλ. καὶ ἄγρια τίγρεις, πάνθηρας, ῥινοκέρωτας, καὶ ὑπερμεγέθη ἕρπετά. Τὰ δὲ ὀρεινὰ τῶν χωρῶν τούτων ἔχουσι κλίμα εὐκραές καὶ ἀνάλογα προϊόντα καὶ ζῶα.

Εἰς δὲ τὴν ὑψηλὴν ἀνατολικὴν Ἀσίαν (*Ἱμαλαῖα*) ἕνεκα τοῦ

ψυχους τὸν χειμῶνα παύει ἢ βλάστησις, τὸ δὲ ἔαρ ἢ βλάστησις εἶνε ζωηρά, ἀλλ' ἐπερχομένου μετ' ὀλίγον τοῦ θέρους καταστρέφεται καὶ μόνον ἀντέχει ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα πρὸς πότισιν.

Τὰ δὲ βόρεια τῆς Ἀσίας (Σιβηρία καὶ τὰ παρ' αὐτὴν ὄρη) ἔχουσι τὸν χειμῶνα ψυχὸς δριμύτατον καὶ θερμότερον σύντομον θέρους, ἔνεκα τοῦ ὁποίου ἢ βλάστησις καὶ ὠρίμασις τῶν φυτῶν εἶνε ταχυτάτη. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα τίγρεις, πάνθηρες καὶ ἄλλα ἄλλων κλιμάτων ζῷα. Ἴδια δὲ ζῷα τῆς χώρας εἶνε τὰ σισυροφόρα (τῶν γουναρικῶν). Εἰς ταύτας τὰς χώρας πίπτει βροχὴ καὶ χιὼν καὶ εἰς τὰ βορειότατα μόνον χιὼν.

• **Επιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολιτεύμα.**

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσίας εἶνε 44580000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 800 ἑκατ. ὧν οἱ περισσότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν· οἷον οἱ *Μογγόλοι*, οἱ *Μαραγῶροι*, οἱ *Σῆναι*, οἱ *Ἰάπωνες*, μέρος τῶν Ἰνδοσινῶν, οἱ *Τάταροι*, οἱ *Τοῦρκοι*, οἱ *Τουρκομάνοι* καὶ οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς Σιβηρίας, περὶ τὰ $\frac{3}{10}$ δὲ αὐτῶν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν· οἷον οἱ *Ἰνδοί*, οἱ *Πέρσαι*, οἱ *Καυκάσιοι*, οἱ *Σύροι*, οἱ *Ἀραβες* καὶ οἱ *Ἕλληνες*, καὶ ἐλάχιστοι εἰς τὴν Μαλαϊκὴν φυλὴν, κατοικοῦντες τὰς σινικὰς νήσους. Τῶν κατοίκων τούτων 18 ἑκατ. εἶνε χριστιανοί, 80 ἑκατ. μωαμεθανοί, 1 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. Ἰουδαῖοι καὶ ὑπὲρ τὰ 696 ἑκατ. εἰδωλολάτραι. Καὶ εἰς μὲν τὰ Δ. καὶ ΝΔ. ἐπικρατεῖ ὁ μωαμεθανισμός, εἰς δὲ τὰ Α. καὶ ΝΑ. ἡ θρησκεία τοῦ Βράμα καὶ τοῦ Βούδα ὡς καὶ ἐν Κίνα καὶ Ἰαπωνίᾳ καὶ ἡ θρησκεία τοῦ Κομφουκίου· ὁ δὲ χριστιανισμὸς εἶνε ἐξηπλωμένος εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν, Καυκάσιον Ῥωσσίαν καὶ Σιβηρίαν· ἐν δὲ τῇ Περσίᾳ εὐρίσκονται ἔτι καὶ ὀπαδοὶ τινες τῆς θρησκείας τοῦ Ζωροάστρου.

Ἄπαντα τὰ κράτη τῆς Ἀσίας ἔχουσι δεσποτικὰ πολιτεύματα, καὶ πλὴν τῶν κατοίκων τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, Κίνας, Ἰνδιῶν καὶ Ἰαπωνίας ἅπαντες οἱ ἄλλοι κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ πολὺ βραδέως διὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀναπτύσσονται.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

• **Όρια, πολιτικὴ διαίρεσις, ἱστορία.**

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία, κειμένη εἰς τὰ Δ. τῆς Ἀσίας, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀραβίας

καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Προποντίδος, τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Μεσογείου θαλάσσης,

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς βιλαέτια ἢ νομοῦς· ἀλλ' ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τὴν ἀρχαίαν διαίρεσιν διαιροῦμεν αὐτὴν εἰς πέντε μέρη· α) εἰς Μικρὰν Ἀσίαν· β) εἰς Ἀρμενίαν· γ) εἰς Κουρδιστάν· δ) εἰς Μεσοποταμίαν· ε) εἰς Ἰράκ Ἀραβὶ καὶ Συρίαν, εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ἡ Παλαιστίνη.

Ἡ Ἀσιατικὴ Τουρκία ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς τῶν ἀρχαιοτάτων βασιλείων τοῦ κόσμου· καὶ ἐν μὲν τῇ Μεσοποταμίᾳ ἤκμασαν τὰ βασίλεια τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ τῆς Συρίας παραλία οἱ Φοίνικες ναυτικώτατον καὶ ἐμπορικώτατον ἔθνος καὶ οἱ Ἑβραῖοι, παρ' οἷς ἐγεννήθησαν ἡ Ἰουδαϊκὴ καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία· ἐν δὲ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ τὰ βασίλεια τῶν Λυδῶν καὶ τῶν Τρώων καὶ κατὰ τὰ παράλια αὐτῆς αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι. Ταῦτα πάντα τὸ 550 π. Χ. ὑπέκυψαν εἰς τοὺς Πέρσας, εἶτα δὲ εἰς τοὺς Ἕλληνας διὰ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου (331 π. Χ.), μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς Ῥωμαίους καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς, ἔπειτα εἰς τοὺς Ἀραβὰς καὶ δι' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους, εἰς οὓς μέχρι σήμερον ἡ χώρα ὑπόκειται.

Ὅροπέδια, ὄρη, πεδιάδες, ποταμοί, λίμναι.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία σχηματίζει ὄροπέδιον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος περιβάλλεται ὑπὸ σειρῶν ὄρεων καὶ ἔχει τὴν κλίσιν τοῦ πρὸς Β. Ἐν αὐτῇ πρὸς Δ. ἐκτείνεται τὸ ὄρος Ταῦρος μέχρι τοῦ ἄνω Τίγρητος. Πρὸς Α. δὲ χωρίζεται τὸ ὄροπέδιον διὰ διπλῆς σειρᾶς τοῦ Ἀνταϊούρου ἀπὸ τῆς εὐφόρου πεδιάδος Ἀλβιστάν. Ἀλλὰ καὶ μεμονωμέναι σειραὶ ὄρεων καὶ ὄρη ἐν αὐτῇ εὐρίσκονται· οἷον ἐν Μυσίᾳ ὁ Ὀλυμπος, καὶ ἡ Ἴδη καὶ τὸ Σίπυλον, ὄρη τῆς Τροίας, ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ τὸ Ἀραράτ, ἐν Καππαδοκίᾳ ὁ τρικόρυφος Ἀργαῖος, ἐσβεσμένον ἠφαιστειον. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐκτείνεται μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ τὸ μικρὸν ὄροπέδιον τῆς Συρίας, ἐν ᾧ παραλλήλως μὲ τὴν στενὴν παραλίαν ὑψοῦνται τὰ ὄρη Λίβαρος καὶ Ἀντιλίβαρος.

Ποταμοὶ δ' ἐν αὐτῇ εἰνε ὁ Ἰρις ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον, ὡς καὶ ὁ Ἄλυς, διαιρῶν τὴν χώραν εἰς δύο ἴσα μέρη· ὁ Γρανικός, ἐκβάλλων εἰς τὴν Προποντίδα· ὁ Σκάμαρδρος, ποταμὸς τῆς Τροίας ἐκβάλλων εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου· εἰς δὲ τὸ Αἰγαῖον ἐκβάλλει ὁ Ἑρμος, εἰς ὃν χύνεται ὁ Πακτωλός, καὶ ὁ Μαϊάρδρος· εἰς δὲ τὴν Μεσόγειον ὁ Κύδρος, ἐν ᾧ λουστῆεις ἠσθέ-

νησεν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ Ὀρόντης. Ἄξιός δ' ἔτι μνησθῆναι εἶνε καὶ ὁ ἐν Παλαιστίνῃ ποταμὸς Ἰορδάνης, χυνόμενος εἰς τὴν Ἀσφαλίτιδα λίμνην.

Ἐν δὲ τῇ Μεσοποταμίᾳ εἶνε οἱ μεγαλιέτεροι ποταμοὶ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ὁ Εὐφράτης καὶ ὁ Τίγρης. Καὶ ὁ μὲν Εὐφράτης πηγάζων ἐν Ἀρμενίᾳ παρὰ τὸ ὄρος Ἀραράτ, προσεγγίζει κάτωθεν τῆς πεδιάδος τῆς Ἐρζερούμ μέχρι 4 χιλιομ. πρὸς τὸν ἐκ τῆς Ἀρμενίας πηγάζοντα ὡσαύτως ποταμὸν Τίγρητα, εἴτα στρέφας πρὸς Δ. καὶ πάλιν πρὸς Α. σχηματίζει μετὰ τοῦ Τίγρητος τὴν χώραν τὴν καλουμένην Μεσοποταμίαν. Ὁ δὲ Τίγρης βαθύτερος τοῦ Εὐφράτου καὶ λίαν ὀρμητικὸς ποταμὸς, πηγάζων ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρέων μετὰ τοῦ Εὐφράτου παρὰ τὴν λίμνην Βάριν διαρρέει πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν τὴν εὐφορον χώραν τῆς Διαρβεικίρης, εἴτα δὲ σχηματίζεται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ τὴν πεδιάδα Ἰράκ Ἀραβί (πάλαι Βαβυλωνίαν) ἐνοῦται ἐν τῷ ἄκρῳ αὐτῆς μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ σχηματίζεται ὁ ποταμὸς Χατελ-αράβ (πάλαι Πασιτίγρης), ὅστις κάτωθι τῆς Βασσόρας ἐκβάλλει δι' ἑπτὰ στομάτων εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Οἱ δύο ποταμοὶ οὗτοι πολλάκις πλημμυροῦσι καὶ προξενοῦσιν εἰς τὴν χώραν μεγάλας καταστροφάς.

Λίμναι δ' ἐπίσημ. τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἰς τὰ ΒΑ. ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ εἶνε ἡ Βάριν, καὶ εἰς τὰ ΝΔ. ἐν Παλαιστίνῃ ἡ Ἀσφαλίτις ἢ Νεκρὰ θάλασσα.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμὸς, κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, μέταλλα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας εἶνε 1890400 τετραχιλιόμε. οἱ δὲ κάτοικοι 16 $\frac{1}{3}$ ἑκατ. μωαμεθανοὶ Τούρκοι, Κοῦρδοὶ καὶ Ἀραβες, ἔτι δὲ χριστιανοὶ Ἕλληνες κατοικοῦντες ἅπαντα τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους, Ἀρμένιοι, Σύροι καὶ Μαρωνῖται ἐπὶ τοῦ Λιβάνου, ὡσαύτως Ἑβραῖοι, Δροῦσοι καὶ Ἀθίγγανοι.

Τὸ κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε λίαν ποικίλον. Εἰς τὰ δυτικὰ καὶ τὰ νότια τῆς χώρας ὑπάρχουσιν ἀμμώδεις ἔρημοι, ἀλλὰ καὶ εὐφωρόταται γαῖαι παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ εἰς τὰς κοιλάδας τοῦ Λιβάνου. Εἰς τὰ βορειοδυτικὰ αἱ παρὰ τὸ ὄρος Ταῦρον σχηματιζόμεναι κοιλάδες εἶναι λίαν θερμαὶ καὶ εὐφωρόταται. Τὸ δυτικὸν αὐτῆς ἔχει κλίμα συγκερασμένον καὶ παράγει ἅπαντας τοὺς μεσημβρινοὺς καρπούς. Τὸ δὲ βόρειον καὶ μάλιστα τὰ πρὸς τὰ ὄρη μέρη τῆς Ἀρμενίας τὸν χειμῶνα εἶνε χῶραι ψυχρόταται· ἀλλ' αἱ κοιλάδες αὐτῆς αἱ πρὸς τὰς

ὑπάρειας τοῦ Ἀρατὰρ ἐθεωρήθησαν ὡς ὁ ἐπίγειος παράδεισος. Συχνὰ ὅμως ἡ χώρα πάσχει ὑπὸ καταστρεπτικῶν σεισμῶν.

Παράγει δ' ἐν γένει αὕτη γεννήματα, βάμβακα, οἶνον, σταφίδας, σῦκα, μέταξαν, ριζάριον, ὄμμι, κηρόν, μαλλία κλ. καὶ ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀπάντων τῶν εἰς τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου χρησίμων μετᾶλλων.

Πόλεις.

Α'. Τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Σμύρνη* ἐν τῷ μέσῳ τῆς δυτικῆς παραλίας, ἀμφιθεατρικῶς ἐπὶ κλιτύος λόφου κειμένη, ἀρχαία καὶ ἡ πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἔχουσα Ἑλλην. γυμνάσιον, ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον, ἄξια λόγου νοσοκομεῖα καὶ 150 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν ῥεεὶ ὁ *Μέλης* ποταμὸς, παρὰ τὸν ὁποῖον λέγεται ὅτι ἐγεννήθη ὁ Ὅμηρος.

Φώκαια πρὸς Β. αὐτῆς, ἐπίσημος ἐπὶ τῶν ἀρχαίων πόλις μητρόπολις τῆς Μασσαλίας, νῦν δ' ἔχουσα μόνον περὶ τὰς 4 χιλ. κατ. *Πέργαμος* ΒΔ. πόλις τῆς Μυσίας πρωτ. τοῦ βασιλείου ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἔχουσα περίφημον τότε βιβλιοθήκην, νῦν δὲ μόλις ἔχει 20 χιλ. κατ. *Ἀϊδίνιον*, πρὸς Ν. τῆς Σμύρνης, ἐμπορικὴ πόλις συνδεομένη μετ' αὐτῆς διὰ σιδηροδρόμου. *Κυδωνία* (τουρκ. *Αἰβαλί*), παράλιος καὶ πλουσία πόλις ἐπίσημος διὰ τὸ φιλόμουσον τῶν κατοίκων τῆς καὶ ἔχουσα Ἑλλην. γυμνάσιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ μάλιστα ἐλαίου καὶ 30 χιλ. κατ. *Ἀδραμύτιον*, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. *Λάμψακος* πρὸς Β. εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται ὁ *Γρανικός*, ἐν ᾧ πρῶτον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τοὺς Πέρσας.

Προῦσα πρὸς Α. ἐν τῷ μέσῳ μεγαλοπρεποῦς πεδιάδος καὶ ἐπὶ τῶν ὑπάρειῶν τοῦ Μυσικοῦ Ὀλύμπου, ἄλλοτε πρωτ. τῶν βασιλείων τῆς Βιθυνίας, νῦν δ' ἔχουσα θερμὰ λουτρά, ὀρύγματα σπηλίου, ἐργοστάσια λαμπρῶν ταπήτων, μεταξουργεῖα καὶ 60 χιλ. κατ. *Κρουτάγεια* (πάλαι *Κοτυάειον*) ΝΑ. ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 60 χιλ. κατ. *Νίκαια* (τουρκ. *Ισνίκ*) πρὸς Β. μεσόγειος καὶ ἄλλοτε λίαν ὄχυρά καὶ πλουσία πόλις, ἐπίσημος διὰ τὴν τὸ 325 ο κροτηθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν οἰκουμενικὴν σύνοδον· νῦν δ' ἐπὶ τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῆς ἐρείπιων ὑπάρχουσι ἀθλιαὶ τινες καλύβαι. *Νικομήδεια*, μητρόπολις ποτε τῆς Βιθυνίας, νῦν δὲ συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Χαλκηδόνος. *Σκούταρι* (πάλαι *Χρυσόπολις*) ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, προάστειον ἐν Ἀσίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχουσα 80 χιλ. κατ. *Σιρώπη* ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου, πατρίς τοῦ κυνικοῦ φιλοσόφου Διογένηος.

Κερασούς ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, ἀρχαία πόλις καὶ πατρίς τῶν κερασίων. *Τραπεζοῦς* πρὸς Α. εἰς τὸν Εὐξείνιον, ἀρχαία καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα ἀξιόλογα Ἑλλην. σχολεῖα καὶ 35 χιλ. κατ. *Ἀμάσεια* ΝΔ. αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, πατρίς τοῦ γεωγράφου Στράβωνος, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους καὶ ἔχουσα ἐμπόριον μεταξωτῶν ὑφασμάτων καὶ 50 χιλ. κατ. *Ἀγκυρα* ΝΔ. ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Γαλατίᾳ, ἐπίσημος διὰ τὰ μαλλία τῶν αἰγῶν τῆς καὶ διὰ τὴν νίκην τοῦ Ταμερλάνου κατὰ τοῦ Βαγιαζίτου (1402 μ. Χ.), ἔχουσα νῦν 38 χιλ. κατ. *Τοκάτι* πρὸς Α. ἐπίσημος διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χαλκοῦ τῆς καὶ ἔχουσα 100 χιλ. κατ. *Σεβάστεια* ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Ἄλως, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Καيسάρεια* ΝΔ. ἐπὶ τοῦ Ἄλως, πάλαι μεγάλη μεσόγειος πόλις πατρὶς τοῦ μεγάλου Βασιλείου καταστραφεῖσα τὸ 1835 ὑπὸ σεισμοῦ. *Ἰκόριον* ΝΔ. ἄλλοτε ἔδρα σουλτάνων, νῦν δ' ἔχουσα 25 χιλ. κατ. *Ἀδαρα* ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Πυράμου ποταμοῦ, ἐμπορικὴ πόλις τῆς Κιλικίας ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Ταρσός* ΝΔ. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου, ἔχουσα ἐπὶ τῶν Ἀλεξανδρινῶν χρόνων λαμπρὰ φιλοσοφίας καὶ καλλιτεχνίας ἐκπαιδευτήρια. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. *Μεσίτρα*, μικρὰ ἀλλὰ λίαν ἐμπορικὴ πόλις πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Ταρσοῦ. *Σελεύκεια* πρὸς Δ. αὐτῆς, ἀρχαία καὶ παράλιος πόλις. *Ἀτάλεια* πρὸς τὰ ΒΔ. ἀρχαία παράλιος πόλις, μητρόπολις τῆς Παμφυλίας ἔχουσα ἤδη ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 18 χιλ. κατ.

Νῆσοι παρὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν εἶνε αἱ ἐξῆς·

α'. Εἰς τὴν Προποντίδα *Προκόνησος* (κοιν. νῆσος τοῦ *Μαρμαρᾶ*), ἐπίσημος διὰ τὰ μάρμαρά της καὶ ἀξιόλογος θερινὴ διατριβὴ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πλουσίων.

β'. Εἰς τὸ Αἰγαῖον *Τέκεδος* ἀπέναντι τῆς ἀρχαίας Τροίας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, εὐφορος καὶ τερπνὴ νῆσος ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα, εἰς ὃν προσορμίζονται τὰ εἰς τὸν Ἑλλησπόντον ἀναγόμενα πλοῖα.

Λέσβος (100 χιλ. κατ.) ἀπέναντι τοῦ Ἀδραμυττίου, εὐφορος καὶ ὠραία νῆσος κατάφυτος ὑπὸ ἀμπέλων, ἐλαιῶν καὶ μωρεῶν, ἀλλ' ὑποκειμένη συχνὰ εἰς σεισμούς· μητρόπολις δ' αὐτῆς εἶνε Μιτυλήνη, ἀρχαία πόλις ἔχουσα ἀξιόλογον Ἑλλην. γυμνάσιον. Εἶνε δὲ πατρίς τοῦ Πιττακοῦ ἐνὸς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ποιητρίας Σαπφούς.

Χίος (60 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ὄρεινὴ ἀλλὰ λίαν εὐφορος νῆσος, ἐπίσημος διὰ τοὺς οἴνους, τὴν μαστίχαν, τὰ ἀμύγδαλα καὶ τὸ ὠραῖον κλίμα της καὶ ἔχουσα τοὺς ἐμπορικωτέρους ἀνδρας τοῦ

κόσμου και ὁμώνυμον πόλιν με Ἑλλην. γυμνάσιον και ἀξιόλογον ναυτικόν. Ἡ νῆσος αὕτη τὸ 1881 σχεδὸν ὅλως κατεστράφη ὑπὸ φοβερῶν σεισμῶν.

Ψαρὰ ΒΔ. μικρὰ νῆσος ἐπίσημος διὰ τὸ κατὰ τὴν Ἑλλην. ἐπανάστασιν ναυτικόν της.

Σάμος (50 χιλ. κατ.), ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Μυκάλης, ὄρεινὴ ἀλλ' εὐφορος νῆσος, παράγουσα ὠραίους οἴνους, σταφίδας και ἔλαιον· εἶνε δὲ πατρὶς τοῦ Πυθαγόρου και διάσημος διὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν κατοίκων της. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1832 διοικεῖται διὰ χριστιανοῦ ἡγεμόνος, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, και διὰ Βουλῆς ἐκλεγομένης ὑπὸ τοῦ λαοῦ· ἔχει δὲ και τακτικὰ δικαστήρια. Ταύτης πρωτ. εἶνε *Βαθύ*, πόλις ἔχουσα Ἑλλην. γυμνάσιον.

Ἰκαρία, πρὸς Ν. μικρὰ και δασώδης νῆσος οἰκουμένη τὸ πλεῖστον ὑπὸ ἀνθρακῶν.

Πάτιμος ΝΑ. μικρὰ ἄκαρπος και βραχῶδης νῆσος, ἔχουσα ἐπίσημον μονὴν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου και ἀξιόλογον βιβλιοθήκην, ἐν ἣ ὑπάρχουσι πολλὰ ἀρχαῖα και μάλιστα ἐκκλησιαστικὰ χειρόγραφα. *Κάλυμνος* και *Λέρος* πρὸς Ν. μικραὶ και πετρώδεις νῆσοι, ὧν οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιεῖαν τῶν σπόγγων. *Κῶς* πρὸς Ν. εὐφορος νῆσος και πατρὶς τοῦ ἱατροῦ Ἰπποκράτους και τοῦ ζωγράφου Ἀπελλοῦ. *Σύμη* και *Ἀστυπάλαια*, μικραὶ και πετρώδεις νῆσοι ἀπέναντι τῆς Καρίας, ὧν οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀλιεῖαν τῶν σπόγγων.

Ῥόδος (40 χιλ. κατ.) πρὸς Α. εὐφωρωτάτη και πλουσία νῆσος ἀλλὰ συχνὰ ὑποκειμένη εἰς σεισμούς· ἔχει δὲ κλίμα λαμπρὸν και ὁμώνυμον πόλιν Ῥόδον, ἐπίσημον τὸ πάλαι διὰ τὸ ναυτικόν και τοὺς ναυτικούς και διεθνεῖς νόμους της ὡς και διὰ τὰ ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν και Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐκπαιδευτήρια και ἐργαστήρια τῆς γλυπτικῆς. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε και τὸ ἐκ χαλκοῦ κολοσσαῖον ἄγαλμα τοῦ Ἡλίου, ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου· νῦν δὲ ἔχει φρούριον λίαν ὄχυρόν, ἀλλὰ παρημελημένον.

Κάρπαθος, (15 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ἐξ ἧς ὠνομάσθη και τὸ πέριξ πέλαγος. *Κάσος* (7 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. ἄλλοτε ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπορικόν ναυτικόν.

γ'. Εἰς τὴν *Μεσόγειον Κύπρος* (9600 τετρ. χιλιομ.), μεγάλη νῆσος, ἔχουσα ὄρος Ὀλυμπον (1950 μέτρ.), ἐπὶ τοῦ ὁποίου κεῖται ἡ διάσημος μονὴ τῆς *Παραγίας* τοῦ *Κύκου*· ἀλλ' εἶνε μᾶλλον πεδινή, εὐφωρωτάτη και πλουσία, παράγουσα λαμπροὺς οἴνους, γεννήματα, βάμβακα, ριζάριον, ἔλαιον, τυρόν, μαλλία,

μέταξαν κλ. και ἔχουσα 185 χιλ. κατ. και πρωτ. εἰς τὰ μεσόγεια τὴν *Λευκωσίαν* μὲ 22 χιλ. κατ. Ἄλλ' αἱ μᾶλλον ἐμπορικαὶ αὐτῆς πόλεις εἶνε ὁ *Λάραξ* (πάλαι *Κτίσιον*), ἔχουσα 8 χιλ. κατ. και ἡ *Λεμησός* παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ἄμαθούντα. Πάφος, ἀρχαία πόλις διάσημος διὰ τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης. Ἀμμόχωστος παρὰ τὴν ἀρχαίαν Σαλαμίνα, ἔχουσα τὸν καλλίτερον λιμένα και τὸ ὀχυρότερον φρούριον τῆς νήσου. Ἡ νῆσος ἀπὸ τοῦ 1878 κατέχεται διὰ συνθήκης ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, κυβερνωμένη διὰ μεγάλου ἀρμοστοῦ και δι' ἐνὸς νομοθετικοῦ σώματος ἐκ 18 μελῶν ὑπὸ τοῦ ἀρμοστοῦ προεδρευομένου. Τούτων 6 διορίζονται ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως και 12 ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ὧν 9 εἶνε Ἕλληνες και 3 Τούρκοι.

Β'. Τῆς Ἀρμενίας ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ἐρζερούμ, ἡ μεγαλύτερα πόλις και πρωτεύουσα αὐτῆς ἔχουσα βιομηχανίαν, σπουδαιότατον ἐμπόριον και 60 χιλ. κατ. Βαγιαζίτη, πόλις ὀχυρὰ και ἐμπορικὴ ἔχουσα 10 χιλ. κατ.

Γ'. Τοῦ *Κουρδιστᾶν* ἦτοι τῆς ἀρχαίας Ἀσσυρίας και τῆς χώρας τῶν *Κούρδων* (πάλαι *Καρδούγων*) πρωτ. εἶνε *Διαρβεκίρη* ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Τίγρητος, λίαν ὀχυρὰ πόλις ἔχουσα βιομηχανίαν μαροκηνῶν δερμάτων και μεταξωτῶν ὑφασμάτων, σπουδαῖον ἐμπόριον και 40 χιλ. κατ.

Δ'. Τῆς Μεσοποταμίας ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Μοσούλη* ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, λίαν ἐμπορικὴ και ἄλλοτε λίαν βιομήχανος πόλις, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν και ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τίγρητος κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως *Νινευῆ* ἐν τῇ κόμῃ *Νιμουδ*. Ταύτης ΝΑ. κεῖνται τὰ *Γαυγάμηλα* και ἀνατολικώτερα τούτων τὰ Ἄρβηλα, ἐν οἷς ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸ 331 π. Χ. Δαρεῖον τὸν τρίτον και ὑπέταξε τὸ Περσικὸν κράτος.

Ε'. Ἐπίσημ. πόλεις τοῦ Ἰράκ Ἀραβί εἶνε *Βαγδάτιον* ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῶν Καλιφῶν ἔχουσα 2 εκατ. κατ. νῦν δ' ἔχει ἔτι ἀξιόλογον ἐμπόριον και 60 χιλ. κατ. Ταύτης ΝΑ. και οὐ πολὺ μακρὰν ὑπάρχουσι τὰ ἐρείπια τῆς *Σελευκείας*, και ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τίγρητος τὰ ἐρείπια τοῦ *Κτησιφῶντος* πρωτ. τῶν Πάρθων. Ἡ *Ἠλάχη* πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ *Εὐφράτου* παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας *Βαβυλῶνος* πρωτ. τῶν Ἀσσυρίων, τῶν Περσῶν και τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. *Βασσόρα* ἐπὶ τοῦ *Χατελ-αράβ*, ἄλλοτε ἐν μέσῳ παραδείσου κειμένη, νῦν δὲ ἀθλία και νοσώδης πόλις ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον και 60 χιλ. κατ.

5'. Τῆς Συρίας ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ἀλεξανδρέτα, μικρὰ καὶ νοσώδης κώμη ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα καὶ ἀξιόλογον ἐμπόριον πρὸς Β. αὐτῆς κεῖται ἡ ἀρχαία Ἰσός. Ἀντιόχεια, ἔχουσα ἐπὶ τῶν Σελευκειδῶν 700 χιλ. κατ. ἀλλὰ πολλὰκις ὑπὸ σεισμοῦ καταστραφεῖσα ἤδη μόλις ἔχει 6 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα οἱ ὄπαδοὶ τοῦ Χριστοῦ ὠνομάσθησαν τὸ πρῶτον χριστιανοί. Τρίπολις, παράλιος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 12 χιλ. κατ. Χαλέπιον, μεσόγειος πόλις ἔχουσα καὶ νῦν μέγα ἐμπόριον καὶ 70 χιλ. κατ. Βηρυτός, ἐμπορικωτάτη πόλις εἰς τὴν Μεσόγειον ἔχουσα 70 χιλ. κατ. Βαβέλ (πάλαι Ἡλιούπολις) πρὸς Α. παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρόντου, διασώζουσα λαμπρὰ εἰρήπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου. Ταύτης ΝΑ. ἐπὶ τῆς ὁάσεως Ταδμὼρ κεῖνται τὰ εἰρήπια τῆς ἄλλοτε μεγίστης πόλεως Παλμύρας, πρωτ. τῆς βασιλίσσης Ζηνοβίας.

Δαμάσκος ἐντὸς τερπνῆς πεδιάδος, μεσόγειος, μεγάλη καὶ βιομήχανος πόλις πρωτ. τῆς Συρίας καὶ ἔδρα τοῦ ὀρθοδόξου πατριάρχου τῆς Ἀντιοχείας ἔχουσα 150 χιλ. κατ. τὰ δαμάσκηνα, τὰ ροδάκηνα καὶ οἱ ξηροὶ αὐτῆς καρποὶ εἶνε ὀνομαστοί.

Σιδῶν (νῦν Σάϊς) καὶ Τύρος (νῦν Σούρ), ἀρχαιόταται καὶ λίαν βιομήχανοι καὶ ἐμπορικαὶ πόλεις τῆς Φοινίκης· νῦν δ' εἶνε ὄλως ἄσημοι. Ἀκρὴ ἡ Πτολεμαῖς παρὰ τὴν θάλασσαν, ὄχυρὰ καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Ἐπὶ τοῦ Λιβάνου κατοικοῦσι δύο πολεμικοὶ λαοὶ οἱ Μαρωνῖται, ὀρθόδοξοι μὲν ἀλλὰ μνημονεύοντες ἐν ταῖς τελεταῖς των τὸν πάππαν, καὶ οἱ Δροῦσοι, λαὸς ἐγγώριος ἔχων μυστηριώδη τινὰ θρησκείαν. Οὗτοι ἀπὸ τοῦ 1859 διοικοῦνται ὑπὸ ἰδίου ἡγεμόνος ἐκλεγομένου ὑπὸ τοῦ σουλτάνου τῆ συναινέσει τῶν δυνάμεων Ἀγγλίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Αὐστρίας καὶ Ῥωσσίας.

Τῆς δὲ Παλαιστίνης ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ἱερουσαλὴμ 35 χιλιομ. μακρὰν τῆς παραλίου πόλεως Ἰόππης ἐν ἀθλίᾳ θέσει, περικυκλωμένη γύρωθεν ὑπὸ γυμνῶν καὶ ἀποτόμων βράχων, ἐπίσημος διὰ τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος καὶ ἔχουσα νῦν 30 χιλ. κατ. τῶν πλείστων Ἀράβων καὶ Ἑβραίων, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἀκμῇ της εἶχεν ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατ. Βηθλεὲμ πρὸς Ν. ἐν τῷ μέσῳ ἀνθηρῶν κήπων καὶ ἀμπελώνων, ἐν ἧ ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ἔχουσα ναὸν κτισθεντα ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐλένης. Σαμάρεια, πρωτ. ποτε τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ. Καπερναοῦμ, ἐν ἧ συνήθως διέτριβε καὶ ἐδίδασκεν ὁ Ἰησοῦς. Γάζα (νῦν Ραζέ), ἄλλοτε πρωτ. τῶν Φιλιστῶν, ἔχουσα 16 χιλ. κατ. Ταύτην ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κινδυνεύσας δι' ἐφόδου ἐκυρίευσεν.

ΑΡΑΒΙΑ

"Ορια, ιστορία.

Ἡ Ἀραβία κειμένη εἰς τὸ νότιον τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας περιβρέχεται ἐξ ἀπάντων τῶν ἄλλων μερῶν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀραβίας ὡς ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῆς εἶνε δεδομένοι εἰς τὸν νομαδικὸν βίον, κυβερνώμενοι καὶ ἤδη ὑπὸ ἀρχηγῶν καλουμένων *Σεΐκων*. ἄλλ' οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις καὶ τὰς ὀάσεις ἔχουσι σταθερὰς οἰκήσεις καὶ σχηματίζουσι κρατίδια ἀναγνωρίζοντα τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ σουλτάνου. Καὶ μέχρι μὲν τῆς 7ης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος πολιτικῶς ἡ χώρα ἦτο ἄσημος καὶ γνωστὴ μόνον διὰ τὰ ἀρώματα, τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἄλλα πολύτιμα προϊόντα τῆς. Ἀφ' οὗ ὅμως ὁ Μωάμεθ ἦνωσε τὸ 622 μ. Χ. ὑπὸ μίαν θρησκείαν τοὺς Ἀραβας, εὐθὺς αὐτοὶ κατέκτησαν μέρος τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, τὸ βόρειον τῆς Ἀφρικῆς καὶ τὴν Ἰσπανίαν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ἀλλὰ νικηθέντες ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Καρόλου Μαρτέλλου καὶ διχονοήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἐξησθῆναι καὶ κατὰ μικρὸν παρέδωκαν τὴν καλιφίαν εἰς τοὺς πρότερον δούλους των Τούρκους.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, γλῶσσα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀραβίας εἶνε 3160000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 ἑκατ. μωαμεθανοί· ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ καὶ πολλοὶ Ἀραβες διατηροῦντες τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν θρησκείαν, λατρεύοντες τὸν ἥλιον καὶ τοὺς ἀστέρας, καὶ τινες Ἰουδαῖοι. Γλῶσσα δ' ἐν αὐτῇ εἶνε ἡ Ἀραβικὴ, ἐξαπλωθεῖσα ὑπὸ τῶν διαδόχων τοῦ Μωάμεθ εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὴν βόρειον Ἀφρικὴν.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, διὰ μέσου τῆς ὁποίας διέρχεται ὁ Βόρειος Τροπικὸς, δύο ὥραι τοῦ ἔτους διακρίνονται ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερά· ἄλλ' ἐνίοτε παρέρχονται καὶ ἔτη ὀλόκληρα, καθ' ἃ δὲν πίπτει εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας σταγῶν ὕδατος. Οἱ ἐν αὐτῇ πνέοντες ἄνεμοι εἶνε λίαν σφοδροὶ καὶ ἐπικίνδυνοι. Τούτων φοβερώτερος εἶνε ὁ *Σαμουμ*, πνέων εἰς τὰ βόρεια καὶ σηκῶνων νέφη θερμοτάτης ἄμμου.

Ἡ Ἀραβία ἔχει εἰς τὰ βόρεια τὴν χαμηλὴν ἔρημον τῆς Συρίας, ἣτις σχηματίζει ξηρὸν καὶ ἀνυδρὸν ὄροπέδιον, τὸ ὅποιον μετὰ κατωφερειῶν ἐχουσῶν ἀφθονα ὕδατα ἐκτείνεται ΝΔ. μέ-

χρη τῆς πάλαι Εὐδαίμονος Ἀραβίας, ἐν ἣ ὑπάρχουσι χῶραι εὐφορώταται, παράγουσαι καφέν, βάμβακα, φοίνικας, ἀρώματα κλ. Διὰ δὲ τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας βοσκῶν τρέφονται ὀνομαστοὶ ἵπποι καὶ κάμηλοι· ἔχει δὲ καὶ ἄγρια ζῶα λέοντας, πάνθηρας, γαζέλλας, πιθήκους καὶ πολλοὺς φαρμακεροὺς ὄφεις καὶ ἀκρίδας. Ἐν δὲ τοῖς παραλίοις τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἀλιεύονται καὶ μαργαρίται.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἡ Ἀραβία δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς 5 μέρη, εἰς *Δυτικὴν παραλίαν* περιλαμβάνουσαν τὴν *Ἰεμένην* καὶ τὴν *Νεδιάζ*, εἰς *Νότιον παραλίαν* περιλαμβάνουσαν τὴν ἀύχηρὰν Ἀνδραμώτην, εἰς *Ἀνατολικὴν παραλίαν*, εἰς τὴν πρὸς Β. *Μεσόγειον χώραν* ἢ *Νιδιέθ*, καὶ εἰς τὴν *Πετραίαν Ἀραβίαν*, κληθεῖσαν ἐκ τῆς πόλεως Πέτρας.

Ἐν τῇ Δυτικῇ παραλίᾳ ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Μέκκα* ἐντὸς ἀμμώδους κοιλάδος περικυκλωμένης ὑπὸ ἀκάρπων δένδρων, πατρὶς τοῦ Μωάμεθ ἔχουσα τὸ μέγα τσαμίον τοῦ *Βεῖτ Ἀλλὰχ* (οἴκου Θεοῦ), τὴν ἱερὰν πηγὴν *Σέμφεμ*, τὸ ἱερὸν *Κααβά*, μέλανα λίθον ἐξ οὐρανοῦ πεσόντα μετὰ τοῦ περιβάλλοντος αὐτὸν οἰκοδομήματος ὕψους 11 μέτρ. καὶ 45 χιλ. κατ. Εἰς τὴν πηγὴν *Σέμφεμ* χρεωστεῖ ἡ *Μέκκα* τὴν κτίσιν τῆς, τὴν ὁποίαν, ὡς λέγουσιν οἱ Ἀραβες, ἄγγελος κυρίου ἔδειξεν εἰς τὴν Ἀγαρ, ἣτις εἶχεν ἐκδιωχθῆ εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ τῆς διψῆς. *Τσέδα*, ὁ λιμὴν τῆς *Μέκκας*, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Μεδίνα πρὸς Β. ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος φοινίκων εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἐρήμου, ἔχουσα περίφημον τσαμίον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ, τὸν τάφον τοῦ Μωάμεθ καὶ 20 χιλ. κατ. *Σάνα*, ἡ κεντρικωτέρα πόλις τῆς Ἰεμένης, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. *Ὀδεῖδα* πρὸς Ν. τῆς *Μέκκας*, ὁ σπουδαιότερος λιμὴν ἤδη τῆς χώρας, δι' οὗ ἐξάγεται ὁ καφές, ἐν ᾧ πρότερον ἦτο ἡ πρὸς Ν. αὐτῆς κειμένη πόλις *Μόκκα*. *Ἀδερον* πρὸς Ν. ἐν τῷ βάλθει ἐσβεσμένου ἠφαιστείου ἐπὶ γλώσσης γῆς, ἔχουσα φρούριον, ἐλεύθερον λιμένα καὶ 23 χιλ. κατ. Ἡ πόλις αὕτη κατέχεται ὡς καὶ ἡ μικρὰ νῆσος *Περίμ* ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Ἐν τῇ Ἀνδραμώτῃ ἀξία λόγου πόλις εἶνε ἡ *Μακάλλα*· ἐν δὲ τῇ Ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῇ πλήρει φοινίκων ἐπισημ. πόλις εἶνε ἡ *Μασκάτη*, πρωτ. τοῦ Ἰμάμου τῆς *Μασκάτης*, παράλιος πόλις ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ αὕτη ἡ

μᾶλλον πολιτισμένη χώρα τῆς Ἀραβίας. Ἐν δὲ τῇ πρὸς Β. Νι-
διῶ, οὕση τὸ πλεῖστον ἀμμώδει καὶ τρεφούση λαμπροὺς ἵππους,
πόλις εἶνε ἡ *Ριάδ*, πρωτ. τῶν *Μαχαβιτῶν*.

Εἰς τὰ ΒΔ. τῆς *Πετραίας Ἀραβίας* ὑπάρχει τὸ ἐκ γρανίτου
ῥος *Σινᾶ*, ἔχον ὕψος 2590 μέτρ. Εἰς τὰς ὑπωρείας αὐτοῦ εἶνε
ἐκτισμένη διάσημος τῶν ὀρθοδόξων *μονὴ τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης*,
ἐν ἣ ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἄλλα χειρόγραφα.

ΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟΝ ΙΡΑΝ.

Ἄρια, ὄρη, κλῆμα, ἔδαφος, προϊόντα, πολιτικὴ διαίρεσις.

Τὸ ὀροπέδιον Ἰράν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς *Κασπίας θα-
λάσσης* καὶ τοῦ *Τουρκεστάν*, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ *Περσικοῦ κόλπου*
καὶ τοῦ *Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ*, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς *Ἀσιατικῆς Τουρ-
κίας*, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Ἰνδοῦ*.

Ἄρια αὐτοῦ πρὸς Β. εἶνε τὸ *Ἐλβουρον*, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι
αἱ *Κασπίαὶ πύλαι*, καὶ πρὸς Α. αὐτοῦ τὸ *Ἰνδοκουῦρον* (πάλαι
Παροπάμισος).

Τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ ὀροπέδιου ἔχει ἄφθονα ὕδατα, τὸ δὲ
ἀνατολικὸν εἶνε πλήρες στεππῶν καὶ ἐρήμων, αἵτινες διακόπτον-
ται ὑπὸ ὁάσεων. Ἐν αὐτῷ κεῖται ἡ λίμνη *Οὐρμιά*. Ἐνταῦθα ἐν
ἀγρία καταστάσει ἔτι καὶ νῦν εὐρίσκεται ὁ σίτος, ἡ βρώμη, ἡ
κάνναβις, ὁ λίνος, ὁ βάμβαξ, τὸ ὄπιον, ἡ ροιά, ἡ λεμονέα, ἡ
πορτοκαλλέα, ἡ ἀμυγδαλέα, ἡ καρυὰ κλ.

Διαιρεῖται δὲ τοῦτο πολιτικῶς εἰς τρία μέρη, τὴν *Περσίαν*,
τὸ *Ἀφγανιστάν* καὶ τὸ *Βελουτχιστάν*.

Α'. ΠΕΡΣΙΑ

Ἄρια, ἱστορία

Ἡ Περσία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς *Καυκασίου Ῥωσσίας*,
τῆς *Κασπίας θαλάσσης* καὶ τοῦ *Τουρκεστάν*, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ
Περσικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ *Ἀφγανιστάν* καὶ *Βελουτχι-
στάν*, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς *Ἀσιατικῆς Τουρκίας*.

Οἱ Πέρσαι γεωργικὸς καὶ ποιμενικὸς λαὸς ἀπὸ τοῦ *Κύρου*
τοῦ μεγάλου ἀπετέλεσαν ἀνεξάρτητον καὶ ἰσχυρὸν κράτος, ὑπο-
τάξαντες τὰς πέριξ χώρας, τὴν νῦν *Ἀσιατικὴν Τουρκίαν* καὶ τὴν
Αἴγυπτον. Ἄλλ' ὁ μέγας *Ἀλέξανδρος* μετ' ἀλλεπαλλήλους πρὸς
τοὺς Πέρσας μεγάλας μάχας ὑπέταξε τὸ *Περσικὸν κράτος* (331
π. Χ.) καὶ συνέστησε τὴν *μεγάλην Μακεδονικὴν μοναρχίαν*. Ἐπὶ

δὲ τῆς παρακμῆς τῶν Σελευκιδῶν ἰδρῦθη ἐντὸς αὐτοῦ τὸ Παρθικὸν βασίλειον, πρὸς ὃ οἱ Ῥωμαῖοι καταλύσαντες τὴν Μακεδονικὴν μοναρχίαν, εἶχον ἀπαύστους πολέμους. Ἀνατραπέντος ὁμῶς καὶ τούτου (226 μ. Χ.) ὑπετάχθη ἡ Περσία εἰς τοὺς Ἀραβας, (634 μ. Χ.), ὑφ' ὧν ἐδέχθη καὶ τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν, εἶτα δὲ εἰς τοὺς Μογγόλους, καὶ τέλος τὸν 16 αἰῶνα ἰδρῦθη ὑπὸ τοῦ Ἀβᾶ τοῦ μεγάλου τὸ νῦν Περσικὸν βασίλειον.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολιτεύμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Περσίας εἶνε 1650000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 7 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. μωαμεθανοὶ σχεῖται, ἀλλ' εἰς τὰ δυτικὰ αὐτῆς ὑπάρχουσι καὶ νεστοριανοὶ χριστιανοὶ καὶ Ἀρμένιοι καὶ περὶ τὰς 8 χιλ. πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Ζωροάστρου. Κυβερνῶνται δὲ ἅπαντες ὑπὸ ἀπολύτου ἡγεμόνος Σάγου καλουμένου· ἀλλ' ἐν Περσίᾳ ὑπάρχουσι καὶ νομαδικαὶ φυλαὶ ἀνεξάρτητοι, περιπλανώμεναι εἰς τὰς ἐρήμους.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Τὸ κλίμα τῆς Περσίας εἰς τὰ βόρεια εἶνε λίαν συγκερασμένον, εἰς δὲ τὰ νότια θερμότερον.

Ἡ Περσία ὡς μέρος ἀποτελοῦσα τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Ἰράν εἶνε ἀρκετὰ ὑψηλὴ χώρα, ἔχουσα ὄρη ἄνυδρα (Ἐλβουρον) καὶ πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους, ἀλλὰ καὶ εὐφόρους πεδιάδας ὡς καὶ λίμνας, τὴν *Κασπίαν θάλασσαν* καὶ τὴν Οὐρμίαν. Αἱ κοιλάδες τῆς Χιράζης εἶνε εὐφορώταται, παράγουσαι σίτον, ὄρυζαν, οἶνον, βάμβακα, λίνον, καπνὸν κλ. τὰ δὲ ὄρη τῆς ἔχουσι μεταλλεῖα σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, ἐτι δ' ὄρυχεῖα μαρμάρων, ἄλατος, πετρελαίου κλ. τρέφει δὲ καὶ λαμπροὺς ἵππους, καμήλους, πρόβατα, αἴγας, ἐκ τοῦ μαλλίου τῶν ὁποίων κατασκευάζουσι λαμπρὰ ὑφάσματα.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἐπισημ. πόλεις τῆς Περσίας, διηρημένης εἰς 12 νομοὺς, εἶνε *Ταννὶς* εἰς τὰ ΒΔ. ἐπὶ μεγάλῃς ἐμπορικῆς ὁδοῦ συνδεούσης τὴν Περσίαν μετὰ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 170 χιλ. κατ. *Οὐρμία* ἐπὶ τῆς ὁμωνύμου λίμνης ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Χαμαδὰν* (πάλαι Ἐκβάτανα) πρὸς Ν. θερινὴ διατριβὴ τῶν ἀρχαίων βασιλέων τῆς Περσίας. *Σουστέρη* πρὸς Ν. ἔχουσα 25 χιλ. κατ. ΒΔ. αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν Σούσων. *Τεχεράν* ΒΑ. ἐν λίαν νοσερᾷ θέσει πρὸς τὸ Ἐλβουρον, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα λαμπρὰ ἀνάκτορα καὶ 200 χιλ. κατ. *Βαρ-*

φρούρη πρὸς Β. αὐτῆς εἰς τὴν Κασπίαν, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον μετὰ τῆς Ῥωσσίας καὶ 90 χιλ. κατ. *Μεσρέδη* εἰς τὰ ΒΑ. ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἰσαγὰρ πρὸς Ν. τῆς Τεχεράν, ἄλλοτε πρωτ. τῆς Περσίας, ἔχουσα ὠραῖον κλίμα καὶ 60 χιλ. κατ. *Χιράζη* πρὸς Ν. ἐπὶ ὠραίας κοιλάδος ἐκ ῥόδων καὶ ἀμπέλων, ἔχουσα τοὺς τάφους τῶν ποιητῶν *Σααδῆ* καὶ *Χαφίς* καὶ 30 χιλ. κατ. ΒΑ. αὐτῆς παρὰ τὴν κόμην *Μερδάστην* ὑπάρχουσι τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῆς *Περσεπόλεως* καὶ τῶν *Πασαργαδῶν*.

Β'. ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

(πάλαι ΔΡΑΓΓΙΑΝΗ καὶ ΑΡΑΧΩΣΙΑ).

Ἔθνη, ἱστορία.

Τὸ Ἀφγανιστὰν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Τουρκεσνάν, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Βελουτχιστάν, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Περσίας.

Τὸ Ἀφγανιστὰν μετὰ τοῦ Βελουτχιστάν ἀπετέλει τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἀρχαίου Περσικοῦ κράτους ἥτοι τὸ ἀνατολικὸν Ἰράν· εἶτα δ' ἠκολούθησε τὴν τύχην τῆς Περσίας ὑποταχθὲν μετ' αὐτῆς τέλος καὶ ὑπὸ τῶν Μογγόλων. Τὸ δὲ 1747 μ. Χ. κατεστάθη ὅλως ἀνεξάρτητον· ἕνεκα δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐξησθένησε καὶ τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος τὸ Βελουτχιστάν ἀποσπασθὲν ἀπετέλεσεν ἴδιον κράτος. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ 1884 εἶνε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, ὄρησεια, πολιτεύμα, πόλεις.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 720000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 4 ἑκατ. μωαμεθανοὶ σουνῖται, ἀνήκοντες μετὰ τῶν Βελούχων εἰς τοὺς Ἀρίους τῆς Ἀσίας· ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες λατρεύοντες τὸν Βοῦδαν καὶ τὸν Βράμαν.

Τοῦ Ἀφγανιστάν, πολιτικῶς διηρημένου εἰς 3 χανάτα, ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Καβούλ* παρὰ τὸν ποταμὸν *Καβούλ*, πρωτ. ὁμωνύμου κράτους ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ. *Βάλκα* πρὸς Β. τὰ ἀρχαῖα *Βάκτρα*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ θεωρουμένη ἡ ἀρχαιότερα πόλις τοῦ κόσμου. *Κανδαγάρ* πρὸς Ν. πρωτ. ὁμωνύμου κράτους καὶ ἡ πλουσιωτέρα πόλις τοῦ Ἀφγανιστάν ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἐράτ πρὸς Δ. τῆς *Καβούλ* ἐν *λαμπρᾷ πεδιάδι*, πρωτ. ὁμωνύμου κράτους, ἔχουσα ἀξιόλογον *βιομηχανίαν* καὶ ἐμπόριον καὶ 50 χιλ. κατ.

Γ. ΒΕΛΟΥΤΧΙΣΤΑΝ

(πάλαι ΓΕΔΡΩΣΙΑ).

Τὸ Βελουτχιστάν κεῖται πρὸς Ν. τοῦ Ἀφγανιστάν. ἔχον πρὸς Ν. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν. Εἶνε δὲ αὐτὸ ἡ ἀρχαία Γεδρωσία, εἰς τὰς ἐρήμους τῆς ὁποίας ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ὑπέστη μέγας τοῦ στρατοῦ του ζημίας, ἐπανερχόμενος εἰς τὴν Βαβυλώνα.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 280000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 300; χιλ. μωαμεθανοὶ σουνῖται, διηρημένοι εἰς μικρὰ κρατίδια καὶ ζῶντες νομαδικὸν καὶ ληστρικὸν βίον. Ἀπαντα δὲ ταῦτα ὑπόκεινται εἰς τὸν χάνην τοῦ Κελάτ, ὑποτελῆ ὄντα εἰς τοὺς Ἀγγλους.

ΙΝΔΙΑΙ

Ἰνδῖαι λέγονται αἱ πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλαίων καὶ τῆς Κίνας κείμεναι δύο χερσόνησοι, ἧτοι ἡ ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικὴ ἢ τὸ Ἰνδοστάν καὶ ἡ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικὴ ἢ Ἰνδοκίνα μετὰ τῶν καλουμένων Ἰνδικῶν νήσων ἢ τῶν νήσων τῶν παρὰ τὴν Ἰνδοκίαν.

ΙΝΔΟΣΤΑΝ

Ἔθνη, ἱστορία.

Τὸ Ἰνδοστάν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἰνδοκίνας καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, τοῦ Βελουτχιστάν καὶ τοῦ Ὀμανικοῦ κόλπου.

Τὴν σημαντικότητά τῶν Ἰνδιῶν ἀνεγνώρισε πρῶτος ὁ μέγας Ἀλέξανδρος κατακτήσας τὸ ΒΔ. τοῦ Ἰνδοστάν. Ἐκτοτε δ' εἶνε γνωστὸν εἰς ἡμᾶς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀσίας διὰ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐντελῶς δὲ κατεκτήθη ἡ χώρα ὑπὸ τοῦ Γασαβίδου Μαχμούτ Γ' περὶ τὰ 1000 μ. Χ. Τὸν δὲ ΙΓ' αἰῶνα εἰσέβαλον εἰς αὐτὸ Μογγολικὰ στίφη τοῦ Τσιγκισχάνου καὶ τὸ 1400 στίφη Τουρκικὰ τοῦ Ταμερλάνου. Διαρκῶς δὲ ἀποκατέστη ἐν αὐτῷ ὁ Σουλτάνος τῆς Σαμαρκάνδης Βαβέρ, ἰδρύσας τὸ 1526 ἐν Δελχῆ τὸ βασιλεῖον τοῦ μεγάλου Μογγόλου, ὅπερ καὶ ταχέως παρήκμασεν.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ οἱ Πορτογάλλοι ὑπὸ τὸν Βάσκον Δεγάμαν ἀνακαλύψαντες τὸ 1498 τὴν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας θαλασσίαν ὁδὸν ἐκυρίευσαν κατὰ μικρὸν τὰ δυτικὰ παράλια τοῦ Ἰνδοστάν. Ἀλλὰ τὸ 1602 μέγα μέρος τῶν κτήσεων αὐτῶν ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ὀλλανδῶν. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι τὸ 1608 ἐξεβλήθησαν ἐκεῖθεν ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, συστησάντων ἐκεῖ τὴν ἐταιρίαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Κυρίως ὅμως ἔστερέωσε τὴν Ἀγγλικὴν κυριαρχίαν ἐν Ἰνδοστάν ὁ Ἀγγλος Ῥοβέρτος Κλίβης ἀποσπάσας ἀπὸ τῶν Μογγόλων τὴν πόλιν Καλκούταν, εἶτα δὲ κατανικήσας τοὺς Γάλλους ἐν Πλαισίφ. Ἐκτοτε δὲ οἱ Ἀγγλοι δι' εὐτυχῶν πολέμων καὶ δι' ἀναμιξεως αὐτῶν εἰς τὰς ἐριδας τῶν ἀσθενῶν ἐγγχωρίων ἡγεμόνων ἐγένοντο κατὰ μικρὸν κύριοι ὄλου τοῦ Ἰνδοστάν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1857 μετὰ μεγάλην τῶν Ἰνδῶν ἐπανάστασιν καταργηθείσης τῆς ἐταιρίας τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν διοικεῖται τὸ Ἰνδοστάν καὶ ἡ Ἀγγλικὴ Ἰνδοκίνα κατ' εὐθείαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως δι' ἀντιβασιλείως. Τὸ δὲ 1876 ἡ βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας Βικτωρία ἀνεκηρύχθη ὑπὸ τῶν Βουλῶν τῆς Ἀγγλίας καὶ αὐτοκράτειρα τῶν Ἰνδιῶν.

Ὅρη, πεδιάδες, ποταμοί.

Ὅρη αὐτοῦ ἐπισημ. εἶνε πρὸς Β. τὰ Ἰμαλάια, τὰ ὑψηλότερα ὄρη τοῦ κόσμου ἔχοντα πολλὰς καὶ ὑψηλὰς κορυφὰς (α), ὧν ὑψηλότερα εἶνε τὸ ὄρος Ἐβέρεστον (8839 μέτρ.). Τὰ ὑψηλὰ ταῦτα ὄρη κλιμακῆδόν κατέρχονται πρὸς Ν. καὶ σχηματίζουσι τὴν χαμηλὴν τριγωνικὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοστάν κειμένην μετὰ τῶν ποταμῶν Γάγγου καὶ Ἰνδοῦ καὶ φθάνουσιν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Βινδία. Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ τριγωνικὸν ὄροπέδιον τοῦ Δεκάν, τοῦ ὁποῖου οἱ ἄλλαι πλευραὶ εἶνε τὰ Ἀνατολικά καὶ Δυτικά Γαταῖα ὄρη τὰ κείμενα εἰς τὰς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου καὶ Κορομανδέλου.

Ἡ χαμηλὴ πεδιάς ἢ πρὸς Ν. τῶν Ἰμαλαίων διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, εἰς τὴν εὐφορον πεδιάδα τοῦ Γάγγου καὶ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοῦ.

Ποταμοὶ τοῦ Ἰνδοστάν ἐπισημ. εἶνε ὁ Γάγγης, ὁ μεγαλειότερος αὐτοῦ ποταμὸς, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς νοτίας πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων καὶ δεχόμενος πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς προσεγγίζει κατὰ τὸ μέσον τοῦ ῥοῦ τοῦ πρὸς τὸν ποταμὸν Βραμαπούτραν,

(α) Τὰ Ἰμαλάια ἔχουσι 216 ὑψηλὰς κορυφὰς· τούτων 17 ἔχουσιν ὕψος 7600 μέτρ. 40 ὑπὲρ τὰς 7000 μέτρ. καὶ 120 ὑπὲρ τὰς 6000 μέτρ.

μεθ' οὗ πρὸ τῶν ἐκβολῶν του ἐνκύμενος ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν Βεγγαλικὸν κόλπον, σχηματίζων τὸ μεγαλειότερον Δέλτα τοῦ κόσμου· ὁ Ἰνδὸς ἐκ τῆς βορείας πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων πηγάζων καὶ δεχόμενος παρὰ τὰς πηγὰς του ἄλλους τέσσαρας ποταμοὺς σχηματίζει ἐκεῖ τὴν Πενταποταμίαν, εἴτα διαρρέων τὰ δυτικὰ τοῦ Ἰνδοστᾶν καθιστᾷ διὰ τῶν πλημμυρῶν του τὴν χώραν εὐφορωτάτην καὶ ἐκβάλλει διὰ πολλῶν στομάτων εἰς τὸν Ὀμανικὸν κόλπον.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ποταμῶν τούτων εἰς τὸ ὄροπέδιον τοῦ Δεκᾶν ὑπάρχουσι πολλοὶ μικροὶ ποταμοὶ καθιστῶντες τὴν χώραν λίαν εὐφορον.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, γλῶσσα.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὑπὸ τὴν Ἀγγλίαν Ἰνδοστᾶν εἶνε 3550000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 240 ἑκατ. ὧν ἓν μέρος οἱ καλούμενοι Ἄριοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, οἱ δὲ ἄλλοι εἶνε μίγμα ἐκ τῶν Ἀρίων τῶν πρώτων κατοίκων τῆς χώρας καὶ ἐκ τῶν λαῶν τῶν μεταναστευσάντων ἐκ τοῦ σινικοῦ κράτους. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶνε ἐν αὐτῷ ἢ τοῦ Βράμα καὶ ἢ τοῦ Βουδα· ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ καὶ 30 ἑκατ. μωαμεθανοί, 5 ἑκατ. χριστιανοὶ διαφόρων δογμάτων καὶ τινες Ἰουδαῖοι καὶ πυρολάτραι.

Γλῶσσαι δ' ἐνταῦθα, ὡς ἐκ τῶν διαφόρων ἐν αὐτῷ κατοικούντων λαῶν· οἷον Μογγόλων, Βελούχων, Ἀράβων, Περσῶν, Σινῶν, εἶνε διάφοροι· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἔχουσιν ἔτι καὶ ἴδιαν ἱερὰν γλῶσσαν τὴν καλουμένην *σατσκριτικὴν*.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, βιομηχανία, ἐμπόριον

Τὸ κλίμα τοῦ Ἰνδοστᾶν εἰς τὰ παράλια εἶνε πολὺ θερμὸν καὶ νοσερόν, ἐν ᾧ πρὸς τὰ ὄρη εἶνε εὐκραές καὶ ὑγιεινόν. Ἐν τοῖς παραλίοις δύο ὥραι τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερά, προκύπτουσαι ὑπὸ τῶν Μουσωνείων ἀνέμων. Καὶ βροχερὰ μὲν εἶνε ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου, ξηρὰ δὲ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ τοῦς· ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου βροχερὰ μὲν εἶνε ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου, ξηρὰ δὲ ὡσαύτως κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους.

Τὸ ἔδαφος αὐτοῦ, ἂν καὶ ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ μεγάλοι ἔρημοι, εἶνε εὐφορώτατον παράγον ὄρυζαν, βανάνας, ζαχαροκάλαμον, ὄπιον, φοίνικας, πέπερι, μέταξαν, μαλλίον, κόμμι ἐλαστι-

κόν, καμφοράν, τέιον, λαμπρά άνθη κλ. Ζῶα δὲ ἡμερα ἔχει βοῦς, βουβάλους, καμήλους, ἐλέφαντας κλ. ἄγρια δὲ ῥινοκέρωτας, ἄρκτους, τίγρεις, οὐραγγοτάγρους, κλ. πτηνὰ δὲ ταοὺς, καὶ ἔρπετὰ τὸν ὄφιν βόαν, κροκοδείλους εἰς τὸν Γάγγην κλ. Ἐν γένει δὲ τὰ φυτὰ τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πολύχυμα ὡς τὰ τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἀρωματικά ὡς τὰ τῆς Ἀφρικῆς· τὰ δὲ ζῶα αὐτοῦ εἶνε μεγαλειότερα, ἰσχυρότερα καὶ ὠραιότερα τῶν Ἀμερικανικῶν καὶ ἡμερώτερα τῶν Ἀφρικανικῶν.

Τὸ Ἰνδοστάν εἶνε ὀνομαστὸν διὰ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ, ἀργύρου, μολύβδου, σιδήρου, ἀδαμάντων, ρουθινίων, σαπφείρων, ἀμεθύστων, ὀνύχων κλ. παρὰ δὲ τὴν Κεϋλάνην ἀλιεύονται καὶ λαμπροὶ μαργαρίται. Ἐχει δὲ αὐτὸ καὶ λαμπρὰν παντός εἶδους βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον λίαν ἀνεπτυγμένον μὲ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, εὐκολυνόμενον ὑπὸ τῶν πλωτῶν ποταμῶν καὶ τῶν σιδηροδρόμων, δι' ὧν οἱ Ἀγγλοὶ συνέδεσαν τὰς μεγαλειτέρας καὶ ἐμπορικωτέρας πόλεις τῆς χώρας.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Τὸ Ἰνδοστάν πολιτικῶς διαιρεῖται· α) εἰς κτήσεις καὶ ὑποτελῆ κράτη τῆς Ἀγγλίας· β) εἰς κτήσεις τῶν ἄλλων Εὐρωπαϊῶν· γ) εἰς ἀνεξάρτητα κράτη τοῦ Ἰνδοστάν.

Α'. Ἀγγλικαὶ κτήσεις καὶ ὑποτελῆ εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς κράτη.

Αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις καὶ τὰ ὑποτελῆ εἰς αὐτοὺς κράτη δύνανται νὰ διαιρεθῶσι· α) εἰς τὰς ὀρεινὰς χώρας τῶν Ἰμαλαίων· β) εἰς τὴν χαμηλὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοστάν· γ) εἰς τὸ ὀροπέδιον τοῦ Δεκάν.

1. Ὀρειναὶ χῶραι τῶν Ἰμαλαίων. Ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσι· α) τὸ Ἀσσάμ παρὰ τὸν Βραμαπούτραν· β) τὸ μικρὸν κράτος Σικκίμ μεταξύ Νεπάλης καὶ Βουτάν· γ) ἡ Κασχμίρια ἐπὶ τῆς ΒΔ. κλιτύος τῶν Ἰμαλαίων ὀρεινῆ καὶ θελκτικῆ κοιλάς πυκνῶς κατοικουμένη καὶ ἔχουσα κλῖμα γλυκύ, πλουσίαν βλάστησιν καὶ πρωτ. Κασχμίρην, ἔχουσαν ἐργοστάσια περιφῆμων σαλίων καὶ 130 χιλ. κατ.

2. Χαμηλὴ πεδιάς τῶν Ἰμαλαίων. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἣν ἀπασαν σχεδὸν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος διῆλθεν, ὑπάρχουσι·

α) Ἡ Πενταποταμία, ἣν κατοικοῦσιν οἱ πολεμικοὶ Σείκαι, ἀπὸ τοῦ 1849 ὑποταχθέντες εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· ἔχει δ' ἐπίσημ. πόλιν τὴν Λαχόρην πρωτ. τῆς χώρας, ἔχουσαν λαμπρὸν παλάτιον, ἐργοστάσια περίφημα λαχουρίων ἢ σαλίων καὶ 140 χιλ. κατ.

6) Ἡ περὶ τὸν Γάγγην χώρα. Ταύτης ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Δελχί, μεσόγειος πόλις ἄλλοτε ἔδρα τοῦ μεγάλου Μογγόλου, ἔχουσα μεγαλοπρεπῆ παλάτια καὶ 150 χιλ. κατ. Ἄγρα πρὸς Ν. ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Γάγγου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Λουκνόβη πρὸς Α. πρῶην πρωτ. τοῦ νῦν ὑποτελοῦς κράτους τῆς Οὐδης, ἔχουσα 250 χιλ. κατ. Ἀλλαχάβη ἐπὶ τοῦ Γάγγου, ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 140 χιλ. κατ. Βεναρέζη ἐπὶ τοῦ Γάγγου, ἱερὰ πόλις τῶν Ἰνδῶν καὶ ἡ παναρχαία ἔδρα τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας, ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 150 χιλ. κατ. Πάτνα ἐπὶ τοῦ Γάγγου βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 160 χιλ. κατ. Καλικούτα ἐπὶ τοῦ Οὐγγλῆ ἐνὸς στόματος τοῦ Γάγγου ἐπὶ τοῦ σχηματιζομένου ὑπ' αὐτοῦ Δέλτα, ἔδρα τῶν ἐν Ἀσίᾳ Ἀγγλικῶν κτήσεων, ἔχουσα ὄχυράματα, ἀκαδήμειαν μωαμεθανικὴν, βιομηχανίαν, ἀκμαϊότατον ἐμπόριον καὶ 900 χιλ. κατ. Δάχα ΒΑ. ἔχουσα 70 χιλ. κατ. Μουρχιδάβη πρὸς Β. ἔχουσα 150 χιλ. κατ. Γουαλιόρη πρὸς Δ. τῆς Λουκνόβης ἐν ὄρεινῇ χώρᾳ, πρωτ. τῶν ὑποτελῶν Μαρατῶν τῆς Σινδίας, ἔχουσα φρούριον καὶ 200 χιλ. κατ.

3. Τὸ ὄροπέδιον Δεκάν. Ἐπίσημ. αὐτοῦ πόλεις ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Μαλαβάρου εἶνε Βομβάη ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου, ἔχουσα τὸν λαμπρότερον λιμένα τῶν Ἰνδιῶν, μέγα ἐμπόριον καὶ 750 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖνται αἱ νῆσοι Σαλσέττη καὶ Ἐλεφάντη, περιέχουσαι ἐν τοῖς λελατομημένοις βράχοις τῶν περιφημῶν Ἰνδικῶν ναοῦς, παγόδας καλουμένους. Σουράτη πρὸς Β. ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 70 χιλ. κατ. Καλικούτη πρὸς Ν. τῆς Βομβάης, ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐπέβη ὁ Βάσκος Δεγάμας, ἀνακαλύψας τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας. Ἐπὶ δὲ τῆς παραλίας τοῦ Κορομανδέλου εἶνε Μάδρασα, ἔχουσα μεγάλην βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων καὶ ὑαλίνων ἀγγείων καὶ 400 χιλ. κατ. Πρὸς Ν. αὐτῆς ἐντὸς βράχων εὐρίσκονται λελατομημένοι Ἰνδικοὶ ναοί. Μαζουλιπατάμη πρὸς Β. παρὰ τὴν θάλασσαν, λιαν βιομηχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ὄροπέδιου πρὸς Ν. κεῖται τὸ ὑποτελὲς κράτος Μισοῦρ μὲ πρωτ. Σεριγγαπατάμη. Βορειότερον δὲ τούτου εἶνε τὸ ὑποτελὲς κράτος τοῦ νιζάμ τῆς Αἰδεραβάδης μὲ πρωτ. Αἰδεραβάδην ἔχουσαν 200 χιλ. κατ.

Β'. Κτήσεις τῶν ἄλλων Εὐρωπαίων.

1. Τῶν Πορτογάλλων (450 χιλ. κατ.). Ἐπίσημ. πόλεις Δίον πρὸς Β. τῆς Βομβάης ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου, καὶ Γόα ἐν τῷ

μέσω τῆς παραλίας τοῦ *Μαλαβάρου*, πρωτ. τῶν Πορτογάλων.

2. *Τῶν Γάλλων* (230 χιλ. κατ.). Ἐπίσημ. πόλεις *Πορδιγερῆ* ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ *Κορομανδέλου*, πρωτ. τῶν Γάλλων ἔχουσα 30 χιλ. κατ. καὶ *Χαρδερναγόρη* πρὸς Β. τῆς *Καλκούτας* ἔχουσα 30 χιλ. κατ.

Γ'. Ἀνεξάρτητα κράτη τοῦ Ἰνδοστάν.

1. *Τὸ Βουτάν* μεταξὺ *Νεπάλης* καὶ Ἄσσάμ με πρωτ. *Ταδισουζουγγίγηρ*, ἔχουσαν 10 χιλ. κατ.

2. Ἡ *Νεπάλη* ἐπὶ τῆς νοτίας κατωφερείας τῶν κεντρικῶν Ἰμαλαίων με πρωτ. *Κατμανδούρ*, κειμένην 1300 μέτρ. ὑπερῶν τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσαν 50 χιλ. κατ.

Νῆσοι τοῦ Ἰνδοστάν εἶνε πρὸς Ν. 1. Ἡ *Κεϋλάρη* (πάλαι *Ταπροβάρη* 2 ἑκατ. κατ.), χωριζομένη ἀπ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ μαργαριτοφόρου κόλπου *Μαραάρ* καὶ παράγουσα ἐν μεγίστῃ ἀφθονίᾳ ἅπαντα τὰ προϊόντα τῶν τροπικῶν χωρῶν· οἷον ἀρτόδενδρα, βαμβακόδενδρα, φοίνικας, καφέν, κανέλλαν. Εἶνε δὲ ἡ ἔδρα τοῦ Βουδισμού, ἔχουσα πρωτ. *Κολόμβορ* με 100 χιλ. κατ. καὶ ἄλλας πόλεις τὴν *Καρδῆν* καὶ τὴν *Τριγχεμάλην*, τὴν ἔχουσαν τὸν μεγαλιέτερον λιμένα τοῦ Ἰνδοστάν. 2. Αἱ *Λακεδίβαι* πρὸς Δ. τῆς παραλίας τοῦ *Μαλαβάρου*, πολλαὶ χιλιάδες μικρῶν νήσων, κυβερνωμένων ὑπὸ σουλτάνου ὑποκειμένου εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς. 3. Αἱ *Μαλδίβαι* πρὸς Ν. αὐτῶν περὶ τὰς 11 χιλ. ὦν ἐπίσημ. εἶνε ἡ *Μαχῆ*. Οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἶνε *Μαλαῖοι*, κυβερνώμενοι ὑπὸ σουλτάνου ἀνεξαρτήτου.

Β'. ΙΝΔΟΚΙΝΑ

Ὅρια, ὄρη, ποταμοί.

Ἡ Ἰνδοκίνα ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς *Κίνας*, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τῆς *Σινικῆς* θαλάσσης πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοστάν καὶ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου.

Τὴν χερσόνησον ταύτην, κειμένην ὡς πρὸς τὸν Ἰσημερινὸν ἐγγύτερον τοῦ Ἰνδοστάν, διασχίζουσιν ἀπὸ Β. πρὸς Ν. πέντε σειραὶ ὄρέων, ὡς νότιοι κλάδοι τῶν Ἰμαλαίων. Ἐξ αὐτῶν πηγάζουσι τέσσαρες μεγάλοι ποταμοί, οἵτινες διὰ τῶν πλημμυρῶν τῶν καθιστῶσιν εὐφορωτάτην τὴν χώραν. Εἶνε δὲ οὗτοι ὁ *Ἰραουαδῆς* καὶ ὁ *Σαλουέντης*, ἐκβάλλοντες εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Μαρατάρ*· ὁ *Μεννάμ*, ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Σιάμ*, καὶ ὁ

Μαγκόργκος ἢ *Καμβόιος*, ἐκβάλλων εἰς τὴν Σινικὴν θάλασσαν. Οἱ ποταμοὶ οὗτοι πλὴν τοῦ Ἰραουαδῆ ὡς ἔχοντες ὀρμητικὸν ρεῦμα καὶ σχηματίζοντες ἐνιαχοῦ ῥαχείας κατὰ τὸν ῥοῦν των δὲν εἶνε πολὺ πλωτοί.

Ἐπιφάνεια, πλῆθυσμός, ὀρηκτεία, κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰνδοκίνας εἶνε 2167000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 22 ἑκατ. εἰς τὰ ἀνατολικά Μαλαῖοι καὶ εἰς τὰ δυτικά Σῖναι, ἅπαντες σχεδὸν Βουδισταί· ἄλλ' ὑπάρχουσι πρὸς Ν. καὶ μωαμεθανοὶ καὶ εἰς τὰ παράλια χριστιανοὶ δυτικοὶ καὶ διαμαρτυρόμενοι.

Τὰ μεσημβρινὰ παράλια αὐτῆς εἶνε θερμότατα, τὰ δὲ μεσόγεια ἔχουσι κλίμα συγκρασμένον. Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε εὐφωρότατον, παράγον ἀφθόνως ἅπαντα τὰ προϊόντα καὶ ζῶα τοῦ Ἰνδοστάν. Ζῶα δ' ἄγρια ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἐλέφας, συνήθως λευκὸς ἀπαντῶμενος, ἡ τίγρις, ὁ λεόπαρδος, ὁ οὐραγγοτάγγος κλ. Ἄλλα καὶ μεταλλεῖα ἔχει ἡ χώρα χρυσοῦ, ῥουβινίων, σαπφείρων, κλ.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Πολιτικῶς διαιρεῖται ἡ χώρα· α) εἰς τὴν *Βρεττανικὴν Ἰνδοκίναν*· β) εἰς τὸ *βασιλείον τοῦ Σιάμ*· γ) εἰς τὴν *αὐτοκρατορίαν τοῦ Ἀγγάμ* ὑποκειμένην εἰς τοὺς Γάλλους μετὰ τῶν ἰδίων Γαλικῶν κτήσεις.

Α'. Ἡ *Βρεττανικὴ Ἰνδοκίνα* συνίσταται· 1) ἐκ τοῦ πρώην βασιλείου τοῦ Ἀσάμ κειμένου ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὄχθων τοῦ Βραμαπούτρα· 2) ἐκ τῆς πρώην Βερμανικῆς αὐτοκρατορίας· 3) ἐκ τῆς χερσονήσου Μαλάκας· 4) ἐκ τῆς νήσου τοῦ Πρίγγιπος τῆς Οὐαλίας.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 707000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 7 ἑκατ. Ἴνδοι καὶ Σῖναι βουδισταί, ἐν δὲ τῇ χερσονήσῳ Μαλάκας Μαλαῖοι μωαμεθανοί, κυβερνώμενοι διὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τοῦ Ἰνδοστάν.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἀγκιάβ, παράλιος καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις. Ἀραχάν, μεσόγειος πόλις ἔχουσα 25 χιλ. κατ. Περγουῦ, μεσιεὶος ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 100 χιλ. κατ. Ραγκούν, ἐπὶ τοῦ δέλτα τοῦ Ἰραουαδῆ, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 105 χιλ. κατ. Μολμαίνη ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα καλὸν λιμένα καὶ 60 χιλ. κατ. Μαρδαλάν παρὰ τὸν Ἰραουαδῆν, ἡ πρώην πρωτ. τῆς Βερμανίας, ἔχουσα κλίμα νοσῶδες καὶ 100 χιλ. κατ. Σεγαίρη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Βερμανίας, ἔχουσα πολλοὺς ναοὺς

καὶ 150 χιλ. κατ. *Σιγγαπούρα*, ἡ ἐπισημοτέρα πόλις τῆς *Μαλάκας* ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 140 χιλ. κατ.

Β'. Τὸ βασιλεῖον τοῦ *Σιάμ* ἔχει ἐπιφάνειαν 727000 τετρ. χιλιομ. καὶ περὶ τὰ 6 ἑκατ. κατ. πρεσβευόντων τὴν θρησκείαν τοῦ *Βούδα*. Συνίσταται δ' ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ *Μεννάμ*. καὶ ἐκ μέρους τῆς χερσονήσου *Μαλάκας*.

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Βαγκόκη* ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Μεννάμ*. πρωτ. τοῦ κράτους, ἔχουσα 400—600 χιλ. κατ. Ἐκτὸς τῶν ἀνακτόρων, τῶν ναῶν, τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν καὶ τῶν οἰκιῶν τῶν προξένων, αἱ ἄλλαι οἰκίαι τῆς πόλεως εἶνε ἐκτισμέναι ἐπὶ πασσάλων ἢ πλέουσιν ἐπὶ σχεδιῶν ἐκ ζύλου βαμβοῦ.

Γ'. Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ *Ἀνάμ* ἔχει ἐπιφάνειαν 275000 τετρ. χιλιομ. καὶ ὑπὲρ τὰ 6 ἑκατ. κατοίκων, πρεσβευόντων τῶν μὲν τῆς ἀνωτέρας τάξεως τὴν θρησκείαν τοῦ *Κομφυκίου*, τῶν δὲ τοῦ πλήθους τὴν θρησκείαν τοῦ *Βούδα*.

Συνίσταται δὲ ἤδη ἐκ τῆς ἄνω *Κογγιγκίνης*, τοῦ βορείου Ἀνάμ, τῶν ὑποτελῶν εἰς αὐτὸ κρατῶν τῶν *Λάος* καὶ ἐκ τῆς χώρας τῶν ἀνεξαρτήτων φυλῶν τοῦ *Μόι*.

Διὰ τῆς συνθήκης τῆς 6 Ἰουνίου 1884 μετὰ τῆς *Γαλλικῆς* δημοκρατίας ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Ἀνάμ ἀνεγνώρισε τὴν προστασίαν τῆς *Γαλλίας* καὶ ἐδέχθη *γαλλικὴν* φρουρὰν εἰς τὴν ἑαυτοῦ πρωτεύουσαν.

Ἐπισ. πόλεις αὐτοῦ εἶνε *Χουή*, πρωτ. τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 50 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν *Γαλλίαν* ὑπετάγη τὸ 1882 ἡ κάτω *Κογγιγκίνα* μὲ πρωτ. *Σαϊγόνην*, ἔχουσαν ἄξιον λόγου ἐμπόριον καὶ 70 χιλ. κατ. ὡσαύτως τὸ 1863 ἡ *Καμβοῦα* ἔτι δ' ἐσχάτως τὸ *Τογκίνον* μὲ πρωτ. Ἀρόνη ἢ *Κεγὼν* ἔχουσαν 150 χιλ. κατ. Ἄπασ. δὲ ὁ πληθυσμὸς τῶν ἰδίων ἐν Ἀνάμ. *Γαλλικῶν* κτήσεων εἶνε περὶ τὰ 2 ἑκατ. ἐξ ὧν περὶ τὰς 500 χιλ. εἶνε *χριστιανοὶ* δυτικοί.

Γ'. ΙΝΔΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ

(ἢ ΝΗΣΟΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΙΝΔΟΚΙΝΑΝ).

Νῆσοι παρὰ τὴν Ἰνδοκίναν εἶνε· 1 αἱ Ἀρδαμάναι· 2 αἱ Νικολάραι· 3 αἱ τέσσαρες μεγάλαι νῆσοι τοῦ Σόρνδον· 4 αἱ μικραὶ νῆσοι τοῦ Σόρνδον· 5 αἱ Μολοῦκαι· 6 αἱ Σουλοῦαι· 7 αἱ Φιλιππῆραι.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 2,000,000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 35 ἑκατ. ἀνήκοντες μάλιστα εἰς δύο φυλάς τὴν τῶν Μαλαίων καὶ τὴν τῶν Παπούων (Νιγριτῶν). Οἱ Μαλαῖοι κατοικοῦσι τὰς μεγάλας νήσους τοῦ Σόνδου Σουμάτραν, Ἰαύαν, Βόρνεον καὶ Κελέθην.

Πιθανῶς πρὸ 2 χιλ. ἐτῶν οἱ κάτοικοι τῆς Ἰαύας ὑπέταξαν τὰς παρ' αὐτὴν νήσους καὶ ἐδέχθησαν τὴν θρησκείαν τοῦ Βούδα. Σημεῖα δὲ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν χρόνων ἐκείνων εἶνε τὰ ἐν Ἰαύᾳ λαμπρὰ εῤῥεῖπια τῶν ναῶν καὶ τὰ μνημεῖα τῆς φιλολογίας τὰ γεγραμμένα εἰς τὴν γλῶσσαν Καβίς τὴν ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς νήσου ἐννοουμένην. Βραδύτερον δὲ φαίνεται οἱ κάτοικοι τῆς Ἰαύας κυριεύσαντες τὴν χερσόνησον Μαλάκκαν ἐδέχθησαν τὸν μωαμεθανισμόν καὶ ἐξήπλωσαν αὐτὸν καὶ εἰς τὰς Φιλιππίνας νήσους.

Αἱ νῆσοι αὗται εἶνε ἅπασαι ὄρειναι καὶ ἠφαιστειώδεις· ὡς κείμεναι δὲ περὶ τὸν Ἰσημερινὸν ἔχουσι κλίμα θερμότατον καὶ ἔνεκα τῆς μεγάλης τῶν ὑγρασίας λίαν νοσερόν. Ἐν αὐταῖς θαυμασίως ἀναπτύσσονται τὰ φυτὰ τῆς διακεκαυμένης ζώνης· οἷον ἡ καμφορέα, τὸ ἀρτόδενδρον, ἡ κανέλλα, κλ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ζῶα καὶ μάλιστα τὰ θηλαστικὰ θαυμασίως ἐν αὐταῖς ἀναπτύσσονται.

Ἦδη δὲ γενήσεται λόγος περὶ τῶν νήσων αὐτῶν κατὰ σειράν.

Αἱ Ἀνδαμάναι κεῖνται πρὸς Ν. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραουαδῆ καὶ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς· εἰς αὐτὰς πέμπονται οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ εἰς βαρείας ποινὰς καταδικαζόμενοι.

Αἱ Νικοβάραι κεῖνται πρὸς Ν. τῶν Ἀνδαμανῶν καὶ ἔχουσι χαλκόχρους καὶ φιλοξένους κατοίκους· ἀπὸ δὲ τὸ 1869 κατέχονται ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν.

Ἡ Σουμάτρα ($3\frac{3}{4}$ ἑκατ. κατ.) κεῖται πρὸς Δ. τῆς Μαλάκκας. Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Παλεμβάγγη ΝΑ. ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Παδάγγη πρὸς Δ. ἔδρα τοῦ Ὀλλανδοῦ διοικητοῦ ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Πρὸς Α. τῆς Σουμάτρας κεῖνται αἱ νῆσοι Βάγκα καὶ Βιλιτόρη, ἔχουσαι ἄφθονον κασσίτερον.

Ἡ Ἰαύα ($19\frac{3}{4}$ ἑκατ. κατ.) ΝΑ. τῆς Σουμάτρας, ἡ εὐφωρωτάτη χώρα τοῦ κόσμου, παράγουσα ὄρυζαν καὶ τὸν πλεῖστον καφὲν μετὰ τὴν Βρασιλίαν. Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Βατανία, πρωτ. τῶν ἐν ταῖς Ἰνδικαῖς νήσοις Ὀλλανδικῶν κτήσεων, καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἡ πρώτη τῆς νήσου ἐμπορικὴ πόλις· ἀλλ' ἤδη ἔνεκα τοῦ νοσώδους αὐτῆς κλίματος μόλις ἔχει 60 χιλ. κατ.

Σουραβάγχα, ἡ νῦν ἀκμάζουσα κατὰ τὸ ἐμπόριον πόλις ἔχουσα 90 χιλ. κατ.

Ἡ *Βόρνεος* (2 ἑκατ. κατ.) πρὸς Α τῆς Σουμάτρας. Ταύτης τὸ ἥμισυ ὑπόκειται εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς, τὸ δ' ἐσωτερικὸν τῆς εἶνε ὅλως ἀγνωστον· τὸ δὲ βόρειον τῆς νήσου ἀνήκει εἰς τοὺς Ἀγγλους, ὡς καὶ ἡ παρακειμένη εἰς αὐτὴν μικρὰ νήσος *Λαβουάνη*. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Βρουνάη*, πρωτ. ὀμωνύμου βασιλείου. Τὸ κλίμα τῆς νήσου ἐν τοῖς παραλίοις εἶνε νοσῶδες, τὸ δ' ἔδαφος φέρει πέπερι, πολύτιμα ξύλα, ἔβενον, τέκ, σάνδαλον· ἔτι δ' ἔχει μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, ἀδαμάντων, ρουβινίων, σιδήρου, γαιανθράκων.

Ἡ *Κελέθη* κεῖται πρὸς Α. τῆς Βορνέου, παράγουσα ἄφθονον ὄρουζαν, βάμβακα, μοσχοκάρυα, πέπερι, καμφοράν, πολύτιμα ξύλα, καὶ ἔχουσα ἄφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Μαγκασάρη*, πρωτ. τῶν ἐν ταῖς νήσοις ταύταις Ὀλλανδικῶν κτήσεων.

Αἱ μικραὶ νῆσοι τοῦ Σόνδου κεῖνται πρὸς Α. τῆς Ἰαύας. Τούτων ἄξια λόγου εἶνε ἡ νήσος *Τιμώρη*, ἧς τὸ ἀνατολικὸν κατέχουσιν οἱ Πορτογάλλοι, τὸ δὲ δυτικὸν οἱ Ὀλλανδοί, ἡ *Φλωρίς*, ἡ *Σουβάβα*, ἡ *Λομβόκη* καὶ ἡ *Βάλλη*.

Αἱ *Μολοῦχαι* ἢ *Νῆσοι τῶν ἀρωμάτων* κεῖνται πρὸς Α. τῆς Κελέθης. Τούτων ἄξια λόγου εἶνε ἡ *Τιμορλαούτη*, ἡ *Βάρδα* μικρὰ νήσος ἀλλὰ πατρὶς τοῦ μοσχοκαρύου· ἡ δὲ *Γεράμη* εἶνε σπουδαιότερα Ὀλλανδικὴ ἀποικία μετὰ τὴν Ἰαύαν διὰ τὰ ἀρωματικά τῆς δένδρα, καὶ τὸ *Γίλλολορ* ἡ μεγαλειτέρα τῶν Μολούκων νήσων. Πρὸ τῆς ἀφίξεως ἐν αὐταῖς τῶν Ὀλλανδῶν αἱ νῆσοι αὐταὶ ὑπέκειντο εἰς τὸν σουλτάνον τῆς μικρᾶς νήσου *Τερνάτης*. Ἀλλὰ καὶ ἤδη ἄρχει οὗτος αὐτῶν ὡς ὑποτελῆς ἡγεμῶν τῶν Ὀλλανδῶν.

Αἱ *Σουλοῦαι* κεῖνται ΒΑ. τῆς Βορνέου καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ Μαλαιῶν πειρατῶν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1876 ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς.

Αἱ *Φιλιππῖναι* (7 ἑκατ. κατ.) κεῖνται πρὸς Β. τῶν Σουλοῦων, ὄρειναι καὶ ἠφαιστειώδεις κατοικούμεναι ὑπὸ Μαλαιῶν. Τούτων ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ *Μαρίλλη* ἢ *Λουσῶν*, ἔση σχεδὸν τὴν ἔκτασιν μὲ τὴν Ἀγγλίαν, ἔχουσα πρωτ. *Μαρίλληρ*, πλουσιωτάτην καὶ ἐμπορικωτάτην πόλιν ἔδραν τοῦ Ἰσπανοῦ διοικητοῦ μὲ 160 χιλ. κατ. *Μαδάραος* πρὸς Ν. ὠραία καὶ εὐφορος νήσος μὲ ὁμώνυμον πόλιν ἔχουσαν καλὸν λιμένα.

ΙΑΠΩΝΙΑ

Ὅρια, νῆσοι αὐτῆς.

Ἡ Ἰαπωνία, κειμένη πρὸς Β. τῶν Φιλιππίνων νήσων, ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Ὀχοτσικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. καὶ Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας, τῆς Κορέας καὶ τῆς Κίνας. Συνίσταται δ' ἐκ πολλῶν ἠφαιστειωδῶν καὶ ὄρεινῶν νήσων, τῶν ὁποίων ἐπίσημ. εἶνε ἡ *Νιγόν*, ἡ *Κιουσά*, ἡ *Σικόκη*, ἡ *Υεσά*, αἱ νῆσοι *Κουρίλαι* πρὸς Β. τῆς *Υεσοῦς* καὶ αἱ νῆσοι *Λιουχρῶ* πρὸς Ν. τῆς *Κιουσῶς*.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολιτεῦμα,
ἐκπαιδεύσεις, βιομηχανία.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἰαπωνίας εἶνε 380000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 38 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τοῦ Βούδα, ἀλλὰ καὶ τινες τὴν τοῦ Κομφυκίου. Μετάφησαν δ' ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ ἐξώθησαν τοὺς ἐν αὐταῖς τότε κατοικοῦντας *Αἰνώ*, οἵτινες κατὰ μικρὸν περιωρίσθησαν καὶ εὕρισκονται εἰς τὰς νήσους *Υεσά*, *Κουρίλας* καὶ ἄλλας μικρὰς νήσους. Εἶνε δὲ οἱ Ἰάπωνες λαὸς δραστήριος καὶ ἐνεργητικός, φίλοι τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μηχανικῶν τεχνῶν, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἅπασαν τὴν χώραν τῶν ὑπάρχουσι παντοῖου εἶδους ἐκπαιδευτήρια καὶ πλήθος βιομηχανικῶν ἐργοστασίων. Ἀπὸ τίνος δὲ χρόνου μάλιστα ἡ διοίκησις, ἡ ἐκπαίδευσις καὶ τὰ στρατιωτικὰ τῆς χώρας εἶνε κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον ὀργανωμένα. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ αὐτοκράτορος *Τερνῶ* ἢ *Μικάδου* καλουμένου, εἰς ὃν ὑπόκεινται ἅπαντες οἱ ἡγεμόνες τῆς χώρας. Ἐχουσι δὲ διὰ συνθήκης 5 λιμένας ἀνοικτοὺς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰαπωνίας εἶνε ὑγιεινόν, ἀλλὰ θερμότερον τοῦ κλίματος τῆς Κίνας, ἕνεκα τοῦ θερμοῦ θαλασσίου ρεύματος τοῦ φθάνοντος μέχρις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Τὸ δ' ἔδαφος εἶνε ὄρεινόν καὶ ὄχι πολὺ εὐφορὸν· ἀλλὰ διὰ τῆς μεγάλης τῶν φιλοπονίας οἱ Ἰάπωνες κατέστησαν τὴν χώραν ὁμοίαν μὲ κῆπον. Παράγει δὲ αὕτη ἀφθόνους καρπούς, λαμπρὰ σῦκα, ἀπίδια, κεράσια, πορτοκάλια, λεμόνια, βάμβακα, καμφοράν, ὄρυσαν, τέιον κλ. καὶ τρέφει μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας τὸν μεταξο-

σκώληκα. Δὲν ἔχει ὁμῶς καλὴν κτηνοτροφίαν, καὶ μόνον τὰ πρόβατα, ἐξ ὧν τρέφονται, καὶ οἱ βουὲς ἕνεκα τῆς γεωργίας εἶνε πολυπλασιασμένοι.

Ἠβλεις.

Τῆς Νιφῶνος, τῆς μεγαλειτέρας νήσου τῆς Ἰαπωνίας, ἐπισημ. πόλεις εἶνε Ἰεδῶ, ἔδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα 37 χιλιομ. περιφέρειαν καὶ 1 ἑκατ. κατ. *Μιακον*, πρῶτη πρωτ. τῆς Ἰαπωνίας, μεσόγειος πόλις καὶ τὸ κέντρον τῶν γραμμῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν τῶν Ἰαπῶνων, ἔχουσα πανεπιστήμιον, διάφορα ἄλλα ἐκπαιδευτήρια, τὸν διάσημον ναὸν τοῦ Φουῆ καὶ 250 χιλ. κατ. Ὁσακα, ΝΑ. παράλιος πόλις ἔχουσα μέγα ἐμπόριον καὶ 300 χιλ. κατ. Αἱ πόλεις αὗται ἤδη εἶνε ἠνωμένοι διὰ σιδηροδρόμου.

Τῆς Κιουσοῦς πρὸς Ν. τῆς Νιφῶνος ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Ναγασάκη*, ἔχουσα πολλοὺς ναοὺς, γραφικὴν θέαν καὶ 50 χιλ. κατ.

Τῆς Σικόκης μεταξύ Νιφῶνος καὶ Κιουσοῦς ἐπισημ. πόλις εἶνε *Τοκοῖη*.

Τῆς Ἰεσοῦς πρὸς Β. τῆς Νιφῶνος δασώδους νήσου καὶ πλουσίας εἰς μέταλλα καὶ γαιάνθρακας ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Ματσμάγη* ἔχουσα ξυλῖνας οἰκίας καὶ 50 χιλ. κατ. *Χακοδάτη*, ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

ΚΙΝΑ

ἢ ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ).

Ἡ Σινικὴ αὐτοκρατορία, κατέχουσα τὸ κέντρον καὶ ἀνατολικὸν τῆς Ἀσίας, ἔχει πρὸς Β. τὴν Σιβηρίαν, πρὸς τὰ ΝΔ. τὰς Ἰνδίας, πρὸς Α. τὴν Κορέαν, τὴν Κυανὴν καὶ τὴν Σινικὴν θάλασσαν, πρὸς Δ. τὸ Τουρκεστάν καὶ Ἀφγανιστάν.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 11810000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 400 ἑκατ. Διαιρεῖται δὲ αὕτη εἰς τὴν ἰδίως *Κίναρ*, τὴν *Ματσουρίαν*, τὴν *Μογγολίαν*, τὴν *Ζουγγαρίαν* μετὰ τῆς μικρᾶς *Βουχαρίας* καὶ τὸ *Θιβέτ*.

Α'. ΙΔΙΩΣ ΚΙΝΑ

Ὅρια, ὕρη, ποταμοί, λίμναι.

Ἡ ἰδίως Κίνα ὀρίζεται πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Β. ὑπὸ τῶν Κουελλυνίων ὄρεων, τῆς ἐρήμου Κόθης καὶ τῆς *Ματσουρίας*, πρὸς Δ. ὑπὸ τῶν ὄρεων τοῦ *Θιβέτ*, καὶ ΝΔ. ὑπὸ τῆς προεκτάσεως τῶς Ἰμαλαίων ὄρεων.

Ἄρρη αὐτῆς πρὸς Β. εἶνε τὰ *Οὐράνια*, τὰ *Ἀλτάια* καὶ τὰ *Σαϊανικά*, πρὸς Δ. τὸ *Ἰνδουκοῦρον* καὶ τὰ *Ἰμαλαία*.

Ἐκ τῶν ὄρέων τούτων πηγάζουσι δύο ποταμοί, καθιστῶντες διὰ τῶν ὑδάτων των τὴν χώραν εὐφορωτάτην, ὁ *Ἰανοκιάγρος* (*Κυανοὺς ποταμὸς*) ἐκ τῶν *Ἰμαλαίων* καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν *Κυανὴν θάλασσαν*. ὁ *Ἰάγγος* (*Κάρινος ποταμὸς*) πηγάζων ἐκ τῶν ἐν *Κίνα* χαμηλοτέρων σειρῶν τῶν *Ἰμαλαίων* καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον *Πετσυλί* τῆς *Κιτρίνης θαλάσσης*. ἔτι δὲ ὁ *Ἀμοῦρ* ἢ *Σακαλιάνος* πηγάζων ἐκ τῶν *Δαυρικῶν* καὶ *Ἰαβλονοίων ὄρέων* καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν *Σινικὴν θάλασσαν*.

Πρὸς διευκόλυνσιν δὲ τῆς συγκοινωνίας ὑπάρχει ἐν αὐτῇ λίαν ἀνεπτυγμένον σύστημα διωρύγων, ὧν ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ αὐτοκρατορικὴ διώρυξ.

Ἱστορία, ἐπιφάνεια, πληθυσμός, γλῶσσα,
θρησκεία, πολιτεύμα.

Οἱ *Σῖναι* εἶνε λαὸς ἀρχαιότατα πολιτισμένους, σχηματίζοντες ἀπὸ 4 χιλ. ἐτῶν κράτος ἰσχυρόν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν ἀπὸ Β. ἐπιδρομῶν τῶν πολεμικῶν *Μανσχοῦρων* ἔκτισαν πρὸς τὴν *Μανσχοῦριαν* μέχρι τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ 200 π. Χ. τὸ μέγα ἐκεῖνο *Σινικὸν τεῖχος*. Ἀπὸ δὲ τοῦ 420 μ. Χ. μέχρι τοῦ 1644 ἐγένοντο ἐν αὐτῇ 14 ἀλλαγαὶ δυναστειῶν, μεθ' ἃς τέλος οἱ *Μανσχοῦροι* ἐκυρίευσαν τὴν πρωτ. τοῦ κράτους *Πεκίνον* καὶ ἄρχουσιν αὐτοῦ μέχρι σήμερον. Ἐν τούτοις πολλαὶ ἐπαναστάσεις ἐξακολουθοῦσινὰ γίνωνται πρὸς ἕξωσιν τῆς ἀρχούσης φυλῆς.

Οἱ *Σῖναι* δὲν ἀγαπῶσι τοὺς ξένους, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μεγάλους πολέμους καὶ ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν τὸ *Πεκίνον* τὸ 1860 οἱ *Γάλλοι* καὶ οἱ *Ἀγγλοὶ*, μόλις ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς *Εὐρωπαίους* νὰ εἰσέρχωνται καὶ νὰ ἐμπορεύωνται ἀκωλύτως εἰς τινὰς τῶν *παραλίων* αὐτῶν πόλεων.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 4000000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 380 ἑκατ. ἀνήκοντες εἰς τὴν *Μογγολικὴν φυλὴν* καὶ ἔροντες γλῶσσαν ἐκ *μονοσυλλάβων λέξεων*, ἐν ᾗ ἡ γλῶσσα τῶν *Ἰαπώνων* εἶνε *πολυσύλλαβος*. *Θρησκεία* δ' αὐτῶν ἐπικρατοῦσα εἶνε ὁ *βουδισμὸς* ἢ ἡ *θρησκεία* τοῦ *Φουῆ*, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ καὶ οἱ *Μανδαρίνοι* ἔχουσι τὴν *θρησκείαν* τοῦ *Κομφυκίου*. *Κυβερνῶνται* δὲ ἀπολύτως ὑπὸ αὐτοκράτορος, ὃν οἱ *Σῖναι* τιμῶσιν ὡς υἱὸν τοῦ *Οὐρανοῦ*. Ἀλλὰ καὶ *μωαμεθανοὶ* εἰς τὰ *δυτικὰ* αὐτῆς ὑπάρχουσιν, ἔτι δὲ καὶ *ὀλίγοι χριστιανοὶ* καὶ *Ἰουδαῖοι*.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία.

Τὸ κλίμα αὐτῆς ἕνεκα τοῦ διαφόρου πλάτους καὶ τοῦ ὕψους τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶνε ποικίλον· καὶ εἰς μὲν τὰ βόρεια ὁ χειμῶν εἶνε λίαν ψυχρός, εἰς δὲ τὰ νότια τὸ θέρος λίαν θερμόν. Τὸ δ' ἔδαφος εἶνε πολὺ εὐφορον, παράγον ἀφθόνως σίτον, ὄρυζαν, βάμβακα, ζαχαροκάλαμον, τέιον, κλ. καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τρέφουσιν οἱ Σῖναι τὸν μεταξοσκώληκα. Ὡσαύτως δ' ἔχει ἡ χώρα ἀφθονα μεταλλεῖα, χρυσοῦ, ἀργύρου, ρουβινίου, ἰάσπεως, χαλκοῦ, σιδήρου, πορσελάνης κλ.

Ἡ παιδεία ἐν αὐτῇ οὐδεμίαν πρόοδον κάμνει, ἐν ᾧ εἶνε διαδομένη εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῶν παναρχαιοτάτων χρόνων· ἡ βιομηχανία ὅμως εἶνε λίαν ἀνεπτυγμένη· διὸ ὀνομαστά εἶνε τὰ ἐκ πορσελάνης ἀγγεῖα τῆς Κίνας, ἡ γραφικὴ μελάνη, τὸ χαρτίον, τὰ μεταξωτὰ καὶ βαμβακερὰ ὑφάσματα καὶ τὰ ἐξ ἐλέφαντος ἢ σεδηφίου ἢ καὶ ἐξ ὀστοῦ τῆς γελώνης ἔργα. Ἡ δὲ πυρῖτις, ἡ τυπογραφία κλ. ἦτο πολὺ πρὸ ἡμῶν εἰς αὐτοὺς γνωστή.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἡ ἰδίως Κίνα διαιρεῖται εἰς 18 νομοῦς. Τούτων ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Πεκῖνοι πρὸς Α. κανονικῶς ἐκτισμένη πόλις ἔδρα τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα ἀνάκτορα, πανεπιστήμιον, ἀστεροσκοπεῖον, βιβλιοθήκην ἐκ 300 χιλ. τόμων, αὐτοκρατορικὸν τυπογραφεῖον, στρατῶνας καὶ 1,600,000 ἑκατ. κατ. *Ναγκίη* πρὸς Ν. ἐπὶ τοῦ Ἰανοκιάγγου, πρῶην πρωτ. τοῦ κράτους καὶ νῦν ἔδρα τῆς Σινικῆς σοφίας, ἔχουσα μεγίστην βιομηχανίαν μεταξωτῶν καὶ βαμβακερῶν ὑφασμάτων, μέγα ἐμπόριον καὶ 500 χιλ. κατ. *Καντὼν* ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σουκάγγη, βιομηχανικωτάτη καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις, ἐν ἣ τὸ πρῶτον ἐπετρέπετο νὰ ἐμπορεύωνται οἱ Εὐρωπαῖοι, ἔχουσα στενάς καὶ λοξὰς ὁδοὺς καὶ 1 1/2 ἑκατ. κατ. Κατοικεῖται δ' ἐν αὐτῇ καὶ ὁ ποταμός· διὸ πλῆθος λέμβων (γιοῦγκαι), ἔχουσῶν τὰ περιεργότατα σήματα καὶ μάλιστα ἰχθύων καλύπτουσιν αὐτόν. Ἀπὸ τοῦ 1860 ὅμως περισσότεραι τῶν 20 πόλεων ἠνοίχθησαν εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν Εὐρωπαίων, ὧν ἐπίσημ. εἶνε ἡ *Φουτχιού*, ἡ *Νιγριπὼ* καὶ ἡ *Σαγγάη*.

Νῆσοι τῆς ἰδίως Κίνας ἀξίαι λόγου εἶνε ἡ *Φορμόζα* ἢ *Θαῖου-ἀνή* ἀντικρὺ τῆς πόλεως *Φουτχιού*, λίαν ἠφραιστειώδης, ἀλλ' ἔχουσα κλίμα ωραιότατον καὶ ἔδαφος λίαν εὐφορον μὲ πόλιν *Θαῖ-βάνην*, ἀνοικτὴν εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν ἐμπόριον καὶ ἔχουσαν 100

χιλ. κατ. Ταύτης μόνον τὸ δυτικὸν ὑπόκειται εἰς τοὺς Σίνας, τὸ δὲ ἀνατολικὸν κατοικεῖται ὑπὸ Μαλαίων ἀγρίων καὶ ἀνεξαρτήτων. Ἀϊράνη, νῆσος ἀντικρὺ τοῦ Τογκίνου ἔχουσα πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ξύλα πολύτιμα καὶ πόλιν Κζουγκτσέου ἀνοιχθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1876 εἰς τοὺς Εὐρωπαίους.

Εἰς τοὺς Πορτογάλλους ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 16 αἰῶνος ἢ πρὸς Ν. τῆς Καντῶνος ἐπὶ νήσου κειμένη πόλις Μακάορ ἔχουσα 70 χιλ. κατ. Ὡσαύτως δὲ εἰς τοὺς Ἄγγλους ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1842 ἢ παρ' αὐτὴν νῆσος Χογγόγγη (140 χιλ. κατ.) μὲ πόλιν Βικτωρίαν ἔχουσαν 100 χιλ. κατ.

Β'. ΜΑΝΣΧΟΥΡΙΑ.

Ἡ Μανσχοῦρια (12 ἑκατ. κατ.) πρὸς Β τῆς ἰδίως Κίνας κειμένη ἀποτελεῖ τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ ὄροπεδίου τῆς κεντρικῆς Ἀσίας καὶ ἀποτόμως κατέρχεται εἰς τὴν Ἰαπωνικὴν θάλασσαν ἄνευ ἐκβολῶν ποταμῶν καὶ ἀλίμενος. Πρὸς Β. αὕτη ἔχει τὸν ποταμὸν Ἀμούρ, πρὸς Δ. τὰ ὄρη Κιγγάνια, ἐν δὲ τοῖς μεσογείοις χώραν λίαν εὐφορον. Οἱ Μανσχοῦροι συγγενεῖς ὄντες τῶν Μογγόλων ἀπὸ τοῦ 17 μ. Χ. αἰῶνος ὑπέταξαν κατὰ μικρὸν ἅπασαν τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν. Πρωτεύουσα δ' αὐτῆς εἶνε ἡ Γιέρη.

Γ'. ΜΟΓΓΟΛΙΑ.

Ἡ Μογγολία (2 ἑκατ. κατ.) πρὸς Δ. τῆς Μανσχοῦρίας κειμένη εἶνε χώρα ὀρεινὴ, ἔχουσα τὰ Σαϊανικὰ ὄρη πρὸς Β. τὰ Ἀλταΐα πρὸς τὰ ΒΔ. καὶ τὰ Οὐράνια πρὸς τὰ ΝΔ. Τῆς στεππώδους ταύτης χώρας τὸ μεγαλείτερον μέρος κατέχει ἡ χαλικώδης ἔρημος Κόβη, πυθμὴν ἄλλοτε πιθανῶς μεσογείου θαλάσσης. Ἐκ τῆς χώρας ταύτης ἐξῆλθον οἱ Μογγόλοι οἱ πολλὰς καταστροφὰς προξενήσαντες εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ῥωσίαν. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Οὐργα πρὸς Β. τῆς Κόβης καὶ πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμούρ, ἔδρα τοῦ πατριάρχου τῶν Μογγόλων τὰ μάλιστα σεβομένου ὑπὸ τῶν Βουδιστῶν, καὶ τοῦ τῶν Σινῶν ἀντιβασιλέως. ΝΔ. αὐτῆς 400 χιλιομ. κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ Καρακορούμου, πρωτ. ἄλλοτε τῶν πρώτων διαδόχων τοῦ Τσιγκισχάνου. Μαῖματσίνη πρὸς Β. τῆς Οὐργας παρὰ τὴν Ῥωσικὴν πόλιν Κιάτχαν, τὸ κέντρον τοῦ μεταξὺ Κίνας καὶ Σιβηρίας ἐμπορίου.

Δ'. ΖΟΥΓΓΑΡΙΑ καὶ ΜΙΚΡΑ ΒΟΥΧΑΡΙΑ.

Ἡ Ζουγγαρία (500 χιλ. κατ.) κειμένη πρὸς Δ. τῆς Μογγολίας ἀνέκαθεν εἶνε ἡ πύλη τῆς διαβάσεως τῶν λαῶν ἀπὸ τοῦ

ὄροπέδιου τῆς ἀνατολικῆς εἰς τὸ ὄροπέδιον τῆς δυτικῆς Ἀσίας, δι' ἧς ἔκαμνον τὰς ἐπιδρομὰς των οἱ Μογγόλοι εἰς τὴν δυτικὴν Ἀσίαν καὶ Ῥωσίαν.

Πρὸς Ν. τῆς Ζουγγαρίας κεῖται ἡ *Μικρὰ Βουχαρία* ἢ τὸ ἀνατολικὸν *Τουρκεστὰν* (600 χιλ. κατ.), χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς ὑπὸ τῶν Οὐρανίων ὄρέων. Εἶνε δὲ αὕτη τὸ ἀληθές κέντρον τῆς Ἀσίας ἔχουσα πολλὰς στέππας, ἀλλὰ καὶ λίαν εὐφόρους χώρας παρὰ τὸν ποταμὸν *Τάριμωρ*, ἐκβάλλοντα εἰς τὴν λίμνην *Λόπην*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Κασγάρη* ἐπὶ ὁμωνύμου ποταμίου, λίαν βιομήχανος καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 80 χιλ. κατ. *Γαρκάνδη* ἐν μέσῳ χώρας καλῶς καλλιεργημένης, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 100 χιλ. κατ.

Ε. ΘΙΒΕΤ.

Τὸ Θιβέτ κεῖται πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς *Μικρᾶς Βουχαρίας*, καὶ πρὸς Β. μὲν ἔχει τὰ *Κουελλύνια* ὄρη, πρὸς Ν. δὲ τὰ *Ἰμαλάια*. Ἐκ τῆς χώρας ταύτης πηγάζουσιν ἅπαντες οἱ ποταμοὶ τῶν Ἰνδιῶν. Εἶνε δὲ αὕτη ὁμοία μὲ τὴν Ἑλβετίαν κατὰ τὰς φυσικὰς ἀλλ' ἀγρίας καλλονὰς καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς, τὰς ἐμποιούσας τρόμον εἰς τὸν διαβάτην.

Οἱ κάτοικοι (6 ἑκατ. ;) τοῦ Θιβέτ εἶνε συγγενεῖς τῶν Σινῶν καὶ βουδισταί· φημίζονται δὲ ὡς λίαν φιλόξενοι καὶ ῥωμαλέοι.

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλις εἶνε *Λάσσα*, ἔδρα τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, *δαλαϊλάμα* ἐνταῦθα καλουμένου, καὶ τιμωμένου ὡς θεοῦ ὑπὸ τῶν βουδιστῶν, ἔχουσα 80 χιλ. κατ.

ΚΟΡΕΑ

Ἡ Κορέα κειμένη πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Κίνας ἔχει πρὸς Β. τὴν Κίναν, πρὸς Α. τὴν Ἰαπωνικὴν θάλασσαν, πρὸς Δ. τὴν Κίναν καὶ τὴν Κιτρίνην θάλασσαν.

Τὸ βασιλεῖον τῆς Κορέας, συνιστάμενον ἐκ τῆς χερσονήσου Κορέας ἀποτελούσης λίαν ὑψηλὸν ὄροπέδιον καὶ ἐκ πολλῶν χιλιάδων νήσων, κυβερνᾶται ὑπὸ αὐτοκράτορος ἄλλοτε ὑποτελοῦς εἰς τε τὴν Κίναν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν· ἡ δὲ ὑποτελεία συνίστατο εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν μεταξὺ των ἀπλῶς δώρων. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ 1876 κηρυχθὲν ὅλως ἀνεξάρτητον ἤνοιξε πρῶτον εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἐμπορικοὺς τινὰς λιμένας καὶ ἐδέχθη πρεσβευτὴν Ἰάπωνα εἰς τὴν ἑαυτοῦ πρωτεύουσαν. Τοὺς αὐτοὺς δὲ λιμένας διὰ συνθηκῶν

ἤνοιξε μετὰ ταῦτα εἰς τὰς Ἠνωμένας πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ εἰς ἅπαντα τὰ μεγάλα κράτη τῆς Εὐρώπης.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 237000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 9 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, πρεσβεύοντες τὴν θρησκείαν τῶν Σινῶν· ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ καὶ 10 χιλ. χριστιανοί. Ἡ δὲ γλῶσσά των συνίσταται ἐκ πολυσυλλάβων λέξεων.

Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Χαγγιάγκη* ἢ *Σιούι*, μεσόγειος πρωτ. τοῦ αὐτοκράτορος ἔχουσα λίαν ὄχυρά φρούρια καὶ 100 χιλ. κατ.

ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

Ἡ Ἀσιατικὴ Ῥωσσία ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Κίνας, τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Συνίσταται δ' ἐκ τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας, τοῦ Τουρκεστάν καὶ τῆς Σιβηρίας.

Α. ΚΑΥΚΑΣΙΟΣ ΡΩΣΣΙΑ.

Ὅρια, ὄρη, ποταμοί, λίμναι, ἱστορία.

Ἡ Καυκάσιος Ῥωσσία, κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας, ὀρίζεται πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου καὶ πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας καὶ Περσίας.

Ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς Κασπίας ἐκτείνεται τὸ ὄρος Καύκασος λίαν ὑψηλὸν ὄρος. Ποταμοὶ δ' ἄξιοι λόγου αὐτῆς εἶνε ὁ *Κουβάν* καὶ ὁ *Ῥιόνης* (πάλαι *Φάσις*), ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Εὐξείνου· ὁ *Τερὲκ* πηγάζων ΒΑ, ἐκ τοῦ Καυκάσου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν· ὁ *Κῦρος* πηγάζων ἐκ τῶν χαμηλοτέρων σειρῶν τοῦ Καυκάσου καὶ ὁ *Ἀράξης* παρὰ τὴν Ἐρζεροῦμ τῆς Ἀρμενίας ἐνοῦνται πρὸς τὰς ἐκβολὰς των καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν· λίμνη δὲ ἡ *Εριβάνη* πρὸς τὰ ὄρια τῆς Τουρκίας.

τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας κατέλαβον οἱ Ῥῶσοι τὸ πρῶτον διὰ τῆς εἰρήνης τοῦ Κουτσούκ Καϊνάρσι τὴν Κιρκασίαν, εἶτα δὲ τὴν Γεωργίαν· τὸ δὲ 1859 μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἐμίρου *Σιαμὶλ* ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ῥώσσους αἱ ὄρειναι αὐτῆς χῶραι. Τέλος τὸ 1864 κατατροπωθέντων καὶ τῶν Κιρκασίων καὶ καταφυγόντων εἰς τὴν Τουρκίαν ὑπετάγη εἰς τοὺς Ῥώσσους

ἅπασα ἡ χώρα. Εἰς ταύτην ἔπειτα προσετέθη διὰ τῆς ἐν Βερολίνῃ συνθήκης τοῦ 1878 καὶ ἡ Τουρκικὴ Ἀρμενία.

***Επιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, κλίμα, ἔδαφος.**

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 473000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 $\frac{3}{4}$ ἑκατ. μωαμεθανοὶ καὶ χριστιανοὶ καὶ τινες ἰουδαῖοι καὶ εἰδωλολάτραι ἀνήκοντες εἰς δύο φυλάς τὴν Καυκασίαν (Λέσγιοι, Κιρκάσιοι) καὶ τὴν Μογγολικὴν. Εἰς τὴν Καυκασίαν ἔτι ἀνήκουσιν οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι τῆς Γεωργίας Μιγαρέλιοι καὶ οἱ Ἰμερίται οἱ ἔχοντες τὸν ἰδεώδη τῆς ἀνθρωπίνης ὠραιότητος τύπον.

Τὸ κλίμα αὐτῆς καὶ μάλιστα τῆς Γεωργίας εἶνε γλυκύ, τὸ δ' ἔδαφος εὐφορώτατον, παράγον γεννήματα, οἶνον, ἔλαιον, βάμβακα, λίνον, σῦκα κλ. καὶ ἔχον ζῶα ἵππους, βοῦς, καμήλους, πρόβατα κλ. ἐν δὲ τοῖς ὄρεσι καὶ ἄφθονα μέταλλα καὶ μάλιστα σίδηρον.

καὶ Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

*Ἄπασα ἡ χώρα διαιρεῖται εἰς 3 νομοὺς, τῶν ὁποίων ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Τιφλίς* ἐπὶ τοῦ Κύρου ἐν τῇ Γεωργίᾳ πρωτ. τῆς Καυκασίου Ῥωσσίας, ἔχουσα θερμὰ θειοῦχα λουτρά, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 105 χιλ. κατ. *Ἐλισαβετόπολις* ἐν τῇ ποταμῷ τοῦ Κύρου πρωτ. ὁμωνύμου νομοῦ. *Βακοῦ* εἰς τὴν Κασπίαν, πολεμικὸς λιμὴν μέρους τοῦ στόλου τῆς Κασπίας, ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Πέριξ αὐτῆς ἀναβλύζει ἄφθονον πετρέλαιον. *Εριβάρη*, πρωτ. ὁμωνύμου νομοῦ ἔχουσα 15 χιλ. κατ. *Κάρς*, λιαν ὀχυρὸν φρούριον πρὸς τὰ ὄρια τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας. *Βατούμ*, ἐλεύθερος λιμὴν εἰς τὸν Εὐξείνιον. *Πότι*, λιμὴν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥιόνου, δι' οὗ διέρχεται ὁ σιδηρόδρομος τῆς Τιφλίδος, ἔχουσα 15 χιλ. κατ.

Β'. ΤΟΥΡΚΕΣΤΑΝ

Ἡ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΤΑΤΑΡΙΑ ἢ ΤΟΥΡΑΝ

Τὸ Τουρκεστὰν ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Σιβηρίας, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν καὶ τῆς Περσίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Κίνας, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης.

καὶ ***Ὄρη, ποταμοί, λίμναι, κλίμα, ἔδαφος.**

Τὸ Τουρκεστὰν ἀνατολικὰ καὶ νότια ὄρια ἔχει τὰς κλιμακῶδον φερομένας κατωφερείας τῶν Οὐραλίων ὄρεων, τοῦ Βολούρου

καὶ τοῦ Ἰνδουκούχου. Ἐκ τοῦ ὕψους τούτων κλιμακῆδόν κατέρχεται ἡ χώρα ἔπειτα εἰς τὸ ταπεινότατον ἀπάσης τῆς Ἀσίας χαμηλῶμα ἐν τῇ Ἀράλῃ λίμνῃ καὶ τῇ Κασπίᾳ θαλάσῃ, ἧς ἡ ἐπιφάνεια εἶνε 26 μέτρα χαμηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα φαίνεται ὅτι ὅλον ἐν ὀλιγοστεύουσιν, ἂν καὶ ρέουσιν ἐν αὐτῇ μεγάλοι ποταμοί. Τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρουσιάζεται καὶ εἰς τὴν Ἀράλῃν, ἧτις πιθανῶς ἄλλοτε ποτε ἦτο ἠνωμένη μετὰ τῆς Κασπίας. Εἰς ταύτην χύνεται ὁ Ὠξὸς (νῦν Ἀμου-δάρια) πηγάζων ἐκ τοῦ Ἰνδουκούχου καὶ ὁ Ἰαξάρτης (νῦν Σὺρ) πηγάζων ἐκ τῶν Οὐρανίων.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε ὠραῖον καὶ μάλιστα τοῦ ΝΑ. μέρους, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον παράγον γεννήματα, οἶνον, βάμβακα, τὸ δὲ ΝΔ. ἔχει καὶ πολλὰς ἀμμώδεις ἐρήμους, ἐτι δὲ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων. Ἐν αὐτῷ τρέφονται λαμπροὶ ἵπποι, κάμηλοι, πρόβατα, αἶγες, ἐτι δὲ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ὁ μεταξοσκώληξ.

Ἱστορία, θρησκεία, πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Τὸ Τουρκεστάν περιλαμβάνει τὴν ἐντὸς τοῦ Ἰμαίου (Βολούρου νῦν) Σκυθίαν, τὴν χώραν τῶν Μασαγετῶν, τῶν Σακῶν, Σογδιανῶν καὶ ἄλλων λαῶν. Τὸν ἐ. π. Χ. αἰῶνα ὑπέκυψαν εἰς τοὺς Πέρσας· μετ' αὐτῶν δὲ τὸν δ'. π. Χ. αἰῶνα ὑπὸ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον. Ἀπὸ δὲ τοῦ 5'. μ. Χ. αἰῶνος ἀλλεπαλλήλως κατέκτησαν αὐτὸ οἱ Οὐνοὶ, οἱ Ἀραβεῖς, οἱ Τοῦρκοι καὶ οἱ Τάταροι. Εἶνε δὲ ἅπαντες οἱ κάτοικοι αὐτοῦ περὶ τὰ 8 ἑκατ. μυαμεθανοὶ σουνίται.

Συνίστατο δὲ μέχρι πρὸ μικροῦ χρόνου ἀπὸ πολλῶν ἀνεξαρτήτων μυαμεθανικῶν κρατιδίων καὶ ἐκ χωρῶν νομαδικῶν ὀρδῶν τῆς αὐτῆς θρησκείας. Ἐσχάτως ὁμως ἡ Ῥωσσία ἐκυρίευσεν σχεδὸν ὅλον τὸ Τουρκεστάν. Εἰς αὐτὴν ὑπόκεινται ἤδη οἱ Κιργίσοι κατοικοῦντες πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰαξάρτου καὶ οἱ Τουρκομάνοι κατοικοῦντες παρὰ τὴν ἀνατολικὴν ὄχθην τῆς Κασπίας θαλάσσης.

Νῦν δὲ διαιρεῖται εἰς Ῥωσικὸν Τουρκεστάν καὶ εἰς ἀνεξαρτήτον Τουρκεστάν.

Τοῦ Ῥωσικοῦ Τουρκεστάν ἐπισ. πόλεις εἶνε *Τασκένδη* παρὰ τὸν Ἰαξάρτην ἔδρα τοῦ Ῥώσου κυβερνήτου, ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 100 χιλ. κατ. *Σαμαρκάνδη*, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ Ταμερλάνου, καὶ νῦν ἐπίσημος μητρόπολις τῆς μυαμεθανικῆς θεολογίας ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἐντὸς πολυτελοῦς θόλου ὁ ἐξ ἰάσπιδος λίθου κατεσκευασμένος τά-

φος τοῦ Ταμερλάνου. *Χοκάρδη* παρὰ τὸν Ἰαξάρτην ἄλλοτε πρωτ. τοῦ Τσιγισχάνου, ἔχουσα ἤδη ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 40 χιλ. κατ. *Βουγάρα*, ἱερὰ τῶν μωαμεθανῶν καὶ ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 70 χιλ. κατ. *Βάλχα*, τὰ ἀρχαῖα Βάκτρα, παναρχαιοτάτη πόλις ἔχουσα νῦν μόνον 20 χιλ. κατ. *Χίβα*, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Χοβαρσμίᾳ, ἔχουσα 25 χιλ.

Ἀνεξάρτητα δὲ κράτη τοῦ Τουρκεστάν εἰσέτι εἶνε τὸ τῆς Κονδούζης καὶ τῆς Παμίας, ἔχοντα πληθυσμὸν περὶ τὰς 200 χιλ. κατ.

Γ. ΣΙΒΗΡΙΑ.

Ὅρια, πεδιάδες, ὄρη, ποταμοί, λίμναι, ἱστορία.

Ἡ Σιβηρία πρὸς Β. τῆς Κίνας κειμένη ἔχει πρὸς Β. τὸν Βόρειον ὠκεανόν, πρὸς Α. τὸν Μέγαν ὠκεανόν καὶ πρὸς Δ. τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ῥωσίαν.

Αὕτη ἀποτελεῖται τὸ πλεῖστον ἐκ χαμηλῆς πεδιάδος, τῆς ὁποίας τὸ πρὸς Β. μέρος εἶνε ἔρημος πλήρης τόρφης καὶ κεκαλυμμένη ὑπὸ πάγων. Ὅρη δὲ αὐτῆς πρὸς Δ. εἶνε τὰ Οὐράλια, πρὸς Ν. εἰς τὰ ὄρια τῆς Κίνας παρὰ τὴν Ζουγγαρίαν τὸ ἠφαίστειον Τουρφάν, τὰ Ἀλταῖα, τὰ Δαυρικό, τὰ Σαϊνικά, τὰ Ἰαβλονόια, τὰ Ἀλδανόια, τὰ Σταροβόια κλ. Ἐκ τῶν ὀρέων τούτων πηγάζουσιν οἱ ἐξῆς μεγάλοι ποταμοὶ ἐκβάλλοντες εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν, ὁ Ὅβις ἐκ τῶν Ἀλταίων, ὁ Ἰενεσίας ἐκ τῶν Σαϊνικῶν, ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Σιβηρίας, ὁ Λένας ἐκ τῶν Δαυρικῶν καὶ τῶν Ἰαβλονοίων, ὁ Ἰνδιγίρκας καὶ ὁ Κολύμας ἐκ τῶν Στανοβοίων. Εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανόν εἰς τὴν Ὀχοτσικήν θάλασσαν ἐκβάλλει ὁ Ἀμούρ ἢ Σακαλιάνος, ὅστις εἶνε καὶ τῆς Κίνας ποταμὸς.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν ὑπάρχουσιν ἔτι λίμναι ἄξιοι λόγου ἡ *Κασπία θάλασσα*, ἡ *Αράλη* καὶ ἡ *Βαϊκάλη*. Ἡ Σιβηρία τὸ πάλαι κατοικουμένη ὑπὸ Σκυθῶν καὶ Μογγόλων ἐγένετο γνωστὴ εἰς ἡμᾶς περὶ τὰ τέλη τοῦ 17. αἰῶνος, ὅτε οἱ Ῥῶσοι χάριν τῶν γουναρικῶν εἰσέδυσαν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκυρίευσαν κατὰ μικρὸν τὴν ἀπέραντον ταύτην χώραν. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1858 οἱ Ῥῶσοι προσέθεσαν εἰς τὴν χώραν τῶν ἄπασαν τὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀμούρ χώραν, σημαντικὰς χώρας τῆς Μογγολίας καὶ τὴν νῆσον *Σακαλιάνην*.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, κλίμα, ἔδαφος.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 15840000 τετρ. χιλιομ., οἱ δὲ κάτοικοι 9 ἑκατ. τὸ πλεῖστον χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἀλλ' ὑπάρ-

χουσιν ἐν αὐτῇ καὶ μωαμεθανοὶ καὶ βουδισταί, ἅπαντες σχεδὸν τῆς Μογγολικῆς φυλῆς, ὧν ἐπισημότεροι λαοὶ εἶνε οἱ Ὀστιάκαι, Σαμογέται, Τσοῦκτοαι, Καμτσαδάλαι, Τουγγοῦσοι, Ἰακοῦτοι κλ.

Τὸ κλίμα τῆς Σιβηρίας εἰς τὰ βόρεια, ὡς καλυπτομένης τῆς χώρας ὑπὸ πάγων καὶ ἀδιαβάτων ἐλῶν, εἶνε ψυχρότατον. Ἐνταῦθα ὁ χειμὼν εἶναι δριμύτατος, διαρκῶν 9 - 10 μῆνας, καὶ τὸ θέρος σύντομον καὶ θερμότατον.

Ἡ Σιβηρία ἔχει μεγάλας ἐρήμους καὶ δάση, ἐν οἷς πλανῶνται πλῆθος ἀγρίων ζῴων θηρευομένων διὰ τὰ πολύτιμα γουναρικά των. Ἄλλ' εἰς τὰς καλλιεργουμένας πρὸς Ν. καὶ πρὸς Δ. χώρας ἔχει πεδιάδας εὐφρωτάτας, παραγούσας γεννήματα, κάνναβιν, γεώμηλα, ραβέντιον, κλ. ἔτι δὲ μεταλλεῖα χρυσοῦ, πλατίνης, ἀργύρου, σιδήρου, χαλκοῦ, γαιανθράκων, πολυτίμων λίθων κλ.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἡ Σιβηρία διαιρεῖται εἰς 6 μεγάλους νομοῦς. Τούτων ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Τοβόλσκη*, πρωτ. ὁμωνύμου διοικήσεως, ἔχουσα φρούριον, ἐμπορικὴν ἀποθήκην γρουναρικῶν, μέγα ἐμπόριον ἰχθύων, ὧν βρῖθουσιν οἱ ποταμοὶ τῆς δυτικῆς Σιβηρίας καὶ 20 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται τὸ ἀρχαῖον φρούριον *Σεβέρ*, ἐξ οὗ ἀλωθέντος τὸ 1582 ὑπὸ τῶν Κοζάκων ἔλαβεν ἡ χώρα τὸ ὄνομα *Σιβηρία*. *Τόμοσκη* ἐπὶ τοῦ Ὀβιοῦ, πρωτ. τῆς δυτικῆς Σιβηρίας, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ζωηρὸν ἐμπόριον μετὰ τῶν νομάδων καὶ 35 χιλ. κατ. *Βερεσόβη* ἐπὶ τοῦ κάτω Ὀβιοῦ σκληρότατος τόπος ἐξορίας (64⁰ βορείου πλάτους). *Ἰρκούσκη* ἐπὶ τοῦ Ἀγγάρα, πρωτ. τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας, καλῶς ἐκτισμένη πόλις καὶ ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 35 χιλ. κατ.

Κιάτχα, ἀντικρὸ τῆς πόλεως Μαίματσίνης τῆς Κίνας, μικρὰ πόλις ἀλλῆ λιαν ἐμπορικὴ. Ἡ δὲ ἀξία τῶν δι' αὐτῆς διερχομένων κατ' ἔτος ἐμπορευμάτων ὑπολογίζεται εἰς 225 ἑκατ. δραχμῶν.

Ἰακατάσκη ἐπὶ τοῦ Λένα ἀποθήκη γουναρικῶν καὶ ὀστῶν ὀρυκτῶν ἐλέφαντος τῆς ἀνατολικῆς Σιβηρίας. *Πετροπαυλόσκη* εἰς τὸ ΝΑ τῆς Καμτσιατικῆς, ἔχουσα 500 κατ.

Εἰς τὴν Σιβηρίαν ἀνήκουσιν ἔτι.

α'. Αἱ νῆσοι τῆς Νέας Σιβηρίας καὶ αἱ νῆσοι τῶν Ἀρκτῶν εὐρισκόμεναι εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν. Εἶνε δὲ ἀξιοσημειῶται διὰ τὴν ἐν αὐταῖς εὐρισκομένην μεγάλην ποσότητα ὀστῶν καὶ ὀδόντων τῶν μαμουθ καὶ ῥινοκερώτων καὶ ὀνύχων πτηνῶν ἐχόντων μῆκος 0,65 μέτρ. καὶ λειψάνων κολοσσιῶν δένδρων.

β'. Ἡ ρῆσος Σακαλιάνη εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανόν, ἔχουσα: μεγάλα δάση καὶ γαιάνθρακας. Ἐνταῦθα ἀπὸ τίνος χρόνου ἤρξαντο οἱ Ῥῶσσοι νὰ ἀποστέλλωσι τοὺς διὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα καταδικαζομένους.

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Ἰμαλία	8839	μέτρ.	Σαϊανικά	3200	μέτρ.
Ἰνδουκοῦχον	7370	»	Δαυρική	3200	»
Βόλουρον	6780	»	Ταῦρος	3200	»
Ἐλθουρον	1630	»	Λίβανος	3067	»
Καύκασος	5666	»	Ἀραβικά ὄρη	2900	»
Ἀραράτ	5172	»	Σινᾶ ὄρος	2835	»
Γαταῖα	3900	»	Ἰαβλονόια	2453	»
Ἀργαῖος	3850	»	Στανοβόια	1278	»
Ἀλτάια	3352	»	Θαβῶρ	600	»

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΩΝ

ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Πόλ.	ἐκατ.	χιλ.	Πόλ.	χιλ.	Πόλ.	χιλ.
Πεκίνον	1,600	Δελχὴ	150	Πεγοῦ	100	
Καντῶν	1,500	Δαμασκός	150	Τοκάτι	100	
Υεδὼ	1,000	Σμύρνη	150	Σουραβάγια	90	
Καλκοῦτα	900	Ἄγρα	150	Βελφρούχη	90	
Βομβάη	750	Μουρχειδαβάδη	150	Λάσσα	80	
Βαγκόκη	600	Σαϊγόνη	150	Κασγάρη	80	
Ναγκίνη	500	Ἀλλαχαβάδη	140	Σκούταρι	80	
Μάδρασα	400	Σιγγαπούρα	140	Βηρυτός	70	
Ὅσακα	300	Λαχόρη	140	Χαλέπιον	70	
Μίακον	250	Κασχιμίρη	130	Δάκα	70	
Λουκνόβη	250	Τιφλίς	105	Σουράτη	70	
Τεχεράν	200	Ῥαγκούν	105	Μακάον	70	
Ἄϊδεραβάδη	200	Ἰαρκάνδη	100	Βουχάρα	70	
Γουαλιόρη	200	Μανδαλάη	100	Κιουτάγια	60	
Ταυρίς	170	Κολόμβον	100	Ἐρζερούμ	60	
Πάτνα	160	Βικτωρία	100	Βασσόρα	60	
Μανίλλη	160	Τασκένδη	100	Ἰσπαχάν	60	
Κεχώ	150	Μαζουλιπατάμη	100	Μολμαίνη	60	
Βεναρέζη	150	Θαϊβάνη	100	Βατανία	60.	

ΑΦΡΙΚΗ

Ἔθνη, μῆκος καὶ πλάτος, διαίρεσις, κόλποι,
πορθμοί, ἀκρωτήρια.

Ἡ Ἀφρική ἢ τρίτη ἥπειρος τοῦ ἀρχαίου κόσμου συνέχεται μετὰ τῆς Ἀσίας διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ἐφ' οὗ ἐγένετο ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ, καὶ ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσσηγείου θαλάσσης καὶ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, πρὸς τὰ ΝΑ. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Τὸ μέγιστον αὐτῆς μῆκος εἶνε ἀπὸ τοῦ Λευκοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βερβερίας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῶν Βελονῶν περίπου 8000 χιλιομ. τὸ δὲ μεγαλύτερον πλάτος ἀπὸ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφούϊου 7500 χιλιομ.

Αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 14 μέρη, εἰς τὸ κράτος τῆς Αἰγύπτου (Αἴγυπτος, Νουβία), τὴν Ἀβυσσινίαν, τὴν Βερβερίαν (Βάρκα, Τρίπολις, Τύνις, Ἀλγέριον, Μαρόκον), τὴν Σαχάραν, τὴν Σενεγαμβίαν, τὸ Σουδᾶν ἢ Νιγηρίαν, τὴν Ἄνω Γουινέα, τὴν Κάτω Γουινέα, τὸ Ἐλεύθερον Κράτος τοῦ Κόγγου, τὸ Γαλλικὸν Κόγγον, τὴν Εὐέλπιδα Ἄκραν, τὴν Καφρερίαν, τὴν Ζαγγουεβέρην καὶ τὸ Σόμαλον.

Κόλποι τῆς Ἀφρικῆς ἐπίσημ. εἶνε ὁ τῆς Σύδρας καὶ ὁ τῆς Γαβῆς εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ ὁ τῆς Γουινέας εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· εἰς δὲ τὸν Ἰνδικὸν ὁ τῆς Σογάλης πρὸς Δ. τῆς νήσου Μαδαγασκάρ, ὁ τοῦ Ἀδέου εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Βαβελμανδῆβ καὶ ὁ τοῦ Σουέζ.

Πορθμοὶ αὐτῆς πλὴν τοῦ Γιβραλτᾶρ εἶνε ὁ τῆς Μοζαμβίκης μεταξὺ τῆς Μοζαμβίκης καὶ τῆς νήσου Μαδαγασκάρ, καὶ ὁ τοῦ Βαβελμανδῆβ μεταξὺ Ἀφρικῆς καὶ Ἀραβίας.

Ἀκρωτήρια αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε τὸ Λευκὸν καὶ τὸ Καλὸν εἰς τὴν Βερβερίαν, τὸ Λευκὸν εἰς τὴν Σαχάραν, τὸ Πράσινον εἰς τὴν Σενεγαμβίαν, τὸ τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας καὶ τὸ τῶν Βελονῶν εἰς τὴν Εὐέλπιδα Ἄκραν, καὶ τὸ Γουαρδαφούϊον εἰς τὸ Ἄδελον.

Ὅρη, πεδιάδες, ἔρημοι, ποταμοί, λίμναι.

Ὅρη αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἄτλας, πρὸς Δ. τὸ Καμῆρόν, πρὸς Α. τὰ Κένια καὶ τὸ Κιλιμάντζαρον.

Ἡ Ἀφρικὴ συνίσταται ἐκ δύο μεγάλων ὄροπεδίων τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου ὄροπεδίου, ὧν τὰ μεταξὺ ὄρια εἶνε ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς Ἀβυσσινίας καὶ τὸ βόρειον ἢ ἄνω Σουδάν. Εἰς τὰ νότια δὲ τοῦ βορείου ὄροπεδίου ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέχρι τῶν ὁάσεων τῆς Αἰγύπτου καὶ Νουβίας ἡ ἔρημος Σαχάρα μετὰ τῆς Λιβύης. Πρὸς Β. δὲ αὐτῶν ὑψοῦται τὸ ὄροπέδιον τῆς Βερβερίας καὶ ἡ χερσόνησος Βάκρα.

Τὸ βόρειον ὄροπέδιον τῆς Ἀφρικῆς ἔχει ἑλλειψιν ὑδάτων, ἐν ᾗ ἡ κεντρικὴ Ἀφρικὴ καὶ ἰδίως αἱ πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ χῶραι παρουσιάζουσι μεγάλην ἀφθονίαν ὑδάτων. Ταύτης ἐπισημ. ποταμοὶ εἶνε ὁ *Νεῖλος* μέγας ποταμὸς, πηγάζων ἐκ τῆς βορείας ἀκτῆς τῆς ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ λίμνης Βικτορίας Νυάνσης, εἶτα δὲ ῥέων πρὸς Β. διὰ τῆς λίμνης Ἀλβέρτου Νυάνσης λαμβάνει μετὰ μέγαν ῥοῦν τὸ ὄνομα *Λευκὸς ποταμὸς* καὶ σχηματίζων ἀπείρους νήσους φθάνει μετὰ ἐλικοειδῆ πορείαν εἰς τὴν ἐν ταῖς ὀρίοις τῆς Νουβίας πόλιν *Καρτούμ*, ἐν ἣ ἐνούμενος μετὰ τοῦ ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀβυσσινίας πηγάζοντος *Κυαροῦ ποταμοῦ* ῥεεῖ διὰ τῆς Νουβίας καὶ Αἰγύπτου καὶ ἐκβάλλει διὰ δύο στομάτων εἰς τὴν Μεσόγειον, σχηματίζων Δέλτα 22000 τετρ. χιλιομ. ὁ *Κόγγος* ἢ *Ζαῖρος*, ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης *Μοέρου* καὶ ῥέων ΒΔ. σχηματίζει πολλοὺς κατὰ τὸν ῥοῦν του καταρράκτας καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν κάτω Γουινέαν, σχηματίζων κατὰ τὴν ἐκβολὴν του μέγα Δέλτα· ὁ *Νίγρος* ἢ *Διαλιβάς*, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους *Λόμα* τοῦ ΝΔ. Σουδάν καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ῥοῦν του πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς ἐκβάλλει εἰς τὴν ἄνω Γουινέαν.

Λίμναι αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε ἡ *Μελχίρη* εἰς τὴν Ἀλγερίαν, ἡ *Τσαάδα* εἰς τὸ Σουδάν ἔχουσα πολλὰς νήσους, ἡ *Δαμβέα* εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν, ἡ τοῦ Ἀλβέρτου *Νυάνσα* καὶ ἡ *Μουταρεῖγη* ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ, πρὸς Ν. αὐτῆς ἡ *Ταγαρνίκα* καὶ ἡ *Βαγκβέλος*, καὶ ΝΑ. αὐτῆς ἡ *Νιάσσα*.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμὸς, θρησκεία, πολιτεύμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀφρικῆς εἶνε 29820000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 206 ἑκατ. ὧν οἱ πλεῖστοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αἰθιοπικὴν ἢ Νιγηρικὴν φυλὴν καὶ μάλιστα οἱ κατοικοῦντες εἰς τὸ νότιον ὄροπέδιον αὐτῆς. Εἰς δὲ τὴν Καυκασίαν φυλὴν ἀνήκουσιν οἱ Βέρβεροι, οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Σαχάρας, οἱ Φελλάχοι τῆς Αἰγύπτου, οἱ Ἀβυσσίνιοι, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Σομάλου· οἱ δὲ Ὀττερτόται μετ' ἄλλων τινῶν λαῶν ἀνήκουσιν εἰς

διαν φυλήν, ὡς καὶ οἱ Χόβαι τῆς νήσου Μαδαγασκάρ εἰς τὴν Γαλακίην.

Θρησκεία δ' ἐν αὐτῇ ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ μωαμεθανικὴ, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τοῦ νοτίου ὀροπέδιου εἶνε φετιχισταὶ (α) μὴ ἔχοντες τὴν ἰδέαν ἐνὸς ὑπερτάτου ὄντος. Χριστιανοὶ δὲ μόνον εἶνε οἱ ἄποικοι Εὐρωπαῖοι, οἱ Κόπται, μέρος τῶν Ἀβυσσινίων, τῶν νοτίων Ὀττεντοτῶν καὶ Κάφρων καὶ ἄλλων Νιγηρτῶν εὐμισκομένων ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς ἀποικίαις.

Οὔτε ἐπιστῆμαι οὔτε γράμματα ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι, πλὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἀποικιῶν καὶ τῶν χωρῶν τῶν πρὸς τὴν Μεσόγειον (Νουβία, Αἴγυπτος, Κυρήνη, Καρχηδῶν), ὧν τὰ εἰσέτι σωζόμενα ἐρείπια μαρτυροῦσι τὸν πάλαι αὐτῶν μέγαν πολιτισμόν· ἀλλ' οἱ νῦν κάτοικοι αὐτῆς εὐρίσκονται εἰς μέγαν βαθμὸν βαρβαρότητος. Ἐν αὐτῇ ἐπικρατεῖ ἐτι ἡ σωματεμπορία, ἐν τισὶ δὲ μάλιστα χώραις οἱ λαοὶ αὐτῆς εἶνε ἀνθρωποθύται καὶ ἀνθρωποφάγοι. Πολιτεύματα δὲ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν εἶνε δεσποτικά, καὶ μόνον συνταγματικῶς κυβερνᾶται τὸ Ἐλευθέρων Κράτος τοῦ Κόγγου, δημοκρατικῶς δὲ ἡ μικρὰ ἀποικία Λιβερία, ἡ Ὁράγγα καὶ τὸ Τρανσβάλ.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀφρικῆς, κειμένης τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης, εἶνε λίαν θερμόν. Τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας δι-αδέχεται ἡ ψύξις τῆς νυκτός, τὴν μεγίστην ξηρασίαν αἱ βρογαῖται βροχαί. Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Σαχάρας καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον οὐδέποτε βρέχει τὸ θέρος, ἀλλ' ἐνίοτε μόνον τὸν χειμῶνα καὶ σπανίως τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον. Τοῦναντίον δ' ἐντὸς τῶν Τροπικῶν δύο μόνον ὥραι τοῦ ἔτους ὑπάρχουσιν ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερά. Καὶ πρὸς Β. μὲν τοῦ Ἰσημερινοῦ αἱ βροχαὶ ἄρχονται ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, πρὸς Ν. δὲ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου. Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ποταμοὶ αὐτῆς παρασύροντες κατὰ τὰς πλημμύρας τῶν παχεῖαν ἰλὸν φέρουσιν αὐτὴν εἰς χαμηλοτέρους τόπους καὶ τοὺς καθιστῶσιν εὐφορωτάτους. Χιῶν δ' ἐν αὐτῇ πίπτει μόνον ἐπὶ τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων ὧν καὶ αἱ κορυφαὶ εἶνε πάντοτε σχεδὸν χιονοσκέπαστοι.

Ἐν τοῖς ἐρήμοις καὶ τοῖς ὄρεσι τὸ κλίμα εἶνε ὑγιεινόν, ἐν ᾧ ἐν τοῖς παραλίοις σχεδὸν πανταχοῦ εἶνε νοσερόν, ἐκτὸς τῶν βορείων αὐτῆς μερῶν καὶ τῆς νοτίας ἄκρας.

(α) Ὁ φετιχισμὸς εἶνε μίγμα μωαμεθανικῆς θρησκείας καὶ εἰδωλωλατρείας

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀφρικῆς τὸ πρὸς Β. τῆς Σαχάρας εἶνε μᾶλλον ὁμοιον μὲ τὸ τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχει τὰ φυτὰ αὐτῆς, τὸ δὲ πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας ἐν τοῖς ἐλώδεσι τόποις εἶνε εὐφορώτατον, παράγον κηφέν, φοίνικας, βανάνιας, κόμμι, ἀρώματα, τὸ κολοσσιαῖον δένδρον *baobab*. ζῶα δὲ ἰδιάζοντα ἐν αὐτῇ εἶνε ὁ λέων, ἡ καμηλοπάρδαλις, ὁ ἄγριος ὄνος, ὁ αἰγαγρος, ὁ ἐξημερωθεὶς στρουθοκάμηλος, ὁ πίθηκος γορίλλος καὶ ὁ χιμπανσῆς, τὰ ὁμοιότατα πρὸς τὸν ἄνθρωπον ζῶα. Τὰ φυτὰ καὶ δένδρα τῆς Ἀφρικῆς δὲν εἶνε κολοσσιαῖα ὡς τὰ τῆς Ἀσίας ἄλλ' ἀρωματικώτερα ὡσαύτως καὶ τὰ ζῶα τῆς δὲν εἶνε τόσον μεγάλα ἄλλ' ἀλκιμώτερα καὶ θηριωδέστερα. Μέταλλα δέ, οἷον χρυσός, εὐρίσκονται ἐν τῇ Γουινέᾳ, Ἀβουσσινίᾳ καὶ παρὰ τὸν ποταμὸν Ζαμβέζην, ὅπου ὑπάρχουσι καὶ ἀδάμαντες, ἄργυρος δ' ἐλάχιστος· ἄλας δὲ καὶ νίτρον ὑπάρχει ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὰς ἀνύδρους ἐρήμους, καὶ γαιάνθρακες εἰς τὴν ΝΑ. παραλίαν.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Ἐν τῇ Βορείῳ Ἀφρικῇ περιλαμβάνεται τὸ Αἰγυπτιακὸν κράτος, ἡ Ἀβουσσινία, ἡ Βερβερία, ἡ Σαχάρα, ἡ Σενεγαμβία καὶ τὸ Σουδάν.

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Τὸ Αἰγυπτιακὸν κράτος συνίσταται ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Νουβίας.

Α'. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ἔθνη, ἱστορία, ἔκτασις, ὄρη, ποταμοί.

Ἡ Αἴγυπος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τῆς Μεσογείου, θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Νουβίας, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς χερσονήσου Βάρκας καὶ τῆς Λιβυκῆς ἐρήμου.

Αὕτη παλαιάτατα ἐπολιτίσθη, τὴν δὲ μεγίστην τῆς αὐξησιν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ Σεσωτρίδος, ὅστις τὸν 14 αἰῶνα π. Χ. ἐξέτεινε τὸ κράτος του μέχρις Αἰθιοπίας (Νουβία, Ἀβουσσινία) καὶ Μεσοποταμίας. Μαρτύρια δὲ τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς πολιτισμοῦ εἶνε τὰ διάφορα αὐτῆς μνημεῖα, οἱ ζωδιακοὶ οἱ λαβύρινθοι, οἱ ὀβελίσκοι, αἱ πυραμίδες, οἱ ναοί, κλ. Ἄλλ' ὁ Καμβύσης υἱὸς Κύρου τοῦ μεγάλου βασιλέως τῆς Περσίας τὸ 525 π. Χ. ὑπέταξεν αὐτὴν εἰς τοὺς Πέρσας. Εἶτα δὲ ὑπέταξεν εἰς τοὺς Ἕλληνας (332 π. Χ.), καὶ μετὰ τούτους εἰς τοὺς Ῥωμαίους (30 π.Χ.), καὶ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς (395 μ. Χ.)· μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τοὺς Ἀραβας (640 μ. Χ.), καὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους (1517 μ. Χ.).

Ἡ Αἴγυπτος εἶνε στενὴ λαοὺς εὐφόρου γῆς ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμων ἔχουσα μῆκος 830 χιλιομ. καὶ 12—40 χιλιομ. πλάτος. Καὶ πρὸς Δ. μὲν ἔχει τὰ Λιβυκὰ ὄρη, πρὸς Α. δὲ τὰ Ἀραβικὰ, ἐν οἷς οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐξώρυσσον τὸν ῥοδόχρουν γρανίτην, τὸν πορφυρίτην, τὸν βασάλτην, τὸν ἀλάβαστρον, τὰ μάρμαρα καὶ τοὺς ἄλλους διὰ τὰς οἰκοδομὰς τῶν ναῶν καὶ τῶν ἀνακτόρων τῶν λίθους. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Νείλου, ὅστις πλημμυρεῖ τὴν χώραν ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ καθίστα αὐτὴν εὐφορώτατην· τότε δὲ ἅπασα ἡ χώρα ὁμοιάζει μὲ θάλασσαν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιπλέουσιν ὡς νῆσοι αἱ πόλεις καὶ αἱ κώμαί της, εἶτα δὲ κατὰ μικρὸν ἐπανερχεται πάλιν εἰς τὴν προτέραν κοίτην του.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολίτευμα.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς μετὰ τῶν ἐν τῇ Λιβυκῇ ἐρήμῳ κτήσεών της εἶνε 1021000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 5 1/2 εκατ. ὧν οἱ μὲν εἶνε Ἀραβικῆς καταγωγῆς, οἱ δὲ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, οἵτινες ὡς Φελλάχοι εἰς τὰς κώμας καὶ ὡς Κόπται εἰς τὰς πόλεις ἀμιγέστατοι διετηρήθησαν. Ἀλλὰ καὶ Εὐρωπαῖοι πολλοὶ καθ' ἅπασαν τὴν χώραν καὶ μάλιστα Ἕλληνες ὑπάρχουσιν. Ἐπικρατοῦσα δὲ θρησκεία εἶνε ἡ μωαμεθανικὴ· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ χριστιανοὶ καὶ ἰουδαῖοι ἔτι ὑπάρχουσι. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ διαδοχικοῦ ἀντιβασιλείως, ὑποκειμένου ἀπὸ τοῦ 1882 εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐμπόριον.

Τὸ κλίμα τῆς Αἰγύπτου εἶνε λίαν θερμὸν, καὶ ἐν μὲν τῇ κάτω Αἰγύπτῳ αἱ βροχαὶ εἶνε λίαν σπάνιαι, ἐν δὲ τῇ μέσῃ Αἰγύπτῳ πίπτουσιν ἐνίοτε πολλαὶ βροχαὶ καὶ ἔτι περισσότεραι εἰς τὴν περὶ τὸ Δέλτα χώραν. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου ἐνταῦθα εἶνε ἔαρ, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τοῦ Ἰουλίου θερμώτατον θέρος, μεθ' ὃ μέχρι Σεπτεμβρίου συμβαίνουσιν ἐν αὐτῇ αἱ πλημμυραὶ. Ἴνα δὲ γνωρίζωσι τὸ κατὰ τὰς πλημμύρας ὕψος τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου κατεσκευάσαν οἱ Αἰγύπτιοι ἐπ' αὐτῆς νήσου Ῥουδιάχ ἀπέναντι τῆς πόλεως Καίρου τὸ νειλόμετρον. Καὶ ὅταν μὲν τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου ὑψῶνται εἰς αὐτὸ ὑπὲρ τὰ δέκα μέτρα, ἡ εὐφορία καθ' ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον εἶνε μεγάλη· ὅταν δὲ αὐτὰ ἦνε χαμηλότερα τῶν 10 μέτρων, τὸ ἔτος ἐκεῖνο προμηνύεται ὄχι εὐφορον.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς ὅσον δὲν ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Νείλου εἶνε ἔρημος ἀνυδρος καὶ ἀμμώδης, ὅσον δὲ ποτίζεται εἶνε εὐφορώτα-

ον, παράγον γεννήματα, ὄρουσαν, ζαχαροκάλαμον, βάμβακα, λίνον, φοίνικας κλ. Ζῶα δ' ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι βούς, βούβαλοι, ἵπποι, ὄνοι, κάμηλοι, ἄγρια δ' ἐν τῷ Νείλῳ κροκόδειλοι, ἵπποπόταμοι κλ. Τὸ δ' ἐμπόριον ἐνεργούμενον ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων ἔνε λῖαν ἀχμαῖον. Πρὸς τοῦτο δὲ συνετέλεσεν ἔτι μᾶλλον καὶ ἡ οἰα διώρυγος ἑνώσις τῆς Ἐρυθρᾶς μετὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται εἰς κάτω Αἴγυπτον, μέσην Αἴγυπτον καὶ ἄνω Αἴγυπτον.

Τῆς κάτω Αἰγύπτου ἐπισημ. πόλεις εἶνε Ἀλεξάνδρεια ἐπὶ γλῶσσης γῆς, κτισθεῖσα τὸ 332 π. Χ. ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, εὐλίμενος καὶ ἐκ τῶν ἐμπορικωτέρων πόλεων τῆς Μεσογείου, ἠνωμένη μετὰ τοῦ Καίρου διὰ σιδηροδρόμου καὶ ἔχουσα 170 χιλ. κατ. Ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων βασιλείων τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ ἄπειρα σπουδαῖα οἰκοδομήματα, ὧν ἄξια μνηστέα εἶνε ἡ περιφέρμος βιβλιοθήκη τῶν Πτολεμαίων, ὁ πύργος τοῦ Φάρου ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων κλ. Πορταῖο, καθ' ὃ μέρος ἐνοῦται ἡ διώρυξ μετὰ τῆς Μεσογείου, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἰσμαηλία, μικρὰ πόλις ἐπὶ τῆς διώρυγος τοῦ Νείλου ἀπὸ Καίρου εἰς Σουέζ. Σουέζ (πάλαι Ἀρσινόη) ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἔχουσα 14 χιλ. κατ. Δαμιάτη (πάλαι Ταμίαθις) ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ στόματος τοῦ Νείλου ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ροσέτη ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ στόματος τοῦ Νείλου, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 15 χιλ. κατ. Τάντα, μεσόγειος πόλις ἐν τῷ Δέλτα τῆς κάτω Αἰγύπτου, λῖαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Μαρσούρα, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 27 χιλ. κατ. Ζαγαζίκ παρὰ τὴν Τάνταν κειμένη καὶ ἔχουσα περὶ τὰς 20 χιλ. κατ.

Τῆς μέσης Αἰγύπτου ἐπισημ. πόλεις εἶνε Κάιρον παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Νείλου, πρωτ. τῆς Αἰγύπτου ἔχουσα στενάς, σκοτεινάς καὶ ῥυπαράς ὁδοὺς καὶ οἰκίας καθὼς ἐκτισμένας, ἀλλὰ καὶ λαμπράς δημοσίας οἰκοδομὰς, 400 τσαμία, 30 ἐκκλησίας καὶ 330 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Νείλου κείνται τὰ εἰρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Μέμφιδος καὶ παρ' αὐτὰ ὑψοῦνται οἱ τάφοι τῶν ἀρχαίων αὐτῆς βασιλέων αἱ ἐκ τιτανολίθου ἐκτισμέναι πυραμίδες, ὧν ἡ καλουμένη τοῦ Χέοπος ἔχει ὕψος 137 μέτρων.

Τῆς ἄνω Αἰγύπτου ἐπισημ. πόλεις εἶνε Σιαῖνη (πάλαι Λυκόπολις), ἔξ ἧς ἄρχεται ἡ μέση Αἴγυπτος, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἐξ αὐτῆς ἔτι ἀναχωροῦσι τὰ κερβάνια (ἐμπορικαὶ συνοδεῖαι).

διὰ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς. Τῆς ἄνω Αἰγύπτου τὸ πάλαι πρῶτ. ἦσαν αἱ ἑκατόμυλοι Θῆβαι ἐπὶ τῶν δύο ὀχθῶν τοῦ Νείλου. Τούτων τὰ μεγαλοπρεπῆ ἑρείπια σώζονται ἐν ταῖς κώμαις Λουξὸρ καὶ Καρνάκ.

B. ΝΟΥΒΙΑ

Ἡ Νουβία, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Αἰγύπτου, ἔχει πρὸς Α. τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, πρὸς Δ. τὴν Λιβυκὴν ἔρημον καὶ τὸ Κορδοφάν, πρὸς Ν. τὴν Ἀβυσσινίαν.

Ἡ Νουβία, ἡ Ἀβυσσινία καὶ αἱ πρὸς Ν. αὐτῶν χῶραι θεωροῦνται ὡς ἡ ἀρχαία Αἰθιοπία, ἐξ ἧς ἐξῆλθε κατὰ τοὺς σοφοὺς ὁ Αἰγυπτιακὸς πολιτισμὸς. Τὸ νότιον αὐτῆς ἔχει πολλὰς πεδιάδας, ἐν αἷς ἡ βλάστησις ἕνεκα τῶν τροπικῶν βροχῶν εἶνε πλουσία, τούναντίον δ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς σχηματίζεται μεγάλη ἔρημος.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε 5 ἑκατ. μωαμεθανοί. Τούτων οἱ μὲν εἶνε αὐτόχθονες καὶ καλοῦντες ἑαυτοὺς Βερβέρους διακρίνονται τῶν ἄλλων Νιγηρῶν διὰ τοῦ ἀνοικτοτέρου χρώματος καὶ τῶν μακρῶν μαλλίων των. Ζῶσι δὲ οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ κώμαις καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν καὶ εἰς τινὰς βιωτικὰς τέχνας, οἱ δὲ εἶνε νομάδες Ἀραβικῆς καταγωγῆς, ἐλθόντες ἐνταῦθα ἔξωθεν. Κυβερνῶνται δὲ οἱ Νούβιοι ὑπὸ μικρῶν ἡγεμόνων ὑποκειμένων εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῆς Αἰγύπτου.

Τὸ κλίμα τῆς Νουβίας, ὡς κειμένης ἐν τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ, εἶνε λίαν θερμὸν, τὸ δ' ἔδαφος ὅσον ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Νείλου εἶνε εὐφορώτατον, παράγον τὰ αὐτὰ προϊόντα καὶ ζῶα μετὰ τῆς Αἰγύπτου.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Νέα Δέγγολα ἢ Μαρακάχη ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Νείλου ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Σενάαρ ἐπὶ τοῦ Λευκοῦ ποταμοῦ, ἴσταν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 10 χιλ. κατ. Σουακίμη, λίαν ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ἔχουσα 5 χιλ. κατ.

ΑΒΥΣΣΙΝΙΑ

Ἡ Ἀβυσσινία κεῖται ΝΑ. τῆς Νουβίας ἔχουσα πρὸς Ν. τοὺς Γάλλας καὶ τὸ Σόμαλον.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Νουβίᾳ Ἀραβικῶν ὄρεων· ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ ἔστι ὑψοῦται μεμονωμένον τὸ ὄρος Ῥασδαάν, ἐξ οὗ πηγάζει ὁ Κνωσοῦς ποταμὸς, βρα-

χίων τοῦ Νείλου, ὅστις διαρρέων τὴν πλήρη νήσων λίμνην *Δαμβέαν* ἐνοῦται μετὰ τοῦ Λευκοῦ ποταμοῦ παρὰ τὴν πόλιν Νέαν Δόγγολαν καὶ σχηματίζει μετ' αὐτοῦ τὸν Νεῖλον.

Ἡ Ἀβυσσινία ἐπὶ τῶν ἀρχαίων ἀνῆκε μετὰ τῆς Νουβίας εἰς τὴν Αἰθιοπίαν. Οἱ δὲ νῦν αὐτῆς κάτοικοι εἶνε μελάγχρως, ὠραῖοι καὶ ἐνεργητικοὶ συγγενεῦντες μετὰ τῶν Ἀράβων. Εἶνε δὲ ἀπὸ τοῦ 1500 χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, λαμβάνοντες τὸ μύρον παρὰ τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον τρία βασίλεια τοῦ *Τιγρῆ*, τοῦ *Μάρα* καὶ τοῦ *Σχόα*, τῶν ὁποίων ἐν τέλει ἐπεκράτησεν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἀμάρα Θεόδωρος στεφθεὶς τὸ 1855 αὐτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας. Ἀλλὰ τὸ 1868 κινήσαντες οἱ Ἄγγλοι πόλεμον κατ' αὐτοῦ καὶ νικήσαντες αὐτὸν τὸν ἠνάγκασαν νὰ αὐτοκτονήσῃ. Εἶτα πάλιν διηρέθη μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ χώρα εἰς τρία βασίλεια, τὰ ὅποια κατεστρέφοντο ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ὑπὸ ἐμφυλίων σπαραγμῶν. Ἀλλὰ τὸ 1872 ὁ βασιλεὺς τοῦ Τιγρῆ Ἰωάννης ἐνώσας ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Ἀβυσσινίαν ἐγένετο αὐτοκράτωρ τῆς Αἰθιοπίας. Γείτονες δὲ αὐτῆς πρὸς Ν. εἶνε οἱ Γάλλοι λαὸς ἄγριος, ὅστις πολλὰς ἐνοχλήσεις εἰς αὐτοὺς συχνὰ προξενεῖ.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 333000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 3 ἐκατ. χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι.

Τὸ κλίμα καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς ὡς καὶ τὰ προϊόντα εἶνε τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς Νουβίας· ἐξάγει δὲ αὕτη ἔτι καὶ χρυσόκονιν.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Γουδάρη* πρωτ. τοῦ αὐτοκράτορος, ἔχουσα 7 χιλ. κατ. Ἀγγοβάρη, πρωτ. τοῦ βασιλείου Σχόα. Ἀδουάρη, πρωτ. τοῦ βασιλείου Τιγρῆ. Ἀξούμ, ἀρχαία πρωτ. τῆς Ἀβυσσινίας. Μασάβα, λιμὴν αὐτῆς εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, ἀνήκων εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ κατεχόμενος ἤδη ὑπὸ τῆς Ἰταλίας.

ΒΕΡΒΕΡΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΒΑΡΚΑΣ

Πρὸς Δ. τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχουσι δύο κεχωρισμένα ὄροπέδια, τὸ μικρὸν ὄροπέδιον τῆς Βάρκας καὶ τὸ πρὸς Δ. αὐτοῦ μέγα ὄροπέδιον τῆς Βερβερίας (κοιν. Βαρβαρζᾶς).

Α. ΒΑΡΚΑ

Ἡ χώρα αὕτη εἰς τὰ παράλια εἶνε ἐν μέρει ἀμμώδης, εἰς δὲ τὰ ὑψηλότερα μέρη ἔχει πολλὰς πηγὰς ὑδάτων καὶ εἶνε κατάφυτος ὑπὸ ἐλαιῶν, συκεῶν, δαφνῶν καὶ ἄλλων διαφόρων δένδρων.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 160000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κατοικοὶ 250 χιλ. μωαμεθανοί. Κυβερνᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 1879 κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ταύτης ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Βεγγάζη (πάλαι Βερενίκη) ἐπὶ τῆς μεγάλης Σύρτεως, πρωτ. τῆς Βάρκας ἔχουσα 22 χιλ. κατ. Γρενάχ, θέσις 3 1/2 ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐν ἣ σῶζονται τὰ μεγαλοπρεπῆ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας Κυρήνης, ἀποικίας τῶν Λακεδαιμονίων.

Β. ΒΕΡΒΕΡΙΑ.

Ὅρια, ὄρη, ὕδατα, ἱστορία.

Ἡ Βερβερία κειμένη πρὸς Δ. τῆς Βάρκας ἔχει πρὸς Β. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Ν. τὰς ἐρήμους Σαχάραν καὶ Λιβύην.

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει τὸ χιονοσκεπὲς ὄρος Ἄτλας, ἐκτεινόμενος ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Σύδρας μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ, καὶ διαιρούμενος εἰς μέγαν καὶ μικρὸν Ἄτλαντα. Ποτάμια δ' ἔχει ἡ χώρα πολλὰ μὲν χυνόμενα πρὸς Β. εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ καθιστῶντα αὐτὴν λίαν εὐφορον, ἄλλα δὲ πρὸς Ν. χυνόμενα εἰς λίμνας ἢ καταβυθιζόμενα εἰς ἀμμώδεις ἐρήμους.

Ἡ Βερβερία μετὰ τῆς Κυρήνης καὶ τῆς Αἰγύπτου ἦσαν χωρὶς λίαν γνωστὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Ἐνταῦθα κατόικουν οἱ Καρχηδόνιοι, λαὸς διαπρέψας εἰς τὴν ναυτικὴν καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον, οἱ Νομάδες καὶ οἱ Μαυριτανοί, ὑποταχθέντες τὸ 146 π. Χ. εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὸ δὲ 697 μ. Χ. ἐκυρίευσαν τὴν χώραν οἱ Ἀραβες καὶ μετέδωκαν εἰς τοὺς κατοίκους τὴν ἑαυτῶν θρησκείαν. Ἐπὶ τούτων ὡς πειραταὶ κατηρμήμωνον τὰς χριστιανικὰς πόλεις τῆς Μεσογείου, μέχρις οὗ ἡ Γαλλία κατέστρεψε τοὺς πειρατικούς αὐτῶν στόλους, ὑποτάξασα τὸ 1830 τὸ Ἀλγέριον.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολίτευμα, κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Βερβερίας εἶνε 2376000 τετρ. χιλιομ., οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 12 ἑκατ. μωαμεθανοί, πλὴν τινων χριστιανῶν καὶ ἰουδαίων. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ ἀπολύτων μοναρχῶν, ἐκτὸς τῆς Ἀλγερίας.

Τὸ κλίμα τῆς Βερβερίας πρὸς τὰ ΒΑ. τοῦ Ἀτλαντος εἶνε γλυκύ, πρὸς δὲ τὰ ΝΔ. λίαν θερμόν. Τὰ νότια τῆς χώρας ὡς ἀνυδρα καὶ πλήρη ἐρήμων εἶνε ἄγονα, τὰ δὲ βόρεια ὡς ποτιζόμενα ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν εὐφορώτατα, παράγοντα

γεννήματα, ὄρυζαν, καπνόν, ἔλαιον, οἶνον, βάμβακα, ζαχαροκάλαμον, φοίνικας κλ. ἔτι δ' ἔχει ζῦα καμήλους, γοργοκαμήλους, λαμπρούς ἵππους, ὄνους, ἡμιόνους, βοῦς, πρόβατα, αἰγας, ἄγρια δὲ λέοντας, καμηλοπαρδάλεις, πάνθηρας, υαίνας, γαζέλας κλ. ὡς καὶ μεταλλεῖα ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, ἀντιμονίου, ὠραῖα μάρμαρα, ἀφθονώτατον ὄρυκτὸν ἄλας κλ.

Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ Βερβερία διαιρεῖται πολιτικῶς εἰς 4 μέρη· α) τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τριπόλεως μετὰ τοῦ Φεζάν· β) τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τύνιδος· γ) τὴν Ἀλγερίαν· δ) τὴν αὐτοκρατορίαν τοῦ Μαρόκου.

α'. Ἡγεμονία Τριπόλεως (700 χιλ. κατ.)

Ἡ ἡγεμονία τῆς Τριπόλεως, ὑποκειμένη εἰς τὸν σουλτάνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κεῖται πρὸς Δ. τῆς Βάρκας καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Σύδρας μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γαβῆς.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Τρίπολις, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις πρωτ. τοῦ βέη ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Γαδάμη εἰς τὰ ΒΔ. ἔχουσα σπουδαῖον ἐμπόριον.

Πρὸς Ν. τῆς Τριπόλεως κεῖται ἡ ὄασις τοῦ Φεζάν ὑποκειμένη εἰς αὐτὴν μὲ πόλιν Μουρζούκην, τὸ κέντρον τῶν κερβανίων πρὸς τὴν Σαχάραν καὶ τὸ Σουδάν καὶ ἔχουσαν 5 χιλ. κατ.

β'. Ἡγεμονία Τύνιδος (2 ἑκατ. κατ.).

Ἡ Τύνις, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Τριπόλεως, ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1879 ὑποτελὴς χώρα εἰς τὴν Γαλλίαν. Ταύτης ἐπισημ. πόλεις εἶνε Τύνις πρωτ. τοῦ βέη, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα, σπουδαῖον ἐμπόριον, βιομηχανίαν φεσίων καὶ μαροκινῶν δερμάτων καὶ 125 χιλ. κατ. ἐν οἷς 30 χιλ. εἶνε Ἑβραῖοι. Παρ' αὐτὴν σώζονται ἐλάχιστα λείψανα τῆς ἄλλοτε μεγίστης πόλεως Καρχηδόνας. Βαζέρτη πρὸς Β. παρὰ τὴν ἀρχαίαν Ὑτίκην. Καϊρβάνη, μεσόγειος πόλις ἔχουσα ὠραῖον τσαμίον μὲ 500 κίνας ἐκ γρανίτου καὶ 15 χιλ. κατ. Γαβῆ πρὸς Ν. εἰς τὸν ὀμώνυμον κόλπον, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 25 χιλ. κατ.

γ'. Ἀλγερία (3 1/2 ἑκατ. κατ.).

Ἡ Ἀλγερία κατέχουσα τὴν ἀρχαίαν Νουμιδίαν, κεῖται πρὸς Δ. τῆς Τύνιδος καὶ ἀπὸ τοῦ 1830 ὑπόκειται εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος εἶνε ἔρημος, τὸ δὲ ὑπόλοιπον

ἔχον ἄφθονα ὕδατα εἶνε λίαν εὐφορον καὶ κάλλιστα καλλι-
μένον. Ὡσαύτως ἔχει ἡ χώρα σπουδαίαν βιμηχανίαν
ἐμπόριον.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε τὸ πλεῖστον Βεδουῖνοι Ἀραβικῆς
καταγωγῆς, οἱ δὲ ἄλλοι Βέρβεροι κατοικοῦντες εἰς τὰ ὄρη, ἔτι
δὲ καὶ τινες Εὐρωπαῖοι κατοικοῦντες εἰς τὰς πόλεις.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς τρεῖς διοικήσεις, εἶνε
Ἄλγεριον εἰς τὴν Μεσόγειον, ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ ἔχουσα
ὄχυρον φρούριον, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 72 χιλ. κατ. Κων-
στατῖνα ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Κίρτης, λίαν ὄχυρὰ πόλις ἔχουσα 40
χιλ. κατ. Ὁράνη ὄχυρωτάτη πόλις, ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμέ-
να καὶ 60 χιλ. κατ. ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε Ἴσπανοί.

δ'. Αὐτοκρατορία Μαρόκου (ὑπὲρ τὰ 6 ἑκατ. κατ.).

Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Μαρόκου, κειμένη πρὸς Δ. τῆς Ἀλ-
γερίας καὶ πρὸς Α. τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ ἔχει τὸ ὄρος Ἀ-
τλαντα, ἐξ οὗ πηγάζουσιν ἄφθονα ὕδατα καθιστῶντα τὴν γῆν
τῆς εὐφορωτάτην· κυβερνᾶται δ' ἀπολύτως ὑπὸ αὐτοκράτορος.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Φέξ πρὸς Β. ἐν λαμπρᾷ κοιλάδι,
διάσημος ἐπὶ τῶν Ἀράβων διὰ τὰ ἐκπαιδευτήριά της. Ἦδη δ'
ἔχει πολλὰ σχολεῖα, πολλὰ τσαμιά, ὄπλοποιεῖα, ἐργοστάσια τα-
πήτων, μετὰξης καὶ μαροκινῶν δερμάτων, μέγα ἐμπόριον καὶ
ὑπὲρ τὰς 100 χιλ. κατ. Μαρόκορ εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Ἀτλαν-
τος ἐν μέσῳ δάσους πορτοκαλλεῶν καὶ φοινίκων, πρωτ. τοῦ κρά-
τους ἔχουσα μέγα νοσοκομεῖον, ἐργοστάσια μαροκινῶν δερμάτων
καὶ 50 χιλ. κατ. Τάγγερρον ἀπέναντι τοῦ Γιβραλτάρ, ἔχουσα μετ'
αὐτοῦ ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 20 χιλ. κατ. Κέουτα πρὸς Δ. αὐ-
τοῦ, παράλιος πόλις ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἴσπανοὺς. Μηκινέζη ἐν
ὠραία κοιλάδι, ἡ συνήθης ἔδρα τοῦ αὐτοκράτορος, ἔχουσα ὄχυ-
ρώτατα φρούρια καὶ 45 χιλ. κατ. Μογάδωρ, ἐμπορικωτάτη πό-
λις εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Ταφιλέτη εἰς τὰ
ΝΔ. ἐν ἧ συναντῶνται πολλαὶ ὁδοὶ κερβανίων.

ΣΑΧΑΡΑ

Ἡ Σαχάρα, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Βερβερίας, ἐκτείνεται ἀπὸ
τοῦ Ἀτλαντικοῦ μεταξὺ τῶν Καναρίων νήσων καὶ τοῦ Πρασί-
νου ἀκρωτηρίου πρὸς Δ., μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ Νουβίας, πρὸς
Α. Ἡ ἔρημος αὕτη διὰ τῆς ὁάσεως τοῦ Φεζὰν χωρίζεται εἰς δύο
μέρη, εἰς τὴν ἰδίως Σαχάραν πρὸς Δ., ἧτις εἶνε τὸ μεγαλύτερον

4^ρμερος και δὲν ἔχει πολλὰς ὀάσεις και ὕδατα, και εἰς τὴν ἔρημον Διούνη πρὸς Α., ἥτις εἶνε ἡ μικροτέρα και ἔχει πολλὰς ὀάσεις, δι' ὧν διευκολύνεται ἡ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν και δυτικῶν χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Σαχάρας εἶνε 9160000 τετρ. χιλιομ. οὐ δὲ κάτοικοι 3 $\frac{2}{3}$ ἑκατ. μωαμεθανοὶ Ἀραβες, Βέρβεροι και Νιγηρητες, διηρημένοι εἰς φυλὰς και διοικούμενοι ἕκαστος ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων.

Τὸ κλίμα τῆς Σαχάρας τὸ θέρος διὰ τὴν θερμότητά του εἶνε ἀφόρητον. Κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον φυσῶσιν ἐν αὐτῇ ὄρητικοὶ ἄνεμοι, οἵτινες σηκώνουσι ὡς κύματα σωροὺς ἄμμου και καταπλακώνουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ἄμμοῶδες, ἀλλ' ὑπάρχουσι ἐν αὐτῇ και ὄρη ἀρκετὰ ὑψηλά. Ἡ βλάστησις ἐν αὐτῇ εἶνε ἐλαχίστη· διὸ μόνον μικρὰ δένδρα και θάμνοι φύονται, χρησιμεύοντες ὡς τροφή τῶν καμήλων και ὡς καύσιμος ὕλη εἰς τοὺς ταξειδεύοντας. Ζῷα δὲ ἡμερα ἔχει πρόβατα, αἴγας, καμήλους, αἵτινες εἶνε τὰ πλοῖά των εἰς τὰς ἐρήμους· ἄγρια δὲ λέοντας, πάνθηρας, καμηλοπαρδάλεις γαζέλλας, ὄφεις διαφόρους κλ.

Ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὑπάρχουσι ὡς νῆσοι εὐφοροὶ τινες τόποι καλούμενοι ὀάσεις, ἔχουσαι ὕδατα και παράγουσαι φοίνικας και ἀρώματα. Τούτων ἐπισημ. εἶνε ἡ τοῦ Φεζάν, ὑποκειμένη εἰς τὸν βέην τῆς Τριπόλεως· ἡ Ἀγάβλη μὲ πόλιν Τετουάνη και ἡ Ἀσθήνη μὲ πόλιν Ἀγάδαξ.

Ἐν τῇ χώρῳ Τιμβοῦ κεῖται ἡ ἀλατοῦχος ὀάσις Βίλμα πρὸς Β. τῆς λίμνης Τσάδης και τὸ ἠφαιστειῶδες ὄρος Τιβέσιον, ἔχον 2500 μέτρ. ὕψος.

Αἱ δ' ἐν τῇ Λιβυκῇ ἐρήμῳ ὀάσεις ὡς και ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀνήκουσι εἰς τὴν Αἴγυπτον. Τούτων ἐπισημοτέρα εἶνε ἡ Σιβᾶχ 30 μέτρ. χαμηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, παράγουσα ἀφθόνους φοίνικας. Ἐν αὐτῇ ὑπῆρχε τὸ μαντεῖον τοῦ Διὸς Ἀμμωνος, ὅπερ ἐπεσκέφθη ὁ μέγας Ἀλέξανδρος.

ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ

Ἡ Σενεγαμβία, κειμένη ΝΔ. τῆς Σαχάρας, ἔχει πρὸς Δ. τὰς νήσους τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου. Τὸ πλεῖστον τῆς χώρας εἶνε πεδινὸν και εὐφορώτατον, ποτιζόμενον ὑπὸ τριῶν ποταμῶν παραλλήλως ρεόντων τοῦ Σενεγάλου, Γαμβίου και Ριογράδου, ἔχόντων τὰς πηγὰς ἐκ τῶν σειρῶν τοῦ ὄρους Λόμα.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε περὶ τὰ 12 ἑκατ.; μωαμεθανοὶ και

τινες εἰδωλολάτραι νιγηρτικῆς φυλῆς, ἔχοντες κανονικὸν τὸ πρόσωπον, ἀνάστημα ὠραῖον καὶ πνεῦμα λίαν ζωηρόν. Τούτων διηρημένων εἰς φυλάς καὶ διοικουμένων ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων ἀξιολογώτεροι εἶνε οἱ *Γολόφοι* οἱ μελάντατοι τῶν Νιγηρῶν, οἱ *Μανδύγγοι*, οἱ ἀνδρειότεροι καὶ φιλοπονώτεροι τῶν Νιγηρῶν, καὶ οἱ *Φεβλατάγοι*, πιθανῶς βερβερικῆς καταγωγῆς.

Τὰ παράλια τῆς Σενεγαμβίας εἶνε χαμηλὰ καὶ νωσώδη, καὶ θὰ ἦσαν ἀκατοίκητα διὰ τὴν θερμότητά των, ἂν αὐτὴ δὲν ἐμετριάζετο ὑπὸ τῶν ἀφθόνων βροχῶν καὶ ὑπὸ τῶν θαλασσίων ρευμάτων. Τὸ δ' ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον παράγον διάφορα προϊόντα καὶ τὸ δένδρον βασάθ, οὗ ὁ κορμὸς ἔχει διάμετρον 8—9 μέτρ. Ζῶα δ' ἔχει βοῦς, καμήλους, πρόβατα κλ. καὶ ἄγρια ἐλέφαντας, ἵπποποτάμους, κροκοδείλους, ἀντίλοπας, πάνθηρας, τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις διαφόρους, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ κλ. Ἐξ αὐτῆς ἐξάγεται χρυσόκονις, κόμμι, ἔβενος, ἐλεφοντόδοντον, πτερά στρουθοκαμήλων κλ.

Ἄπαν τὸ ἐμπόριον τῆς χώρας γίνεται διὰ τῶν ἐν αὐτῇ Εὐρωπαϊῶν ἀποίκων, τῶν Γάλλων παρὰ τὴν Σενεγάλην ἔχόντων πρωτ. τὸν *Ἀγιον Λουδοβίκον*, τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν Γαμβίαν ἔχόντων πρωτ. τὸ *φρούριον τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου*, καὶ τῶν Πορτογάλλων ἔχόντων πρωτ. τὴν *Γέβαρ*.

ΣΟΥΔΑΝ ἢ ΝΙΓΗΡΤΙΑ

Σουδάν ἢ Νιγηρτία καλεῖται ἡ χώρα ἡ κειμένη πρὸς Ν. τῆς Σαχάρας, ἔχουσα πρὸς Α. τὴν Νουβίαν, πρὸς Δ. τὴν Σενεγαμβίαν, πρὸς Ν. τὴν ἄνω Γουινέαν καὶ τὰς ἀγνώστους ἔτι ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ χώρας. Ὅρος δ' ἄξιον λόγου αὐτῆς εἶνε ΝΔ. τὸ *Λόμα*, ἐξ οὗ πηγάζει ὁ Νίγρος ποταμὸς· λίμνη δ' ἐν τῷ μέσῳ ἢ *Τσάδα*, εἰς ἣν χύνονται πολλοὶ ποταμοί. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε Νιγηρτες μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, διηρημένοι εἰς μικρὰ κράτη καὶ κυβερνώμενοι δεσποτικῶς.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἶνε θερμότατον, τὸ δ' ἔδαφος ἕνεκα τῶν ἐπὶ τῶν τροπικῶν περιοδικῶν βροχῶν εὐφορώτατον παράγον ὄρουζαν, βανάνας κλ.

Δύναται δὲ νὰ διαιρεθῇ εἰς νοτιοδυτικὸν καὶ νοτιανατολικὸν Σουδάν.

ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ

Τὸ Νοτιοδυτικὸν Σουδάν περιλαμβάνει πολλὰ μικρὰ κράτη, ὧν ἐπίσημ. εἶνε τὸ *Σέγον* μὲ πρωτ. *Σέγον*, ἔχουσαν 30 χιλ. κατ.

Τιμβουκτοῦ μὲ πρωτ. Καβάραρ παρὰ τὸν Νίγρον, σπουδαῖον ἐμπορικὸν τόπον τῆς ΒΔ. Ἀφρικῆς ὡς κέντρου 5 ὁδῶν τῶν κερβαίων. Σοκοτοῦ μὲ πρωτ. Σοκοτοῦ, ἔχουσαν 80 χιλ. κατ. Βουρνοῦ μὲ πρωτ. Κοῦκαρ παρὰ τὴν λίμνην Τσάδαν ἔχουσαν 60 χιλ. κατ.

ΝΟΤΙΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ ΣΟΥΔΑΝ

Ἐν αὐτῷ περιλαμβάνεται οὐ μόνον τὸ νοτιανατολικὸν Σουδάν, ἀλλὰ καὶ τὸ Δαρφούρ καὶ Κορδοφάν.

Τὸ 1882 σείχη Σουδανῶν ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν των Μαχδῆν εἰσέβαλον εἰς τὰς κτήσεις τῶν Αἰγυπτίων τῶν ἐν τῷ νοτιανατολικῷ Σουδάν, Δαρφούρ καὶ Κορδοφάν καὶ καταλαβόντες αὐτὰς προσεχάλεσαν ἅπαντας τοὺς πιστοὺς ὀπαδοὺς τοῦ προφήτου νὰ τοὺς ἀκολουθήσωσιν, ἵνα ἀπαλλάξωσι τὸ κράτος τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν ἀπίστων.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡ Αἴγυπτος στασιάζασα κατὰ τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, ἐπεμβάντων χάριν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ συμφερόντων των. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὴν κατάληψιν ἐπεμφαν στρατοὺς κατὰ τῶν Σουδανῶν, οὓς ἐνίκησαν σχεδὸν εἰς ἀπάσας τὰς μάχας. Ἄλλ' ἕνεκα τοῦ νοσεροῦ κλίματος καὶ τῶν ἐρήμων τῆς χώρας ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς κατακτηθείσας χώρας εἰς τὰς χεῖρας τῶν βαρβάρων.

Ἐπισημ. αὐτῶν πόλεις εἶνε Καρτούμ ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Λευκοῦ καὶ Κυανοῦ ποταμοῦ, πρωτ. τοῦ κράτους κίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 50 χιλ. κατ. Ἐλοβεῖδη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τοῦ Κορδοφάν. Φοσχέρη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τοῦ Δαρφούρ.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

Εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικὴν περιλαμβάνεται ἡ Ἄνω Γουίνεα, ἡ κάτω Γουίνεα, τὸ Ἐλεύθερον Κράτος Κόγγον, τὸ Γαλλικὸν Κόγγον, ἡ Ὀττεντοτία, ἡ Εὐελπις Ἄκρα, ἡ Καφφερία, ἡ Ζαγγουεβέρη καὶ τὸ Σόμαλον.

Ἄνω ΓΟΥΙΝΕΑ

Ὅρια, ὄρη, ποταμοί, ὄρησεῖα, κλίμα, ἔδαφος.

Ἡ ἄνω Γουίνεα, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Σενεγαμβίας καὶ τοῦ Σουδάν, ἔχει σχεδὸν παντοῦ ἐπίπεδον παραλίαν. Ἀπ' αὐτῆς 120 χιλιομ. ἄρχονται ὑψούμεναι πολλαὶ σειραὶ ὄρεων, ἐξ

ὧν πηγάζουσι πολλοὶ ποταμοὶ χυνόμενοι εἰς τὸν *Nígron* ἢ *Διαλιβάρ*, ἐκβάλλοντα εἰς τὸν κόλπον τῆς ἄνω Γουϊνέας.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε Νίγηρες ἔχοντες θρησκείαν τὸν φετιχισμόν καὶ προσφέροντες εἰς τοὺς θεοὺς των ἀνθρωπίνας θυσίας.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας, κειμένης ἀμέσως ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν, εἶνε θερμότατον καὶ νοσερόν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον, παράγον τὰ αὐτὰ προϊόντα καὶ ζῶα μετὰ τῆς Σενεγαμβίας. Ἐξάγεται δ' ἐξ αὐτῆς φοινικέλαιον, χρυσόκονισ, ἐλεφαντόδοιτον, καφέες, πέπερι κόμμι, ἐρυθρόξυλον, κλ.

Πολιτικὴ διαίρεσις.

Τῆς ἄνω Γουϊνέας ἡ μεσόγειος χώρα συνίσταται ἐκ πολλῶν μικρῶν κρατῶν, ὧν ἐπισημ. εἶνε τὰ ἐξῆς· α) Τὸ βασιλεῖον Ἀσχάντιον πρὸς Β. τῆς παραλίας τοῦ Χρυσοῦ μὲ πρωτ. *Κουμασίαν* ἔχουσαν 70 χιλ. κατ, β) Τὸ βασιλεῖον τοῦ *Βενίτου* μὲ πρωτ. *Βενίτον* ἐπὶ τοῦ Νίγρου ἔχουσαν 15 χιλ. κατ. γ) Τὸ βασιλεῖον τοῦ *Δαγομέη* μὲ πρωτ. Ἀβομέην ἔχουσαν 40 χιλ. κατ. Ἐν αὐτῇ ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀσχαντίῳ διαπράττονται φοβεραὶ ἀνθρώπιναί θυσίαι κατὰ τὴν ἀνάβασιν τοῦ βασιλέως εἰς τὸν θρόνον.

Ἐν δὲ τοῖς παραλίαις αὐτῆς ὑπάρχουσι καὶ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι, ὧν ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Φρετόβη* ἐπὶ τῆς σειρᾶς τοῦ Λέοντος. πρωτ. Ἀγγλικῆς ἀποικίας χριστιανῶν ἐλευθέρων μαύρων ἰδίως ἐξ Ἰαμαϊκῆς τῆς Ἀμερικῆς. Ἐν αὐτῇ ἐδρεύει ὁ γενικὸς διοικητὴς τῶν ἐνταῦθα Ἀγγλικῶν κτήσεων.

Ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Χρυσοῦ ὑπάρχουσιν ἔτι ἀποικίαι Ὀλλανδικαὶ, Γερμανικαὶ, Ἀγγλικαὶ, ἅπασαι ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἀγγλους. Ὡσαύτως πρὸς Ν. τοῦ βασιλείου τοῦ Βενίνου ἐν τῇ παραλίᾳ κεῖται ἡ πόλις *Λάγος* Ἀγγλικὴ ἀποικία, ἔχουσα σπουδαχίον ἐμπόριον καὶ 60 χιλ. κατ.

Ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ τοῦ Πεπέρεως συνεστήθη ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς τὸ 1847 ἡ δημοκρατία *Λιβερία* ἐκ χριστιανῶν ἐλευθέρων μαύρων, ἔχουσα ἤδη 250 χιλ. κατ. ὧν 20 χιλ. μόνον εἶνε μαῦροι Ἀμερικανοί. Λευκοὶ δὲ εἶνε ἀδύνατον ἐνταῦθα νὰ ἀποκατασταθῶσι διὰ τὸ θερμὸν καὶ νοσῶδες τοῦ κλίματος.

ΚΑΤΩ ΓΟΥΙΝΕΑ

ὄρις, ὄρη, ποταμοί.

Ἡ κάτω Γουϊνέα, κειμένη πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς ἄνω Γουϊνέας, εἶνε μακρὰ, ἀγρία καὶ βραχῶδες χώρα. Εὐθὺς ἐκ τῆς πλ.

ραλίας ἄρχεται ὑφούμενον τὸ ἡφρεστειῶδες ὄρος Καμερόν. Ποταμὸς δὲ σπουδαῖος τῆς χώρας εἶνε ὁ Ζαῖρος ἢ Κόγγος, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Μοέρου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε Νιγηρητες εἰδωλολάτραι ὅμοιοι τὸ χρῶμα καὶ τὴν γλῶσσαν μὲ τοὺς Κάφρους. Διηρημένοι δὲ εἰς μικροὺς λαοὺς κυβερνῶνται ὑπὸ ἀπολύτων ἡγεμόνων τιμωμένων ὑπ' αὐτῶν ὡς θεῶν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε θερμότατον καὶ καταστρεπτικώτατον εἰς τοὺς Εὐρωπαίους, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον παράγον τὰ αὐτὰ προϊόντα καὶ ζῶα μὲ τὰ τῆς ἄνω Γουινέας.

Ἐπισημ. ἐν αὐτῇ βασιλεία τῶν Νιγηρῶν εἶνε τὸ Λοάγγον πρὸς Β. τοῦ ποταμοῦ Ζαίρου καὶ τὸ Κόγγον πρὸς Ν. τοῦ Ζαίρου. Ἔτερα δ' εἶτι δύο βασιλείαι τὸ τῆς Ἀγγόλας μὲ πρωτὸν Ἀγ. Παῦλον τῆς Λοάνδας καὶ τὸ τῆς Βεγγουέλας μὲ πρωτὸν Ἀγ. Φίλιππον εἶνε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Πορτογάλων.

Ἐν τῇ κάτω Γουινέᾳ παρὰ τὸν κόλπον τῆς Βιάφρας κατέλαβον οἱ Γερμανοὶ λίαν ἐκτεταμένην καὶ εὐφορον χώραν.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ΚΟΓΓΟΝ

Τὸ Ἐλεύθερον Κράτος Κόγγον κείμενον ἐν τοῖς μεσογείοις τῆς Ἀφρικῆς ὀρίζεται ΒΔ. ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ Κόγγου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν ἐν τῇ κάτω Γουινέᾳ κτήσεων τῶν Πορτογάλων, καὶ πρὸς Α. ὑπὸ τῶν λιμνῶν Ταγανυίας καὶ Βαγκβεόλου.

Ποταμὸς αὐτοῦ εἶνε ὁ Κόγγος διαρρέων ἅπασαν τὴν χώραν, καὶ λίμναι ἡ Μουτανείγη, ἡ Ταγανυία, ἡ Μοέρος, ἡ Βαγκβεόλος, ἡ Κασσάλη, ἡ τοῦ Λεοπόλδου, Β. καὶ ἡ Ματούμβα.

Τὸ κράτος τοῦτο ἀποτελούμενον ἐκ πολλῶν νιγηρτικῶν κρατιδίων συνεστήθη διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 26 Φεβρουαρίου τοῦ 1885 τῶν μεγάλων τῆς δυνάμεων Εὐρώπης καὶ τῆς Πορτογαλίας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν μεταξύ των ἐρίδων ἐτέθη ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου Λεοπόλδου Β' καὶ διοικεῖται δι' ἀντιβασιλέως, τοῦ περιηγητοῦ Στάνλεϋ, τοῦ πράγματι συνεργήσαντος εἰς τὴν σύστασιν αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε πενταπλασία τῆς ἐπιφανείας τῆς Γερμανίας, οἱ δὲ κάτοικοι 43 ἑκατ. Νιγηρητες μωαμεθανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι.

Ἡ χώρα αὕτη κειμένη περὶ τὸν Ἰσημερινὸν ἔχει κλίμα λίαν θερμὸν ἀλλ' ἔδαφος εὐφορώτατον, παράγον ὄρυζαν, σησάμιον, καφέν, φοινικέλαιον, καουτσούκ, βαφικὰ ξύλα, τοπάξιον ἐλεφαντόδοντον κλ.

Ἐπισημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε Σταν.λεβί.ιη καὶ Λεοπολδοβί.ιη.

ΓΑΛΛΙΚΟΝ ΚΟΓΓΟΝ

Τὸ Γαλλικὸν Κόγγον ὀρίζεται πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἐλευθέρου Κράτους Κόγγου, πρὸς Ν. ὑπὸ τῶν ἐν τῇ κάτω Γουινέα κτήσεων τῶν Πορτογάλλων, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ἐν τῇ κάτω Γουινέα παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Κόγγου καὶ παρὰ τὸ Ἐλευθέρον Κράτος Κόγγον συνεστήθη τῇ συνεργείᾳ τοῦ περιηγητοῦ Βράτσα Γάλλου ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ ἕτερον κράτος, τὸ *Γαλλικὸν Κόγγον*, συνιστάμενον καὶ αὐτὸ ἐκ πολλῶν νιγηρικῶν κρατιδίων, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας· διοικεῖται δὲ δι' αὐτοῦ τοῦ Βράτσα, πρώτου ἡγεμόνος εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἀποσταλέντος. Ἐχει δὲ αὐτὸ ἐπιφάνειαν ἴσην μὲ τὴν τῆς Γαλλίας καὶ περὶ τὰ 5 ἑκατ. κατοίκων μωαμεθανῶν καὶ εἰδωλοατρῶν.

Ἐπίσημ. αὐτοῦ πόλεις εἶνε *Φρανσεβίλλη* καὶ *Βρατσεβίλλη*.

ΟΤΤΕΝΤΟΤΙΑ

Ἀπὸ τῆς κάτω Γουινέας μέχρι τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν ἐκτείνεται ἡ χώρα τῶν Ὀττεντοτῶν.

Ὅρος αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε τὸ Ὀμότακον, ποταμὸς δὲ εἰς τὰ νότια ὁ Ὀράγγης, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Κομπάσου καὶ ρέων πρὸς τὰ ΒΔ. ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

Οἱ Ὀττεντόται εἶνε λαὸς πρῶτος ἀλλ' ὀνηρότατος, ἔχων ὑπομέλαν χροῶμα ἐξεχούσας παρειάς καὶ ἀρχιὰ μαλλία, εἰς τὴν κτηνοτροφίαν μόνον ἀσχολούμενος. Ζῶντες δὲ οἱ Ὀττεντόται βίον πλάνητα δὲν ἔχουσι πόλεις, ἀλλ' ἀθλίως μόνον κώμας.

Ἐν ταῖς ἐκβολαῖς τοῦ Ὀράγγου ἐν ἀμυώδει παραλίᾳ συνεστήθη ἀπὸ τινῶν ἐτῶν Γερμανικὴ ἀποικία, Ἄκρα *Πεκουέρα* καλουμένη.

ΕΥΕΛΠΙΣ ΑΚΡΑ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΙΣ ΑΥΤΗΝ ΠΡΟΣΗΡΤΗΜΕΝΑΙ ΧΩΡΑΙ

Εὐέλπις Ἄκρα καλεῖται ἡ χώρα ἡ κειμένη πρὸς Ν. τῆς Ὀττεντοτίας μέχρι τοῦ κόλπου τοῦ Λαγόα.

Ἄπασα ἡ χώρα μέχρι τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τῶν Βελονῶν πληροῦται ὑπὸ σειρῶν ὀρέων, ὧν ἐπίσημότερα εἶνε τὸ Κόμπασον καὶ τὸ Τάφελ.

Ἡ Εὐέλπις Ἄκρα ἀπικίσθη τὸ 1652 ὑπὸ τῶν Ὀλλανδῶν, οἵτινες καὶ μέχρι σήμερον διὰ τοῦτο ἀποτελοῦσι τὸν μεγαλείτερον πληθυσμὸν τῶν Εὐρωπαίων. Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ 1806 περιῆλθεν εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 677220 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὸ 1 1/2 ἑκατ. τὸ πλεῖστον Ὀττεντόται εἰδωλοάτραι.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε συγκερασμένον. Δύο ὄραι τοῦ ἔτους ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἡ ξηρὰ καὶ ἡ βροχερά. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ξηρὰν τὸ ἔδαφος αὐτῆς εἶνε ξηρόν, κατὰ δὲ τὴν βροχερὰν εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ χόρτων καὶ ἀνθῶν, παράγον πρὸς Ν. λαμπροὺς οἴνους, βάμβακα, καφὲν κλ. εἰς δὲ τὰ βόρεια ἔχει ἀξιόλογον κτηνοτροφίαν προβάτων καὶ αἰγῶν τῆς Ἀγκύρας, ἐξ ἧς ἐξάγονται καὶ πολλὰ μαλλία. Ἐνταῦθα τρέφεται ἡμερος διὰ τὰ πτερὰ του ὁ στρουθοκάμηλος.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Ἄκρα πρὸς Ν. ὄχυρὰ καὶ λίαν ἐμπορικὴ πόλις, ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ καὶ τόπος ἀναφυγῆς διὰ τοὺς πλείοντας πρὸς τὰς Ἰνδίας, ἔχουσα 45 χιλ. κατ. Κωνσταντία, ὀνομαστὴ διὰ τοὺς οἴνους τῆς. Ἐλισαβετόπολις, λίαν ἐμπορικὴ πόλις τῆς χώρας.

ΚΑΦΡΕΡΙΑ

Καφρερία καλεῖται ἡ χώρα ἡ μεταξὺ τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου, ἐκτεινομένη πρὸς Β. ἐν τοῖς μεσογείοις εἰς τόπους ἀγνώστους.

Εἰς τὰς χώρας αὐτῆς τὰς παρὰ τὴν παραλίαν ἐκτείνονται σειραὶ ὄρεων, ὧν ἐπισημ. εἶνε τὰ ὄρη Καθ.λίμπα ἢ τῶν Δρακόντων ἐν τῷ Νατάλφ καὶ τὰ Λύπατα εἰς τὰ Δ. τῆς. Μοζαμβίκης. Ποταμὸς δ' ἐπισημ. εἶνε ὁ Ζαμβέζης, πηγάζων ΒΔ. ἐκ τοῦ ὄρους Ὀμοτάκου καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Σοφάλης ἐν τῷ Ἰνδικῷ ὠκεανῷ. Λίμναι δ' εἰς τὰ ΒΑ. εἶνε ἡ Βαγκθέολος καὶ ἡ Νιάσσα, καὶ ἔρημος εἰς τὰ Δ. ἡ Καλαγάρη.

Τὸ κλίμα τῆς Καφρερίας εἶνε ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος ἕνεκα τῶν πολλῶν ὑδάτων εὐφορώτατον, παράγον σίτον, ἀραβόσιτον, ὄρυζαν, ζαχαροκάλαμον, καφὲν κλ. Ἐν δὲ τῇ Τρανσβάλ παρὰ τὸν ποταμὸν Βαάλ ἐσχάτως εὐρέθησαν καὶ ἀδάμαντες.

Οἱ Κάφροι εἶνε μελάχροες καὶ ῥωμαλέοι, μωαμεθανοὶ ἢ εἰδωλοάτραι τὴν θρησκείαν, ἔχοντες ἀπαύστους καὶ καταστρεπτικούς πολέμους πρὸς τοὺς γείτονάς των, ὡς οἱ πρὸς Β. τοῦ Νατάλου κατακοῦντες Ζουλοῦ πρὸς τοὺς συγγενεῖς των Βεζουάνας. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς αὐτοὶ πολεμήσαντες τὸ 1878 ἐνίκηθησαν καὶ ἐγένοντο αὐτῶν ὑποτελεῖς. Ἐνασχολοῦνται δὲ ὅσοι εἰς τε τὴν κτηνοτροφίαν τῶν βοῶν καὶ τὴν γεωργίαν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν δ' ἔτι ὑπόκειται ἅπασα σχεδὸν ἡ παραλία τῆς Καφρερίας.

Εὐρωπαϊκῆ δ' ἀποικία ἐν αὐτῇ εἶνε αἱ ἐξῆς·

Ἡ ἀποικία τοῦ Νατάλου, πρὸς Α. τῆς Εὐέλπιδος Ἀκρας, ἔχουσα 360 χιλ. κατ. καὶ ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλους μὲν πρῶτ. Οὐρβάτην ἔχουσαν 5 χιλ. κατ.

Αἱ δύο δημοκρατίαι τῶν Βοέρων (Ὀλλανδῶν χωρικῶν)· α) Ἡ δημοκρατία τῆς Ὁράγγης πρὸς Β. τοῦ Νατάλου, ἔχουσα 135 χιλ. κατ. καὶ πρῶτ. Βλουμφοντεῖνην· β) Ἡ δημοκρατία τῆς Τρασβάλ ΒΑ. τῆς Ὁράγγης, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Βαάλ, παραποτάμου τοῦ Ὁράγγου, ἔχουσα 300 χιλ. κατ. καὶ πρῶτ. τὴν Πρετορίαν. Ἀμφότεραι αὗται αἱ δημοκρατίαι εἶνε αὐτόνομοι καὶ αὐτοδιοικητοὶ, ἀλλ' ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἀγγλους.

Ἡ Σογάλα ΒΑ. τῶν Ζουλοῦ μὲν πρῶτ. Σογάλαν, ὑποκειμένη εἰς τοὺς Πορτογάλλους. Εἰς αὐτοὺς ὑπόκειται ἔτι καὶ ἡ ΒΑ. αὐτῆς κειμένη χώρα Μοζαμβίκη μὲν ὁμώνυμον πόλιν ἐπὶ ἀμμώδους νήσου, ἔδραν τοῦ φενικοῦ διοικητοῦ τῶν ἐνταῦθα Πορτογαλικῶν κτήσεων, ἔχουσαν 10 χιλ. κατ.

ΖΑΓΓΟΥΕΒΑΡΗ

Ἡ Ζαγγουεβάρη ἢ Ζατζιβάρη κειμένη πρὸς Β. τῆς Μοζαμβίκης περιλαμβάνει τὰς νήσους τῆς Ζαγγουεβάρης καὶ τὴν παρὰ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Γρούβα.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῆς ὑπάρχουσι τὰ ὑψηλὰ ὄρη Κέκα καὶ Κιλιμάνζαρον· ποταμὸς δ' ἐν αὐτῇ εἶνε ὁ Γρούβας ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, καὶ λίμναι ἡ Βικτορία Νυάσα καὶ ἡ Ταγανύκα.

Ἡ κλίμα αὐτῆς εἶνε λίαν θερμὸν, τὸ δ' ἔδαφος ἕνα τῶν πολλῶν βροχῶν εὐφορώτατον.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ζαγγουεβάρης εἶνε Νίγηρες μωαμεθανοὶ κυβερνώμενοι ὑπὸ σουλτάνου ἀπογόνου τῆς οἰκογενείας τοῦ Ὀσμάν.

Ἐπισημ. πόλεις εἶνε Ζατζιβάρη, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, ἔχουσα 80 χιλ. κατ.

Πρὸς Β. τῆς Ζαγγουεβάρης μέχρι τῆς 8⁰ βορείου πλάτους συναστήθη τὸ 1884 Γερμανικὴ ἀποικία διὰ συμβάσεως τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανικῆς περὶ ἀποικισμοῦ τῆς Ἀφρικῆς εταιρίας μετὰ τῶν ἐγγχωρίων ἡγεμόνων. Εἶνε δὲ αὕτη ὁροπέδιον ἀνεγρόμενον ἀρκετὰ ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ ὄρους Κιλιμάνζαρον, καὶ πρὸς Β. μὲν ἔχει τὸν ποταμὸν Τάραρ, πρὸς Ν. δὲ τὸν ποταμὸν Ρουζί-

την. Μετ' αὐτῆς ΒΑ. συνέχεται τὸ σουλτανᾶτον Βιτοῦ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κυριάρχου του ἐτέθη τὸ 1885 ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γερμανίας.

ΣΟΜΑΛΟΝ

Τὸ Σόμαλον κεῖται πρὸς Β. τῆς Ζαγγουεβάρης, ἔχον πρὸς Α. τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ πρὸς Β. τὸν κόλπον τοῦ Ἀδένου.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Σομάλου εἶνε μιγάδες ἐκ Νιγηρητων καὶ Ἀράβων παρὰ πολὺ ἀγαπῶντες τὰς ἔριδας καὶ τοὺς πολέμους· διὰ τοῦτο καὶ δι' ὄλως ἀσημάντους αἰτίας συχνὰ φονεύουσιν ἀλλήλους,

Τὸ κλίμα τοῦ Σομάλου εἶνε λίαν θερμὸν καὶ νοσερὸν, τὸ δ' ἔδαφος λίαν εὐφορον παράγον τὰ αὐτὰ προϊόντα καὶ ζῶα μὲ τὰ τῆς Ἀβυσσινίας. Ἐξ αὐτοῦ ἐξάγονται ἀρώματα, ἐλεφαντόδοντον, χρυσόκονις, κόμμι κλ.

Ἐπισημ. δὲ πόλεις αὐτοῦ εἶνε ἡ Σέλα καὶ ἡ Βερβέρα εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν.

ΝΗΣΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Νῆσοι τῆς Ἀφρικῆς εἶνε

α'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Αἱ ἐννέα Ἀζόραι (500 χιλ. κατ.) ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Πορτογάλλους. Εἶνε δ' ὄρειναι καὶ ἠφαιστειῶδεις, ἀλλ' ἐνιαχοῦ ἔχουσι καὶ κοιλάδας, παραγούσας λαμπρὸν οἶνον, βανάνας, πορτοκάλια, λεμόνια, σῖτον κλ. τὸ δὲ κλίμα των εἶνε γλυκὺ καὶ μόνον τὸν χειμῶνα πάσχουσιν ὑπὸ θυελλῶν. Τούτων ἐπισημ. εἶνε ὁ Ἄγιος Μιχαὴλ καὶ ἡ Τερκέρα.

Αἱ Μαδέραι (130 χιλ. κατ.), αἵτινες συνιστάμεναι ἐκ δύο μεγάλων καὶ πολλῶν μικρῶν νήσων καὶ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Πορτογάλλους ἔχουσι κλίμα γλυκὺ καὶ ἔδαφος ὄρεινὸν καὶ ἠφαιστειῶδες, ἀλλ' εὐφωρότατον παράγον περίφημον οἶνον, ζαχαροκάλυμον κλ. Τούτων μεγαλειτέρα εἶνε ἡ Μαδέρα μὲ πόλιν Φουγγάλην ἐπὶ γραφικῆς θέσεως, ἔχουσαν 25 χιλ. κατ.

Αἱ Κανάριαι (300 χιλ. κατ.), αἵτινες συνιστάμεναι ἐξ ἑπτὰ μεγάλων καὶ ἐξ ἑξ μικρῶν νήσων καὶ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς ἔχουσι παντοτεινὸν ἔαρ καὶ ἔδαφος ὄρεινὸν καὶ ἠφαιστειῶδες, ἀλλὰ καὶ εὐφόρους κοιλάδας, παραγούσας λαμπρὸν οἶνον κλ.

Ἐπισημ. αὐτῶν νῆσοι εἶνε Φάρος, μικρὰ νῆσος, δι' ἧς διέρχεται ὁ πρῶτος Μεσημβρινός. Τερερέφη, ὄρεινὴ καὶ κατὰφυτος νῆσος, ἔχουσα ὑψηλὸν ἠφαιστειῶδες ὄρος τὸν Πρηῶνα τοῦ Ἄδου.

Φαναρία, ἐξ ἧς ὠνομάσθησαν καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι μὲ πρωτ. *Πάλμαρ* ἔχουσιν 20 χιλ. κατ.

Αἱ δεκατέσσαρες νῆσοι τοῦ *Πρασίνου Ἀκρωτηρίου* (100 χιλ. κατ.) ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Πορτογάλλους, ὄρειναι καὶ ἠφαιστειώδεις, ἐν αἷς σπανίως πίπτει βροχή· ἔνεκα τούτου εἶνε καὶ ἄγονοι, καὶ μόνον ἄλας ἐξ αὐτῶν ἐξάγεται. Τούτων ἐπίσημ. εἶνε ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, ἐν ἧ ἐδρεύει ὁ Πορτογάλλος διοικητής.

Ἡ Ἀσσεισιῶν (*Ἀράληψις*) πρὸς Ν. ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ἀγγλους, ἠφαιστειώδης νῆσος, γνωστὴ διὰ τὰς γιγαντώδεις χελώνας τῆς, αἵτινες ἐντὸς δεξαμενῶν ὑπερβολικὰ ἀναπτύσσονται, καὶ τινες αὐτῶν ἔχουσι βάρους 350 χιλιογράμμων. Εἶνε δ' ἔτι τόπος ἀναψυχῆς διὰ τοὺς πλείοντας πρὸς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Ἡ Ἀγία Ἐλένη, (7 χιλ. κατ.) ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ ἔχουσα πόλιν *Ἰαμειστόβην*, ἐν ἧ φρουρούμενος ὁ μέγας Ναπολέων ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἀπέθανε τὸ 1821.

β'. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν.

Αἱ *Μασκαρίται* πρὸς Α. τῆς *Μαδαγασκάρ*. Τούτων ἐπίσημ. εἶνε·

Ἡ *Ερωσις* (πρότερον *Βουρβῶν* 180 χιλ. κατ.) ὑποκειμένη εἰς τοὺς Γάλλους, ἔχουσα μέγα καὶ ἐνεργὸν ἠφαιστειον, τὸ ὠραιότερον κλῆμα τοῦ κόσμου, ἔδαφος εὐφορώτατον παράγον καφέν, ἰνδικόν, βάμβακα κλ. καὶ πρωτ. τὸν Ἅγιον Διονύσιον, λίαν ἐμπορικὴν πόλιν ἔχουσαν 30 χιλ. κατ.

Ὁ Ἅγιος Μαυρίκιος ἢ ἡ Φράντσα (360 χιλ. κατ.) ἀπὸ τοῦ 1814 ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἀγγλους, εὐφορωτάτη νῆσος παράγουσα καφέν, ἰνδικόν, ζαχαροκάλαμον κλ.

Αἱ *Κομόραι* πρὸς Β. τῆς *Μαδαγασκάρ*, ἠφαιστειώδεις καὶ εὐφοροὶ νῆσοι κατοικούμεναι ὑπὸ Ζαγγουεβαρίων καὶ ὑποκείμεναι εἰς τὸν σουλτάνον τῆς *Μασκάτης*. Ἐκ τούτων μόνη ἡ *Μαυόττη* ὑπόκειται εἰς τοὺς Γάλλους.

Ἡ *Μαδαγασκάρ* (3 1/2 ἑκατ. κατ.). ἡ μεγαλειτέρα νῆσος τῆς Ἀφρικῆς, διασχιζομένη ὑπὸ τοῦ ὄρους *Αὐταράκ* ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἔχοντος ὕψος 2700 μέτρ. Τὸ βόρειον καὶ ἀνατολικὸν τῆς νήσου ἔχει πολλὰ ὕδατα, πλουσίαν βλάστησιν καὶ ποικιλίαν φυτῶν καὶ ζώων, τὸ δὲ νοτιοδυτικὸν εἶνε ξηρὸν κατοικούμενον ὑπὸ λαῶν μαλακῆς φυλῆς. Εἶνε δὲ οἱ κάτοικοι αὐτῆς τραχεῖς, ἀλλὰ φιλόπονοι καὶ φιλόξενοι, καλλιεργοῦντες καλῶς τὴν νῆσον, παράγουσαν καφέν, ζαχαροκάλαμον, βάμβακα, ὄρουζαν, πέπερι κλ.

Ἐπίσημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Τατανάριβον* ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς νήσου, πρωτ. τῶν *Χοβῶν*, τῶν κυρίως ἡγεμόνων τῆς νήσου,

ἔχουσα 80 χιλ. κατ. Ταματάβη, ἐμπορικὴ πόλις ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας.

Ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῆς οἱ Γάλλοι ἐξουσιάζουσι τὴν πόλιν Ἀγίαν Μαρίαν καὶ 4 μικρὰς νήσους πρὸς τὰ ΒΔ. αὐτῆς. Ἐσχάτως δὲ οἱ Χόβαι μετὰ πολυχρόνιον πόλεμον ἀνεγνώρισαν τὴν κυριαρχίαν τῆς Γαλλίας.

Αἱ Ἀμφιάρται ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἄγγλους, νῆσοι ἐκ κοραλίων, ἄφοροι καὶ κακῶς καλλιεργημένοι, ἀλλ' ἔχουσαι καλὸν ὕδωρ, καὶ διὰ τοῦτο ἐπισκεπτόμεναι ὑπὸ τῶν πλεόντων εἰς τὰς θαλάσσας ταύτας.

Αἱ Σεϋγέλλαι πρὸς Β. αὐτῶν ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἄγγλους εἶνε νῆσοι ἐκ γρανίτου καὶ ἔχουσι κλίμα ὑγιεινὸν καὶ ἔδαφος λίαν εὐφορον.

Ἡ Σοκότορα εἰς τὰ ΒΑ. τοῦ ἀκρωτηρίου Γουαρδαφουίου, βραχύδης καὶ ἀνυδρος νῆσος, ἔχουσα κλίμα θερμὸν καὶ παράγουσα τὴν καλλίστην ἀλόην. Ὑπόκειται δ' εἰς τὸν Ἰμάμην τῆς Μασκάτης, ὄντα ὑπόχρεων διὰ συνθήκης μηδέποτε νὰ ἐκχωρήσῃ εἰς ἄλλον τὴν νῆσον, μηδὲ νὰ ἐπιτρέψῃ ἐν αὐτῇ ἀποικίαν ἄλλων ἄνευ τῆς ἀδείας τῆς Ἀγγλίας.

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Κιλιμάνζαρον	5703	Λύπατα	3200
Κένια	5500	Ὀμότακον	2682
Ῥασδασάν (Ἀβυσσιν.)	4620	Αὐταράκ (Μαδαγασκάρ)	2700
Καμερόν	4190	Κόμπασσον	2659
Πρωῶν τοῦ Ἄδου	3716	Μιλανδσον	2440
Ἄτλας	3500	Μάρρα (Δαρφουρ)	1830

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΩΝ

ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Πόλ.	χιλ.	Πόλ.	χιλ.
Κάιρον	330	Ζατζιβάρη	80
Ἀλεξάνδρεια	170	Ἀλγέριον	72
Τύνις	125	Ὀράνη	60
Φέζ	100	Κοῦκα	60
Σοκοτοῦ	80	Λάγος	60
Τανάραβον	80		

ΑΜΕΡΙΚΗ

Όρια, μήκος, πλάσις, πορθμοί, ακρωτήρια, ὄρη, πεδιάδες,
ποταμοί, λίμναι.

Ἡ Ἀμερικὴ ἢ ὁ Νέος Κόσμος κατὰ τὸ ΒΔ. αὐτῆς μέρος κεῖται πλησιέστατα εἰς τὴν Ἀσίαν, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βεριγγείου πορθμοῦ. Καὶ πρὸς Β. μὲν βρέχεται ὑπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Νοτίου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

Τὸ μέγιστον αὐτῆς μήκος εἶνε ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δισβούρου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ὅρου ἐν τῇ Γῇ τοῦ Πυρὸς 15000 χιλιομ.

Συνίσταται δὲ αὕτη ἐκ δύο σχεδὸν ἴσων ἡπείρων, ἔχουσῶν περίπου τὴν αὐτὴν μορφήν, τῆς Βορείου καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, αἵτινες ἐνοῦνται διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμαᾶ, ὅστις ἤδη χωρίζεται διὰ διώρυγος.

Κόλποι ἐπίσημ. τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανὸν εἶνε ὁ Βούθιος καὶ ὁ Βαφίνιος· εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὁ Οὐδσόγιος, ὁ κόλπος τοῦ Ἀγίου Λαυρεντίου, ἢ Ἀρτυλλικὴ θάλασσα, ὁ Μεξικανικὸς κόλπος, τὸ Καραϊβειον πέλαγος, ὁ κόλπος τῶν Ἀγίων Πάντων, ὁ κόλπος τοῦ Ἀγίου Ἀρτωνίου καὶ ὁ κόλπος τοῦ Ἀγίου Γεωργίου· εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν ἢ Βερίγγειος θάλασσα, ὁ κόλπος τῆς Καλλιφορνιας, ὁ κόλπος τοῦ Παναμαᾶ, καὶ ὁ κόλπος τῆς Γουακίλης

Πορθμοὶ αὐτῆς ἐπίσημ. εἶνε εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανὸν ὁ Λαγκάστριος καὶ ὁ τοῦ Δαβίς· εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν ὁ Οὐδσόγιος, ὁ τῆς Νεογείου, ὁ τῆς Φλωρίδος καὶ ὁ Μαγγελλαρικὸς.

Ἀκρωτήρια τῆς Ἀμερικῆς ἐπίσημ. εἶνε τὸ Βάρροβορ εἰς τὰ ΒΔ. εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν· εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικὸν τὸ Φαρβέλλορ εἰς τὰ Ν. τῆς νήσου Γροιλλανδίας, τὸ τοῦ Ἀγίου Ρόκου εἰς τὰ Α. καὶ τὸ Ὅρον εἰς τὰ Ν. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς· καὶ εἰς τὸν Μέγαν ὠκεανὸν ἢ Παρίνα εἰς τὰ Δ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ τὸ τοῦ Ἀγίου Λουκά εἰς τὰ Δ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Τὰ ὄρη τῆς Ἀμερικῆς κατέρχονται ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἀποτελοῦντα ἐν ὅλον σύστημα, διερχόμενον ἅπασαν τὴν χώραν παραλλήλως καὶ πλησίον τῆς δυτικῆς παραλίας ἢ σχεδὸν ἐπ' αὐτῆς

ἀπὸ τῆς νοτιωτάτης αὐτῆς ἄκρας μέχρι τοῦ πρὸς Β. ἀκρωτηρίου τῆς Οὐαλλίας. Εἶνε δὲ σπουδαία διὰ τὸ ὕψος τῶν κορυφῶν τῶν, τὸ πλῆθος τῶν ἠφαιστειῶν, τὴν ποικιλίαν τῶν ὄροπεδίων καὶ τὸν μέγαν πλοῦτον τῶν μετάλλων. Διαιροῦνται δὲ ταῦτα εἰς τρία μέρη·

α'. Εἰς τὰ ὄρη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, χωριζόμενα εἰς δύο σειρὰς καὶ ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ μέχρι τῆς χαμηλῆς χώρας τοῦ Τεχουαντεπέκου. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρὸς Δ. σειρὰν ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶνε τὸ ὄρος τοῦ Ἀγίου Ἡλιοῦ καὶ τὸ Βίδνεη ἐν τῇ σειρᾷ Νεβάδα, εἰς δὲ τὴν πρὸς Α. αὐτῆς σειρὰν εἶνε τὰ Βραχῶδη ὄρη, ἀρχόμενα πρὸς Ν. ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου μὲ τὰ τῆς ἄλλης σειρᾶς καὶ ἀπολήγοντα πρὸς Β. εἰς τὸ Βάρροβον ἀκρωτήριο τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ.

β'. Εἰς τὰ ὄρη τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς, τὰ ὅποια ποικίλως ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ νοτίου ἄκρου τῶν ὄρέων τῆς Βορείου Ἀμερικῆς φθάνουσι μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ, περιλαμβάνοντα πολλὰ ἠφαιστεια, ὧν ἐπισημ. εἶνε τὸ Ποιοχάτεπλον.

γ'. Εἰς τὰ ὄρη τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἦτοι τὰς Κορδιλιέρας τῶν Ἀνδεων, ἀρχόμενας ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Παναμᾶ καὶ φθάνουσας μέχρι τῆς νοτιωτάτης αὐτῆς ἄκρας.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἄμα διεύθυνσιν ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῶν ὄρέων μεγάλη χαμηλὴ πεδιάς κατέχουσα τὸ μέσον τῆς ἠπείρου ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Μαγγελάνου μέχρι τοῦ Βορείου ὠκεανοῦ, καὶ μόνον ἐν τῷ μέσῳ διακόπτεται ὑπὸ τῶν ὄρέων τῆς Βενεζουέλης.

Πλὴν τῶν ὄρέων τούτων καὶ μεμονωμένα συμπλέγματα ὄρέων ὑπάρχουσι ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς ἠπείρου·

α'. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ὑπάρχουσι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς τὰ ὄρη Ἀλληγάνεια ἢ Ἀπαλάγεια.

β'. Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ὑπάρχουσι· 1 τὰ παρὰ τὴν παραλίαν ὄρη τῆς Βενεζουέλης· 2 τὰ ὄρη τῆς Βρασιλίας.

Ἡ Ἀμερικὴ ἔχει πολλοὺς ποταμοὺς καὶ πολλὰς λίμνας. Τούτων ἐπισημ. εἶνε·

α'. Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν ὁ Μακενσίας ἐκ τῶν Βραχωδῶν ὄρέων πηγάζων καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν Ἀθαβάσκης, Δούλων καὶ Ἀρχτων ἐκβάλλει εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν. Εἰς δὲ τὸν Μέγαν ὠκεανὸν ἐκβάλλουσι· 1 ὁ Κολομβίας ἢ Ὁριγόνης, πηγάζων παρὰ τὸν Μακενσιαν· 2 ὁ Κολοράδος, ἐκβάλλων εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλλιφορνίας. Εἰς δὲ τὸν Ἀτλαντικόν· ἐκβάλλει· 1 ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος, δεχόμενος τὰ ὕδατα τῶν λι-

μνῶν Ὑπερτέρας, Μιχιγάνης, Ἐρίης, Οὐρόνης καὶ Ὁνταρίου, εἰς ἣν καταπίπτουσι τὰ ὕδατα τοῦ καταρράκτου Νιαγάρα ἀπὸ 52 μέτρ. ὕψος· 2 ὁ Μισσισιπιῆς ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, δεχόμενος πολλοὺς ἄλλους μεγάλους ποταμούς· οἷον τὸν Μισσουρήν, τὸν Ὁρίον, τὸν Ἀρχάνσαρ, τὸν Ἐρυθρόν.

β'. Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν· 1 ὁ τῆς Ἀγίας Μαγδαληνῆς, ἐκβάλλων εἰς τὸν Καραϊβειὸν κόλπον· 2 ὁ Ὁρινόκος, ὅστις δεχόμενος καὶ ἄλλους ποταμούς ἐκβάλλει διὰ δύο στομάτων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· 3 ὁ Ἀμαζόνιος, ὁ μεγαλειότερος ποταμὸς τῆς γῆς, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν Κορδιλιερῶν τῶν Ἄνδεων καὶ δεχόμενος 20 μεγάλους ποταμούς ἐκβάλλει διὰ δύο μεγίστων στομάτων εἰς τὸν αὐτὸν ὠκεανόν· 4 ὁ Ἅγιος Φραγκῖσκος, πηγάζων ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Βρασιλίας καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν· 5 εἰς τὸν αὐτὸν ὠκεανὸν ἐκβάλλει καὶ ὁ Λαπλάτας πηγάζων ἐκ τῶν Κορδιλιερῶν τῶν Ἄνδεων.

Τὰ δύο τρίτα τῆς ἐπιφανείας τῆς Ἀμερικῆς εἶνε πεδιάδες. Τούτων σπουδαιότεραι εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε· 1 ἡ πεδιάς τοῦ Μακενσίου· 2 ἡ πεδιάς τοῦ Μισσισιπιῆ. Εἰς δὲ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν· 1 ἡ πεδιάς τοῦ Ὁρινόκου καὶ ἡ τῆς Βερεζουέλης μετὰ τῶν γυμνῶν δένδρων πεδιάδων τοῦ ποταμοῦ Ἀμαζονίου· 2 ἡ τὰ μάλιστα δασώδης πεδιάς τοῦ Ἀμαζονίου κειμένη μετὰ τὸ ὄροπέδιον τῆς Γουάνης, τῆς παρχίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τῶν Κορδιλιερῶν τῶν Ἄνδεων τοῦ Περού καὶ Κουίτου, ἔχουσα ἕκτασιν μεγαλειτέραν τῆς Γερμανικῆς αυτοκρατορίας καὶ μεγίστην ποικιλίαν φυτῶν· 3 αἱ πάμπαι τοῦ Λαπλάτα, χαμηλόταται πεδιάδες, ὑγρόταται καὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ ὑψηλῶν καὶ λεπτῶν χόρτων, ἐκτεινόμεναι ἀπὸ τῶν Κορδιλιερῶν τῶν Ἄνδεων τῆς Χιλῆς μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ σχηματίζουσαι ἀπεράντους ἀνευ δένδρων λειμῶνας, ἐν οἷς βόσκουσιν ἄπειροι ἀγέλαι ἀγρίων βοῶν καὶ ἵππων (ὑπὲρ τὰ 15 ἑκατ.), φυλαττόμεναι ὑπὸ τῶν ἀγρίων ποιμένων των. Μετ' αὐτῶν ἐνοῦνται αἱ στέπαι ἧτοι χαμηλαὶ πεδιάδες τῆς Παταγονίας, κεκαλυμμέναι καθ' ἅπαν τὸ ἔτος ὑπὸ φυτῶν ἀλατούχων, ἐν αἷς ὡσαύτως βόσκουσιν ἄπειροι ἀγέλαι ἀγρίων βοῶν καὶ ἵππων.

Κλίμα, ἔδαφος, ἱστορία.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀμερικῆς πρὸς μὲν τὸ μέσον αὐτῆς εἶνε ὑγρὸν καὶ θερμὸν, ὅσον δὲ προχωροῦμεν πρὸς τὰ ἄκρα τόσον γίνεται εὐχραές καὶ ἐπὶ τέλους ψυχρόν. Κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡπείρου ἀπὸ

τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου πρὸς Β. μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαπλάτα πρὸς Ν., ἐπειδὴ ἡ θερμότης εἶνε μεγάλη καὶ τὰ ὕδατα ἄφθονα, ἡ βλάστησις εἶνε πλουσιωτάτη. Βορείως δὲ τῶν πηγῶν τοῦ Κολοράδου μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δούλων καὶ νοτίως τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαπλάτα πρὸς τὴν Παταγονίαν βλαστάνουσι τὰ δένδρα τῶν βορείων μερῶν καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ τῆς Εὐρώπης. Βορειότερον δὲ τῆς λίμνης ταύτης ἄρχεται ἡ βλάστησις τῶν βρύων καὶ θάμνων. Ἐν γένει δὲ οἱ καρποὶ τῶν δένδρων καὶ φυτῶν τῆς ἠπείρου ἕνεκα τῆς μεγάλης ὑγρασίας τοῦ κλίματος εἶνε πολύχυμοι, τὰ δὲ διάφορα ζῷά της μικρὰ καὶ ἀδύνατα, ἐν ᾧ τὰ ἔρπετά εἶνε κολοσσίου μεγέθους.

Ἡ ἠπειρος αὕτη ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Πρῶτοι δὲ οἱ Δανοὶ τὸ 770 μ. Χ. ἐπάτησαν ἐπὶ τῶν βορείων χωρῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ἄλλ' ἡ πραγματικὴ αὐτῆς ἀνακάλυψις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Γενουάτου Χριστοφόρου Κολόμβου, ἀνακαλύψαντος τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1492 τὴν νῆσον *Γουαυαχάνη*, τὴν μετονομασθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ *Σανσαλβάδωρ* (*Ἅγιον Σωτήρα*), μίαν τῶν Βαχαμικῶν νήσων (α).

Ὅτε δὲ αὕτη ἀνεκαλύφθη, κατφεκίτο ὑπὸ λαῶν ἐχόντων πολλὴν τὴν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς κατοικοῦντας πρὸς τὸν Βερίγγειον πορθμὸν Ἀσιανούς καὶ πρὸς τοὺς Μογγόλους. Τῶν λαῶν τούτων οἱ μὲν εἶχον καὶ πολιτισμὸν τινα, οἱ δὲ ἦσαν ἄγριοι καὶ ἠσχολοῦντο μόνον εἰς τὴν θήραν. Πολιτισμένοι δὲ ἦσαν ἐν μὲν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ οἱ ἐν τῷ νέῳ καὶ τῷ βορείῳ Μεξικῷ κατοικοῦντες παλαιοὶ Μεξικανοί, εἰς οὓς ἀνήκουσιν οἱ ἐν τῇ Γουατεμάλα *Κορίγαι*, καὶ οἱ ἐν Ἰουκατάνη *Ματαί*· ἐν δὲ τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ οἱ *Χίβχαι* ἢ *Μουίσκαί* ἐν τῷ ὀροπέδιῳ τοῦ Βογότα ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Μαγδαληνῆς, μακρότερα δὲ εἰς τὴν Περούϊαν καὶ εἰς τὸ Κούιτον οἱ *Κουϊχέαι* καὶ οἱ *Κόχλαι* ἢ *Αἰμάραι* παρὰ τὴν λίμνην Τιτικάκαν, καὶ ἐν τῇ Χιλῇ οἱ *Ἀραυκαροὶ* κλ.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, γλῶσσα, πολίτευμα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ἀμερικῆς εἶνε 38470000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 100 ἑκατ. ὦν 50 ἑκατ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν Καυκασίαν φυλὴν, μετοικήσαντες ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ λα-

α) Κατὰ νεωτάτας ἐρεῖνας ἡ λέξις Ἀμερικῆ ἐλήφθη ἢ ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Νικαραγουᾶς καλουμένων Ἀμερικ ἢ ἐκ τοῦ Ἀμέρικα ἢ Ἀμέρικα, ὅπερ ἦν τὸ ἔθνικόν ὄνομα τοῦ κράτους τῆς Περούϊας, καὶ ὅχι ἐκ τοῦ Ἀμερικίου Βεσπουκίου· διότι οὗτος ἐκαλεῖτο Ἀλβερτικός Βεσπούκιος καὶ ὄχι Ἀμερικίος.

λοῦντες τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὰς λατινικὰς γλώσσας (Γαλλικὴν, Πορτογαλλικὴν, Ἰσπανικὴν), 7 ἑκατ. Ἀφρικανοὶ Νίγηριτες, κυβερνώμενοι ἅπαντες δημοκρατικῶς, πλὴν τῆς Βρασιλίας, κυβερνωμένης ὑπὸ συνταγματικοῦ αὐτοκράτορος. Θρησκεία δ' ἐπικρατοῦσα εἰς μὲν τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν εἶνε ἡ τῶν διαμαρτυρομένων καὶ ἡ τῶν δυτικῶν, εἰς δὲ τὴν Νότιον μόνον ἡ τῶν δυτικῶν. Ἄλλ' ὑπάρχουσι ἐτι ἐν αὐτῇ καὶ πολλοὶ ἄγριοι αὐτόχθονες λαοὶ καὶ ὄντες εἰδωλολάτραι.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 6 μέρη, τὴν *Δανικὴν Βόρειον Ἀμερικὴν*, τὴν *Βρεττανικὴν Βόρειον Ἀμερικὴν*, τὰς *Ἡνωμένας Πολιτείας*, τὸ *Μεξικόν*, τὴν *Κεντρικὴν Ἀμερικὴν* ἢ *Γουατεμάλαν* καὶ τὰς *Ἀντίλλας νήσους*.

Χερσόνησοι αὐτῆς ἐπίσημοι εἶνε ἡ *Ἀλάσκα* καὶ ἡ *Βουθία* εἰς τὸν Βόρειον ὠκεανόν, ἡ *Λαβραδορὶς* καὶ ἡ *Νέα Σκωτία* πρὸς Α. τῆς Βρεττανικῆς Ἀμερικῆς, ἡ *Φλωρίς* πρὸς Ν. τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἡ *Γουκατάρη* εἰς τὰ ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἡ *Παλαιὰ Καλλιφορρία* εἰς τὰ ΝΔ. τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

ΔΑΝΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

ἢ ΓΡΟΙΛΛΑΝΔΙΑ

Ἡ Βόρειος Δανικὴ Ἀμερικὴ ἢ Γροιλλανδία κειμένη εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς συνίσταται ἐκ νήσων ἕνεκα τῶν πάγων λίαν δυσπροσίτων, ὧν τὸ βόρειον μέρος εἶνε ὄλως ἄγνωστον.

Οἱ Δανοὶ τὸ 770 μ. Χ. ἀνεκάλυψαν τὴν Γροιλλανδίαν, συστήσαντες ἐν αὐτῇ ναυτικούς σταθμούς διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν. Ἀλλὰ τὸ 1408 ἐγκατέλιπον αὐτὴν διὰ τὸ ψυχρὸς τῆς, ἀποκατασταθέντες ἐκεῖ πάλιν διὰ τὴν ἀλιεῖαν τῶν φαλαινῶν τὸ 1721. Ὠνόμασαν δὲ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοίκους *Ἐσκιμῶους*, λαὸν μικρόσωμον καὶ δυσειδῆ καὶ ζῶντα μέχρι σήμερον τὸν χειμῶνα ἐν ὑπογειοῖς λάκκοις, τὸ δὲ θέρος ἐν σκηναῖς.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 185000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 10 χιλιάδες τὸ πλεῖστον Ἐσκιμῶι χριστιανοὶ ὑποκείμενοι εἰς τὴν Δανίαν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ψυχρότατον. Ἐνταῦθα ὁ χειμὼν διαρκεῖ 8 ἕως 10 μῆνας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὁ ἥλιος χάνεται ἀπὸ τοῦ τέλους Νοεμβρίου μέχρι τῶν μέσων Ἰανουαρίου. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ χειμῶνος ἡ θάλασσα καλύπτεται ὑπὸ πάγων,

καταιγίδες μεγάλαι συμβαίνουσι καὶ τὸ ψῦχος εἶνε φοβερώτατον, τὸ δὲ βόρειον σέλας καὶ ἡ λάμψις τῆς Σελήνης καθιστῶσιν ἤττον ἐπαχθῆ τὸν βίον κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους εἰς τὰς λυπηρὰς ταύτας χώρας.

Τὸ δ' ἔδαφος αὐτῆς μόνον εἰς τὰ νότια μετὰ μεγάλην καλλιέργειαν παράγει κράμβας, δαυκία, κριθὴν καὶ γεώμηλα. Ζῶα δ' ἔχει ἡμερα ρέννας καὶ κύνας, ἄγρια δὲ λευκὰς ἄρκτους, λευκοὺς λαγωὺς καὶ κοκκίνας ἀλώπεκας. Ἡ δὲ θάλασσα ἔχει ἀφθονίαν φαλαινῶν, φωκῶν κλ. καὶ ἐκ τούτων εἶνε οἱ πόροι τῶν κατοίκων.

Ταύτης ἤδη κατοικεῖται ὑπὸ τῶν Ἑσκιμῶν ἢ δυτικῆ παραλία, ἐν ἣ ἀξιολογώτεροι ἐνταῦθα Δανικαὶ ἀποικίαι εἶνε ἡ Γοθάβη καὶ ἡ Ὑπερναβίκη, κειμένη σχεδὸν ἐπὶ τῆς 73⁰ βορείου πλάτους.

ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἵθρια, ὄρη, νῆσοι, ποταμοί, λίμναι, ἱστορία.

Ἡ Βρεττανικὴ Βόρειος Ἀμερικὴ ἔχει πρὸς Β. τὸν Βόρειον ὠκεανὸν καὶ τὴν Γροιλλανδίαν, πρὸς Ν. τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας, πρὸς Α. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Δ. τὸν Μέγαν ὠκεανὸν καὶ τὴν χερσόνησον Ἀλάσκαν. Εἰς τὰ βόρεια αὐτῆς ὑπάρχει πλῆθος νήσων, ὧν βορειόταται εἶνε ὁ *Πρήκηψ Πατρίκιος*, ἡ *Μελβίγη*, ἡ *Βαθούρστη* καὶ ἡ *Δεβῶν*, νοτίως δὲ αὐτῶν κεῖνται αἱ νῆσοι *Βάγκ*, ἡ τοῦ *Πρήκηπος Ἀλβέρτου*, ἡ *Κοκβούρη*, ἡ *Βαρίνιος* χώρα καὶ ἡ *Σουθαμπτῶν*.

Τῆς χώρας ταύτης ὁ *Καναδᾶς* ἀνεκαλύφθη τὸ 1477 ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, τὸ δὲ 1534 Φραγκίσκος ὁ Α' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας κατέκτησεν αὐτόν· κυρίως ὅμως ἤρξαντο νὰ πέμπωσιν εἰς αὐτόν ἀποικίας ἀπὸ τοῦ 1608. Ἀλλὰ τὸ 1760 κατέκτησαν τὴν χώραν οἱ Ἀγγλοὶ, ὀνομάσαντες αὐτὴν *Βρεττανικὴν Βόρειον Ἀμερικὴν*.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολιτεῦμα, κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς χώρας εἶνε 8412000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 4,500,000 Γάλλοι, Ἀγγλοὶ καὶ ἄλλοι Εὐρωπαίου χριστιανοὶ καὶ εἰς τὰ βόρεια μέρη Ἑσκιμῶι καὶ Ἰνδοὶ εἰδωλόλατραι, ἀποτελοῦντες ἀπὸ τοῦ 1867 τὴν Ὀμοσπονδίαν τοῦ *Καναδᾶ* καὶ κυβερνῶμενοι ὑπὸ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ καὶ δύο Βουλῶν ἔδραν ἔχουσῶν τὴν πόλιν Ὀττάβαν. Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς τὰ

βόρεια μέρη εἶνε ψυχρότατον, τὸ δ' ἔδαφος λιμνῶδες καὶ ἀκαλλιέργητον, τὸ δὲ νότιον δὲν εἶνε πολὺ ψυχρόν, ἔχον ἔδαφος ἐν τισὶ μέρεσιν ὀπωσοῦν εὐφορον, εἰς ἄλλα δὲ μέρη ὑπάρχουσι δάση μεγάλα καὶ λαμπραὶ βοσκαί. Ἡ Λαβραδορίς κεκαλυμμένη ὑπὸ ὀρέων εἶνε ψυχροτάτη καὶ ἀνεπίδεκτος καλλιιεργείας, ἡ δὲ *Νέα Βρουνσβίκη*, ἡ *Νέα Σκωτία* καὶ ὁ *Καναδᾶς* ἔχουσι χειμῶνα ψυχρόν, ἀλλὰ θέρος θερμότατον. Ἐνταῦθα γίνονται δημητριακοὶ καρποὶ, λίνος, καπνὸς κλ. Ζῶα δ' ἔχει ἡ χώρα ἡμεραρένας, βοῦς, κύνας, κλ. ἄγρια δὲ ἄρκτους, σισυροφόρα ζῶα καὶ θαλάσσια φαλαίνας, φώκας, θαλασσίους ἵππους, κλ.

Αἱ νῆσοι τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου εἶνε ψυχραὶ καὶ ὀλίγον εὐφοροὶ· ἀλλ' ἡ νῆσος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου παράγει ἄφθονα γεννήματα ὡς καὶ ἡ Μικελώνη, καὶ ἀνήκουσιν ἀμφοτέραι εἰς τοὺς Γάλλους.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Ταύτης διηρημένης εἰς 8 νομοὺς ἐπίσημ. πόλεις εἶνε Ὀτάβα ἐπὶ ὀμωνύμου παραποταμίου τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 30 χιλ. κατ. *Τορρέντο* ἐπὶ τῆς Ὀνταρίου λίμνης, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 90 χιλ. κατ. *Μορτρεάλη* ἐπὶ ὠραίας νήσου σχηματιζομένης ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, ἐμπορικωτάτη πόλις καὶ κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ, ἔχουσα 140 χιλ. κατ. *Κουβέκη* ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου, πρωτ. τῆς Ὀροσπονδίας ἔχουσα φρούριον, ναυπηγεῖον καὶ 60 χιλ. κατ. *Ἀλιφάξη* ἐπὶ τῆς Νέας Σκωτίας σταθμὸς τῶν διαποντιῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιριῶν, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἁγιος Ἰωάννης ἐν τῇ νέᾳ Βρουνσβίκη, ἔχουσα ἀξιόλογον ἐμπόριον καὶ 30 χιλ. κατ.

Ἐν δὲ τῇ Λαβραδορίδι ἐχούσῃ μόνον 3500 κατ. κεῖται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τὸ *Νῆσον*, ἡ *Ὀφενθάλη* καὶ ἡ *Χεβρών*, σταθμοὶ ἱεραποστόλων, οἵτινες κατῴρθωσαν τοὺς πλείστους τῶν Ἑσκιμῶν νὰ κάμωσι χριστιανούς.

Εἰς τὴν Βρετανικὴν Ἀμερικὴν ἀνήκουσιν ἔτι καὶ αἱ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν αὐτῆς παραλίαν νῆσοι ἡ *Νεόγειος* (180 χιλ. κατ.), παράγουσα ἄφθονα γεννήματα καὶ τρέφουσα εἰς τὰς ἀμμώδεις σύρτεις τῆς πληθὸς βακαλάων, ἐκ τῆς ἀλιείας τῶν ὁποίων παρέχεται ἐνιαύσιον εἰσόδημα 45 ἑκατ. περίπου δραχμῶν. Αἱ νῆσοι *Βερμουδαί* (15 χιλ. κατ.) πρὸς Ν. τῆς Νεογείου. Τούτων 19 μόνον οἰκοῦνται ἐξάγουσαι κέδρους καὶ οὔσαι ὁ κύριος σταθμὸς

τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἀγγλικῆς μοίρας. Συχνὰ δὲ πάσχουσιν οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Ὅρια, ὄρη, ποταμοί, λίμναι, ἱστορία.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι, κείμεναι πρὸς Ν. τῆς Βρεττανικῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὀρίζονται πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Μεξικικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

Ὅρη τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐπίσημ. εἶνε τὸ Ἄβδερον, τὸ Φρέιμοντον καὶ τὸ Σάουθ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Βραχυδῶν Ὁρέων, ἔτι δὲ τὰ Ἀλλεγάνεια· ποταμοὶ δὲ ὁ Κολομβίας, ὁ Κολοράδος καὶ ὁ Μισσισιπής, καὶ λίμναι αἱ ἐκβάλλουσαι εἰς τὸν ποταμὸν τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου.

Τὴν χώραν ταύτην ἀνεκάλυψε τὸ 1497 ἐν Ἀγγλικῇ ὦν ὑπηρεσίᾳ ὁ Ἐνετὸς Καθότος. Πράγματι ὅμως οἱ Ἀγγλοὶ μόλις τὸ 1607 ἤρξαντο νὰ πέμπωσιν εἰς αὐτὴν ἀποικίας, αἵτινες ἐξηκολούθησαν νὰ γίνωνται ὄχι μετὰ πολλῆς ζωηρότητος μέχρι τοῦ 1773, ὅτε μέγαν ἀγῶνα ἀναλαβόντες οἱ ἀποικοὶ κατὰ τῆς μητροπόλεως Ἀγγλίας ἠνάγκασαν αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Τότε δὲ συνίσταντο αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι ἐκ 13 πολιτειῶν καὶ ἐκ 4 περίπου ἑκατ. κατ. Αἱ πολλαὶ ὅμως μεταναστάσεις ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς αὐτὴν ἐγένοντο μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας των, ὥστε τὸ 1860 ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν ἦτο 30 ἑκατ. Τότε δ' ἐπειδὴ αἱ βόρειοι πολιτεῖαι ἤθελον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ δούλων, αἱ δὲ νότιοι πολιτεῖαι δὲν συγκατένευον εἰς τοῦτο, ἤρξατο μεταξύ των τὸ 1861 ἐμφύλιος πόλεμος καταλήξας τὸ 1865 μετὰ τὴν ἥτταν τῶν στρατῶν τῶν νοτίων πολιτειῶν εἰς τὴν ἐντελῆ ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὸ 1867 προσετέθη ἔτι ἀγορασθεῖσα ἀπὸ τῶν Ρώσων ἢ εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς χερσονήσος Ἀλάσκα.

Ἀποτελέσματα δὲ παρήγαγεν ὁ κατὰ τῶν νοτίων πολιτειῶν πόλεμος οὐ μόνον τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας ἐν αὐταῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξέγερσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος. Τοσαύτη δὲ εἶνε ἡ δύναμις τῆς ἀφομοιώσεως τῶν ἐν αὐταῖς λαῶν, ὥστε πάντες οἱ κάτοικοι ὀμιλοῦσι τὴν Ἀγγλικὴν, πλην πέντε τοῖς ἑκατὸν ἐξ αὐτῶν, οἵτινες λαλοῦσιν ἄλλην γλῶσσαν. Τὰ δὲ τέκνα πάντων τῶν γινομένων πολιτῶν ξένων καὶ αὐτῶν τῶν Ἑβραίων κατὰ

τὴν τρίτην γενεάν γίνονται τέλειοι Ἀμερικανοὶ κατὰ τε τὴν γλῶσσαν, τὰ ἥθη καὶ τὰ φρονήματα.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολιτεύμα.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 9330000 τετρ. χιλίοι. οἱ δὲ κάτοικοι 52 ἑκατ. χριστιανοὶ διαμαρτυρόμενοι ἀλλὰ καὶ τινες δυτικοὶ καὶ εἰδωλολάτραι. Συνίστανται δὲ αὐταὶ ἐκ 39 πολιτειῶν, 1 διαμερίσματος καὶ τριῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες δὲν ἔχουσι πλείονας τῶν 60 χιλ. κατοίκων, ὅπως ἀποτελέσωσιν ἰδίαν πολιτείαν. Διοικεῖται δ' ἐκάστη αὐτῶν ἰδίως ὑφ' ἐνὸς προέδρου καὶ ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας, ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἡ δὲ δημοκρατία ἅπασα πάλιν κυβερνᾶται ὑπὸ προέδρου ἐκλεγομένου κατὰ τετραετίαν ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὸ Βουλῆς καὶ Γερουσίας, ὧν ἔδρα εἶνε ἡ πόλις *Βασιγκτῶν*.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα, ἐκπαίδευσις, βιομηχανία, ἐμπόριον.

Τὸ κλίμα αὐτῶν εἶνε ποικίλον· διότι τὰ μὲν βόρεια ἔχουσι δριμύ ψυχρὸν καὶ θερμὸν θέρος, τὰ δὲ κεντρικὰ ἔχουσι κλίμα συγκερασμένον, τὰ δὲ νότια εἶνε λίαν θερμὰ καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν νοσώδη. Εἶνε δὲ μᾶλλον καλλιεργημένα καὶ καλῶς κατφυκημένα τὰ ἀνατολικὰ μέρη αὐτῶν.

Ἡ βλάστησις τῶν φυτῶν καὶ δένδρων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εἶνε ἐξαισία. Ἐνταῦθα καλλιεργοῦνται ἅπαντες οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ἐπιθίδουσι θαυμασίως, μάλιστα δὲ ὁ ἀραβόσιτος, ἔτι δὲ ὁ βάμβαξ, ὁ καπνός, τὸ ζαχαροκάλαμον, ἐν τισὶ δὲ μέρεσι γίνεται καὶ οἶνος ἐξαιρετος ἐξ ἐγχωρίου τινὸς ἀμπέλου. Δένδρα δ' ἐν αὐτῇ κοινὰ εἶνε πλάτανοι, σφένδαμοι, μελίαι καὶ ἐν ταῖς πρὸς δυσμὰς τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων ἐλάται οὐρανομήκας. Ζῶα δὲ ἡμερᾶ ἔχει βοῦς, ἵππους, πρόβατα, αἰγας, ἄγρια δὲ βονάσους, ἐλάφους, δορκάδας, ἄρκτους, λύγκας, μαύρους καὶ κοκκίνους λύκους, κάστορας, σαρθόρια, κλ. πτηνὰ δὲ φητακούς, ἀετοὺς καὶ ἐρπετὰ ὄφεις κροταλίας κλ. Ὡσαύτως ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσι ἀφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου, ἔτι δὲ γαιάνθρακες, πετρέλαιον κλ.

Ἡ παιδεία εἶνε ἐνταῦθα λίαν διαδεδομένη, διὸ καὶ αἱ μικρότεροι αὐτῶν κῶμαι ἔχουσι δημοτικὰ σχολεῖα, αἱ δ' ἐπιστῆμαι αἱ συντελοῦσαι μάλιστα εἰς τὴν διὰ τῆς βιομηχανίας εὐδαιμονίαν καλλιεργοῦνται θαυμασίως. Καὶ ἡ βιομηχανία δ' ἐν αὐταῖς εἶνε ἀνεπτυγμένη εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἐκπληκτικῶς πολλαπλασιασμένα· διότι πάντες οἱ ποταμοὶ

αὐτῶν πλέονται ὑπὸ πλήθους πλοίων καὶ ἀτμοπλοίων, ἅπασα δὲ ἡ χώρα διασχίζεται ὑπὸ ἀπείρων σιδηροδρόμων.

Στρατιωτικὴ δύναμις.

Ἄπας ὁ στρατὸς αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ εἶνε 25 χιλ. περὶ τὸν ὁποῖον ἐν ὄρα πολέμου συντάσσεται ἡ ἔθνοφυλακὴ ὑπερβαίνουσα τὰ $3\frac{1}{2}$ ἑκατ. Ὁ δὲ στόλος συνίσταται ἐξ 140 πολεμικῶν ἀτμοπλοίων, ὧν τὰ 25 εἶνε θωρηκτά.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πόλεις.

Αἱ 39 αὗται πολιτεῖαι δύνανται νὰ διαιρεθῶσι· α) εἰς βορείους πολιτείας πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν· β) εἰς μέσας πολιτείας τοῦ Ἀτλαντικοῦ· γ) εἰς νοτίους πολιτείας τοῦ Ἀτλαντικοῦ· δ) εἰς κεντρικὰς πολιτείας· ε) εἰς πολιτείας πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανόν.

Τῶν βορείων πολιτειῶν πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Βοστώνη*, πρωτ. τῆς *Μασσαχουσέτης*, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα λαμπρὰ ἐκπαιδευτήρια καὶ 360 χιλ. κατ. εἶνε δὲ πατρίς τοῦ *Βενιαμίν Φραγκλίνου* καὶ ἡ κοιτίς τῆς Ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας. *Ἀρτφόρδη*, πρωτ. τῆς *Κονεκτικούτης* ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 50 χιλ. κατ.

Τῶν μέσων πολιτειῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Νέα Ὑόρκη* ἐπὶ τῆς νήσου *Μουχουτάνης* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Οὐδσονος* ποταμοῦ, ἡ μεγαλειτέρα, ἐμπορικωτέρα καὶ βιομηχανικωτέρα πόλις τῆς Ἀμερικῆς, ἔχουσα τρεῖς λαμπροὺς λιμένας, ὠραίας καὶ κανονικὰς ὁδοὺς, ὑπογείους σιδηροδρόμους καὶ μετὰ τῶν τεσσάρων προαστείων τῆς 2,210,000 κατ. Ἐν τῶν προαστείων αὐτῆς εἶνε καὶ ἡ μεγάλη πόλις *Βροῦκλιν*, ἐνουμένη μετ' αὐτῆς διὰ μεγάλης σιδηρᾶς κρεμαστῆς γεφύρας καὶ ἔχουσα ναυτικὸν ὀπλοστάσιον καὶ 570 χιλ. κατ.

Βασιγκτῶν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Ποτομάκου* πλεομένου μέχρις αὐτῆς ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, πρωτ. τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, κτισθεῖσα πρὸς τιμὴν τοῦ *Βασιγκτῶνος*, τοῦ ὁδηγήσαντος τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἔχουσα 160 χιλ. κατ.

Τῶν νοτίων πολιτειῶν τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐπίσημ. εἶνε *Ριχμόνδη* πρωτ. τῆς *Βιργινίας* ἔχουσα τὰ μεγαλειτέρα ἐργοστάσια τοῦ καπνοῦ καὶ 65 χιλ. κατ. *Βούφαλον* κατὰ τὰς ἐκβολὰς τῆς λίμνης *Ἐρίης* καὶ παρὰ τὸν καταρράκτην τοῦ *Νιαγάρα*, ἔχουσα 155 χιλ. κατ. *Νεβάρκη*, ἡ μεγαλειτέρα πόλις τῆς *Νέας Ἰερσέης* ἔχουσα 140 χιλ. κατ.

Φιλαδέλφεια ἐπὶ τοῦ *Δαλαουάρου* πλεομένου ὑπὸ τῶν μεγαλειτέρων πλοίων, ἡ πρώτη πόλις τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν κατὰ τὴν βιομηχανίαν, ἔχουσα πλησίον ὄρυγεῖα γαιανθράκων, χυτήρια σιδήρου, 450 ναούς, 29 ἐθνικὰς τραπέζας, πανεπιστήμιον, τὸ νομισματοκοπεῖον ἀπάσης τῆς ὀμοσπονδίας, μέγα ἐμπόριον βιβλίων καὶ 900 χιλ. κατ. *Πιτσοβούργη* ἐπὶ τοῦ Ὀχίου, καλουμένη διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς *Βιομηχάνη* τῆς Ἀμερικῆς, ἔχουσα 235 χιλ. κατ. *Βαλτιμόρη* ἐπὶ τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἔδρα δυτικοῦ ἐπισκόπου ἔχουσα μέγα ἐμπόριον, ἀξιόλογον βιομηχανίαν καὶ μάλιστα σιγάρων καὶ 335 χιλ. κατ. *Νέα Ὀρλεάνη* ἐπὶ τοῦ Μισσισιπῆ ἐν νοσῶδει γῶρα, πρωτ. τῆς Λουϊζιάνης ἔχουσα μέγα ἐμπόριον βάμβακος καὶ 220 χιλ. κατ.

Τῶν κεντρικῶν πολιτειῶν ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Μιλβώκη* ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τῆς λίμνης *Μιχιγάνης*, ἔχουσα 120 χιλ. κατ. *Χικάγον* ἐπὶ τῆς *Μιχιγάνης*, ἐνθα ἐνώνονται 14 μεγάλοι σιδηρόδρομοι καὶ ἡ διώρυξ *Ἰλλινόη*, ἡ ἐμπορικωτέρα καὶ βιομηχανικωτέρα πόλις τῶν βορειοδυτικῶν χωρῶν καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἀγορὰ τῶν σιτηρῶν τοῦ κόσμου ἔχουσα 510 χιλ. κατ. *Κλεβελάνδη* ἐπὶ τῆς λίμνης *Ἐρίης*, ἔχουσα λαμπρὸν λιμένα καὶ 160 χιλ. κατ. *Κιγκιράτη* ἐπὶ τοῦ Ὀχίου διὰ διώρυγος ἠνωμένη μετὰ τῆς *Ἐρίης*, κέντρον σιδηροδρόμων καὶ ἀτμοπλοικῶν ἐταιριῶν καὶ ἔχουσα 290 χιλ. κατ. Ἅγιος Λουδοβίκος παρὰ τὸν Μισσισιπῆν, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 350 χιλ. κατ.

Τῶν πολιτειῶν τῶν πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανὸν ἐπισημ. πόλεις εἶνε Ἅγιος Φραγκίσκος μετὰξὺ ἀμμωδῶν λόφων, ἡ σπουδαιοτέρα καὶ ἐμπορικωτέρα πόλις τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανόν, ἔχουσα 240 χιλ. κατ. Ἐπὶ τῆς δυτικῆς ἄκρας τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ὑπάρχουσι πλουσιώτατα μεταλλεῖα ὕδραργύρου. *Σίτκα* ἐπὶ νήσου πρὸς Β. πρωτ. τῆς χερσονήσου Ἀλάσκας, κατοικουμένη ὑπὸ 30 χιλ. Ἐσκιμῶν ζώντων διὰ τῆς θήρας καὶ ἀλιείας.

Αἱ ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἔχουσι κτήσεις τινὰς εἰς τὰς Ἀντίλλας νήσους καὶ εἰς τὴν Ὠκεανίαν.

ΜΕΞΙΚΟΝ

Ὅρια, ἱστορία.

Τὸ Μεξικόν, κείμενον πρὸς Ν. τῶν ἠνωμένων πολιτειῶν, ἔχει πρὸς Α. τὸν Μεξικανικὸν κόλπον, πρὸς Δ. τὸν Μέγαν ὠκεανόν, πρὸς Ν. τὴν Κεντρικὴν Ἀμερικὴν.

Ὁ Φερδινάνδος Κόρτης, υἱὸς εὐγενοῦς Ἰσπανοῦ μετ' ὀλίγων ἀνδρῶν ἐκυρίευσεν τὸ 1521 τὸ μέγα βασίλειον τῶν Μεξικανῶν ἢ Ἀζκάνων, τὸ ὅποῖον ἀπετέλεσεν ἔπειτα διὰ τὸν πλοῦτον τοῦ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων μετάλλων καὶ διὰ τὰ διάφορα προϊόντα του τὴν σπουδαιότεραν ἐν Ἀμερικῇ κτῆσιν τοῦ Ἰσπανικοῦ στέμματος. Εἶχον δὲ τότε οἱ Μεξικανοὶ τέχνας καὶ πολιτισμόν, ἀλλὰ θρησκείαν βάρβαρον, προσφέροντες εἰς τοὺς θεοὺς τῶν ἀνθρωπίνους θυσίας. Καὶ μέχρι νῦν ἐτι σώζονται ἐν αὐτῷ μνημεῖα, οἷον πυραμίδες κλ. μαρτυροῦντα τὸν πάλαι αὐτῶν πολιτισμόν.

Τὸ δὲ 1822 ἐπανεστάτησεν τὸ Μεξικὸν κατὰ τῆς μητροπόλεως καὶ ἀποσπασθὲν ἀπ' αὐτῆς ἀπετέλεσεν ἰδίαν ὀμοσπονδίαν. Ἐπειδὴ δ' ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον ἀδιάλειπτοι ἐμφύλιοι πόλεμοι Ναπολεῶν ὁ Γ' αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας ἐπιθυμῶν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν αὐτοῦ ἀναρχίαν καὶ νὰ στρέψῃ πρὸς ἑαυτὸν τὰ ἐν Ἀμερικῇ λατινικὰ φύλα, ἐνήργησεν ἐν αὐτῷ τὴν πτῶσιν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ τὴν ἴδρυσιν συνταγματικῆς αὐτοκρατορίας, ἀποστείλας τὸ 1864 καὶ αὐτοκράτορα τὸν ἀρχιδούκα Φερδινάνδον Μαξιμιλιανὸν ἀδελφὸν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον χρόνον μετὰ μεγάλην τῶν δημοκρατικῶν ἐπανάστασιν ἔπεσεν ἐκ τοῦ θρόνου ὁ Μαξιμιλιανὸς καὶ ἐξέτουφεκίσθη τὸ 1867, ὅτε πάλιν ἀποκατέστη εἰς τὴν χώραν τὸ πρότερον αὐτῆς δημοκρατικὸν πολίτευμα.

Ἐπιφάνεια, πληθυσμὸς, θρησκεία, κλίμα, ἔδαφος.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε 1945000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι περὶ τὰ 10 ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοί. Τούτων 1 ἑκατ. εἶνε Εὐρωπαῖοι, 1 ἑκατ. Κρεόλοι (ἰθαγενεῖς λευκοί), οἱ δὲ λοιποὶ Ἰνδοὶ καὶ μιγάδες.

Τὸ κλίμα αὐτοῦ εἰς μὲν τὰ ὀρεινὰ μέρη εἶνε ψυχρὸν, εἰς δὲ τὰ μεσογεια συγκερασμένον, καὶ εἰς τὰ παράλια θερμὸν καὶ νοσηρὸν. Τὸ δ' ἔδαφος εἶνε λίαν εὐφορον παράγον δημητριακοὺς καρπούς, βάμβακα, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, κακάον, βανίλιν καὶ ξύλα πολύτιμα, ἔβενον κλ. Ἀλλ' ὁ μέγας πλοῦτος τῆς χώρας συνίσταται εἰς τὰ ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.

Πόλεις.

Ἡ ὀμοσπονδία συνίσταται ἐξ 27 αὐτονόμων πολιτειῶν, ἐνὸς διαμερίσματος καὶ δύο ἐπαρχιῶν. Τούτων ἐπισημ. πόλεις εἶνε Μεξικόν, μεσόγειος καὶ ἐκ τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Ἀμερικῆς ἔχουσα εὐρείας καὶ εὐθείας ὁδοὺς, ἐθνικὸν ἀνάκτορον, πλουσίαν

μητρόπολιν, πανεπιστήμιον, σπουδαίαν βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον καὶ 250 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖνται ἀρχαῖαι Μεξικανικαὶ πυραμίδες. *Βερακρούζη*, ἔχουσα λιμένα ἄθλιον, κλίμα ἕνεκα τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ νοσωδέστατον καὶ 10 χιλ. κατ. *Πουέβλα* πρὸς Ν. τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, πλουσιωτάτην μητρόπολιν, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ 65 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν κεῖται ἡ περίφημος πυραμὶς *Χολοῦλα*. *Γουαναξούατον* πρὸς Β. τοῦ Μεξικοῦ, ἔχουσα πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου καὶ 60 χιλ. κατ. *Γουαδαλαγάρα*, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 60 χιλ. κατ. Ἅγιος Λουδοβίκος τῆς *Ποτόσης*, ἔχουσα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ 35 χιλ. κατ. *Μερίδα*, πρωτ. τῆς *Γουκατάνης* ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Εἰς τὰ ΝΔ. αὐτῆς κεῖνται τὰ μεγαλοπρεπῆ εἰρήπια τῆς Οὐξμάλης.

Ἐν τοῖς ΝΑ. τῆς χερσονήσου *Γουκατάνης* οἱ Ἄγγλοι κατέχουσι τὴν χώραν τῆς *Ονδούρας* (26 χιλ. κατ.) μὲ πρωτ. *Βαλιζην*, ἔχουσαν νοσωδέστατον κλίμα καὶ ἐμπόριον βαφικῶν καὶ ἄλλων πολυτίμων ξύλων.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ἢ ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ

Ὅρια, ἱστορία, ἐπιφάνεια, πληθυσμός, θρησκεία, πολίτευμα

Ἡ *Κεντρικὴ Ἀμερικὴ ἢ Γουατεμάλα*, κειμένη πρὸς Ν. τοῦ Μεξικοῦ, ἔχει ΝΑ. τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, ΝΔ. τὸν Μέγαν ὠκεανόν, καὶ συνέχεται πρὸς Ν. μετὰ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς διὰ τοῦ ἰσθοῦ τοῦ Παναμαᾶ.

Ἡ *Κεντρικὴ Ἀμερικὴ*, κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν, ἀπετέλεσε μέρος τοῦ κράτους τοῦ Μεξικοῦ μέχρι τοῦ 1822. Τότε δ' ἐπαναστατήσασα ἐγένετο ἀνεξάρτητος, ἀποτελέσασα ἴδιαν ὀμοσπονδίαν, κληθεῖσαν *Κεντρικὴν Ἀμερικὴν ἢ Γουατεμάλαν*.

Ἡ *Κεντρικὴ Ἀμερικὴ* εἶνε λίαν ὀρεινὴ, ἔχουσα λίμνην τὴν *Νικαράουγαν*, ἐξ ἧς πηγάζει ὁ ποταμὸς Ἅγιος Ἰωάννης, ἐκβάλλων εἰς τὸν Μεξικανικὸν κόλπον.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 465000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 2 $\frac{2}{3}$ ἑκατ. χριστιανοὶ δυτικοί, ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἰνδοί, μᾶλλον γεωργοί, 150 χιλ. Εὐρωπαῖοι, οἱ δ' ἄλλοι μιγάδες καὶ ὀλίγιστοι μαῦροὶ κυβερνώμενοι δημοκρατικῶς.

Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ποικίλον, καὶ εἰς μὲν τὰς πεδιάδας, τὰς βαθείας κοιλάδας καὶ τὰς παραλίας ἡ θερμότης εἶνε μεγί-

στη, εἰς δὲ τὰ ὄρη καὶ τὰ ὄροπέδια ἡ θερμοκρασία εἶνε συγκεκριμένη. Ἐν αὐτῇ ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου ἀπαύστως βρέχει, ὅτε καὶ μεγάλη ὑγρασία ὑπάρχει εἰς τὴν χώραν, προξενούσα μεγάλας ἀσθενείας. Τὸ δ' ἔδαφος ὑπόκειται εἰς καταστρεπτικούς σεισμούς, ἀλλ' εἶνε εὐφορώτατον, παράγον ἀπαντα τὰ προϊόντα καὶ τὰ πολυτίμα ξύλα τοῦ Μεξικῶ. Ἐχει δὲ καὶ αὕτη πλούσια μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, μολύβδου.

Πόλεις.

Ἡ ὀμοσπονδία αὕτη συνίσταται ἐκ 5 πολιτειῶν. Τούτων ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Γουατεμάλα* πρὸς τὸν Μέγαν ὠκεανόν, πρωτ. τῆς μεγαλειτέρας πολιτείας *Γουατεμάλας*, ὠραία πόλις πολλάκις καταστραφεῖσα ὑπὸ σεισμῶν, νῦν δ' ἔχουσα 55 χιλ. κατ. Ἅγιος Σωτῆρ (Σανσαλβάδωρ), πρωτ. ὁμων. πολιτείας ἔχουσα 30 χιλ. κατ. *Λεόνη* μεταξὺ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ καὶ τῆς λίμνης *Μαναγούας* ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

ΑΝΤΙΛΛΑΙ ΝΗΣΟΙ ἢ ΔΥΤΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

Δυτικάι Ἰνδίαι ὠνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου αἱ *Ἀντίλλαι* καὶ αἱ *Βαγαμικαὶ νῆσοι*· διότι ἐθεώρησεν αὐτάς κατὰ τὴν ἀνακάλυψίν των ὡς νήσους τῶν Ἰνδιῶν τῆς Ἀσίας καὶ ὄχι ὡς νέον κόσμον. Κεῖνται δὲ αὐταὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν μεταξὺ τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ διαιροῦνται· α) εἰς *Βαγαμικὰς ἢ Λουκαϊὰς νήσους*· β) εἰς *Μεγάλας Ἀντίλλας*· γ) εἰς *Μικράς Ἀντίλλας*.

Αἱ νῆσοι αὐταὶ ἀνεκαλύφθησαν πρῶται ὑπὸ τοῦ Κολόμβου τὸ 1492. Ἄξιοι δὲ μνείας τῶν ἐν αὐταῖς εὐρεθέντων λαῶν εἶνε οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς Μικραῖς Ἀντίλλαις *Καραΐται*, λίαν πολεμικοὶ ἀλλ' ἀγριώτατοι καὶ ἀνθρωποφάγοι.

Οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἶνε ὑπὲρ τὰ 4 ἑκατ. ὧν 1 ἑκατ. εἶνε λευκοί, οἱ δὲ ἄλλοι Νιγηρτες. Τούτων 2 ἑκατ. ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἰσπανούς, 1 ἑκατ. εἰς τοὺς Ἀγγλους, 300 χιλ. εἰς τοὺς Γάλλους, 50 χιλ. εἰς τοὺς Δανούς, 40 χιλ. εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ 800 χιλ. εἶνε ἀνεξάρτητοι. Καὶ οἱ μὲν ὑποκείμενοι εἰς τοὺς Ἀγγλους, Δανούς καὶ Ὀλλανδοὺς εἶνε διαμαρτυρόμενοι, οἱ δὲ εἰς τοὺς Ἰσπανούς καὶ Γάλλους δυτικοί, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ τινες εἰδωλολάτραι.

Δύο ὧραι τοῦ ἔτους ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσι ἡ ξηρά, διαρκούσα ἀπὸ τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου μέχρις Ἀπριλίου, καὶ ἡ βρο-

χερὰ κατὰ τοὺς ἄλλους μῆνας τοῦ ἔτους. Καὶ ἐν καιρῷ μὲν τῆς ξηρᾶς ὥρας ὁ οὐρανὸς αὐτῶν εἶνε αἴθριος, κατὰ δὲ τὴν βροχερὰν ἐπικρατοῦσι φοβεραὶ θύελλαι καὶ καταιγίδες. Συχνὰ δὲ πάσχουσιν αὐταὶ καὶ ὑπὸ καταστρεπτικῶν σεισμῶν, ἀλλ' εἶνε εὐφωρόταται, παράγουσαι τὰ καλλίτερα προϊόντα τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου μάλιστα βάμβακα, καφέν, ζαχαροκάλαμον, καπνὸν κλ. Ζῆα δὲ ἡμερὰ θηλαστικὰ ὀλίγιστα ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσιν.

1. ΒΑΧΑΜΙΚΑΙ ΝΗΣΟΙ (40 χιλ. κατ.)

Αἱ Βαχαμικαὶ νῆσοι, οὖσαι ὑπὲρ τὰς 500, κεῖνται πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Φλωρίδος καὶ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἄγγλους, ἔχουσαι ἕδραφος πετρῶδες καὶ ἐκτεθειμέναι εἰς φοβεροὺς ἀνέμους. Τούτων ἀξιολογώτεραι εἶνε ὁ Ἅγιος Σωτὴρ ἢ Γουαναγάνη, πρώτη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου ἀνακαλυφθεῖσα, ἡ Μεγάλῃ Βαχαμά, ἡ Ἀβακος, ἡ Νέα Πρόνιοια μὲ πόλιν Νασσάου, ἐν ἣ ἔδρευει ὁ Ἄγγλος διοικητής.

2. ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ.

Αἱ Μεγάλαι Ἀντίλλαι εἶνε 4 νῆσοι, ἡ Κούβα, ἡ Ἰαμάικα, ἡ Ἄιτη καὶ τὸ Πορτόρικον.

Ἡ Κούβα (1 $\frac{3}{8}$ περίπου ἑκατ. κατ.), ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἰσπανούς, εἶνε ἡ μεγαλειτέρα τῶν Ἀντιλλῶν, παράγουσα σπουδαιότατα προϊόντα, ζαχαροκάλαμον, καπνόν, κλ. Πρωτ. αὐτῆς εἶνε Ἀβάνα, ἔχουσα εὐρυχωρότατον λιμένα, λίαν ὄχυρον φρούριον, πανεπιστήμιον, τὸν τάφον τοῦ Κολόμβου καὶ 230 χιλ. κατ.

Ἡ Ἰαμάικα, (580 χιλ. κατ. ὦν 14 χιλ. λευκοί), ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἄγγλους μὲ πρωτ. Κιγγστόνην, ἔχουσαν 30 χιλ. κατ.

Ἡ Ἄιτη (850 χιλ. κατ. Νιγρίτων) περιέχουσα δύο δημοκρατίας, τὴν Δομινικανικὴν δημοκρατίαν μὲ πρωτ. Ἀγ. Δομίγγον ἔχουσαν 12 χιλ. κατ. καὶ τὴν δημοκρατίαν τῆς ἰδίως Ἀίτης μὲ πρωτ. τὸν Λιμένα τοῦ Πρίγκηπος, ἔχουσαν 30 χιλ. κατ.

Τὸ Πορτόρικον (750 χιλ. κατ. ὦν τὸ ἡμισυ εἶνε λευκοί), ὑποκειμένον εἰς τοὺς Ἰσπανούς, λίαν εὐφορος νῆσος μὲ ὁμώνυμον πρωτ. ἔχουσαν φρούριον καὶ 20 χιλ. κατ.

3. ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ.

Αἱ Μικραὶ Ἀντίλλαι, κείμεναι ΝΑ. τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ὡς πρὸς τοὺς κυρίους των οὕτω

α. Τῶν Ἀγγλων ἀξιολογώτεροι αὐτῶν νῆσοι εἶνε Βαρβέδα, Ἀντίγονα, Δομινίκη, Ἁγία Λουκία, Ἅγιος Βικέντιος, Γρενάδα, Ταβάγος, Ἁγία Τριάς ἢ μεγαλειτέρα ἰπασῶν τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν.

β'. Τῶν Γάλλων ἢ Γουαδελούπα (150 χιλ. κατ.), ἡ δευτέρα τὸ μέγεθος τῶν Μικρῶν Ἀντιλλῶν, ὁ Ἅγιος Μαρτῖνος, (ἧς τὸ $\frac{1}{3}$ ἀνήκει εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς), ἡ Μαρτινίκη καὶ ὁ Ἅγιος Βαρθολομαῖος.

γ'. Τῶν Ὀλλανδῶν ὁ Ἅγιος Σάβας, ὁ Ἅγιος Εὐστάθιος, ἡ Εὐάερος, τὸ Κουράσαορ.

ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ Νότιος Ἀμερική, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, ὀρίζεται πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Νοτίου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ.

Αὕτη πολιτικῶς διαιρεῖται εἰς 10 μέρη, τὴν Κολομβικὴν ὁμοσπονδίαν, τὴν Γουινάην, τὴν Περούιαν, τὴν Βολιβίαν, τὴν Χιλὴν, τὴν Λαπλάταν, τὴν Παραγουάην, τὴν Οὐρουγουάην, τὴν Βρασιλίαν, τὴν Παταγονίαν μετὰ τῆς Γῆς τοῦ Πυρός.

Ἐπὶ τρεῖς ὄλους αἰῶνας ἡ Νότιος Ἀμερική σχεδὸν ἅπασα ὑπέκειτο εἰς τὴν Ἰσπανίαν καὶ ἐκυβερνᾶτο δι' Ἰσπανῶν τοποτηρητῶν. Ὅτε δὲ ὁ μέγας Ναπολέων τὸ 1808 ὑποτάξας τὴν Ἰσπανίαν ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον αὐτῆς καὶ τῶν κτήσεών της τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ, οἱ νότιοι Ἀμερικανοὶ σκληρῶς ὑπὸ τῶν τοποτηρητῶν αὐτοῦ διοικούμενοι, ἐπανεστάτησαν καὶ μετὰ πολλοὺς καὶ αἱματηροὺς ἀγῶνας ἀνεγνωρίσθησαν ὑφ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης καὶ ὑπ' αὐτῆς τέλος τῆς Ἰσπανίας ἀνεξάρτητοι, παντοῦ πλὴν τῆς Βρασιλίας συστήσαντες δημοκρατικὰ πολιτεύματα.

ΚΟΛΟΜΒΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ

Ἡ Κολομβικὴ ὁμοσπονδία, κειμένη εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἔχει πρὸς Β. τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, πρὸς Ν. τὴν Περούιαν καὶ Βρασιλίαν, πρὸς Α. τὸν Ἀτλαντικὸν καὶ τὴν Γουινάην, πρὸς Δ. τὸν Μέγαν ὠκεανόν.

Ἡ χώρα αὕτη, ὅτε οἱ Ἰσπανοὶ τὴν ἐκυρίευσαν, κατῳκεῖτο ὑπὸ λαοῦ πολιτισμένου ἔχοντος τὸ θρησκευτικὸν του κέντρον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Βογότα· ἤδη δὲ αὕτη συνίσταται ἐκ τριῶν δημοκρατιῶν τῆς ἰδίως Κολομβίας τῆς Βενεζουέλης καὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἢ τῆς Γρενάδας.

Τὰ ὄρη αὐτῆς εἶνε συνέχεια τῶν Βραχωδῶν ὀρέων, ἅτινα ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ, ὡς εἴρηται, καλοῦνται *Κορδιλιέραι τῶν Ἄνδεων*. Τούτων ὑψηλότεραι κορυφαὶ ἐν αὐτῇ εἶνε ὁ *Πιχίγκας*, τὸ *Κοτοπάξιον*, ὁ *Τολίμας*, τὸ *Κάβαμπον*, τὸ *Κιμβόρασον*, ἡ *Σειρὰ Νεβάδα*, ἡ *Σίλλα* τοῦ *Καρακάς*, ποταμοὶ δὲ ὁ τῆς *Ἀγίας Μαγδαληνῆς* καὶ ὁ *Ορινόκος* καὶ λίμνη ἐν τῇ Βενεζουέλῃ ἡ *Μαρακάιβος*, ἔχουσα γλυκέα ὕδατα καὶ συγκοινωνοῦσα μετὰ τῆς θαλάσσης.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν εἶνε 3088000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 6 ἑκατ. δυτικοί. Τούτων 3 ἑκατ. κατοικοῦσι τὴν Κολομβίαν, περὶ τὰ 2 ἑκατ. τὴν Βενεζουέλαν καὶ ὑπὲρ τὸ 1 ἑκατ. τὸν Ἰσημερινόν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἰς μὲν τὰς ὀρεινὰς χώρας εἶνε δροσερὸν καὶ ἐνιαχοῦ ψυχρόν, ἂν καὶ δι' αὐτῆς διέρχεται ὁ ἰσημερινός, εἰς δὲ τὰς κοιλάδας εἶνε ἀδιάκοπον ἔαρ, ἐν ᾧ εἰς τὰ παράλια καὶ μάλιστα τὰ βόρεια ἡ ὑγρασία καὶ ἡ θερμότης καθιστῶσι τὴν χώραν νοσεράν. Τὸ δ' ἔδαφος πλὴν τῶν πετρωδῶν μερῶν εἶνε εὐφορώτατον, παράγον καπνόν, καφέν, βάμβακα, κακάον, Ἰνδικόν, βανάνιας κλ. Ζῷα δ' ἔχει ἄγρια ἄρκτους, ἀγρίους αἰλούρους, τίγρεις κλ. πτηνὰ δὲ γῦπας καὶ ἐρπετὰ σκορπίους, καὶ τὸν φοβερόν ὄφιν *Κυκίμαν*. Ἔχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, σμαράγδων, ἔτι δὲ γαιάνθρακας κλ.

1. ΚΟΛΟΜΒΙΑ

Τῆς Κολομβίας, συνισταμένης ἐξ 9 πολιτειῶν, ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Βογότα* ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπεδίου, πρωτ. τῆς ὀμοσπονδίας ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 40 χιλ. κατ. *Καρθαγένη* ἐπὶ χερσονήσου εἰς τὸν *Καραίβειον* κόλπον, ἐκ τῶν ὠραιότερων πόλεων τῆς Ἀμερικῆς ἔχουσα ὄχυρόν φρούριον καὶ 8 χιλ. κατ. *Παραμᾶ* πρὸς τὸν ἰσθμὸν τοῦ *Παναμαᾶ*, ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

2. ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Τῆς Βενεζουέλης, συνισταμένης ἐξ 20 πολιτειῶν, ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Καρακάς* ἐν εὐφορωτάτῳ ὄροπεδίῳ εἰς τὴν Ἀντιλλικὴν θάλασσαν, πρωτ. τῆς ὀμοσπονδίας ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 60 χιλ. κατ. *Μαρακάιβος* ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τῆς ὀμωνύμου λίμνης ἔχουσα 20 χιλ. κατ. Εἰς αὐτὴν ἀνήκουσι καὶ αἱ πρὸς Β. αὐτῆς κείμεναι νῆσοι *Μαργαρίτα*, *Κορή* καὶ *Κουβέγα*.

8. ΙΣΗΜΕΡΙΝΟΣ

Τοῦ Ἰσημερινοῦ, συνισταμένου ἐκ 3 νομῶν, ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Κουΐτον* ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ἠφαιστείου *Πιχίγκα* παρὰ τὸν ἰσημερινόν, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. Εἶνε δὲ πρωτ. τῆς δημοκρατίας καὶ πατρίς τοῦ Βολιβάρου τοῦ μοχθήσαντος μεγάλως ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Παρὰ τὸν ἰσημερινόν κεῖνται αἱ ἠφαιστειώδεις νῆσοι *Γαλαπάγοι*, ἔχουσαι ἕνεκα τῶν ἐκ τοῦ νοτίου παγωμένου ὠκεανοῦ θαλασσιῶν ρευμάτων κλίμα εὐκραές. Ἐν αὐταῖς ὑπάρχουσι πλῆθος ἔρπετων, ἔτι δὲ χελωνῶν περιεργοτάτου εἶδους.

ΓΟΥΥΑΝΗ

Ἡ Γουιάνη, κειμένη πρὸς Α. τῆς Βενεζουέλης, ἔχει πρὸς τὰ ΒΑ. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Ν. τὴν Βρασιλίαν καὶ πρὸς Δ. τὴν Βενεζουέλαν καὶ Βρασιλίαν.

Οἱ Γάλλοι ἀπὸ τοῦ 1635 ἀπέστειλαν ἀποικίας εἰς τὴν Γουιάνην, ἀλλὰ μόλις τὸν ἐνεστῶτα αἰῶνα ἤρξαντο αὐταὶ νὰ εὐδοκιμῶσιν. Οἱ δὲ Ὀλλανδοὶ τὸ 1665 συνέστησαν εἰς αὐτὴν ἀποικίας, ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν μέρος τὸ 1814 ἀφῆρσαν ἀπ' αὐτῶν οἱ Ἄγγλοι. Οὕτω δὲ διαιρεῖται αὕτη εἰς Ἀγγλικήν, Ὀλλανδικήν καὶ Γαλλικὴν Γουιάνην.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 462000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 350 χιλ. δυτικοί, οἱ πλεῖστοι μαῦροι καὶ πολλοὶ Ἰνδοί. Τούτων 250 χιλ. ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἄγγλους, 60 χιλ. εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς καὶ 30 χιλ. εἰς τοὺς Γάλλους. Τὸ δ' ἑσωτερικὸν αὐτῆς κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν ἀνεξαρτήτων.

Τὸ κλίμα τῆς Γουιάνης, ἂν καὶ ἡ χώρα εἶνε ἐλώδης καὶ κεῖται πρὸς τὸν ἰσημερινόν, δὲν εἶνε τόσον θερμὸν καὶ νοσῶδες, ὅσον θεωρεῖται· διότι τὰ ἀπέραντα δάση, τὰ πολλὰ ὕδατα καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Νοτίου παγωμένου ὠκεανοῦ θαλάσσια ρεύματα, πολὺ συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς αὐτοῦ θερμότητος. Τὸ δ' ἔδαφος εἶνε εὐφορώτατον, παράγον κακάον, καφέν, ζαχαροκάλαμον, κανέλλαν, βάμβακα, ἰνδικόν, πολύτιμα ξύλα κλ. Ἐχει δὲ καὶ ἄγρια ζῷα τίγρεις, πιθήκους, ὄφεις διαφόρους κλ.

Ἐπίσημ. πόλεις τῆς Ἀγγλικῆς Γουιάνης εἶνε *Γεωργετόβη*, πρωτ. αὐτῆς λίαν ἐμπορικὴ ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Τῆς δὲ Ὀλλανδικῆς πρωτ. *Παραμάριβον* ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Σουρινάμ, ὠραία καὶ ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα 20 χιλ. κατ. καὶ τῆς Γαλλικῆς πρωτ. *Καυῆνη* ἐπὶ ὁμωνύμου νήσου εἰς τὸν Ἀτλαντικόν.

ΠΕΡΟΥΙΑ

Ἡ Περούια, κειμένη πρὸς Ν. τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἔχει πρὸς Α. τὴν Βρασιλίαν, ΝΑ. τὴν Βολιβίαν καὶ πρὸς Δ. τὸν Μέγαν ὠκεανόν.

Ἡ Περούια κατακτηθεῖσα (1531—1535) ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ Πιζάρου ἀπετέλει μέρος τῶν ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ Ἰσπανικῶν κτήσεων. Ἀλλὰ τὸ 1821 ἐπαναστατήσασα καὶ αὐτὴ ἀπέτελεσεν ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν. Κατὰ τὴν κατάκτησιν αὐτῆς ὁ Πιζάρος εὗρεν ἐν αὐτῇ ἰσχυρὸν καὶ πεπολιτισμένον κράτος τὸ τῶν Ἰγκῶν, ἐχόντων τὸν χρυσὸν ἐν κοινῇ χρήσει.

Ὅρη ἐν αὐτῇ ἐπίσημ. εἶνε ὁ *Σαγάμας* καὶ τὸ ἠφαίστειον *Ἀρεκουίπα*, λίμνη δὲ πρὸς Ν. ἡ *Τιτικάκη*.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1120000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι $2\frac{3}{4}$ ἑκατ. δυτικοὶ καὶ τινες εἰδωλολάτραι. Τούτων 400 χιλ. εἶνε λευκοί, οἱ δὲ ἄλλοι Ἰνδοὶ καὶ μαῦροι· ἤδη δ' εὐρίσκονται ἐν τῇ χώρᾳ καὶ πολλοὶ ἐργάται Σῖναι.

Τὸ κλίμα αὐτῆς ὡς δροσιζόμενον ὑπὸ τῶν ἀπὸ τοῦ Νοτίου παγωμένου ὠκεανοῦ θαλασσίων ρευμάτων καὶ ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῶν πνεόντων ἐκ τῶν Ἄνδεων εἶνε πολὺ συγκερασμένον· τὸ δὲ ἔδαφος ὑπόκειται εἰς συχνούς καὶ καταστρεπτικούς ἐνίοτε σεισμούς, ἀλλ' εἶνε εὐφορώτατον, παράγον ὄρυζαν, βανάνας, ζαχαροκάλαμον, κακάον, ἰνδικὸν κλ. Ἰθαγενὲς δὲ ζῶον ἔχει τὴν *λάμαρ*, ἔχουσαν πολὺ λεπτόν μαλλίον. Ἐχει δὲ καὶ δάση κέδρων ἐχόντων ὕψος 70 μέτρ. ἀκακιῶν, ἐβένου, κηροξύλων, κλ. καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων.

Ταύτης συνισταμένης ἐκ 13 νομῶν, ἐπίσημ. πόλεις εἶνε *Λίμα* 12 χιλιομ. μακρὰν τῆς θαλάσσης, πρωτ. τῆς δημοκρατίας ἔχουσα τὸ ἀρχαιότερον πανεπιστήμιον τῆς Ἀμερικῆς, πλῆθος ναῶν, ὠραίας πλατείας καὶ 102 χιλ. κατ. *Κοῦσκο* ἐπὶ ὑψηλοῦ ὄροπεδίου ἐν θελκτικῇ θέσει, ἄλλοτε πρωτ. τῶν Ἰγκῶν. *Ἀρεκουίπα* πρὸς Δ. τῆς λίμνης *Τιτικάκης* ἐν ὠραίᾳ ἐπὶ ὄροπεδίου κοιλάδι ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Ἐν τῇ λίμνῃ *Τιτικάκη* ὑπάρχουσι πολλαὶ νῆσοι, ὧν μεγαλειτέρα εἶνε ἡ τοῦ *Ἡλίου*, ἐν ἣ ὑπάρχουσι πολλὰ εἰρήπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου.

ΒΟΛΙΒΙΑ

Ἡ Βολιβία ἔχει πρὸς Β. καὶ Α. τὴν Βρασιλίαν, πρὸς Ν. τὴν Λαπλάταν καὶ τὴν Χιλήν, πρὸς Δ. τὴν Περούιαν καὶ τὸν Μέγαν ὠκεανόν.

Ἡ Βολιβία ἢ καὶ Ἄνω Περουία καλουμένη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο ἠνωμένη μετὴν Λαπλάταν. Ἀλλὰ τὸ 1825 ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐσχημάτισεν ἰδίαν δημοκρατίαν.

Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσι λίαν ὑψηλαὶ κορυφαὶ τῶν Κορδιλιερῶν τῶν Ἄνδεων ὁ Σοράτας καὶ ὁ Ἰλλιμάνης.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 1300000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι $2\frac{3}{10}$ ἑκατ. δυτικοί, ὧν τὰ $\frac{2}{4}$ εἶνε Ἰνδοὶ γεωργοὶ καὶ ποιμένες, οἱ δὲ λοιποὶ Ἴσπανοὶ καὶ μιγάδες.

Τὸ κλίμα αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς χώρας εἶνε συγκερασμένον, τὸ δ' ἔδαφος εἰς μὲν τὰς πρὸς Δ. χώρας ξηρὸν καὶ ἀκατοίκητον, ἐν δὲ τῷ μέσῳ καλύπτεται ὑπὸ ὄρεων περιλαμβανόντων καὶ εὐφόρου πεδιάδας. Εἰς δὲ τὰ ἀνατολικά ἔχει ἐκτεταμένας πεδιάδας κεκαλυμμένας ὑπὸ δασῶν καὶ ποτιζομένας ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν. Ἐνταῦθα φύεται ἡ ἐλαία, ἡ ἄμπελος, ὁ φοῖνιξ, ὁ βάμβαξ· τὰ δὲ δάση τῆς φέρουσι καὶ πολύτιμα ξύλα καὶ τὰ μεταλλεῖα τῆς ἀφθονώτατον ἄργυρον. Ζῶα δ' ἄγρια ἔχει τὸν *ιαγγοῦάρα*, τὴν μικρὰν ἄρκτον καὶ τὸ μέγα πτηνὸν τὸν καλούμενον *κόθωρα*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε Χουκισάκα ἐπὶ ποταμοῦ, πρωτ. τῆς δημοκρατίας καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἔχουσα πλησίον πλούσια μεταλλεῖα ἀργύρου, πανεπιστήμιον καὶ 25 χιλ. κατ. Λαπάτζη πρὸς Β. ἐν ὑψηλῇ καὶ τερπνῇ θέσει, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Παρ' αὐτὴν ὑπάρχουσι σπουδαῖα μνημεῖα τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς Περουίας. Ποτόσιον ἐν ὑψηλῷ ὄροπεδίῳ καὶ πλησίον πλουσίων μεταλλείων ἀργύρου, ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΧΙΛΗ

Ἡ Χιλὴ, κειμένη πρὸς Ν. τῆς Βολιβίας, ἔχει πρὸς Α. τὴν Λαπλάταν καὶ Παταγονίαν, καὶ ΝΔ. τὸν Μέγαν ὠκεανόν. Εἶνε δὲ στενὴ καὶ μακρὰ παράλιος χώρα.

Ἐν αὐτῇ κεῖται τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς Ἀμερικῆς Ἀκογκάρονα, ἔτι ἡ Φαμαρτίνα καὶ ἡ Βιλαρίμα, καὶ ἔρημος αἱ Πάμπαι τοῦ Λαπλάτα.

Ἡ Χιλὴ τὸ 1540 κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ Πέτρου Βαλδιβία, κατασταθεῖσα κτῆσις τῆς Ἰσπανίας. Ἐν αὐτῇ εὗρεν ὁ Βαλδιβίας λαὸν πολιτισμένον τοὺς Ἀραυκανοὺς. Τὸ δὲ 1821 ἐπαναστατήσασα καὶ αὐτὴ ἐγένετο μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας τὸ 1826 ἀνεξάρτητος.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 537000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι $2\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοὶ Εὐρωπαῖοι καὶ μιγάδες. Οἱ δ' ἀρχαῖοι

αὐτῆς κάτοικοι οἱ ἄνδρες οἱ Ἀραυκανοὶ κατοικοῦσιν ἤδη εἰς τὰ νότια τῆς χώρας καὶ ὀλονέν ἐλαττοῦνται.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε γλυκὺ καὶ ὑγιεινόν, τὸ δ' ἕδαφος παράγει εἰς τὰ βόρεια μέρη τὰ φυτὰ καὶ τὰ προϊόντα τῶν ἐπὶ τοῦ ἡμερινοῦ χωρῶν, εἰς δὲ τὰ νότια εὐδοκιμοῦσιν οἱ δημοτριακοὶ καρποὶ καὶ τὰ φυτὰ καὶ ἄνθη τῆς Εὐρώπης. Ζῶα δὲ αὐτῆς εἶνε ἡ προβατοκάμηλος καὶ πτηνὰ ὁ κόνδωρ, ἡ στρουθοκάμηλος καὶ τὸ μικρότατον τῶν πτηνῶν *κολίβριον* κλ. Μεταλλεῖα δ' ἔχει ἄφθονα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, θείου, τοπαζίου, ρουβινίου, σαπφείρων κλ.

Μονη δὲ αὕτη τῶν δημοκρατιῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἔκαμε μεγάλας προόδους εἰς τὸν πολιτισμὸν. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Σαντιάγο* ἐν εὐφώρῳ πεδιάδι, πρωτ. τῆς δημοκρατίας ὠραία καὶ καλῶς ἐκτισμένη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὸν μητροπολιτικὸν ναόν, νομισματοκοπεῖον καὶ 190 χιλ. κατ. *Βαλπάραισον* (*Κοιλὰς Παραδείσου*), ἡ ἐμπορικωτέρα αὐτῆς πόλις ἔχουσα 105 χιλ. κατ.

Εἰς τὴν Χιλήν ἀνήκει ἡ ἔρημος νῆσος τοῦ Ἰωάννου Φερνανδῆ καὶ αἱ νῆσοι *Χιλῶι*, οὔσαι ὑπὲρ τὰς 3 χιλ. τὸ πλεῖστον σύρτεις πλήρεις στρωμάτων κόπρου πτηνῶν, τῆς καλουμένης *ζουάνου*.

ΛΑΠΛΑΤΑ

Ἡ Λαπλάτα ἢ καὶ Ἀργεντινὴ δημοκρατία καλουμένη, ἔχει πρὸς Β. τὴν Βολιβίαν καὶ Παραγουάνην, πρὸς Ν. τὴν Παταγονίαν, πρὸς Α. τὴν Βρασίλιαν, Οὐρουγουάνην καὶ τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Δ. τὴν Χιλήν.

Ἡ Λαπλάτα, ἀνακαλυφθεῖσα τὸ 1515 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Διάζου, ὑπετάχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Μετ' αὐτῆς δὲ ἦτο ἠνωμένη καὶ ἡ Παραγουάη καὶ ἡ Οὐρουγουάη, ἣν τὸ 1821 κατέλαβεν ἡ Βρασίλια. Ἀλλὰ τὸ 1840 ἀποσπασθεῖσα ἡ Λαπλάτα τῆς μητροπόλεως ἐγένετο ἀνεξάρτητος δημοκρατία, ὡσαύτως ἡ Παραγουάη, ἣτις ἔκτοτε σχηματίζει ἰδίαν δημοκρατίαν. Καὶ ἡ Οὐρουγουάη δ' ἔπειτα ἀποσπασθεῖσα τῆς Βρασίλιας ἐγένετο ἀνεξάρτητος δημοκρατία.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 2836000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 2 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοί, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε Εὐρωπαῖοι, ἀλλ' ὀλίγοι Ἰσπανοὶ καὶ τινες Ἰνδοὶ εἰδωλολάτραι.

Τὸ κλίμα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὄροπέδιων εἶνε λίαν ψυχρὸν, εἰς δὲ τὰς χαμηλὰς χώρας συγκερασμένον καὶ πολὺ γλυκὺ. Ἐχει δὲ

ἡ χώρα πολλὰς ἐρήμους, ἐν αἷς ἐν ἀγρία καταστάσει βόσκουσιν ἑκατομύρια βοῶν καὶ ἵππων, ἀλλὰ καὶ εὐφόρους πεδιάδας, παραγούσας σίτον, βάμβακα, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, κακάον, ἰνδικόν κλ. Ἄγρια δὲ ζῶα ἔχει τοὺς λαγγοῦάρας, κουγουάρας, τὰς λάμας κλ.

Ταύτης συνισταμένης ἐκ 14 πολιτειῶν, ἐπισημ. πόλεις εἶνε *Βουενοσαῦρες* (= *Εὐάερος*) ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ *Λαπλάτα*, πρωτ. τῆς ὀμοσπονδίας, ἔχουσα πανεπιστήμιον, ἀξιόλογον ἐμπόριον δερμάτων βοῶν καὶ ἵππων, καπνοῦ καὶ 320 χιλ. κατ. *Κορδύβη*, μεσόγειος πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 30 χιλ. κατ.

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Ἡ Παραγουάη, κειμένη πρὸς Β. τῆς *Λαπλάτας*, ἔχει πρὸς Α. τὴν *Βολιβίαν*, πρὸς τὰ ΒΑ. τὴν *Βρασιλίαν* καὶ πρὸς Ν. καὶ *Βρασιλίαν* καὶ τὴν *Λαπλάταν*.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 238000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 300 χιλ. δυτικοί, ὧν οἱ πλεῖστοι εἶνε Ἴνδοί.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος ἐπίπεδον, λίαν εὐφορον καὶ δασῶδες, παράγον γεννήματα, καπνόν κλ. Κεῖται δὲ μεταξὺ τῶν ποταμῶν *Παράνα* καὶ *Παραγουάη* καὶ μόνη ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Ανάληφισ* παρὰ τὸν *Παραγουάην*, πρωτ. τῆς δημοκρατίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ

Ἡ *Οὐρουγουάη* ὀρίζεται πρὸς Β. καὶ Α. ὑπὸ τῆς *Βρασιλίας*, πρὸς Ν. ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς *Λαπλάτας*.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 187000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 450 χιλ. δυτικοί Ἴσπανοὶ καὶ μιγάδες ἐξ Εὐρωπαίων καὶ Ἰνδῶν.

Τὸ κλίμα αὐτῆς εἶνε ὑγρόν, ἀλλὰ λίαν ὑγιεινόν, τὸ δ' ἔδαφος καταβρεχόμενον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Οὐρουγουάη* εἶνε εὐφορώτατον, παράγον ἅπαντα τὰ προϊόντα τῆς *Λαπλάτας*.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλις εἶνε *Μορτεβίδεον* ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, πρωτ. τῆς δημοκρατίας λίαν ὄχυρά καὶ ἐμπορικὴ ἔχουσα 80 χιλ. κατ.

ΒΡΑΣΙΛΙΑ

Ἡ *Βρασιλία*, τὸ ἥμισυ σχεδὸν οὐσα τῆς *Νοτίου Ἀμερικῆς*, ἔχει πρὸς Β. τὴν *Βενεζουέλαν*, τὴν *Γουάνην* καὶ τὸν

Ἄτλαντικόν, πρὸς τὰ ΝΑ. τὸν Ἄτλαντικὸν καὶ τὴν Οὐρουγουάην, καὶ πρὸς τὰ ΝΔ. τὴν Λαπλάταν, Παραγουάην, Βολιβίαν, Περούιαν καὶ τὸν Ἰσημερινόν.

Τὸ 1500 μ. Χ. ὁ Πορτογάλλος Κεθράλ κατέκτησεν ἐπ' ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας τὴν χώραν ταύτην καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Βρασιλίαν ἐκ τοῦ ὑπάρχοντος ἐνταῦθα ἐν ἀφθονίᾳ ἐρυθροξύλου, ἧτοι Χώραν τοῦ ἐρυθροῦ ξύλου. Ἐκυβερνᾶτο δὲ καὶ αὕτη ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων ὄχι πρὸς εὐημερίαν τῶν κατοίκων τῆς, ἀλλὰ πρὸς ἐκμετάλλευσιν τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν ἀδαμάντων καὶ πρὸς εἰσπραξίαν ἐν ταῖς παραλίαις πόλεσι μεγάλων φόρων. Ὅτε δὲ Ναπολέον ὁ μέγας ἐκυρίευσεν τὴν Πορτογαλίαν, ἡ βασιλεύουσα ἐν αὐτῇ οἰκογένεια ἐγκαταλιποῦσα τὴν Πορτογαλίαν τὸ 1808 ἐγκαθιδρύθη ἐνταῦθα καὶ ἐκυβέρνα καλῶς τὴν χώραν. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, ὅτε ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Ἰωάννης τὸ 1821 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, οἱ Βρασιλιανοὶ ἐξ ἀντιπαθείας μᾶλλον δὲν ἤθελον νὰ κυβερνῶνται ὑπὸ τῆς μητροπόλεως, καὶ διὰ τοῦτο τὸ 1822 τελεσθέντος τοῦ αὐτῆς χωρισμοῦ ἐκ τῆς Πορτογαλλίας, ὁ Δὸν Πέτρος, δεχθεὶς τὸ προσφερόμεν ἐἰς αὐτὸν στέμμα τῆς Βρασιλίας, ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ αὐτῆς ὡς Δὸν Πέτρος Α'.

Ὅρη αὐτῆς εἶνε τὰ Βρασιλιακὰ ἐκ πολλῶν σειρῶν συνιστάμενα· ποταμοὶ δὲ πλὴν τοῦ Ἀμαζονίου καὶ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι μικρότεροι· εἶον ὁ Τοκαρτίνας καὶ ὁ Παραράριβος.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 8337000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 10 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. δυτικοὶ Πορτογάλλοι, Ἰνδοί, μιγάδες καὶ καὶ μαῦροι. Οἱ δ' ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας εὐρισκόμενοι Ἰνδοὶ ζῶσι βίον ἀνεξάρτητον καὶ εἶνε εἰδωλοτάτραι. Κυβερνᾶται δὲ καὶ ἤδη ἡ χώρα ὑπὸ συνταγματικοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Δὸν Πέτρου Β'.

Τὸ κλίμα τῆς Βρασιλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια ἕνεκα τῶν ἐλωδῶν πεδιάδων καὶ τῆς μεγάλης θερμότητος εἶνε νοσῶδες, εἰς δὲ τὰ μεσόγεια καὶ νότια μέρη τερπνὸν καὶ ὑγιεινόν. Τοῦ δ' ἐδάφους αὐτῆς ὅσον εἶνε καλλιεργημένον εἶνε εὐφορώτατον, παράγον ὄρυζαν, βάμβακα, καπνόν, ζαχαροκάλαμον, καφέν, κακάον, κόμμι ἐλαστικόν, ἐρυθροξύλον κλ. καὶ ἡ κτηνοτροφία τῆς ἐτι εἶνε ἀξιόλογος. Ἐν δὲ τοῖς δάσεσιν αὐτῆς βόσκουσι πλῆθος ἀγρίων ζῴων, ὧν ἰθαγενῆ εἶνε οἱ ἰαγγουάροι, κουγουάροι, οἱ πωκάροι, ἐκ δὲ τῶν πτηνῶν ψιττακοὶ διάφοροι, κολίβρια, παρέχοντα εἰς τοὺς αὐτόχθονας τὰ πλουσιώτερα κοσμήματά των. Ὅφεις δὲ ὑπάρ-

χουσιν ἐν αὐτῇ λίαν φαρμακεροί· οἶον ὁ κοράλιος, οἱ ὑπερμεγέθεις βόαι, ἀλλὰ καὶ ἔντομα σκορπίοι κλ. Ἔχει δὲ καὶ ἀφθονα μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, ἀδαμάντων, ἀμεθύστου, τοπαζίου κλ.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις, διηρημένης εἰς 21 νομούς, εἶνε Ἰρίον Ἰανείρον σχεδὸν παρὰ τὸν νότιον τροπικόν, πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσα εὐρυχωρότατον καὶ ἀσφαλέςτατον λιμένα, πανεπιστήμιον, ὠραίαν θεῖαν καὶ 280 χιλ. κατ. Βαγία πρὸς Β. ἐν τῷ κόλπῳ τῶν Ἀγίων Πάντων, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα 130 χιλ. κατ. Περραμβούχορ, λίαν ἐμπορικὴ πόλις ἔχουσα μὲ τὴν παρακειμένην πόλιν Ὀλινθάρ 120 χιλ. κατ.

ΠΑΤΑΓΟΝΙΑ ΚΑΙ Γῆ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Ἡ Παταγονία κειμένη πρὸς Ν. τῆς Λαπλάτας, ἔχει πρὸς Λ. τὸν Ἀτλαντικόν, πρὸς Δ. τὴν Χιλήν καὶ τὸν Μέγαν ὠκεανόν, πρὸς Ν. τὸν Μαγελλανικὸν πορθμόν.

Ὅρος αὐτῆς ἐπισημ. εἶνε τὸ Τρόνταδορ καὶ ἔρημος αἱ στέπαι τῆς Παταγονίας.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Παταγονίας εἶνε 908800 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 25 (:) χιλ. σχεδὸν ἄγριοι, κυβερνώμενοι ὑπὸ ἰδίων ἡγεμόνων καὶ θεωρούμενοι ὑπὸ τῶν περιγηγῶν ὡς φιλόξενοι καὶ εἰρηνικοί, ζῶντες διὰ τῆς θήρας καὶ ἀλιείας. Εἶνε περίφημοι ἵπποι καὶ μετὰ μεγάλης δεξιότητος μεταχειρίζονται τὰ δόρατα καὶ τὰ βέλη των.

Τὸ κλίμα τῆς Παταγονίας τὸ θέρος εἶνε λίαν νεφελῶδες καὶ τραχύ, τὸν δὲ χειμῶνα ψυχρὸν καὶ θυελλῶδες, τὸ δ' ἔδαφος εἰς μὲν τὰ δυτικὰ εἶνε πετρώδες, ἐν δὲ τοῖς ἀνατολικοῖς συνίσταται ἐκ τῶν ἀδένδρων καὶ ἀμμωδῶν πεδιάδων τῆς Λαπλάτας.

Πρὸς Ν. τῆς Παταγονίας κεῖται ἡ Γῆ τοῦ Πυρός, οὔσα ἄθροισμα νήσων, κεκαλυμμένων ὑπὸ χιονοσκεπῶν ὄρεων καὶ ἐπισκεπτομένων ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν διὰ τοὺς ἐξορυσσομένους ἐν αὐταῖς γαιάνθρακας. Κατοικοῦνται δὲ αὐταὶ ὑπὸ λαοῦ μελαφοῦ, δυσειδοῦς, νομαδικοῦ, ἔχοντος λίαν ὑψηλὸν ἀνάστημα (1,62 μέτρ.).

Πρὸς τὰ ΒΑ. αὐτῶν κεῖνται αἱ γυμναὶ καὶ τραχεῖαι νῆσοι Φαλκλάνδραι, ἐν αἷς εὐρίσκονται πλῆθος θαλασσίων πτηνῶν, θαλασσίων κυνῶν καὶ θαλασσίων λεόντων. Ὑπόκεινται δὲ εἰς τοὺς Ἀγγλους καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ 2 χιλ. κατ.

ΥΨΟΣ ΤΩΝ ΥΨΗΛΟΤΕΡΩΝ ΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ακογκάγουα	6970	Ούκερνον	5104
Σοράτας	6550	Βιλαρίγια	4900
Σαγιάμας	6415	Πιχίγκας	4872
Ήλλιμάνης	6400	Άγιος Ήλιος	4562
Κιμβόρασον	6310	Βίτρεη	4541
Φαμαντίνα	6024	Άβδεον	4224
Κάβαμπον	5953	Φρέμοντον	4137
Κοτοπάξιον	5900	Τρονάδορ	3000
Τολίμας	5584	Σίλλα του Κοραχῆς	2801
Σειρά Νεβάδα (Κολομβ.)	5500	Ψοραίμη (Γουάνας)	2400
Ποποκάτεπλον	5450	Άλλεγάνεια	2044
Όριζάβας	5449	Βρασιλιανά ὄρη	1850

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΩΝ
ΠΟΛΕΩΝ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Πόλ.	έκ. χιλ.	Πόλ.	χιλ.
Νέα Υόρκη	2,210	Νέα Όρλεάνη	220
Φιλαδέλφεια	900	Σαντιάγος	190
Χικάγον	510	Βασιγχιτών	160
Βοστώνη	360	Κλεβελάνδη	160
Άγ. Λουδοβίκος	350	Βούφαλον	155
Βαλτιμόρη	335	Μοντρεάλη	140
Βουενοσάϊρες	320	Νεβάρκη	140
Κιγκινάτη	290	Βαχία	130
Ψιον Ίανέϊρον	280	Μιλβώκη	120
Μεξικόν	250	Βαλπάραισον	105
Άγ. Φραγκίσκος	240	Λίμα	102.
Πιτσπούργη	235		

ΩΚΕΑΝΙΑ

Ἡ Ὠκεανία, κειμένη εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Ἀσίας, συνίσταται ἐκ τῆς ἡπείρου Αὐστραλίας καὶ ἀπείρων ἄλλων μεγάλων καὶ μικρῶν νήσων.

Ἡ χώρα αὕτη ἐγένετο γνωστὴ ὑπὸ τῶν Αὐρωπαϊῶν ἀπὸ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1760 πράγματι ἤρξαντο οἱ Εὐρωπαῖοι νὰ πέμπωσιν ἀποικίας εἰς αὐτήν.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς Ὠκεανίας εἶνε 18954000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι 4 $\frac{1}{2}$ ἑκατ. τῆς Μαλαϊκῆς φυλῆς. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ὠκεανίας εἶνε οἱ Παπούαι, ἔχοντες μακρὰς ἐν τῇ κεφαλῇ τρίχας, πυκνὸν γένειον, πολὺ μελαφῶν χρῶμα, χεῖλη κρεατώδη καὶ ὀλίγον ἐξωγκωμένα, ρίνα πλατεῖαν καὶ πρὸς τὰ κάτω κλίνουσαν καὶ ἀνάστημα μέτριον. Οἱ δὲ ὠραιότεροι τῆς Μαλαϊκῆς φυλῆς εἶνε οἱ κάτοικοι τῶν Σανδвичῶν νήσων, οἵτινες πεπρωκισμένοι μὲ νοῦν, κοινωνικοὶ καὶ ἐπιδεικτικοὶ ἀνωτέρας μορφώσεως ταχέως ἐδέχθησαν τὸν χριστιανισμόν. Ἐν τῇ Ὠκεανίᾳ κατοικοῦσιν ἔτι πολλοὶ Σῖναι καὶ ὑπὲρ τὰς 500 χιλ. Εὐρωπαϊῶν.

Ἡ Ὠκεανία συνίσταται α) ἐκ τῆς ἡπείρου Αὐστραλίας μετὰ τῆς νήσου *Τασμανίας* β) ἐκ τῶν νήσων τῶν *Παπούων* γ) ἐκ τῶν νήσων τῶν *Μαλαίωρ*.

Α'. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Ἡ Αὐστραλία κεῖται πρὸς τὰ ΝΑ. τῶν νήσων Βορνέου καὶ Κελέβης. Κόλπον ἄξιον λόγου ἔνα μόνον ἔχει καθ' ἅπασαν τὴν μονότονον αὐτῆς παραλίαν τὸν τῆς *Καρπενταρίας*.

Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶνε τὸ πλεῖστον ἐρημὸς καὶ μάλιστα τὸ δυτικὸν μέρος. Ἐκτὸς στενῶν τιῶν χωρῶν ἐν τῇ παραλίᾳ εἶνε μία τῶν μεγίστων ἐρήμων τῆς γῆς καὶ φρικτὴ διὰ τὴν ἐλλειψιν ὑδάτων καὶ διὰ τοὺς φοβεροὺς ἀκανθώδεις θάμνους τῆς, οἵτινες ξηροὶ καὶ μὴ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἐλαχίστην θρεπτικὴν ὕλην οὐδὲ ὑπὸ τῶν ζῴων τρώγονται.

Ὁρη αὐτῆς ἄξια λόγου εἶνε εἰς τὰ ΝΑ. τὰ *Κουαῖ*, ἔχοντα ὕψος μέχρι 1000 μέτρ. Τούτων ΝΔ. καὶ παραλλήλως μὲ τὴν

παραλίαν ἐκτείνονται τὰ Βαραγγόγγια ὄρη ἢ αἱ Αὐστραλιακαὶ Ἄλπεις. Ποταμὸς δὲ σπουδαῖος αὐτῆς εἶνε ὁ Μουράης, ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν δυτικῶν ὑπωρειῶν τῶν Βαραγγογγίων ὀρέων καὶ δεχόμενος κατὰ τὸν ῥοῦν του καὶ ἄλλους ποταμοὺς ἐκβάλλει πρὸς Ν. σχηματίζων τὴν λίμνην Ἀλεξανδρήναι. Λίμνας δ' ἀλατούχους ἔχει ἡ χώρα τὴν Γαιρδνέρην, τὴν Τορέσην καὶ τὴν Ἐτήην.

Ἡ ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶνε 7695000 τετρ. χιλιομ. οἱ δὲ κάτοικοι ὑπὲρ τὰ 2 $\frac{1}{4}$ ἑκατ. Μαλατοὶ, συγγενεῖς τῶν Παπούων, ὠμότατοι καὶ ἀνεπίδεκτοι οἰασθήποτε ἀνωτέρας μορφώσεως. Ἄλλ' ἐν τοῖς παραλίοις αὐτῆς καθ' ἑκάστην αὐξάνουσι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ ἀποικίαι καὶ μάλιστα αἱ τῶν Ἀγγλων. Κυβερνᾶται δὲ ὑπὸ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ μετὰ δύο Βουλῶν.

Τὸ κλίμα τῆς χώρας εἶνε λίαν ὑγιεινόν. Καὶ ἡ βορεία αὐτῆς παραλία κειμένη ἐπὶ τοῦ νοτίου τροπικοῦ ἔχει ἕνεκα τῶν ἀνὰ ἕξ μῆνας πνεόντων Μουσωνίων ἀνέμων δύο ὥρας τοῦ ἔτους, ἐν ᾧ ἡ πρὸς Ν. τοῦ τροπικοῦ χώρα αὐτῆς ἔχει τέσσαρας ὥρας τοῦ ἔτους.

Τὰ δάση τῆς ἐξαιρέσει τοῦ ΝΑ. μέρους εἶνε λίαν σπάνια καὶ πολὺ ἀραιὰ· μόνον δ' ἐπὶ τῶν ὄχθων τῶν ποταμῶν ὑπάρχουσι συνιστάμενα ἐξ ἀκακιῶν καὶ εὐκαλύπτων, ἐχόντων ὕψος πλεόν τῶν 130 μέτρ. Τὰ δένδρα αὐτῆς εἶνε πλήρη ῥητίνης, οἱ δὲ κορμοὶ των κακῶς ἐσχηματισμένοι καὶ τὰ φύλλα των δυσειδῆ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὄξεα καὶ ξυλώδη. Δένδρα δὲ παράγοντα ἐδωδίμους καρποὺς δὲν ὑπῆρχον, ἀλλὰ μετεφέρθησαν εἰς αὐτὴν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν, ὡς καὶ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ, οἰκιακὰ ζῶα κλ. Ἴδια δὲ δένδρα τῆς χώρας εἶνε τὸ κομμιοδένδρον καὶ οἱ γιγαντιαῖοι καὶ ἀκανθῶδεις κάλαμοι, οἱ καλούμενοι καζοναῖνοι.

Ζῶα δὲ ἴδια ἔχει ἡ χώρα μόνον τὸν κύνα δίγγον καὶ τὸν γιγάντειον κέγγουρον· πτηνὰ δὲ λευκοὺς ἀετούς, μέλανας κύκνους, ταούς, στρουθοκαμήλους κλ. ἀλλ' ὄχι καὶ ᾠδικά. Ἦδη δὲ ἡ χώρα τρέφει τὰ μεγαλείτερα ποίμνια τῶν προβάτων τοῦ κόσμου καὶ ἀπείρους ἀγέλας βοῶν καὶ χοίρων. Ἔνεκα τούτου καὶ μεγάλη ἐξαγωγή γίνεται μαλλίων προβάτων, δερμάτων, κρέατος καὶ ἐκχυλίσματος κρέατος. Ἐχει δὲ ἡ χώρα καὶ ἀφθονίαν μεγίστην μετάλλων χρυσοῦ, ἀδαμάντων, χαλκοῦ, μολύβδου, ὑδραργύρου, ὀρυκτὸν ἄλας, γαιάνθρακας κλ.

Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ Σύδνη, ἔδρα διοικητοῦ ἔχουσα ἕνα τῶν εὐρυχωροτάτων καὶ ὠραιότατων λιμένων τοῦ κόσμου, μέγα ἐμπόριον καὶ 230 χιλ. κατ. Βαθούρητῃ εἰς τὰ μεσόγεια πέραν τῶν Κυανῶν ὀρέων, ἠνω-

μένη μετὰ τῆς Συδνέης διὰ λαμπροῦ σιδηροδρόμου. *Βρισβάνη* ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Μουρράη, ἔχουσα 30 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῇ νοτίῳ παραλίᾳ εἶνε *Μελβούρνη* ἐπὶ ἑπτὰ λόφων κειμένη, πρωτ. τῆς Αὐστραλίας, ἐμπορικωτάτη πόλις ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 290 χιλ. κατ. *Βαλλάρη* πρὸς Δ. ἔχουσα ἀνεξάντλητα μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ 40 χιλ. κατ. Ἀδελαῖς πρὸς Δ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Μουρράη, ἔχουσα 40 χιλ. κατ. Ἐν δὲ τῇ δυτικῇ καὶ ἀνδρῶν παραλίᾳ κεῖται ἡ πόλις *Πέρθη*, ἔδρα διοικητοῦ.

Πρὸς τὰ ΝΑ. τῆς Αὐστραλίας κεῖται ἡ νῆσος *Τασμανία* ἢ *Γῆ τοῦ Διέμεν* ὑποκειμένη εἰς τοὺς Ἄγγλους. Εἶνε ὀρεινὴ νῆσος, ἔχουσα κλίμα γλυκὺ, πολλὰ δάση καὶ ὕδατα καὶ πλουσίαν βλάστησιν, καὶ παράγουσα λαμπρὸν οἶνον. Πρωτ. αὐτῆς εἶνε *Ὀβερτόβνη*, ἔχουσα 20 χιλ. κατ.

Β'. ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΠΑΠΟΥΩΝ

Πρὸς τὰ ΒΑ. τῆς Αὐστραλίας κεῖνται αἱ νῆσοι τῶν Παπούων, ἔχουσαι ὑψηλὰ ὄρη καὶ πλουσίαν βλάστησιν· εἶνε δὲ αὗται:

Ἡ *Νέα Γουινέα*, ἡ μεγαλειτέρα νῆσος τῆς γῆς. Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς εἶνε ἄγνωστον, αἱ δὲ ἀκταὶ τῆς εἶνε γραφικώταται καὶ κεκαλυμμέναι ὑπὸ δασῶν, ἐν οἷς εὐρίσκονται πλῆθος παραδεισίων πτηνῶν. Ταύτης τὰ ΒΔ. κατέχουσιν οἱ Ὀλλανδοί, ὅλην δὲ τὴν ἄλλην νῆσον ἐσχάτως κατέλαβον οἱ Ἄγγλοι.

Ἡ *Νέα Βρεττανία*, ἄθροισμα πολλῶν καὶ καλῶς οἰκουμένων νήσων. Εἰς αὐτὰς ἀνήκει ἔτι καὶ ἡ *Νέα Ἰρλανδία*, οἰκουμένη ὑπὸ ἀνθρωποφάγων.

Αἱ νῆσοι τοῦ *Σαλομώντος* ἢ ἡ *Νέα Γεωργία*, οἰκούμεναι ὑπὸ ἀνθρωποφάγων.

Αἱ νῆσοι τῆς βασιλείσης *Καρλότας*, ἐν αἷς ἐφρονεῦθη ὁ θαλασσοπόρος *Λαπερούζ*.

Αἱ μικραὶ νῆσοι τῆς *Σαντακρούζης*.

Αἱ νῆσοι *Ἑβρίδες* ἐν μέρει ὑπὸ ἀνθρωποφάγων οἰκούμεναι.

Ἡ *Νέα Καληδορία*, εἰς ἣν πέμπονται ἐξόριστοι οἱ κατάδικοι τῆς Γαλλίας.

Αἱ νῆσοι *Οὐάτη*, ἀνήκουσαι ἀπὸ τοῦ 1874 εἰς τοὺς Ἄγγλους.

Γ'. ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΜΑΛΛΑΙΩΝ

Ἄπασαι σχεδὸν αἱ νῆσοι αὗται πλὴν τῆς *Νέας Σηλανδίας* κεῖνται ἐν τῇ διακεκαυμένῃ ζώνῃ καὶ ἔχουσι κλίμα ὑγιεινόν, ὡς

μετριαζομένης τῆς θερμότητος αὐτοῦ ὑπὸ τῶν θαλασσιῶν ρευμάτων. Εἶνε δ' αἱ πλεῖσται ἠφαιστειώδεις ἢ συνίστανται ἐκ κοραλίων. Τῶν κατοίκων αὐτῶν τροφή εἶνε τὸ ἀρτόδενδρον πρὸς κατασκευὴν δὲ τῶν ἐνδυμάτων των μεταχειρίζονται τὸν φλοιὸν τῆς χαρτοσυκομορέας. Τούτων δ' ἀξιολογώτεραι νῆσοι εἶνε αἱ ἐξῆς·

Ἡ Νέα Σηλανδία, συνισταμένη ἐκ δύο νήσων λίαν ὄρεινῶν καὶ οἰκουμένων ὑπὸ 500 χιλ. κατ. ὑπόκειται εἰς τοὺς Ἀγγλους. Ἐνταῦθα ἀνεπτύχθη μεγάλως ἡ γεωργία καὶ ἡ κτηνοτροφία· ἔνεκα δὲ τούτου ἐξάγονται ἐξ αὐτῆς δημητριακοὶ καρποί, πολλὰ μαλλία προβάτων, κρέας τεταριχευμένον κλ. ἀλλὰ καὶ χρυσὸς ἄφθονος, χαλκός, γαιάνθρακες κλ. Ἐν αὐτῇ ὁ πληθυσμὸς τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐκπληκτικῶς αὐξάνει, ἐν ᾧ τῶν μαύρων ἐλαττοῦται. Ἐπισημ. αὐτῆς πόλεις εἶνε *Ἀουκλάνδη* ἐπὶ ἰσθμοῦ τῆς βορείας νήσου, ἔχουσα ὠραιότατον λιμένα καὶ 30 χιλ. κατ. *Βελιγκτὸν* ἐπὶ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς βορείου νήσου, πρωτ. ἀπάσης τῆς Σηλανδίας ἔχουσα 20 χιλ. κατ. *Δουκδίνη* ἐπὶ τῆς νοτίου νήσου, ἔχουσα 25 χιλ. κατ.

Αἱ Μαριάναι ἢ Λαδρόναι πρὸς Α. τῶν Φιλιππίνων, ὄρειναι καὶ ἠφαιστειώδεις ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἰσπανούς. Ἐν αὐταῖς πέμπονται ἐξ Ἰσπανίας οἱ ἐξόριστοι.

Αἱ Καρολῖναι πρὸς Α. τῆς Μινδανίου, χαμηλαὶ νῆσοι οἰκούμεναι ὑπὸ λαοῦ εἰρηνικοῦ καὶ φιλοξένου καὶ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Ἰσπανούς.

Αἱ νῆσοι τοῦ Μαρσιάλου ΝΑ. τῶν Καρολινῶν, συνιστάμεναι ἐκ τῶν συμπλεγμάτων Ῥατάκου καὶ Ῥαλίκου.

Αἱ νῆσοι Τόγγαι ἢ τῆς Φιλίας ΝΑ. τῶν νήσων Οὐίτη, οἰκούμεναι ὑπὸ 20 χιλ. μελαγχροινῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων, δεχθέντων τὸν χριστιανισμὸν. Κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ βασιλέως, οὗ ἔδρα εἶνε ἡ νήσος Τόγγα.

Αἱ νῆσοι Σαμοάι ΒΑ. τῶν Τογγῶν, αἱ πλεῖσται ἠφαιστειώδεις, ἀλλ' ὠραῖαι, οἰκούμεναι ὑπὸ λαοῦ χριστιανικοῦ καὶ κυβερνῶμεναι ὑπὸ συνταγματικοῦ βασιλέως.

Τὸ ἀρχιπέλαγος τοῦ Κούκου ΝΑ. τῶν Σαμοῶν, οἰκούμενον ὑπὸ λαοῦ δεχθέντος τὸν χριστιανισμὸν.

Αἱ νῆσοι τῆς Ἐταιρίας, ὄρειναι καὶ ἠφαιστειώδεις οἰκούμεναι ὑπὸ λαοῦ δεχθέντος τὸν χριστιανισμὸν καὶ ὑποκείμεναι εἰς τοὺς Γάλλους. Τούτων μεγαλειτέρα εἶνε ἡ *Ταίτη*.

Αἱ νῆσοι τοῦ Πομότου ἢ Χαμηλαὶ νῆσοι κείμεναι ἐντὸς τρικυμιώδους πελάγους. Τῶν κατοίκων αὐτῶν οἱ μὲν κατοικοῦντες

τὰς δυτικὰς αὐτῶν νήσους ἐγένοντο διαμαρτυρόμενοι καὶ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Ἄγγλους, οἱ δὲ κατοικοῦντες τὰς ἄλλας νήσους ἐγένοντο δυτικοὶ καὶ ὑπόκεινται εἰς τοὺς Γάλλους. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς καὶ εἰδωλολάτραι, καὶ εἰς τὰς ἀνατολικὰς αὐτῶν καὶ ἀνθρωποφάγοι. Τούτων ΝΑ. κεῖται ἡ νῆσος *Πικταίρη*, εἰς ἣν πέμπονται ἄποικοι οἱ στασιάζοντες Ἄγγλοι ναῦται.

Αἱ νῆσοι *Μερδάραι*, ὄρειναι καὶ ἡφαιστειώδεις οἰκούμεναι ὑπὸ ὠραίων καὶ εὐσώμων Μαλαίων δεχθέντων τὸν χριστιανισμόν καὶ κυβερνωμένων ὑπὸ συνταγματικοῦ βασιλέως. Τούτων μεγαλύτερα νῆσος εἶνε ἡ *Χαβατά*, ἐφ' ἧς ὑπάρχει τὸ ἡφαιστειον *Μασούρα Κέα* (= *Λευκὸν ὄρος*), ἔχον ὕψος 4250 μέτρ. καὶ τὸ αὐτὸ περίπου ὕψος ἔχον ἐνεργὸν ἡφαιστειον *Μασούρα Λόα* (= *Μέγα ὄρος*). Εἶνε δὲ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐτέρα δ' αὐτῶν νῆσος ἀξία λόγου εἶνε ἡ *Οάχη*, ἔχουσα πόλιν *Χουλοῦλαν* πρωτ. τοῦ κράτους ἔχουσαν 15 χιλ. κατ.

